

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

F Ö R S L A G

TILL

LAG ANG. BEKÄMPANDE AV SMITTSAMMA
HUSDJURSSJUKDOMAR (EPIZOOTILAG)

OCH

FÖRORDNING MED NÄRMARE
FÖRESKRIFTER ANG. BEKÄMPANDE AV
SMITTSAMMA HUSDJURSSJUKDOMAR
(EPIZOOTIFÖRORDNING)

AVGIVNA AV

INOM MEDICINALSTYRELSEN EFTER NÅDIGT
BEMYNDIGANDE TILLKALLADE
SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 2 9

Statens offentliga utredningar 1929

Kronologisk förteckning

1. Betänkande och förslag till förenkling av organisation och förvaltning å flottans stationer och varv samt örlogsdepån i Göteborg. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 8. Lokalfrågor.) Beckman. 30 s. Fö.
2. Betänkande och förslag angående vissa ekonomiska spörsmål berörande enskilda järnvägar. Beckman. 64 s. K.
3. Betänkande och förslag angående tryggnad av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäst pension. Norstedt. 92 s. Ju.
4. Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925. Tiden. 529 s. Fl.
5. Redogörelse för de ecklesiastika boställena. G. Kopparbergs län. Av Henrik Bovin. Beckman. Iij, 718 s. E.
6. Utredning och förslag rörande studienunderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. Norstedt. 107 s. 14 pl. E.
7. Berättelse rörande studier i vissa sinnessjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälpverksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. Norstedt. 117 s. S.
8. 1928 års tjänstesakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. Fahlcrantz. 90 s. Fö.
9. Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. Norstedt. 208 s. S.
10. Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. Norstedt. 116 s. E.
11. Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. Norstedt. 66 s. 1 karta. S.
12. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. Norstedt. 130 s. Ju.
13. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag m. m. Norstedt. 59 s. Ju.
14. Betänkande med förslag till steriliseringslag. Beckman. 111 s. S.
15. Betänkande med utkast till lagstiftning om ekonomiska föreningars rätt att driva inlåningsrörelse. Marcus. 39 s. Fl.
16. Betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. jämte därmed sammanhängande författningar samt till stadga om trafiken å vägar och gator. Marcus. 305 s. K.
17. Betänkande angående rationell skatteuppbörd. Marcus. 334 s. 5 utkast till blanketter. Fl.
18. Förslag till lag angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag) och förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootiförordning). Norstedt. 154 s. Jo.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

FÖRSLAG

TILL

LAG ANG. BEKÄMPANDE AV SMITTSAMMA
HUSDJURSSJUKDOMAR (EPIZOOTILAG)

OCH

FÖRORDNING MED NÄRMARE
FÖRESKRIFTER ANG. BEKÄMPANDE AV
SMITTSAMMA HUSDJURSSJUKDOMAR
(EPIZOOTIFÖRORDNING)

AVGIVNA AV

*inom Medicinalstyrelsen efter nådigt bemyndigande
tillkallade sakkunniga*

STOCKHOLM 1929

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

292428

Till Kungl. Medicinalstyrelsen.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 26 oktober 1928 bland annat dels uppdragit åt Kungl. Medicinalstyrelsen att i anslutning till av styrelsen i underdånigt utlåtande den 16 juni 1928 i ämnet framlagt förslag verkställa utredning och revision rörande bestämmelserna angående förhindrande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren samt därutinnan till Kungl. Maj:t inkomma med förslag och dels bemyndigat styrelsen att tillkalla en sakkunnig person att inom styrelsen biträda vid utredningen, och ville Kungl. Maj:t på förnyad framställning av styrelsen besluta i fråga om tillkallande av särskild sakkunnig att deltaga vid utredningen rörande viss kreatursjukdom. Med anledning härav har Kungl. styrelsen genom beslut den 19 november 1928 att såsom sakkunnig inom styrelsen biträda vid den genom Kungl. Maj:ts beslut anbefallda utredningen tillkallat f. d. medicinalrådet Gust. Kjerrulf, under förutsättning att Kungl. Maj:t bemyndigade styrelsen att tillkalla ytterligare en sakkunnig.

Sedermera har Kungl. styrelsen i anslutning till Kungl. Maj:ts beslut den 7 december 1928 med bemyndigande för styrelsen att tillkalla ytterligare en sakkunnig person att deltaga i utredning i fråga om bestämmelser till förekommande och hämmande av ej mindre de smittsamma husdjurssjukdomar, vilka omförmälas i förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, än även sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur, genom beslut den 12 januari 1929 tillkallat distriktsveterinären i Simrishamns distrikt K. I. Christenson att såsom sakkunnig inom styrelsen biträda vid nämnda utredning och revision.

Härefter och sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 26 april 1929 bland annat bemyndigat styrelsen att till fullföljande av det styrelsen givna uppdraget och för deltagande i utredning i fråga om bestämmelser till förekommande och hämmande av sjukdomarna smittsam blodbrist hos häst och lungröta tillkalla för vardera av nämnda sjukdomar en sakkunnig person att under högst en vecka biträda med utredningen, därvid den beträffande sjukdomen lungröta sakkunnige samtidigt skulle såsom sakkunnig deltaga i utredningen i vad den avsåge sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur, har Kungl. Medicinalstyrelsen genom beslut dels den 4 maj 1929 att såsom sakkunnig beträffande smittsam blodbrist hos häst tillkallat länsveterinären i Ångermanlands länsveterinärdistrikt Per Bergh att under tiden 20—26 april 1929 deltaga i utredningen i fråga, och dels den 8 maj 1929 kallat länsveterinären i Västmanlands län O. Hultén att från och med den 13 maj 1929 under högst 6 dagar såsom extra sakkunnig beträffande sjukdomarna lungröta och smitt-

sam kastning hos nötkreatur i styrelsen deltaga i utarbetandet av ifrågavarande förslag.

Till fullgörande av nämnda uppdrag hava de sakkunniga inom styrelsen biträtt med utredningen i fråga, undertecknad Kjerrulf under tiden från och med den 20 november 1928 till och med den 31 juli 1929 med avbrott under tiderna 25 december 1928—3 januari 1929 och 18—27 juli 1929, undertecknad Christenson under tiderna 22 januari—27 maj 1929 samt 26 juni—3 juli 1929 varjämte de sakkunniga Bergh och Hultén deltagit i utredningsarbetet under kortare tider, den förre från och med den 22 till och med den 26 april 1929 samt den senare från och med den 13 till och med den 18 maj 1929. Undertecknad Christenson har därjämte under frånvaro från Stockholm i hemorten genom korrespondens följt och deltagit i arbetet.

Såsom de sakkunnigas sekreterare hava tjänstgjort dels sekreteraren hos Kungl. Medicinalstyrelsen M. Forsman intill sitt frånfalle den 20 februari 1929 dels ock jur. kand. G. Sandeborg från och med den 21 februari 1929 till och med denna dag, mot åtnjutande av arvode under tiden från och med den 16 april 1929 enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 april och den 5 juli 1929.

Sedan utredningsarbetet numera avslutats få de sakkunniga härmed till Kungl. Medicinalstyrelsen överlämna förslag till dels lag angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) och dels Kungl. förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootiförordning) ävensom motiv till ett vart av de sålunda framlagda förslagen.

Därjämte överlämnas av de särskilt sakkunniga utarbetade utkast till specialbestämmelser av Bergh angående smittsam blodbrist hos häst och av Hultén angående smittsam kastning hos nötkreatur, vilka utkast sedermera inarbetats i förslaget till epizootiförordning.

I fråga om de smittsamma husdjurssjukdomar, för vilkas bekämpande särskilda utredningar tidigare blivit verkställda, få de sakkunniga hänvisa till

dels den med anledning av nådig remiss av den 25 april 1918 gjorda utredningen med anledning av Medicinalstyrelsens förslag den 16 april 1918 angående åtgärder till förhindrande av uppkomst och spridning av trikinsjukdom,

dels den utredning, som framlagts i det betänkande, som avgivits av de s. k. mul- och klövsjukessakkunnige den 30 november 1925 med förslag till åtgärder för bekämpande av mul- och klövsjukan inom landet (Statens offentliga utredningar 1925: 38),

dels ock slutligen till av särskilt tillkallade sakkunniga den 15 december 1925 avgivet betänkande angående statens medverkan för försäkringsverksamhet mot smittsamma husdjurssjukdomar (Statens offentliga utredningar 1925: 40).

Förutom de handlingar, vilka omförmälas i de till de framlagda förslagen hörande motiveringarna och vilka samtidigt därmed överlämnas, få de sakkunniga härmed till Kungl. styrelsen återställa diverse handlingar, upptagna i två närslutna förteckningar, avseende den ena olika Kungl. Maj:ts remisser till Kungl. styrelsen och den andra vissa av Kungl. Medicinalstyrelsen de sakkunniga tillhandahållna handlingar berörande de spörsmål, som varit föremål för de sakkunnigas överläggningar.

De sakkunniga få därjämte utan eget yttrande återställa Kungl. Maj:ts remiss den 10 juni 1929 av utav And. Henriksson i Kinstorp m. fl. överlämnat uttalande från möte av skånska lantmän i Lund rörande det för jordbruksnäringsrings rådande nödläget, vilket ärende, såvitt detsamma angår ifrågasatta åtgärder mot kreaturssjukdomars överförande hit till landet genom utifrån inkommande kreatur och kött, överlämnats till Kungl. styrelsen för kännedom vid ifrågavarande utredning.

Slutligen få de sakkunniga anmäla, att vid den verkställda utredningen förutsatts, att, förutom de bestämmelser, som upptagas i de författningar, vilka föreslås upphävida genom antagande av förslaget till epizootilag, i nedannämnda Kungl. brev upptagna bestämmelser upphöra att gälla i och med ikraftträdandet av de framlagda förslagen, nämligen:

1) Kungl. Maj:ts nådiga skrivelse till Dess Medicinalstyrelse den 4 november 1892 med bemyndigande för styrelsen att vidtaga åtgärder till hämmande av sjukdomen smittosam mul- och klövsjuka (nr 93 s. 1),

2) Kungl. Maj:ts nådiga skrivelse till Dess Medicinalstyrelse den 22 december 1892 angående utsträckt bemyndigande för styrelsen att vidtaga åtgärder till hämmande av sjukdomen smittosam mul- och klövsjuka (nr 109, s. 2),

3) Kungl. brev till medicinalstyrelsen den 14 oktober 1911 angående bestämmelser rörande värdering av djur, angripna av smittosam mul- och klövsjuka samt

4) Kungl. brev till medicinalstyrelsen den 27 oktober 1911 angående viss ändring uti gällande föreskrifter angående åtgärder mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur (bih. nr 61, s. 1).

Stockholm den 31 juli 1929.

Gust. Kjerrulf.

Ivan Christenson.

Gösta Sandeborg.

Förslag

till

Lag angående bekämpande av smittsamma husdjurs- sjukdomar (epizootilag).

Vi Gustaf etc. göra veterligt: att Vi, med Riksdagen funnit gott förordna som följer.

1 §.

Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar sker i enlighet med denna lag samt med de föreskrifter, som i allmänhet eller för visst fall meddelas av Kungl. Maj:t eller myndighet, som därtill erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande.

I fråga om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar bland arméns hästar och övriga djurbestånd är denna lag och av Kungl. Maj:t eller myndighet, som därtill erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande, enligt densamma meddelade föreskrifter tillämpliga endast i den mån, Kungl. Maj:t därom särskilt förordnar.

2 §.

1 mom. De smittsamma husdjurssjukdomar, på vilka i denna lag givna föreskrifter skola tillämpas, äro:

Avdelning I:

Grupp A:

1. *mul- och klövsjuka* hos klövbärande djur (aphtae epizooticae),
2. *boskapspest* hos idisslande djur (pestis bovina),
3. *elakartad lungsjuka* hos nötkreatur (pleuropneumonia bovis contagiosa),
4. *svinpest* (pestis suis),
5. *rots* hos häst (malleus),
6. *smittsam blodbrist* hos häst (anaemia infectiosa equi),
7. *vattuskräck* hos hund (rabies),
8. *koppor* hos får (variola ovinae),
9. *mjäلتbrand* (anthrax),
10. *skabb* hos får och häst (scabies, dermatocoptes- eller sarcoptes-skabb) samt
11. *hönspest* (pestis gallinarum), *fågelseptikämi* (= hönskolera) (septicaemia haemorrhagica avis, pasteurellosis avis) och *hönstysfus* (= bacillär vit diarré hos kyckling) (typhus vel paratyphus gallinarum);

Grupp B:

12. *frasbrand* hos idisslande djur (emphysema infectiosum bovis),
13. *smittsam kastning* hos nötkreatur (abortus infectiosus bovis Bang),
14. *smittsam kastning* hos häst (abortus infectiosus equi) samt

15. *akut svinsjuka* (bipolarisseptikämi) (septicaemia haemorrhagica suis, pasteurellosis suis);

Grupp C:

16. *rödsjuka* hos svin (rhusiopathia suis),
17. *lunggröta* hos häst (influenza pectoralis) samt

Grupp D:

18. *kvarka* hos häst (rhinitis streptococcica);
19. *smittsam juverinflammation* hos nötkreatur (mastitis streptococcica bovis),
20. *trikinsjukdom* hos svin (trichinosis) samt
21. *tuberkulos* hos nötkreatur, svin och hund (tuberculosis).

Avdelning II:

22. *paratuberkulos* hos nötkreatur (enteritis paratuberculosis bovis),
23. *elakartad katarralfeber* hos nötkreatur (coryza gangraenosa bovis),
24. *sommarsjuka* hos nötkreatur (piroplasmosis bovis) samt
25. *rensjuka* (pasteurellosis tarandi) och *klövröta* hos ren (necrobacillosis tarandi).

2 mom. Angriper någon av de under 1 mom. uppräknade sjukdomarna andra husdjur än där angivits eller andra djur än husdjur och föreligger härigenom fara för smittas spridande till människor eller husdjur, förfares, där så ske kan, i enlighet med denna lag och enligt densamma meddelade föreskrifter.

3 mom. Visar sig annan husdjurssjukdom så elakartad och smittsam, att den i dessa avseenden anses jämförlig med de under 1 mom. uppräknade sjukdomarna, beslutar Kungl. Maj:t, efter framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse, huruvida och i vilken utsträckning i denna lag givna eller enligt densamma meddelade föreskrifter skola tillämpas å sjukdomen. Över sådan framställning av länsstyrelse skall medicinalstyrelsen höras.

Lag samma vare, där annan sjukdom uppträder bland andra djur än husdjur under sådana förhållanden, att det kan anses innebära fara för husdjur.

4 mom. Giva förhållandena därtill anledning, äger Kungl. Maj:t förordna, att viss sjukdom skall anses tillhöra annan avdelning eller grupp än ovan i 1 mom. stadgats eller eljest förordnats ävensom att inom skilda delar av landet bekämpande av i denna lag avsedd sjukdom skall ske enligt olikartade bestämmelser.

3 §.

1 mom. Överinseendet beträffande åtgärder till bekämpande av i denna lag avsedda sjukdomar tillkommer medicinalstyrelsen.

2 mom. Länsstyrelse skall öva tillsyn däröver, att de föreskrifter, som utfärdats till bekämpande av i denna lag avsedda sjukdomar, noggrant tillämpas.

3 mom. Det åligger såväl hälsovårdsnämnd som polismyndighet och kronobetjäning att vaka över iakttagandet av de i denna lag eller eljest meddelade föreskrifter till förhindrande av smittsamma husdjurssjukdomars spridande ävensom att i förekommande fall, där så påkallas, biträda veterinär med undersökningar för utrönande av smittkälla m. m.

Järnvägspersonal åligger att biträda med tillsynen över iakttagandet av samma föreskrifter, så vitt desamma avse förhindrande av smittas spridande genom järnvägstransportmedel.

4 §.

Inträffar sjukdoms- eller dödsfall, som kan misstänkas vara orsakat av någon utav de i 2 § 1 mom. omförmälda sjukdomarna skall anmälan därom göras i enlighet med de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t utfärdar.

5 §.

1 mom. Yppas sjukdom, som i denna lag avses, eller finnes skäligen anledning misstänka, att sådan sjukdom förefinnes eller på grund av beröring med ställe, varest sjukdom förekommer, med sannolikhet kan väntas inom närmaste tiden uppträda, skall efter de grunder, Kungl. Maj:t för olika fall och sjukdomar stadgar, isolering påbjudas samt länsstyrelse i förekommande fall förklara stället *smittat* respektive *misstänkt för smitta*.

Vid fall av beröring mellan smittat eller för smitta misstänkt ställe äger vederbörande veterinär efter de grunder Kungl. Maj:t stadgar förklara för sådan smittfarlig beröring utsatt ställe under viss tid *spärrat* och påbjudas isolering.

2 mom. Har sjukdom upphört, till vilkens bekämpande åtgärder från det allmännas sida vidtagits, skall smittrening äga rum. Härefter skall länsstyrelse i enlighet med de föreskrifter, som därom av Kungl. Maj:t meddelas, förklara stället *fritt från smitta*.

Har å ställe, som förklarats misstänkt för smitta, ifrågakommen sjukdom icke konstaterats, skall länsstyrelse i enlighet med på enahanda sätt givna föreskrifter förklara stället *ej längre misstänkt för smitta*.

6 §.

1 mom. En var är skyldig att tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder, som meddelas i fråga om bekämpande av i denna lag avsedd sjukdom, och att ställa sig till noggrann efterrättelse i sådant hänseende av vederbörande myndighet eller behörig veterinär meddelade föreskrifter.

2 mom. Djurägare är skyldig lämna vid förrättning erforderlig handräckning samt att, i den mån icke annorlunda av Kungl. Maj:t förordnas, till handahålla nödiga redskap.

3 mom. Vid smittrening äger vederbörande veterinär, där så finnes erforderligt, låta förstöra kläder, foder och andra varor, redskap och andra föremål, som kunna befaras överföra smitta och vilka icke kunna betryggande smittrenas. Ej må någon genom bortförande eller på annat sätt undandraga föremål från sådan åtgärd.

7 §.

1 mom. Misstänkes i denna lag avsedd sjukdom förekomma eller har sådan sjukdom konstaterats, må, i enlighet med de föreskrifter, Kungl. Maj:t därom utfärdar, medicinalstyrelsen förordna om nedslaktning eller dödande av djur, vid misstanke om sjukdom av ett eller annat djur för uttrönande av sjukdomens art och i det fall att sjukdomen konstaterats antingen av hel smittad besättning eller ock av vissa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur i och för sjukdomens hämmande.

Vederbörande veterinär äger att i enlighet med de föreskrifter, som därom utfärdas, taga erforderliga prov å djur i och för undersökning, huruvida i denna lag avsedd sjukdom förekommer. Intill dess resultatet av sådan undersökning föreligger, må djurägare icke i vidare mån än veterinär med stöd av utfärdade föreskrifter eller eljest medgiver förfoga över djuret och dess produkter.

2 mom. Utbryter mul- och klövsjuka eller svinpest skall till sjukdomens bekämpande användas nedslaktning, för så vitt ej Kungl. Maj:t funnit skäl medgiva, att bekämpandet beträffande viss besättning med erkänt stort avelsvärde skall ske genom besättningens isolering intill dess stället kan förklaras fritt från smitta. Kungl. Maj:t äger föreskriva, att bekämpande inom visst område av sådan sjukdom skall ske genom nyss nämnda isoleringsförfarande.

Utbryter boskapspest, elakartad lungsjuka, rots, smittsam blodbrist eller vattuskräck skall nedslaktning användas till sjukdomens bekämpande.

3 mom. Till förekommande av smittas spridande må, där så provas erforderligt, mindre husdjur, såsom fjäderfä, kaniner, hundar och katter, dödas, ehuru de icke själva äro av sjukdom angripna eller därför misstänkta.

4 mom. Vid utbrott av sjukdom, som i denna lag avses, äger medicinalstyrelsen att, då så anses lämpligt för sjukdomens bekämpande, påbjuda, att skyddsympning av djur skall verkställas.

5 mom. Närmare föreskrifter angående behandlingen av kropp och övriga delar av djur, som dött på grund av i denna lag avsedd sjukdom eller efter nedslaktning befinnes vara angripet av sådan sjukdom, meddelas av Kungl. Maj:t eller den myndighet, som därtill erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande.

8 §.

Vid företagande av nedslaktning i enlighet med bestämmelserna i 7 § skall i och för tillvaratagande av kött och hudar slakt av fullt friska djur, där så kan ske utan fara för smittas spridande och där sådan slakt kan anses nedbringa kostnaderna, verkställas på offentligt slakthus, annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning eller för sådant ändamål godkänd slakteriinrättning eller ock på slaktautomobil.

Offentligt slakthus eller slakteriinrättning, som nyss sagts, har att, då så påkallas, ställa lokal och personal till förfogande å tidpunkt, som mellan anstaltens ledning och medicinalstyrelsen överenskommes.

9 §.

1 mom. I den mån försäkring icke kan ske mot förluster, som tillskyndas djurägare på grund av i denna lag avsedd sjukdom, är djurägare, så framt ej annorlunda följer av 11 §, berättigad till ersättning av statsmedel för djur — dock icke för hund eller katt — som på grund av bestämmelserna i denna lag eller uti av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter avlivas eller som dör till följd av å detsamma efter medicinalstyrelsens förordnande verkställd skyddsympning.

Under enahanda villkor utgår ersättning av statsmedel för förlust uppkommen genom betesförbud.

2 mom. För beräkning av ersättning — såväl då fråga är om ersättning av statsmedel enligt 1 mom. som ock då ersättning skall på grund av ingånget försäkringsavtal utgå från försäkringsbolag med ändamål att meddela försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar — skall värdering ske i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, å djur, som skall avlivas, innan avlivande äger rum samt i övrigt så snart ske kan.

Ersättning för djur skall beräknas efter det värde, djuret skulle hava ägt om sjukdomen icke inträffat.

Förklarar veterinär, att nedslaktat djur eller del därav kan till nytta användas och ställes sådan vara till djurägarens förfogande skall särskild värdering ske och avdrag göras härför vid bestämmande av ersättningen.

Ersättning för djur, som nedslaktas för bekämpande av tuberkulos, beräknas enligt de särskilda grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas.

Förlust uppkommen genom betesförbud uppskattas till sitt fulla värde.

3 mom. Kostnad för föreskrivna eller eljest nödvändiga smittreningsåtgärder i anledning av i denna lag avsedda sjukdomar gäldas av djurägaren.

Har djurägare på grund av stadgandet i 6 § 2 mom. tillhandahållit arbetare för handräkning i annat fall än för verkställande av smittreningsåtgärder, är han berättigad till gottgörelse av statsmedel i antydde avseende, dock allenast i det fall, att för ändamålet måst anställas särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller sön- och helgdag, skoland e ersättningen i sådant fall utgå

efter den arbetslön, som i orten i allmänhet tillkommer sådan arbetare, och högst med belopp, som vederbörande nödgats utgiva uti ifrågakomna hänseende.

4 mom. Utfärdas till förhindrande av smittas spridande förbud mot utförande från smittat eller för smitta misstänkt område av smör, grädde, mjölk, kärnmjölk eller vassla, är ägaren, i den mån försäkring icke kunnat ske mot förlust, som genom förbudet tillskyndas honom, berättigad till ersättning av statsmedel enligt de särskilda bestämmelser, som härom av Kungl. Maj:t utfärdas.

5 mom. Kostnaderna för områdes avspärrning och för vakthållning gäldas av statsmedel.

6 mom. Kostnad för konstaterande av i denna lag avsedd sjukdom genom särskild undersökning å av medicinalstyrelsen godkänd anstalt ävensom för därav föranledd fraktkostnad, bestrides av statsmedel.

Huruvida och i vilken mån ersättning må av statsverket utgå för sådana medel — serum, vaccin eller annat preparat — som föreskrivits skola användas för konstaterande, förebyggande eller behandling av i denna lag avsedd sjukdom, bestämmes av Kungl. Maj:t.

7 mom. Anlitas i enlighet med bestämmelserna i 8 § där nämnd anstalt för slakt, utgår härför ersättning av statsmedel efter överenskommelse mellan medicinalstyrelsen och anstaltens ledning.

8 mom. Kungl. Maj:t äger föreskriva, att, utan hinder av bestämmelserna i denna lag, vid utbrott av viss i lagen avsedd sjukdom ersättning för nedslaktade djur samt kostnaderna för dödande, nedgravning eller förbränning av djur, för förstörande av föremål i enlighet med bestämmelserna i 6 § 3 mom. ävensom för smittreningsåtgärder helt eller delvis må utgå av statsmedel.

9 mom. Kostnaderna för värdering ävensom för veterinärs tjänstförrättningar gäldas av statsmedel i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t därom utfärdar.

10 mom. Förlust, som tillskyndas djurägare eller annan på grund av tillämpningen av denna lag eller övriga föreskrifter till bekämpande av smittsam husdjurssjukdom, ersättes icke av statsmedel i vidare mån än i denna paragraf sägs.

Påbjudes vid bekämpande av smittsam husdjurssjukdom i annat fall än vid betesförbud avspärrning av visst område eller annan dylik åtgärd och vållas någon härigenom väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, må likväl, där särskilt ömmande omständigheter äro för handen, ersättning kunna honom av Kungl. Maj:t tillerkännas.

11 mom. Föreskrift om den tid, inom vilken anspråk på ersättning enligt denna lag skall vara framställt, meddelas av Kungl. Maj:t.

10 §.

Underlåter någon att skyndsamt fullgöra vad honom enligt denna lag eller enligt densamma meddelade föreskrifter åligger, varde detsamma genom länsstyrelsens försorg verkställt på den försumliges bekostnad.

11 §.

Rätt till ersättning enligt denna lag eller på grund av densamma av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift vare förverkad:

om den, som lidit skadan eller förlusten, brustit i vård om honom tillhörigt djur eller överträtt gällande bestämmelser till bekämpande av smittsam husdjurssjukdom, så framt icke av omständigheterna framgår att han därigenom icke kan anses hava förorsakat skadan eller förlusten;

om djurägare icke ställer sig till noggrann efterrättelse i vederbörlig ordning meddelade föreskrifter i fråga om tid och sätt för nedslaktning; samt

om djur, som från annat land införts, angripits av elakartad lungsjuka eller rots innan sex månader eller av mul- och klövsjuka eller boskapspest innan två veckor förflutit efter djurets införsel, samt det bevisligen ej kan utrönas, att djuret ådragit sig smittan efter införseln.

12 §.

Med uttrycket djurägare förstås i denna lag och enligt densamma meddelade föreskrifter i tillämpliga fall även dennes ställföreträdare.

13 §.

1 mom. Annan än legitimerad eller vederbörligen förordnad veterinär må icke taga befattning med i denna lag avsedd sjukdom.

2 mom. Anbefallande, försäljande eller användande av medel till förebyggande eller behandling av i denna lag avsedd sjukdom vare förbjudet, för så vitt icke medicinalstyrelsen för nämnda ändamål godkänt sådant medel eller veterinär därom lämnat anvisning.

14 §.

Bryter någon mot de föreskrifter, som till förekommande eller hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar äro givna, straffes enligt allmän lag.

Denna lag träder i kraft den

193 . Genom densamma upp-

hävas:

1) Kungl. Maj:ts förnyade nådiga förordning den 9 december 1898 angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 126 s. 1),

2) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 1 maj 1903 angående åtgärder mot tuberkulos i jufret hos nötkreatur (nr 71 s. 1),

3) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 3 november 1906 angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin (nr 94 s. 1),

4) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 14 februari 1908 angående tillämpning inom Malmöhus län å sjukdomen lungröta bland hästar af vissa föreskrifter i nådiga förordningen den 9 december 1898 angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 3 s. 1),

5) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 14 november 1913 angående tillämpning inom Östergötlands län å sjukdomen lungröta av vissa föreskrifter i förordningen den 9 december 1898 angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 260),

6) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 februari 1918 angående tillämpning inom Kristianstads län å sjukdomen lungröta av vissa föreskrifter i förordningen den 9 december 1898 angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 43),

7) Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 25 februari 1919 angående villkor för erhållande på statens bekostnad av undersökning med tuberkulin av nötkreatur (nr 133),

8) Kungl. Maj:ts kungörelse den 23 maj 1919 angående tillämpning å sjukdomen skabb hos djur, hörande till hästsläktet, av vissa föreskrifter i förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 243),

9) Kungl. Maj:ts kungörelse den 19 mars 1920 angående tillämpning å sjukdomen smittsam kastning hos häst av vissa föreskrifter i förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren (nr 85),

10) Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 november 1924 angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som använts för transport av klövbärande djur (nr 489),

11) Kungl. Maj:ts kungörelse den 3 april 1925 angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin (nr 74),

12) Kungl. Maj:ts kungörelse den 10 februari 1928 angående åtgärder mot hönskolera och hönspest m. m. (nr 28) samt

13) Kungl. Maj:ts kungörelse den 18 juli 1928 angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m. (nr 322);

tillika med de särskilda föreskrifter, vilka innefatta ändring i eller tillägg till nämnda författningar, så ock vad i övrigt finnes stadgat stridande mot denna lag; skolande dock vad som finnes stadgat angående behandling av smittsam husdjursjukdom bland arméns hästar och övriga djurbestand alltjämt äga tillämpning.

Det alla etc.

Motivering till

Förslag till

Lag angående bekämpande av smittsamma husdjurs- sjukdomar (epizootilag).

Allmän motivering.

Bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar torde i allmänhet icke få anses hava utsikt till framgång, med mindre stränga åtgärder bliva vidtagna. Enär emellertid dylika åtgärder ofta — i synnerhet vid mera utbredda farso-
ter — måste anses avsevärt ingripa i den enskildes ekonomiska intressen samt hans handlingsfrihet och yrkesutövning, hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå, att huvuddragen av de bestämmelser, som böra tillämpas i landet vid bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna, intagas i en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag, benämnd »epizootilag».

Sådana bestämmelser, som icke direkt äro att hänföra till grundlinjerna i bekämpandet, men likväl äro av sådan natur, att de måste anses vara av väsentlig betydelse därför, föreslås bliva upptagna i en av Kungl. Maj:t utfärdad förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, benämnd »epizootiförordning».

De detaljbestämmelser, som i övrigt äro nödvändiga för bekämpandet, äro avsedda att meddelas av medicinalstyrelsen eller länsstyrelserna i kungörelser, meddelanden, cirkulär, instruktioner m. m.

De sakkunniga hava vid utarbetandet av föreliggande författningsförslag tagit del av de lagar och förordningar angående bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar, som under de senare åren utfärdats inom grannländerna Danmark, Finland och Norge, ävensom i vissa avseenden av de inom Tyska riket gällande föreskrifter på området. Vårt lands husdjursskötsel och därmed sammanhängande förhållanden få nämligen anses närmast överensstämma med de nämnda ländernas och, då därtill kommer att mellan vårt land och dessa länder en livlig handel med levande husdjur och animala produkter sedan gammalt äger rum, har det ansetts vara av synnerlig vikt, att lagstiftningen på här ifrågavarande område i vårt land bringas i möjligast nära överensstämmelse med nämnda länders, och detta icke minst med tanke på den framtida utvecklingen av våra handelsförbindelser med ifrågavarande länder. Vidkommande förslaget i vad detsamma avser åtgärder mot vissa av våra mest för-
lustbringande husdjurssjukdomar — mul- och klövsjukan, svinpesten och tuberkulosen — hava de sakkunniga jämväl i antydda avseende tagit sikte på vår exportmarknad på Storbritannien.

På grund av den numera föreliggande möjligheten för djurägare att genom statsunderstödd försäkring kunna skydda sig mot förluster på grund av vissa smittsamma husdjurssjukdomar hava i de nu framlagda författningsförslagen i förhållande till hittills gällande bestämmelser föreslagits en del ändringar

med avseende på djurägares rätt till direkt ersättning av allmänna medel för nämnda förluster.

Speciell motivering.

1 §.

Till undvikande av alltför ofta förekommande hänvisningar till särskilda stadganden har i denna paragrafs första stycke inrymts en sammanfattning rörande samtliga vid bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar tillämpliga föreskrifter.

Vidkommande bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar bland arméns hästar och övriga djurbestand har ansetts, att Kungl. Maj:ts särskilda föreskrift erfordras för de allmänna bestämmelsernas tillämplighet, och har i anslutning härtill i övergångsbestämmelserna inrymts föreskrift om, att för armén nu gällande stadganden alltså skola äga tillämpning.

2 §.

1 mom. Vid övervägandet av frågan vilka sjukdomar, som böra bli föremål för statliga åtgärder, torde det ligga i sakens natur, att härvidlag endast skola ifrågakomma sådana sjukdomar, som ur veterinärhygienisk, hygienisk eller jordbruksekonomisk synpunkt hava ett mera allmänt intresse och större betydelse.

Å bilagda tabell (Bil. 1) äro angivna såväl de sjukdomar, som för närvarande äro föremål för åtgärder från det allmännas sida dels i Sverige dels ock i grannländerna Danmark, Finland och Norge som ock de sjukdomar, vilka nu äro föreslagna att i Sverige bli föremål för statliga åtgärder.

I närslutna tabell (Bil. 2) angivas de husdjurssjukdomar utöver de i föreliggande författningsförslag upptagna, vilka lärarkollegiet vid veterinärhögskolan, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt eller en del länsveterinärer ansett böra bli föremål för åtgärder från det allmännas sida.

Såväl med hänsyn till sjukdomarnas olika smittsamhet som desammas i veterinärhygieniskt, hygieniskt eller ekonomiskt avseende mer eller mindre svårartade karaktär har det syntts de sakkunniga lämpligt och praktiskt att uppdelade de sjukdomar, som föreslås framdeles bli föremål för statliga åtgärder, uti tvenne avdelningar, av vilka den första upptager fyra grupper.

Under »*avdelning I*» har sålunda ansetts lämpligt sammanföra sådana sjukdomar, mot vilka, förutom anmälningsplikt, vissa mer eller mindre omfattande, av myndighet fastställda, allmänna och särskilda åtgärder måste vidtagas. Under »*avdelning II*» hava upptagits de sjukdomar, mot vilka endast sådan av myndighet påbjuden åtgärd ansetts påkallad, att djurägaren skall vara skyldig anmäla fall av sjukdom i fråga till undersökning av veterinär samt i avvaktan härpå hålla sjukt djur avskilt från sådana friska djur, som kunna av sjukdomen angripas, under det att övriga föreskrifter och åtgärder mot dessa sjukdomar helt överlåtits till veterinären att för varje fall angiva. Vid far- sotsartat uppträdande av under avdelning II upptagen sjukdom skall läns- veterinären eller, då fråga är om rensjukdomar, länsstyrelsen hänskjuta avgö- randet angående vilka åtgärder, som böra vidtagas, till medicinalstyrelsens prövning. Med hänsyn till de särartade förhållanden, under vilka den nomadi- serande lappbefolkningen driver renskötsel hava de för sjukdomar hos ren giv- na föreskrifterna avfattats att innefatta anmälningsplikt hos ordningsmannen för lappbyn. (Jfr uti detta hänseende 6 § 1 mom. av förslaget till epizooti- förordning.)

Under »*grupp A*» hava sammanförts samtliga de sjukdomar, som angivas i 1 § a) i nämnda förordningen den 9 december 1898 (nr 126) med undantag av

»elakartad klövsjuka hos får och getter» samt »svinsjuka». Därjämte hava till denna grupp hänförs »smittsam blodbrist hos häst» samt »hönspest», »fågelseptikämi» (hönskolera) och »hönstyfus». I denna grupp kan man alltså anse att de för vår husdjursstock allvarligaste sjukdomarna hava sammanförts.

Vad beträffar den ordningsföljd, i vilken de upptagna sjukdomarna införts, hava de sakkunniga ansett sig böra avvika från nu gällande förordning och upptaga de sjukdomar främst, vilka få anses vara de allvarligaste samt för vilkas bekämpande nedslaktningsmetoden föreslagits generellt böra komma till användning.

I vårt land har erfarenhet beträffande bekämpande av de mera svårartade smittsamma husdjursjukdomarna hittills vunnits allenast med avseende å mul- och klövsjuka samt svinpest. De åtgärder, som av de sakkunniga föreslås mot dessa båda sjukdomar, hava avsetts att i huvudsak tillämpas även gentemot två andra husdjursjukdomar, vilka i allmänhet pläga uppträda som farshot, nämligen boskapspest och elakartad lungsjuka. Det har syns de sakkunniga lämpligt att, ehuru boskapspesten får anses vara allvarligare till sin karaktär, i olikhet med vad fallet är i 1898 års förordning upptaga mul- och klövsjuka som första sjukdom och boskapspesten närmast därefter.

Beträffande sjukdomen »*smittsam blodbrist* hos häst» så förekommer densamma för närvarande huvudsakligen i norra delarna av landet.

Denna sjukdom är synnerligen förlustbringande och då densamma därtill, såsom framgår av här vidfogade tabell (Bil. 3), under de senaste åren visat starka tendenser att utbreda sig, särskilt å vissa trakter, har det syns de sakkunniga erforderligt, att kraftiga åtgärder från det allmännas sida bliva vidtagna mot densamma. Underdåniga framställningar i sådan riktning hava också gjorts, nämligen den 23 december 1927 av Västernorrlands läns och den 29 maj 1928 av Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott. I Danmark är sjukdomen sedan år 1923, i Finland sedan juni 1929 och i Norge sedan år 1922 föremål för statliga åtgärder.

Med anledning av sjukdomens stora utbredning i vårt lands nordligaste delar (Bil. 4) hava i Finland från och med år 1928 åtgärder igångsatts till förhindrande av sjukdomens införande dit från Sverige. (Bil. 5.)

Mot sjukdomarna *hönspest*, *fågelseptikämi* (hönskolera) och *hönstyfus* (vit diarré hos kyckling) äro redan nu stränga åtgärder påbjudna genom kungl. kungörelsen den 10 februari 1928 (nr 28). Såvitt framgår av till medicinalstyrelsen hittills inkomna veterinärrapporter, ger erfarenheten vid handen, att sjukdomen hönstyfus redan vunnit större utbredning inom landet än man väntat. Med fäst avseende på att fjäderfäskötseln i vår tid vunnit en allt större ekonomisk betydelse för lanthushållningen i riket har det syns skäligt upptaga dessa synnerligen förlustbringande fjäderfäsjukdomar under grupp A.

Angående sjukdomen »*elakartad klövsjuka* hos får och getter» anför lärarkollegiet vid veterinärhögskolan i utlåtande den 11 oktober 1923, att det med denna sjukdom åsyftade »tillståndet sannolikt icke utgör någon självständig sjukdom, utan torde det i akut förlöpande fall handla om mul- och klövsjuka och sålunda falla under bestämmelserna för nämnda sjukdom och i kroniska fall om nekrobacillos, mot vilken inga särskilda åtgärder synas behövliga». På grund av detta lärarkollegiets uttalande och den nutida kännedomen om nekrobacillosens bekämpande har denna sjukdom ansetts böra utgå ur förslaget.

Sjukdomen »*svinsjuka*», som för närvarande är föremål för åtgärder från det allmännas sida i enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 3 november 1906 (nr 94), har med hänsyn till de senaste årens genomgripande undersökningar och vidgade erfarenhet rörande denna sjukdoms orsaker och smittförhållanden ansetts böra upptagas bland de sjukdomar, som föreslås bli-

va föremål för lindrigare åtgärder och då endast i dess akuta form. Sjukdomen har på grund härav jämförts till grupp B.

Till *grupp B* hava förutom akut svinsjuka hänförs sjukdomarna »*frasbrand* hos idisslande djur», »*småsam kastning hos nötkreatur*» och »*smittsam kastning hos häst*».

Sjukdomen »*frasbrand*» — vilken benämning numera allmänt användes i stället för »mjältbrandsenphysem» — har sedan gammalt ansetts böra vara föremål för åtgärder från det allmännas sida och äro bestämmelser mot densamma angivna i 26 § av merberörda nådiga förordning den 9 december 1898. Enär emellertid nyssnämnda bestämmelser enligt inom medicinalstyrelsen hittills vid sjukdomens bekämpande vunna erfarenheter visat sig onödigt stränga, har en mildring av åtgärderna ansetts påkallad och sjukdomen därför hänförs till grupp B.

Med avseende å sjukdomen »*smittsam kastning hos nötkreatur*» torde såsom motiv för sjukdomens upptagande i författningsförslaget här få framhållas, dels att antalet av sjukdomen årligen smittade besättningar, såsom synes av härvid fogade tabell (Bilaga 6), varit i ständigt stigande, dels ock sjukdomens såväl ekonomiska som veterinärhygieniska och icke minst, efter vad numera torde vara känt, hygieniska betydelse. Då mjölk från av sjukdomen angripet djur visat sig kunna giva upphov till den sjukdom hos människor, som fått namnet »undulantfeber» och rönt alltmåra uppmärksamhet inom alla kulturländer, har genom kungl. kungörelse den 22 juni 1928 (nr 180) förordnats, att epidemilagens föreskrifter skola äga tillämpning å sjukdomen, varjämte medicinalstyrelsen i ett den 6 maj 1929 utsänt meddelande påbjudit vissa åtgärder med hänsyn till smittfaran för människor. Härutinnan hänvisas till här till fogade bilaga (Bil. 7). Från ett flertal myndigheter och sammanslutningar m. fl. såsom hushållningssällskapens ombudsmöte (den 28 september 1921), Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutkott (den 11 april 1928) samt Svenska veterinärläkarföreningen (den 19 december 1927) ävensom från enskilda jordbrukare hava framställningar gjorts om vidtagande av åtgärder mot sjukdomen från det allmännas sida. Bestämmelser härom finnas fastställda såväl i Danmark (sedan den 14 april 1920) och Finland (från och med den 1 januari 1923) som i Norge (alltsedan den 22 juni 1903). Tiden måste därför anses vara inne för åtgärders vidtagande mot denna sjukdom även i vårt land.

Genom kungl. kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) har beträffande sjukdomen »*smittsam kastning hos häst*» föreskrivits, att vissa bestämmelser i meromnämnda nådiga förordning den 9 december 1898 skulle tillämpas mot sjukdomen. Resultatet av bekämpandet i enlighet med redan nu gällande föreskrifter har visat sig synnerligen gott och då den förlustbringande sjukdomen med enstaka fall ännu förekommer inom landet, synes all anledning förefinnas för upptagande av sjukdomen i nu föreliggande författningsförslag.

Till *grupp C* hava hänförs sjukdomarna »*rödsjuka hos svin*», »*lunggröta hos häst*» och »*kvarka hos häst*».

I fråga om den förstnämnda sjukdomen äro bestämmelser för närvarande meddelade i 19—27 §§ i kungl. kungörelsen den 3 november 1906 och anse de sakkunniga, att sjukdomen bör upptagas i författningsförslaget, men då till sjukdomens bekämpande numera finnas ett så gott som osvikligt serum, har sjukdomen ansetts böra bliva föremål för mildare åtgärder från det allmännas sida. Resultatet av de senaste årens forskningar och erfarenheter på området hava emellertid givit vid handen, att övergång mellan sjukdomens olika yttlingsformer är möjlig, varför ett särskiljande såsom hittills varit fallet av åtgärderna vid de olika formerna av sjukdomen i föreliggande förslag frånåtgåtts.

Vad beträffar sjukdomarna »lungröta» och »kvarka» så anses numera visserligen för deras behandling finnas specifika medel, men lära dock dels dylika medels verkan under vissa omständigheter utebliva dels kunna desamma icke hindra sjukdomens spridning, varför de sakkunniga, med hänsyn till dessa sjukdomars stora smittsamhet och ekonomiska betydelse och på grund av det vid framför allt vissa smittutbrott långvariga sjukdomsförloppet samt den ofta höga dödsprocenten, ansett att vissa legala veterinärhygieniska åtgärder böra vidtagas till förhindrande av deras spridning, särskilt om de höta antaga farots karaktär. Vidkommande upptagandet i författningsförslaget av sjukdomen lungröta har underdånig framställning i ämnet gjorts av hushållningssällskapens ombud den 28 september 1921.

Övriga nordiska länder hava dessutom i gällande lagstiftningar i ämnet upptagit ifrågavarande tre sjukdomar.

Till *grupp D* hava hänförs »*smittsam juverinflammation* hos nötkreatur», »*trikinsjukdom* hos svin» samt »*tuberkulos* hos nötkreatur, svin och hund».

Samtliga dessa sjukdomar hos våra husdjur kunna överföras på människor vid förtärandet av produkter från av ifrågavarande sjukdom smittat djur. Redan detta förhållande torde således berättiga till sjukdomarnas intagande i lagförslaget.

Vid »*smittsam juverinflammation* hos nötkreatur» rör det sig om en inom våra ladugårdar framför allt å de stora slättbygderna av landet med deras starkt mjölkproducerande kreatursraser under de senaste åren mycket utbredd sjukdom. Såsom framgår av bilagda tablå (Bil. 8) tenderar densamma att utbreda sig och förorsakar djurägarne stora förluster genom minskad mjölkproduktion och nödvändig utgallring av utav sjukdomen angripna kor. Smittämnet anses genom mjölken kunna överföras till och hos människan framkalla svårartade mag- och tarmkatarrer, halslidanden m. m., vilka icke sällan sluta dödligt. Härutinnan hänvisas till här bifogade skrivelse den 5 mars 1928 till Linköpings stads hälsovårdsnämnd (Bil. 9).

Vad angår »*trikinsjukdom* hos svin», vilken sjukdom ju kan överföras till människor vid förtärandet av trikinhaltigt svinkött, så är redan i våra gällande författningar om köttbesiktning föreskrivet obligatorisk undersökning å förekomst av trikiner av allt till besiktning vid landets offentliga slakthus och andra under offentlig kontroll ställde slakteriinrättningar samt köttbesiktningssbyråer inlämnat svinkött. Å rikets landsbygd, varest trikinbesiktning icke obligatoriskt förekommer, föreligger emellertid fortfarande fara för sjukdomens överförande till människor. Visserligen förekommer sjukdomen icke i större utbredning inom landet, men påvisas densamma dock ständigt här och där. Ett uppspårande av dessa smitthärdar och utrotande av smittan därstädes synes icke vara möjligt enbart med hjälp av köttbesiktningssstadganena utan erfordras härför särskilda åtgärder emot de smitthärdar, till vilka vid köttbesiktningen gjorda fynd visa vägen. Åtgärder mot sjukdomen hava med anledning av medicinalstyrelsens de 16 april 1918 i ärendet gjorda underdåniga framställning uti under åren 1918—1922 avgivna utlåtanden, påyrkats av samtliga landets länsveterinärer samt alla hörda myndigheter utom lantbruksstyrelsen. Med anledning av utav sistnämnda myndighet den 8 april 1922 anförda skäl fann Kungl. Maj:t emellertid medicinalstyrelsens berörda framställning icke föranleda någon vidare åtgärd. På grund av sjukdomens relativt ringa förekomst i landet och densammas uppträdande i härdform samt dess fara för folkhälsan, har det synts de sakkunniga finnas synnerligen goda utsikter att genom upptäckten av och åtgärder mot dessa smitthärdar definitivt utrota sjukdomen ur landet. Då dessutom de åtgärder, som nu av de sakkunniga föreslagits mot densamma, icke kunna anses bliva synnerligen betungande för djurägarne och då därjämte åtgärder mot sjukdomen äro vidtag-

na i Danmark och det än vidare med hänsyn till vår exportmarknad jämväl får anses högeligen önskvärt, att liknande åtgärder bli va föreskrivna jämväl i vårt land, hava de sakkuniga ansett skäligen upptaga sjukdomen i föreliggande författningsförslag.

Tuberkulosen hos nötkreaturen är i vårt land redan genom bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 (nr 71) angående åtgärder mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur föremål för åtgärder med hänsyn bland annat till smittfaran för människor. Övervakandet av åtgärderna mot denna sjukdomsform är överlämnat åt medicinalstyrelsen. Under de senare årens studier över orsakssammanhanget mellan människans och nötkreaturens tuberkelsjukdomar har det emellertid blivit fastslaget, att icke endast formen juvertuberkulos hos nötkreatur innebär allvarlig fara för sjukdomens överförande till människor genom mjölk utan jämväl vilken annan form av s. k. öppen eller smittfarlig tuberkulos som helst hos nötkreatur genom tillblandning av infektionsämnet i mjölken kan innebära ett allvarligt riskmoment för konsumenten och då framför allt för barn i åldern under 5 år. Rörande storleken av nämnda hälsorisk för människan hänvisas till närslutna tablå (Bil. 10).

Bekämpandet av sjukdomen i våra ladugårdar har i övrigt hittills icke varit baserat på andra tvångsåtgärder, än vad som är stadgat i gällande bestämmelser om pasteurisering av till kreatursföda avsedd mjölk med hänsyn till smittorisken genom mejerirörelse. Det på frivillighetens väg med understöd av statsmedel inom landet bedrivna tuberkulosebekämpandet har icke lett till det resultat, som förväntats. Avsaknaden av bland annat föreskrift om anmälningsplikt vid andra former av öppen tuberkulos än juvertuberkulos samt frånvaron av bestämmelser angående effektiv kontroll över försäljningen av vid tuberkulinundersökning utgallrade med öppen tuberkulos behäftade djur hava härutinnan kanske varit de kraftigaste bidragande orsakerna. Det under de senaste åren allt livligare handelsutbytet med nötkreatur mellan olika delar av landet har jämväl i högsta grad medverkat till smittans spridande från starkt hemsökta trakter till förut av sjukdomen föga berörda bygder.

Förutom av ovananförda grunder har i föreliggande förslag sjukdomen upptagits på grund av de inom grannländerna Danmark, Finland och Norge under de senaste åren fastställda föreskrifterna om åtgärder mot sjukdomen. Vidare torde med hänsyn icke minst till inom Tyska riket och Storbritannien — våra förmärsta avnämare av ladugårdsprodukter — vidtagna skyddsåtgärder mot sjukdomen göra tuberkulosens upptagande i förslaget berättigat. — Utöver sakens vikt ur lantbruksekonomisk synpunkt hava emellertid de sakkunniga även haft för ögonen den stora hygieniska betydelse, som ett effektivt bekämpande av nötkreaturstuberkulosen har i profylaktiskt syfte med avseende på frambringandet av till människoföda avsedd mjölk av god beskaffenhet.

Vid övervägandet, huruvida inom vårt land — i likhet med vissa andra länder — åtgärder mot tuberkulosen böra anbefallas vid sjukdomens uppträdande hos andra husdjur än nötkreatur, hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå åtgärder mot sjukdomen endast beträffande svin och hund. Vid tuberkulos hos svin torde smittkällan i allmänhet vara att söka hos nötkreatur. Smittan kan i sådant fall hava överförts till svinen antingen genom utfodring med mjölkrester från ställets egen ladugård, i vilket fall upptäckten av svintuberkulos ger anvisning om, att smittsamma former av nötkreaturstuberkulos torde förekomma å stället och påkalla åtgärder, eller ock kan tuberkulosen hava överförts till svinen från annan ladugård genom utfodring med icke tillfredsställande pasteuriserad mjölk och i senare fallet måste åtgärder vid vederbörande mejeri anses vara påkallade.

Tuberkulos förekommer icke sällan i vårt land även hos hund, framför allt hos hundar, som vistas hos med smittfarlig tuberkulos behäftade personer,

varvid smittan överförts till djuret med matrester, upphostningar m. m. Med tanke fästad på den smittfara, som hundtuberkulosen innebär för människor, med vilka en tuberkulös hund ju ofta kommer i beröring, har det syns de sakkunniga vara ur hygienisk synpunkt angeläget att underkasta sjukdomens uppträdande även hos hund åtgärder från det allmännas sida.

Med avseende på det *gemensamma i de åtgärder*, som föreslås mot sjukdomar tillhörande samma grupp, må följande anföras. Vid *grupperna A och B* skall djurägaren göra anmälan om sjukdomsfall hos vederbörande tjänsteveterinär eller, därest denne ej genast kan anträffas, till annan närmast boende veterinär eller ock till länsstyrelsen.

Efter prövning av sådan anmälan skall veterinären vid misstanke om sjukdom tillhörande nyssnämnda grupper i allmänhet hos länsstyrelsen hemställa om förordnande att till stället företaga tjänsteresa.

Vid vissa av de under grupp A upptagna mera svårartade sjukdomarna har emellertid skärpning samt vidkommande vissa under grupp B upptagna mildare sjukdomar lindring i fråga om ovan anförda allmänna förfaringssätt ansetts påkallad.

Efter mottagandet av veterinärens rapport över förrättning angående fall av sjukdom tillhörande *grupp A* åligger det länsstyrelsen att *förklara stället smittat* respektive *misstänkt för smitta* av sjukdomen, varvid dock är att märka, att vid begynnande utbrott inom länet av mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, svinpest eller koppor hos får länsstyrelsen före sådant förklarande har att avvakta medicinalstyrelsens beslut i frågan, samt att vid rapport om konstaterad mjältbrand smittförklaring i regel ej skall ske vid först inträffande fall.

Efter mottagandet av veterinärs rapport om det först inträffade fallet av sjukdom tillhörande *grupp B* skall misstänktförklaring i regel icke utfärdas och smittförklaring först vid upprepade fall.

Vid konstaterad sjukdom tillhörande *grupp C och D* skall anmälan om inträffat sjukdomsfall ej göras hos länsstyrelsen utan endast till vederbörande länsveterinär. Beträffande sjukdom tillhörande *grupp C* tillkommer det länsveterinären endast i det fall, att sjukdomen hotar att antaga farsots karaktär, därom göra anmälan till länsstyrelsen, som i så fall äger förklara stället eller visst område smittat av sådan sjukdom.

Vidkommande sjukdom tillhörande *grupp D* ankommer det på länsveterinären eller i vissa fall länsstyrelsen att, om sjukdomsfall å stället konstaterats, underrätta vederbörande lokala hälsovårdsmyndighet.

2 mom. Bestämmelserna i detta moment hava tillkommit för att bereda myndigheterna möjlighet att kraftigt ingripa vid bekämpande av vissa sådana smittsamma husdjurssjukdomar, som kunna överföras på vilda djur, såsom mul- och klövsjuka, mjältbrand och vattuskräck.

Stadgandet har därjämte givits sådan avfattning, att lagen skall kunna bli tillämplig om viss sjukdom skulle överföras å andra husdjur än som vid uppräknings av sjukdomarna angivits.

3 mom. Föreskrifterna i detta moment motsvara bestämmelserna i 1 § 2 mom. i nådiga förordningen den 9 december 1898 och torde det få anses lämpligt att dylika bestämmelser även inflyta i lagen.

4 mom. De sakkunniga hava ansett sig böra upptaga detta stadgande med fäst avseende på att det understundom inträffar, att vissa under vanliga förhållanden relativt lindrigt förlöpande smittsamma husdjurssjukdomar antaga elakartad karaktär och en skärpning av åtgärderna mot dylik sjukdom med anledning härav kan krävas, och det å andra sidan kan tänkas — exempelvis genom upptäckten av effektiva skydds- eller botemedel mot viss sjukdom —

att sjukdomen efter någon tid icke anses påkalla så stränga åtgärder som de som föreskrivits mot densamma.

Främst med hänsyftning å de i det samtidigt härmed framlagda förslaget till epizootiförordning upptagna bestämmelserna angående bekämpande av vissa sjukdomar såsom smittsam kastning hos nötkreatur, lungröta och tuberkulos, har det ansetts erforderligt bereda möjlighet att inom viss del av riket med hänsyn till utbredning av viss sjukdom inom sådan trakt tillämpa strängare eller mildare bestämmelser, beträffande viss sjukdom eller ock förhindra viss sjukdom att utbreda sig till sådan del av landet, där den tidigare icke förekommer. Detta syfte hava de sakkunniga trott kunna vinnas genom det i momentets senare del upptagna stadgandet.

3 §.

1 mom. På grund av bestämmelser i anslutning till nådiga förordningen den 9 december 1898 har medicinalstyrelsen för närvarande att till ledning för kommunalmyndigheter, veterinärer och länsstyrelser utfärda de råd och anvisningar, vilka kunna erfordras. Jämlikt 1 § av nådiga instruktionen för medicinalstyrelsen den 17 december 1914 (nr 497) åligger det denna myndighet att »utöva högsta tillsynen över den allmänna hälso- och sjukvården i riket samt handlägga ärenden, som röra rikets medicinal- och veterinärväsende». Till vinnande av enhetlighet i systemet vid åtgärder mot alla smittsamma husdjursjukdomar har det med anledning av sistnämnda åläggande för medicinalstyrelsen ansetts nödvändigt att i lagförslaget inrycka en bestämmelse att överinseendet beträffande åtgärder till bekämpande av i epizootilagen avsedda sjukdomar skall tillkomma denna myndighet. Nämnda bestämmelse får anses motiverad jämväl med hänsyn till att det jämlikt 26 § 1 mom. i epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443) tillkommer medicinalstyrelsen att utöva högsta tillsynen över allmänna sjukvården vid smittsamma sjukdomar hos människor ävensom över åtgärder till förekommande av sådana sjukdomars utbredning. Vad angår överinseendet av bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen, torde det få anses synnerligen angeläget, att detta helt överlåtes på medicinalstyrelsen med hänsyn till denna sjukdoms numera klarlagda nära samband med tuberkulosen hos människor. Enligt nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 angående åtgärder mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur åligger det medicinalstyrelsen att handhava åtgärderna mot denna form av sjukdomen. Anledningen härtill är uppenbarligen, att mjölken från dylikt djur sedan gammalt ansetts hälsovådlig för människor, men då numera fastslagits att även vid andra former av öppen tuberkulos liknande hälsorisk föreligger, lär konsekvensen fordra, att tuberkulosens bekämpande i sin helhet föreläggas under medicinalstyrelsens överinseende. Sedan bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen efter de senaste vetenskapliga och praktiska erfarenheter numera icke längre får anses vara enbart ett lantbruksekonomiskt utan i högsta grad ett hygieniskt och veterinärhygieniskt intresse, så torde övervakandet och ledandet av kampen mot nämnda sjukdom böra förläggas till den myndighet, där högsta fackliga förstäelse för sjukdomens betydelse för landet är att påräkna.

Såvitt de sakkunniga hava sig bekant, är därtill bekämpandet av nötkreaturstuberkulosen i alla andra länder anförtrött åt samma myndighet, som omhänderhar bekämpandet av övriga smittsamma husdjursjukdomar.

2 mom. Detta moment, som givits en utformning närmast överensstämmande med epidemilagens motsvarande bestämmelse, har sin upprinnelse i nuvarande stadgandet i första delen av första stycket i 2 § 3 mom. av 1898 års förordning.

3 mom. Motsvarande bestämmelse återfinnes för det närvarande i 2 § 2 mom. av 1898 års förordning; och har tillägget angående hälsovårdsnämnds skyldig-

heter föranletts av att denna myndighet i det närmaste befriats från tillsynen över smittsamma husdjurssjukdomars bekämpande.

För övervakande av givna bestämmelser till hindrande av smittsamma husdjurssjukdomars utbredning har det ansetts önskligt, att järnvägspersonal i visst hänseende åläggas att biträda vid tillsynen över iakttagande av givna bestämmelser, särskilt med hänsyn till att vissa förbud för transport av djur och varor från en ort till en annan bruka utfärdas, då svårartad smittsam husdjurssjukdom utbrutit.

4 §.

Tanken hade ursprungligen varit, att i denna paragraf intaga närmare bestämmelser angående anmälningsplikten vid de olika grupperna av sjukdomar, men hava de sakkunniga, med hänsyn till vikten av att sådana bestämmelser böra göras lätt justerbara, ansett sig böra överflytta desamma till förslaget till epizootiförordning, dit alltså här förevarande stadgande allenast utgör en hänvisning.

5 §.

Förutom det bemyndigande för länsstyrelse, som framgår av 5 § 2 och 3 mom. i 1898 års förordning, nämligen att förklara ställe *smittat* respektive *fritt från smitta* av viss sjukdom, har det synts vara av behovet påkallat att, på sätt som angives i 4 § 3 mom. av nådiga kungörelsen den 3 november 1906, i förslaget intaga bestämmelse om åliggande för länsstyrelse att vid behov förklara ställe *misstänkt* för smitta respektive *ej längre misstänkt* för smitta, en anordning, som synes vara så mycket mera av behovet påkallad, som vid en stor del smittsamma husdjurssjukdomar fastställandet av sjukdomens art ej kan ske förrän tidskrävande bakteriologiska eller liknande undersökningar av material från sjukt eller dött djur hunnit utföras. Även den omständigheten, att vid vissa sjukdomar smitta kan spridas redan under inkubationstiden, d. v. s. även innan tydliga symtom på sjukdomen visat sig, göra anordningen med misstänktförklaring särskilt välbehövlig såsom skydds- och kampåtgärd mot vissa sjukdomar.

Vidare hava de sakkunniga ansett sig böra upptaga en bestämmelse angående rätt för vederbörande veterinär att vid fall av smittfarlig beröring mellan smittat eller för smitta misstänkt ställe under viss begränsad tid förklara det för smittfara utsatta stället *spärrat*. Denna åtgärd är avsedd att närmast motsvara för närvarande i synnerhet vid mul- och klövsjuka tillämpad praxis.

6 §.

1 mom. I likhet med vad de av dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet den 7 januari 1925 tillkallade sakkunniga med uppdrag, bland annat, att avgiva förslag till åtgärder för bekämpande av mul- och klövsjuka anført å sidorna 48, 56 och 64 i sitt den 30 november 1925 avgivna betänkande (Statens offentliga utredningar 1925: 38), har bestämmelse här upptagits därom, att en var är skyldig att tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder som äro föreskrivna för bekämpande av i detta lagförslag avsedd sjukdom.

2 mom. Beträffande djurägares skyldighet att på egen bekostnad noggrant fullgöra av veterinären föreskrivna åtgärder ävensom att vid förrättning tillhandahålla folk, redskap m. m., som erfordras för sjukdomens bekämpande, äro bestämmelser för närvarande upptagna i 43 § 4 mom. av 1898 års nådiga förordning och hava de sakkunniga ansett skäligt intaga en liknande bestämmelse i föreliggande förslag, dock med den inskränkning att djurägaren icke åläggas tillhandahålla redskap, där Kungl. Maj:t förordnat om anskaffande av särskild materiel såsom slaktautomobiler eller smittreningsutrustning.

3 mom. Då det understundom är nödvändigt att för effektiv smittrening förstöra nedsmittade kläder, foder och andra varor m. m. har i likhet med nu gällande och tillämpade smittreningsstadganden här intagits en bestämmelse i antydda syfte, och detta så mycket hellre som ersättning av statsmedel för sålunda förstörda varor under viss förutsättning föreslagits i 9 § 8 mom.

7 §.

1 mom. Med stöd av nådiga bemyndiganden den 4 november och den 22 december 1892 samt den 14 oktober 1911 anser sig medicinalstyrelsen för närvarande, då fråga är om hämmande av mul- och klövsjuka, berättigad att förordna om nedslaktning icke endast av enstaka djur utan även av hela kreatursbesättningar. Medicinalstyrelsen har därjämte jämlikt föreskrifter i 13 § av nådiga kungörelsen den 3 november 1906 angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka och rödsjuka hos svin samt i 5 § av kungörelsen den 10 februari 1928 angående åtgärder mot hönskolera och hönspest m. m. erhållit bemyndigande att, då fråga är om sjukdomarna svinpest, svinsjuka, respektive vit diarré hos kyckling, förordna om nedslaktning av svinbesättning respektive fjäderfäbesättning eller del därav.

Med anledning av att i föreliggande lagförslag upptagits sjukdomen smittsam blodbrist hos häst, mot vilken sjukdom nedslaktningsförfarandet föreslås skola tillämpas, vilket sätt för bekämpande även föreslås vid de inom landet titt och ofta uppträdande sjukdomarna mul- och klövsjuka och svinpest och med fäst avseende på de betydande ekonomiska konsekvenser, som understundom äro förenade med tillämpandet av särskilt den totala nedslaktningsmetoden — »stamping out» — hava de sakkunniga emellertid ansett, att vid nämnda sjukdomar bör åt Kungl. Maj:t lämnas bemyndigande att meddela närmare föreskrifter i antydda avseende.

Med föranledande av att det vid ett flertal av de i lagförslaget upptagna husdjurssjukdomarna är nödvändigt att, för fastställande av säker diagnos vid undersökningsanstalt, uttaga vissa prov av dött eller levande djur och det därvid skulle kunna tänkas, att djurägare skulle motsätta sig dylik provtagning, och därigenom smittspridning uppkomma, hava de sakkunniga ansett nödvändigt, att ett bemyndigande i ämnet genom lagstadgande gives vederbörande veterinär.

Det har än vidare icke sällan förekommit, att djurägaren, sedan veterinär uttagit och insänt prov från för smittsam sjukdom misstänkt djur, under den tid, undersökningen pågår, antingen försålt det sjuka eller för sjukdom misstänkta djuret eller ock avyttrat mjölk eller andra produkter av sådant djur. I vissa fall av sådant förfarande har smittspridning skett, och torde det få anses nödvändigt, att bemyndigande gives veterinären att, då så anses erforderligt, göra inskränkningar i djurägares rätt att förfoga över djuret och dess produkter.

2 mom. De i detta moment omnämnda sjukdomarna mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka och svinpest uppträda såsom farsot och hänföras inom alla länder med ordnat veterinärväsende till de allra allvarligaste, varför mot desamma sedan gammalt de strängaste åtgärder äro föreskrivna. Inom vårt land har hittills erfarenhet vunnits endast vidrörande bekämpandet av mul- och klövsjuka och svinpest. Denna erfarenhet såväl som den i utlandet inhämtade har ovedersägligt givit vid handen, att nedslaktningsförfarandet såsom kampmetod emot dessa sjukdomar är det effektivaste, och då ännu intet fullt effektivt skyddsmedel mot sjukdomarna upptäckts, hava de sakkunniga, under nödigt beaktande jämväl av de ekonomiska konsekvenser med hänsyn till exportmarknaden för jordbruksprodukter m. m., som tillämpandet av mindre

radikala metoder mot farsoterna ifråga medföra för vårt land, ansett sig utan tvekan böra föreslå att i lagen intages bestämmelse om att såsom metod för bekämpande av nämnda båda farsoter i allmänhet nedslaktning skall komma till användning. Ut i detta förslag hava de sakkunniga även funnit stöd i det ovanberörda av de s. k. mul- och klövsjukesakkunnige den 30 november 1925 afgivna betänkandet med förslag till åtgärder mot mul- och klövsjukan (sidan 32).

Vad angår de båda andra farsoterna — boskapspest och elakartad lungsjuka — hava dessa sedan länge varit stationära inom östra delarna av Europa och västra delarna av Asien ävensom i Afrika. Från dessa smittade trakter hava sjukdomarna enstaka gånger överförts till de mellaneuropeiska staterna. Att sjukdomarna emellertid numera äro så gott som helt utrotade därifrån har till största del möjliggjorts genom att mot samma använts ovanangivna nedslaktningsmetod. Det har därför ansetts nödvändigt att samma radikala kampmetod kommer till användning vid eventuellt framtida utbrott av dessa båda farsoter i vårt land.

Enär det emellertid vid tillämpandet i vårt land av nedslaktningsmetoden mot mul- och klövsjuka samt svinpest ansetts önskvärt, att vissa enstaka kreatursbesättningar med särskilt stort avelsvärde, till skyddande av hittills vunna avelsresultat bliva undantagna från denna metods tillämpning vid utbrott inom desamma av sjukdomarna i fråga, så hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida vissa kreatursbesättningar böra vid utbrott av dessa farsoter undantagas från nedslaktningsförfarandet och i stället till hindrande av smittspridning underkastas isoleringsförfarande. (Jfr härtill 19 § i förslaget till epizootiförordning.)

Än vidare har det, med stöd av framför allt erfarenheterna från mul- och klövsjukeepizootien 1924—1927 ansetts lämpligt föreslå, att det lägges i Kungl. Maj:ts hand att avgöra tidpunkten för övergång från nedslaktningsmetoden till isoleringsförfarandet inom visst område av landet, där sjukdom vunnit så stark utbredning, att ett säkert resultat icke torde vara att förvänta genom den förstnämnda metodens fortsatta användande, eller ock statsfinansiella skäl nödvändiggöra en sådan övergång.

Med fäst avseende på de inom vissa andra länder gällande författningarna rörande bekämpande av sjukdomarna rots, vattuskräck och smittsam blodbrist, dessa sjukdomars allvarliga karaktär samt stora ekonomiska betydelse har nedslaktningsmetoden föreslagits komma till användning jämväl mot nämnda sjukdomar. Rörande de båda förstnämnda sjukdomarna finnas föreskrifter även meddelade i 18 och 27 §§ av meranämnda 1898 års förordning.

4 mom. Enär det vid vissa epizootier — exempelvis mul- och klövsjuka och boskapspest — visat sig vara ett verksamt medel till förhindrande av dessa sjukdomars spridning att företaga skyddssympningar av sjuka eller för sjukdom misstänkta eller utsatta djur, framför allt vid marknader, utställningar o. d. tillfällen, har det synts erforderligt att medicinalstyrelsen erhåller bemyndigande att, då så anses ändamålsenligt, påbjuda dylik skyddssympning.

8 §.

Det har inom landet alltsedan år 1916 vid nedslaktningsmetodens tillämpande mot mul- och klövsjukan allt emellanåt förekommit, att nedslaktning av djuren skett å närbelägen under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, till vilken de ännu icke insjuknade men för sjukdom utsatta djuren försänts i plomberad järnvägsvagn eller å lastautomobil. Ett dylikt förfarande har veterligen icke hittills medfört smittspridning och då detsamma för statsverket medfört avsevärda besparingar, hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå en utvidgning av såväl detta tillvägagångssätt som ock uppslaktning av fullt friska

djur å det smittade stället med användande av slaktautomobil, vilket sistnämnda förfarande under epizootien 1924—1927 kom till användning och därvid visade sig synnerligen ändamålsenligt och ekonomiskt fördelaktigt.

Enär det vid ett eller annat tillfälle inträffat, att under statens kontroll ställd slakteriinrättning gjort svårighet för tillämpande av här omförmälda förfaringssätt, så hava de sakkunniga ansett påkallat föreslå införandet av ett åliggande för sådan slaktanstalt att vid påkommande behov ställa lokaler och personal till förfogande för ändamålet.

9 §.

Då de åtgärder, som i ett flertal fall av staten vidtagas till bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, medföra betydande ekonomiskt intrång i den enskildes rätt, hava de sakkunniga vid avfattningen av nu föreliggande förslag ansett sig böra med synnerlig omsorg mot varandra väga de intressen, som kollidera vid statsingripande vid epizootier och andra utbrott av smittsamma husdjurssjukdomar.

Med hänsyn till att de åtgärder, som vidtagas i form av tvångsnedslaktning av sjuka eller för sjukdom misstänkta djur, isolering och smittrening av smittat eller misstänkt ställe m. fl. åtgärder, icke vidtagas så mycket till respektive djurägares hjälp utan fastmera för att skydda andra besättningar från smittas överförande, synes rättvisa och billighet fordra, att djurägaren tillerkännes ersättning av allmänna medel i form av bidrag till täckande av hans genom sådana åtgärder vållade förluster.

Vid tillkomsten av nu gällande bestämmelser rörande ersättning av allmänna medel till täckande av djurägares förluster genom statens åtgärder i anledning av inträffad smittsam husdjurssjukdom ansågs att staten borde i förekommande fall lämna direkt bidrag med anledning av djurägares förlust genom nedslaktning av sjuka eller för sjukdom misstänkta djur, och gävos vissa bestämmelser angående värdering av genom statens ingripande uppkommen skada.

Emellertid hava statsmakterna numera under riksstatens nionde huvudtitel upptagit anslag till utgifter för statsbidrag vid försäkring mot smittsamma husdjurssjukdomar. Bidrag från detta anslag, vilket som bekant är avsett att utgå som statsbidrag till vissa försäkringsföretag med ändamål att med dela försäkring mot smittsamma husdjurssjukdomar, utgår i enlighet med bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar.

Den utredning, som föregick nämnda författning och som finnes framlagd i av särskilt tillkallade sakkunniga den 15 december 1925 avgivet betänkande (Statens offentliga utredningar 1925:40), föranleddes av en skrivelse från 1925 års riksdag med begäran om utredning om och på vad sätt statens medverkan för försäkringsverksamhet mot mul- och klövsjuka kunde lämnas. Redan vid 1921 års riksdag hade emellertid ifrågasatts att genom någon försäkringsform, vartill statsbidrag skulle lämnas, ålägga varje djurägare viss årlig avgift per djur eller i förhållande till besättningens värde, vilka medel skulle med visst tillskott av statsmedel användas till bekämpande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren.

På grundval av bestämmelserna i nämnda kungörelse meddelas för det närvarande försäkring mot följande smittsamma husdjurssjukdomar, nämligen smittsam mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, rots eller springorm, mjältbrand samt svinpest ävensom följdssjukdomar av mul- och klövsjuka.

I slutet av allmänna motiveringen till sitt den 30 november 1925 framlagda förslag anförde de s. k. mul- och klövsjukesakkunniga, efter att hava utförligt redogjort för av dem föreslagna fall, där statsersättning ifrågasattes i anledning av inträffad mul- och klövsjuka, å sid. 53 följande:

»De utgifter och ersättningar, som enligt vad i det föregående anförts skulle komma att gäldas av allmänna medel, hava de sakkunniga ansett böra stanna å statsverket. Möjligen skulle den omständigheten att de åtgärder, som föranleda nämnda utgifter och de förluster, varför ersättningarna skulle utgå, till större delen komma den jordbruksidkande befolkningen, enkannerligen djurägarna till godo, kunna anses kräva, att dessa till största delen borde bestrida de med åtgärderna förenade kostnaderna. Detta torde dock knappast kunna åstadkommas annorledes än genom för ändamålet av jordbrukarna särskilt uttagen skatt eller genom tvångsförsäkring. Då emellertid sannolikheten för sjukdomsfall är väsentligt mindre i vissa delar av landet än i andra, och i några län knappast någon, torde en dylik beskattning, som jämväl från andra synpunkter synes mindre lämplig, i praktiken bliva svår att rättvist uttaga och synes de sakkunniga ej böra ifrågasättas. Beträffande genomförandet av tvångsförsäkring med syfte bl. a. att därigenom uttaga en del av de utgifter, det allmänna eljest måste i djurägarnas intresse vidkännas, torde frågan om möjligheten och lämpligheten därav liksom frågan om försäkring överhuvud taget för förluster på grund av mul- och klövsjukan ligga utanför området för denna utredning.»

När de försäkringssakkunnigas förslag upptogs till behandling och framlades för 1926 års riksdag förklarade dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet bland annat att den normala formen att för djurägaren trygga sig mot förluster förorsakade av mul- och klövsjuka borde vara försäkring. Jordbruksutskottet vid nämnda riksdag framhöll i sitt utlåtande över propositionen i ämnet, att reglerna för en försäkringsverksamhet av ifrågavarande art, där ingen som helst erfarenhet föreläge och man följaktligen hade att räkna med helt okända faktorer, i början måste få en mer eller mindre provisorisk karaktär och att de bestämmelser, som komme att träffas, givetvis efter hand måste bli underkastade förändringar med hänsyn till de erfarenhetsrön, som under verksamhetens gång kunde komma att erfordras.

Någon erfarenhet har ännu icke vunnits huru den enligt 1926 års riksdagsbeslut införda formen av försäkring mot smittosamma husdjursjukdomar kommer att fungera vid epizooti, då landet under de senaste åren varit förskonat härför. De sakkunniga hava emellertid övervägt och i sitt nu framlagda förslag tagit sikte på möjligheten av att obligatorisk försäkring mot smittosamma husdjursjukdomar inom snar framtid kommer att införas i landet.

På grund av föreskrifterna i ovannämnda kungl. kungörelse den 26 juli 1926 har i lagförslagets 9 § såsom förutsättning för ersättning av statsmedel angivits, att djurägare icke genom försäkring kunnat bereda sig skydd mot ifrågakommen förlust och att sålunda som regel inskränka ersättningen av statsmedel till allenast de fall, där djurägaren icke kunnat skydda sig genom försäkring.

Bland dessa fall är tills vidare att räkna de sjukdomar, mot vilka de statsunderstödda försäkringsföretagen icke giva försäkringsskydd. I den mån försäkringsföretagen med understöd av statsmedel utvidga sin verksamhet beträffande de i detta lagförslag angivna sjukdomar utöver de i 1926 års kungörelse uppräknade kommer alltså den direkta risken för kostnader i anledning av sjukdomen i fråga att överflyttas från staten via försäkringsföretaget till djurägaren. Att i detta sammanhang verkställa utredning huru långt försäkring lämpligen bör sträcka sig och vilka sjukdomar, som böra inbegripas under densamma, hava de sakkunniga ansett icke lämpligt, då härför givetvis komme

att erfordras en alltför långvarig och omfattande utredning, vilken de sakkunniga anse icke innefattad i det dem givna uppdraget.

I 2 § punkterna 1 och 2 av 1926 års försäkringskungörelse angives, att den statsunderstödda försäkringsverksamheten är avsedd att helt täcka djurägarens förlust på grund av uti de i kungörelsen angivna sjukdomarna döda eller dödade djur. Emellertid förutsättes i 4. punkten av samma paragraf att ersättning av allmänna medel i annan ordning skulle kunna beredas djurägare. De sakkunniga anse emellertid såsom ovan anförts, att därest statsmakterna besluta införa obligatorisk försäkring samtliga ersättningar åt djurägare för förluster av här ifrågavarande slag vid bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar i sådant fall därefter böra täckas genom de statligt understödda försäkringsföretagen. De sakkunniga inse visserligen, att en omläggning av grunderna för ifrågavarande ersättningar icke kan realiseras, förrän de statsunderstödda försäkringsbolagens reservfonder uppnått sådan storlek att de kunna täcka även de ersättningsanspråk, som kunna uppkomma vid en farsot. På denna grund torde statsverket vid användandet av nedslaktningsmetoden böra tills vidare under härför erforderlig övergångstid till fulla värdet ersätta de nedslaktade djuren.

1 mom. Rättvisa och billighet synes fordra, att ersättningen för på grund av gällande bestämmelser nedslaktade eller dödade djur eller för djur, som dött på grund av föreskriven skyddsympning, skall liksom hittills i allmänhet är fallet utgå efter djurets fulla värde i det tillstånd, vari djuret befann sig före sjukdomens inträffande.

Då emellertid av bilagda tablå (Bil. 11) över utgående ersättningar i berörda hänseende inom grannländerna Danmark, Finland och Norge framgår, att ersättningen för nedslaktade djur vid en del sjukdomar utgår med mindre än fulla värdet, hava de sakkunniga haft under övervägande att även i Sverige föreslå ett stadgande av motsvarande innehåll. Då emellertid något skäl för att i detta hänseende för närvarande vidtaga ändring mot nu gällande bestämmelser icke ansetts föreligga, har detta förhållande icke ansetts böra föranleda något de sakkunnigas förslag.

Vad angår ersättning för djur, som dö på grund av föreskriven skyddsympning, så innehålla redan de övriga nordiska ländernas lagstiftningar bestämmelser i detta hänseende. Det har syntts de sakkunniga så mycket mera angeläget att upptaga stadgande i ämnet som de senaste årens erfarenheter givit vid handen att vissa ympningar icke alltid kunna ske utan risk för djurets liv.

Vad slutligen angår det i första momentets andra stycke upptagna stadgandet om ersättning för förlust åsamkad på grund av betesförbud, hava de sakkunniga ansett skäligt att staten bereder ersättning i sådant hänseende. Då fråga är om förhindrande av smittspridning vid en del i redan nu gällande bestämmelser upptagna sjukdomar såsom mul- och klövsjuka, mjältbrand m. fl. har det ansetts vara av synnerlig vikt att kunna förbjuda användande av framför allt s. k. gemensamhetsbeten. De sakkunniga hava ansett det vara synnerligen angeläget att bibehålla denna möjlighet och kan i sådant hänseende som ett ytterligare stöd anföras nödvändigheten av att jämväl vid den i lagförslaget nu nyupptagna sjukdomen smittsam blodbrist kunna meddela ett sådant förbud. Erfarenheten har nämligen oförtydligt givit vid handen att gemensamhetsbeten givit stark spridning åt denna sjukdom. Emellertid måste det anses vara med billigheten överensstämmande att vederbörande erhålla ersättning för det intrång, som vållats dem genom ett betesförbud. Stadgandet har givits sådan avfattning att såväl markägaren som respektive djurägare skola kunna beredas ersättning för genom betesförbudet uppkommen förlust.

2 mom. Första stycket. Detta stycke har från 39 § i 1898 års förordning upptagit en generell bestämmelse om verkställande av värdering av den djurägaren åsamkade förlusten för beräkning av honom tillkommande ersättning. De sakkunniga hava vid upptagandet av bestämmelsen om att värdering skall verkställas icke blott då fråga är om ersättning av statsmedel utan även i de fall, då på grund av försäkring ersättning skall utgå från statsunderstött försäkringsföretag, utgått därifrån att det måste vara ur statens synpunkt önskvärdt att denna ersättning noggrant och snarast möjligt bestämmes. Den kostnad, som staten kommer att åsamkas genom värderingens verkställande (jfr lagens 9 § 9 mom.) på statens bekostnad, har synts kunna uppvägas såväl genom den större snabbhet, med vilken densamma kommer att verkställas genom vederbörande veterinärs försorg, som genom den noggrannhet och likformighet vid beräkning av skadans omfång, som givetvis måste bli följd, då alla värderingar vid t. ex. en farsot verkställas enligt samma grunder. Det har vidare synts de sakkunniga angeläget att som regel upptaga bestämmelsen om värderingens verkställande genom statens försorg, då det ingalunda alltid kan anses vara utan vidare avgjort, huruvida för nedslaktning avsedd besättning i verkligheten är försäkrad eller icke. I händelse att tvist i denna fråga skulle uppkomma skulle på utgången av densamma bero på vilket sätt värdering skulle verkställas, och härav komme givetvis en avsevärd tidsutdräkt att bli följd och därigenom ökad risk för smittspridning.

Andra stycket. Den i detta stycke upptagna bestämmelsen är hämtad ur 1926 års försäkringskungörelse och hava de sakkunniga ansett det vara lämpligt att här använda samma uttryck.

Tredje stycket. Detta stadgande motsvaras för närvarande av bestämmelse i 39 § 1 mom. andra stycket av 1898 års förordning.

Fjärde stycket. Hänvisningen till undantagsbestämmelser rörande värdering av djur som nedslaktas på grund av tuberkulos har sin grund i att sådana bestämmelser hava ansetts påkallade med hänsyn till denna sjukdoms säregna karaktär och långsamma förlopp samt dess olika utbredning i olika landsdelar. Dessa skäl samt de olikartade förhållandena i till exempel å ena sidan Norrlands skogsbygd och å andra sidan slättbygderna i södra Sverige hava nödvändiggjort andra beräkningsgrunder vid beräkning av ersättning.

3 mom. Första stycket. Enligt nu gällande bestämmelser om ersättning för smittreningsmedel ersätter staten djurägarens kostnader för samtliga desinfektionsmedel med undantag av osläckt kalk, vilken det åligger djurägare att tillhandahålla utan ersättning. De sakkunniga övervägd till en början att i förevarande förslag bibehålla detta system. Emellertid har genom den statsunderstödda försäkringsverksamheten djurägare beretts möjlighet att vid vissa sjukdomar genom försäkring täcka kostnaden för föreskrivna eller eljest nödvändiga desinfektionsåtgärder. De sakkunniga hava inhämtat, att i kostnad för desinfektionsåtgärder anses ingå icke blott utgift för smittreningsmedel utan även samtliga med en smittrening förbundna kostnader för arbetsmanskap etc. och sålunda även anordnande av grav för döda och dödade djurs undanskaffande med flera dylika åtgärder. Då djurägare sålunda på grund härav äger möjlighet att försäkra sig mot kostnad för smittreningsåtgärder vid vissa av de svårare sjukdomarna, där kostnaderna uppgå till de mera kännbara beloppen, hava de sakkunniga icke tvekat att giva sitt förslag den i detta stycke givna utformningen, nämligen att som princip fastslå att djurägare skall gälla kostnaden för smittreningsåtgärder. För de sjukdomar, beträffande vilka för det närvarande möjlighet icke föreligger för djurägare att erhålla försäkring, torde som regel kostnaden för smittreningsåtgärder komma att uppgå till mindre belopp. De sakkunniga vilja emellertid i detta sammanhang icke underlåta att hänvisa till bestämmelsen i 43 § 3 mom. av 1898 års förordning, på grund var-

av det redan nu åligger djurägare att bestrida kostnaderna för sjuka djurs dödande och nedgravning. Strängheten i här förevarande stadgande kommer att vid utbrott av viss sjukdom erhålla någon mildring genom det i epizootilagens 9 § 8 mom. upptagna stadgandet.

Andra stycket. De sakkunniga hava ansett skäligt att djurägare i visst fall, där fråga icke är om verkställande av smittreningsåtgärder i detta ords nyss nämnda vidsträckta betydelse, bör kunna erhålla ersättning för sina direkta utgifter för tillhandahållande av handräckningspersonal i enlighet med epizootilagens 6 § 2 mom. De fall, som härvid närmast kunna tänkas, äro genomförande av avspärning vid isolering samt vakthållning etc.

4 mom. Det synes vara med billighet överensstämmande, att ersättning under i detta mom. angiven förutsättning kan beredas ägare för förlust som tillskyndas honom genom utförselsförbud av smör, grädde, mjölk, kärnmjölk och vassla från smittat eller för smitta misstänkt område.

5 mom. De motiv, som föranlett medgivandet om ersättning till djurägare enligt 3 momentets andra stycke, medföra givetvis att staten bör gälda samtliga med avspärning och för vakthållning förbundna kostnader, så mycket mera som dessa kostnader icke kunna anses ingå i kostnad för smittreningsåtgärder, utan fastmera det allmännas intresse här torde vara det dominerande.

6 mom. Vid ett flertal smittsamma husdjurssjukdomar är det ofta omöjligt att fastställa en *säker diagnos* enbart medelst klinisk undersökning av det sjuka djuret eller patologisk-anatomisk sådan å kadaver efter dylikt djur utan erfordras härför jämväl laboratorieundersökning av insänt material. Erfarenheten har visat, att djurägarna ofta dragit sig för de kostnader, som äro förenade med dylika undersökningar. För att säkrare kunna påräkna djurägarnas medverkan vid bekämpandet av ifrågakommen sjukdom, torde det därför i det allmännas intresse få anses nödvändigt, att statsverket ikläder sig kostnaderna för meromnämnda laboratorieundersökningar.

Vad angår användandet av de diagnostiska hjälpmedel, som från dylikt laboratorium ställes till vederbörande veterinärs förfogande — exempelvis mallein, tuberkulin och liknande — synes det även nödvändigt, att dylika medel, i likhet med vad i allmänhet hittills varit fallet, tillhandahållas av statsverket.

Vidkommande däremot sådana medel som vacciner, sera och liknande, vilka äro avsedda att användas som botemedel och endast i vissa fall som skyddsmedel mot smittsamma sjukdomar, anse de sakkunniga att det bör ankomma på Kungl. Maj:t — efter framställning av medicinalstyrelsen — att avgöra, i vilken utsträckning dylikt medel skall för viss sjukdom tillhandahållas genom statsverkets försorg. Som princip anse de sakkunniga dock böra fastslås att kostnad för användning av sistnämnda preparat som regel bör drabba djurägaren.

De sakkunniga hava härvid velat fästa uppmärksamheten därå, att en djurägare, vilken vid idkandet av ladugårdsdrift under alla förhållanden måste taga hänsyn till därmed förbundna riskmoment, vid förekomst av smittsam husdjurssjukdom icke bör ställas alldeles fri från kostnader, vilka det alltid åligger honom att själv bestrida, då icke smittsam sjukdom uppträder. Denna grundsats har icke blott här utan även i ett flertal andra fall motiverat de föreslagna stadgandena.

7 mom. Att ersättning skall utgå för anlitande av under offentlig kontroll stående slakteriinnrättning för verkställande av slakt för det allmännas räkning torde vara ställt utom all fråga. De sakkunniga hade till en början för avsikt att genom förhandsavtal söka skaffa en säker grund för beräkning av de med en nedslaktning å dylik anstalt förbundna kostnaderna, men har det vid verkställda undersökningar visat sig ogörligt att genom ett sådant avtal erhålla en säker grund för beräkning av samtliga med en nedslaktning för-

bundna kostnader, detta främst med hänsyn till att vederbörande anstalt icke själv kan bestämma över alla sådana kostnader förrän förhållandena i det särskilda fallet bliva kända och anstaltens ledning beretts tillfälle till underhandlingar med bland andra slakteriarbetarna. På denna grund har det ansetts lämpligt att i förevarande hänseende föreslå att överenskommelse skall träffas med sådan anstalt från fall till fall.

8 mom. Stadgandet i detta moment har tillkommit för att bereda staten en möjlighet att utan hänsyn till den enskildes ekonomiska intressen ingripa med större kraft vid en epizooti än som vid mera sporadiska fall av sjukdom kunna anses påkallade.

9 mom. Den under detta moment upptagna hänvisningen till av Kungl. Maj:t utfärdade särskilda stadganden i fråga om kostnaderna för värdering och för veterinärs tjänstförrättningar har ansetts lämpligt att intaga i lagen för att på sådant sätt frambålla den princip, som i förevarande hänseende lett de sakkunniga vid avfattandet av de särskilda bestämmelserna.

10 mom. Första stycket. Det har ansetts vara önskvärt att — genom ett sådant stadgande som det i detta stycke föreslagna — till förebyggande av all tveksamhet klart begränsa de fall, där djurägare är berättigad till ersättning av statsmedel.

Andra stycket. Till förebyggande av att den enskilde på grund av avspärrningar vid bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar berövas sitt levebröd hava de sakkunniga emellertid velat genom detta stadgande bereda möjlighet för Kungl. Maj:t att där särskilt ömmande omständigheter äro för handen efter särskilt gjord framställning tillerkänna vederbörande ersättning för den honom genom avspärrningen tillskyndade skadan.

11 mom. Under och efter 1924—1927 års mul- och klövsjukeepizooti inträffade vid ett flertal tillfällen, att krav på ersättning restes först sedan flera månader ja till och med år förflutit efter det grunden för kravet uppkommit. Svårigheten var betydande att under sådana förhållanden få räkningarna attesterade och i övrigt vederbörligen granskade, och hava de sakkunniga fördensskull velat lämna en möjlighet till fastställande av viss kortare preskriptionstid.

10 §.

Liknande bestämmelse återfinnes i 3 § 1 mom. av meromnämnda nådiga förordning den 9 december 1898.

11 §.

Med avseende på de skäl, som skola vara avgörande vid vägrande av ersättning, varom i lagförslaget är fråga, har det synts nödvändigt att, utöver vad som i 41 § av nyssnämnda nådiga förordning stadgas, införa bestämmelse om att djurägaren går förlustig honom eljest tillkommande ersättning enligt lag, därest han försummat att i rätt tid anmäla i densamma angiven sjukdom eller i övrigt brutit emot de för sjukdomens bekämpande stadgade föreskrifter.

Det har nämligen vid mul- och klövsjukeepizooti i landet icke sällan förekommit fall, vilka göra en sådan bestämmelse nödvändig.

12 §.

Till undvikande av ett upprepande i författningsförslaget om att djurägares ställföreträdare har samma skyldigheter som djurägaren själv, har en allmän bestämmelse härom synts böra ingå i lagförslaget.

13 §.

1 mom. Det torde à priori få anses självfallet att smittsamma sjukdomar hos husdjuren, för vilkas bekämpande statens verkställande organ vidtaga av

statsmedel bestridda åtgärder, skola behandlas endast av veterinär. Med hänsyn till bestämmelserna i lag om behörighet att utöva läkarkonsten den 21 september 1915 (nr 362) och under åberopande av att erfarenheten vid bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar i vårt land tydligt givit vid handen, att behov föreligger därom, har bestämmelse i föreliggande lagförslag intagits om förbud för annan än veterinär att taga befattning med i denna lag upptagen sjukdom.

Liknande bestämmelse återfinnes jämväl i Danmarks och Finlands författningar på området. Men icke endast från nationalekonomisk utan jämväl från djurskyddsvänlig synpunkt får en sådan bestämmelse anses befogad.

2 mom. Vid senaste mul- och klövsjukeepizooti rekommenderades en mängd medel, som utgavos för att ofelbart kunna förhindra sjukdomens uppkomst respektive bota densamma. Även beträffande andra sjukdomar utbjudas genom annonser i lantmannatidningar och på annat sätt en hel del »universalmedel». Det torde därför vara nödvändigt att i likhet med vad i utlandet skett söka genom en författningsbestämmelse skydda allmänheten för dessa enbart i affärssyfte utbasunerade och okontrollerade värdelösa medel och detta så mycket mer, som faran för smittspridning genom användande av icke omsorgsfullt prövade dylika medel måste anses vara synnerligen stor.

Härutinnan hänvisas till av de s. k. mul- och klövsjukesakkunniga verkställd särskild utredning (Bil. E. i det av nämnda sakkunniga den 30 november 1925 avgivna betänkandet).

B I L A G O R

1. Husdjurssjukdomar, som för närvarande äro föremål för åtgärder från det allmännas sidas i Sverige, Danmark, Finland och Norge och de, som i Sverige föreslås bliva föremål för sådana åtgärder.
2. Husdjurssjukdomar, utöver de i de sakkunnigas författningsförslag upptagna, vilka i en del yttranden föreslagits skola bliva föremål för åtgärder från det allmännas sida.*)
3. Förekomsten av smittsam blodbrist hos häst åren 1918—1927.
4. Av medicinalstyrelsen begärd utredning ang. förekomst av smittsam blodbrist hos häst i Norrbottens län.*)
5. Utdrag ur »Huvudstadsbladet» den 5. februari 1929. Faran för införande av smittsam blodbrist hos häst till Finland.*)
6. Förekomsten av smittsam kastning hos nötkreatur åren 1918—1927.
7. Antal fall av Bang-infektion hos människa till och med maj 1929.
8. Förekomsten av smittsam juverinflammation åren 1918—1927.
9. Skrivelse från Linköpings läkaresällskap till hälsovårdsnämnden i Linköping med begäran om åtgärders vidtagande för inrättande av tidsenlig mjölkkontroll.*) Yttrande häröver från vederbörande stadsläkare och länsveterinärer.*)
10. Uppgifter från British Royal Commission angående tuberkelbacillers av bovin-typ överförande till människor.
11. Ersättning för nedslaktade djur m. m. i Danmark, Finland och Norge.

*) Bilagan har icke avsetts vara av det *allmänna* intresse, att den befordrats till trycket. Den hålles tillgänglig på begäran hos medicinalstyrelsen.

Husdjurssjukdomar, som för närvarande äro föremål för åtgärder från det allmännas sida i Sverige, Danmark, Finland och Norge och de, som i Sverige föreslås bliva föremål för sådana åtgärder.

Husdjurssjukdomar för närvarande upptagna uti gällande författningar i:				
	Sverige	Danmark (1920—1928)	Finland (1922—1928)	Norge (1894—1927)
Avd. I.				
Grupp A.		Elakartade smittsamma sjukdomar.	1)	Elakartade smittsamma sjukdomar.
Boskapspest hos idisslande djur	Boskapspest hos idisslande djur	Boskapspest	Boskapspest hos idisslande djur	Boskapspest
Elakartad lungsjuka hos nötkreatur	Elakartad lungsjuka hos nötkreatur	Elakartad lungsjuka hos nötkreatur	Elakartad lungsjuka hos nötkreatur och getter	Elakartad lungsjuka hos nötkreatur
Mul- och klövsjuka hos klövbärande djur	Smittsam mul- och klövsjuka hos idisslande djur och svin	Mul- och klövsjuka hos klövbärande djur	Mul- och klövsjuka hos nötkreatur, får, getter och svin	Mul- och klövsjuka
Mjältbrand	Mjältbrand hos husdjur	Mjältbrand hos husdjur	Mjältbrand hos alla husdjur	Mjältbrand och därmed likartade sjukdomar
Rots hos häst	Rots eller springorm hos djur av hästsläktet	Rots hos djur, hörande till hästsläktet	Rots hos djur av hästsläktet	Rots
Smittsam blodbrist hos häst				Smittsam anemi hos häst
Skabb hos häst	Skabb hos djur, hörande till hästsläktet	Skabb hos djur, hörande till hästsläktet		
Skabb hos får	Skabb hos får	Skabb hos får	Skabb hos får	Skabb hos får
Koppor hos får	Koppor hos får	Koppor hos får	Koppor hos får	Koppor hos får
Svinpest	Svinpest	Svinpest	Svinpest	Svinpest
Vattuskräck hos hund	Vattuskräck hos hundar och andra husdjur	Hundgalenskap	Rabies hos alla husdjur	Hundgalenskap
Hönspest, fågelseptikæmi (hönskolera) och hönstyfus (vit diarré hos kyckling)	Hönskolera, hönspest och vit diarré hos kyckling	Elakartad klövsjuka hos får	Svinsjuka	Elakartad katarraleber hos nötkreatur
Grupp B.			2)	
Frasbrand hos idisslande djur	Mjältbrandsempysem = Frasbrand	Ryggmärgstyfus hos djur, tillhörande hästsläktet	Tuberkulos hos nötkreatur och svin	Mildare smittsamma sjukdomar.
Smittsam kastning hos nötkreatur		Elakartad lungsjuka hos nötkreatur	Elakartad och smittsam kastning hos nötkreatur	Lungsjuka
Smittsam kastning hos häst	Smittsam kastning hos häst		4)	Infuensa
Svinsjuka, akut	Svinsjuka	Mildare smittsamma sjukdomar.	Frasbrand	Kvarka
Grupp C.		A.		hos häst
Rödsjuka hos svin	Akut rödsjuka hos svin	Brandfeber	Rödsjuka hos svin	Stengel (halsinfl.)
Lungröta hos häst		Infuensa	Smittsam lymfkärnsinflammation hos häst	Munnsjuka
Kvarka hos häst		Frasbrand	Infuensa hos häst	Beskällarsjuka

Smittsam juveninflammation hos nötkreatur	feber hos svin	Krup	feber		Skabb hos andra husdjur än får	Koppor hos andra djur än får	
Trikinsjukdom hos svin	Tuberkulos i juvret hos nötkreatur	Kalvdiftori	hos nötkreatur		Hönskolera	Smittsam klövsjuka hos fåret	
Tuberkulos hos nötkreatur, svin och hund	Elakartad klövsjuka hos får och getter	Pasteurellosis			Hönspest	Ringorm hos alla husdjur	
		Paratyfus och Parakollinfektion			5)	Harsekknidder (skabb) hos hund	
		Akut rödsjuka hos svin			Revorm hos alla husdjur	Föbersjukdomar av smittsam karaktär	
		B.			Kvarka	Tuberkulos	
		Munsjuka } Kvarka } hos häst			Munsjuka hos häst	Rödsjuka hos svin	
		Godartad besällarsjuka hos häst och nötkreatur			Blodstallning hos nötkreatur	Smittsam kastning hos nötkreatur	
		Koppor hos andra husdjur än fåret			Elakartad katarrafieber hos nötkreatur		
		Skabb hos andra husdjur än får och häst					
		Ringorm					
		Haarsekknidder hos hund					
		Hundsjuka					
		Svinsjuka					
		Knuderosen och kroniska former av rödsjuka hos svin					
		Kolera hos fjäderfä och hönspest					
		Varje annan sjukdom hos häst, nöt, får, getter, svin, hundar och fjäderfä, som antager en smittsam karaktär.					
		Smittsam kastning hos nötkreatur					
		Epizootisk Lymfangitis hos häst					
		Infektiös Anæmi hos häst					
		Tuberkulos hos nötkreatur					

Smittsam blodbrist hos häst.

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» län	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—
Uppsala » . . .	—	—	2	—	—	—	—	2	2	—
Södermanlands » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands » . . .	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1
Jönköpings » . . .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Kronobergs » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar » . . .	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—
Gotlands » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus » . . .	—	—	—	—	11	—	—	1	—	—
Hallands » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs och Bohus » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs » . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs » . . .	—	—	—	—	1	2	1	2	—	—
Värmlands » . . .	11	8	11	—	5	19	16	21	15	17
Örebro » . . .	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—
Västmanlands » . . .	2	—	—	—	2	3	2	—	1	—
Kopparbergs » . . .	9	13	13	20	14	11	26	24	34	22
Gävleborgs » . . .	21	18	26	35	33	22	46	39	30	55
Västernorrlands » . . .	184	191	183	96	81	123	90	89	129	172
Jämtlands » . . .	54	40	42	76	71	93	115	121	158	148
Västerbottens » . . .	43	32	84	69	27	26	48	134	63	118
Norrbottens » . . .	12	30	19	12	16	16	18	23	20	61
Summa besättningar	338	332	381	309	264	319	368	456	452	584

Bil. 6.

Smittsam kastning hos nötkreatur.

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Stockholms stad	2	5	—	1	—	—	1	4	4	5
» lään	16	30	55	55	38	61	88	121	125	91
Uppsala »	20	13	17	18	23	26	26	48	51	68
Södermanlands »	23	36	105	65	72	71	124	114	95	107
Östergötlands »	38	39	43	56	48	56	49	103	99	69
Jönköpings »	15	11	6	8	10	11	16	14	36	29
Kronobergs »	4	4	1	3	3	6	3	5	—	2
Kalmar »	14	7	11	19	28	22	19	34	35	25
Gotlands »	—	—	—	1	—	—	5	1	1	6
Blekinge »	7	2	8	3	3	7	8	8	8	16
Kristianstads »	11	13	11	15	15	33	65	17	44	30
Malmöhus »	119	46	64	97	111	204	170	145	280	229
Hallands »	2	5	8	10	14	19	26	18	37	52
Göteborgs och Bohus »	2	11	2	5	12	25	10	14	5	29
Älvsborgs »	9	21	6	6	12	15	12	14	23	24
Skaraborgs »	2	4	76	34	32	55	47	44	65	60
Värmlands »	24	84	41	38	36	30	28	31	21	28
Örebro »	13	10	14	17	20	24	27	30	43	70
Västmanlands »	5	20	37	21	85	86	110	131	111	123
Kopparbergs »	25	19	58	36	39	15	62	45	44	56
Gävleborgs »	35	27	21	17	24	19	18	26	35	38
Västernorrlands »	14	18	15	30	22	25	18	14	7	15
Jämtlands »	7	12	6	8	10	3	10	13	21	25
Västerbottens »	3	—	—	5	2	2	3	6	8	5
Norrbottens »	62	70	72	43	17	18	16	18	23	13
Summa besättningar	497	507	677	611	676	833	961	1 018	1 221	1 215
Antal sjuka djur	2 032	2 212	2 750	3 671	4 020	5 494	5 308	6 298	5 986	8 191

Antal fall av Banginfektion hos människa till och med maj månad 1929.

(Ursprung: nötkreatur.)

Å r	1911	1912	1913	1915	1917	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928— 1929	1928— 1929	Summa
U.S. A.	2	—	73	11	—	—	1	—	1	1	¹ 10	10	—	—	215
Frankrike	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Sydafrika (Rhodesia)	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	3
Nederländerna	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	³ 13	—	14
Italien	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	—	—	—	—	9
Nederl. Indien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
Tyskland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3
Schweiz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
England	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10
Danmark	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	⁵ 500	—	500
Polen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	⁶ 3	3
Finland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	⁷ 1	1
Norge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Sverige	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	125	123

¹ 1 dödsfall.

² 13 fall i Stat. New York och 83 fall i Iowa.

³ 4 veterinärer, kontakt smitta + 9 fall härledda från mjölkhantering. Alla fall på landsbygden.

⁴ Dessa äro 8 manifesta fall.

⁵ 4 dödsfall.

⁶ Därav 2 veterinärer efter förlossning och efterbörd. Pustler och furunculosis på armar och händer.

⁷ Landsbygden.

⁸ 2 dödsfall år 1928, 1 dödsfall år 1929.

Uppgiften meddelad av Prof. Kling, Statens bakteriologiska laboratorium.

Se vidare uppsats av Einar Thorfinn i Hygieæa, hft 7, 15 april 1929, sid. 289, och O. Bang, Föredrag vid 3. Nord. Veterinärmöte i Oslo 1928, sid. 366.

Bil. 8.

Smittsam juverinflammation.

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Stockholms stad	—	—	2	6	—	—	8	—	7	4
» län	19	14	88	74	103	97	155	142	197	240
Uppsala »	16	14	54	38	65	38	50	56	48	93
Södermanlands »	5	9	55	70	145	125	172	198	218	229
Östergötlands »	34	59	100	38	69	62	82	88	80	133
Jönköpings »	12	35	35	40	16	28	33	39	34	82
Kronobergs »	—	—	—	—	4	14	3	—	16	29
Kalmar »	26	5	17	22	12	27	23	12	49	10
Gotlands »	—	—	—	2	—	1	1	3	5	11
Blekinge »	40	1	—	65	12	4	31	9	7	17
Kristianstads »	4	9	3	21	20	39	25	15	24	50
Malmöhus »	33	77	99	220	59	134	87	97	190	249
Hallands »	3	2	—	9	11	8	17	11	20	68
Göteborgs o. Bohus »	24	19	12	23	17	31	24	5	23	11
Älvsborgs »	1	11	24	35	12	34	20	26	56	44
Skaraborgs »	37	12	39	63	19	33	33	17	42	70
Värmlands »	14	1	12	10	17	37	8	2	6	23
Örebro »	42	39	82	63	51	63	51	79	64	130
Västmanlands »	27	9	7	6	37	5	66	47	12	41
Kopparbergs »	—	7	79	21	17	24	33	66	79	71
Gävleborgs »	10	8	1	13	14	25	11	2	13	24
Västernorrlands »	28	62	66	61	25	39	34	27	20	22
Jämtlands »	—	1	4	1	2	2	17	18	19	16
Västerbottens »	—	3	—	10	3	17	30	38	12	2
Norrbottnens »	—	—	7	1	20	6	8	3	21	22
Summa besättningar	375	397	786	912	750	893	1 017	1 001	1 262	1 691

Att tuberkelbaciller av den bovina typen allt emellanåt överförs till människor och där framkalla tuberkulösa processer är numera allmänt känt.

Utav de många, fullt vetenskapliga undersökningar, som bestyrka detta förhållande, torde här blott få meddelas ett (par) tabellariska sammanställningar, vilka belysa det sagda.

Results of investigations by Brittish Royal Commission.

V a r i e t i e s .	Number of Cases.	Percentage of Cases Infected with Bovine Bacilli.	
		Under five years.	All ages.
Cervical glands	125	85.0 % of 20 cases	48.0 %
Lupus	140	66.0 % of 50 cases	51.0 %
Scrofuloderma	52	58.3 % of 12 cases	38.4 %
Bone and joint	514	30.2 % of 96 cases	19.2 %
Genito-urinary	21		19.0 %
Meningeal	12		16.6 %
Pulmonary	275		1.1 %
Postmortem cases, children under twelve . .	113	21.3 % of 61 cases	17.6 % (all cases under 12)

Tabellen är sammanställd av *Eastwood* samt *F. och A. S. Griffith*.

Proportion of bovine to human infection in the different varieties of human tuberculosis, compiled from tables given by A. Stanley Griffith at the National Milk Conference (London 1922).

	Number of Cases	Human	Bovine	Percentage Bovine
Cervical gland tuberculosis	116	62	54	46.5
Bone and joint tuberculosis				
(a) England and Wales	476	389	87	18.3
(b) Scotland	28	20	8	28.6
Lupus	126	62	64	50.8
Scrofuloderma	52	32	20	38.4
Genito-urinary tuberculosis	17	14	3	17.6
Examination of postmortem material from children				
(a) Local government board series	113	93	20	17.7
(b) Royal Commission series	46	27	19	41.3
Tuberculous meningitis	12	10	2	16.6
Pulmonary tuberculosis	229	226	3	1.31
Totals	1 215	935	280	23.05

Ersättning för nedslaktade djur m. m.

S j u k d o m	Danmark	Finland	Norge
Boskapspest		$\frac{3}{4}$ av värdet.	$\frac{2}{3}$ av värdet.
Elakartad lungsjuka . .		> > >	> > >
Mul- och klövsjuka . .	$\frac{1}{2}$ av statskassan och	Hela värdet.	Hela värdet.
Mjältbrand	$\frac{1}{2}$ på landet av amts-	$\frac{3}{4}$ av värdet.	—
Rots	reparationsfonden, i	> > >	$\frac{1}{2}$ av värdet.
Skabb hos häst	Köpenhamn och öv-	—	—
Koppor hos får	riga städer av kom-	Hela värdet.	—
Skabb hos får	munens kassa.	> >	—
Svinpest		$\frac{3}{4}$ av värdet.	$\frac{1}{2}$ av värdet.
Vattuskräck	—	—	—
Tuberkulos	Vid juver- och livmo-	$\frac{3}{4}$ av värdet vid öp-	$\frac{3}{4}$ av värdet, men ma-
	dertuberkulos enl. § 2	pen tuberkulos.	ximum 400 kr.
	i Lov $\frac{31}{3}$ 1928 (nr 96).		
Infektiös anaemi	Samma bestämmelser	—	Hela värdet.
	som vid boskapspest		
	m. fl. sjukdomar, se		
	§ 8 i Lov $\frac{14}{4}$ 1920.		
Djur, som ej haft sjuk-	—	Hela värdet.	> >
dom			
Djur döda av skydds-	—	> >	> >
ympning			
Desinfektionsmedel . . .	Utgifterna bestridas	Bekostas av staten.	Utgifterna bekostas av
	av ägaren men kan		ägaren.
	ägaren i vissa fall		
	erhålla gottgörelse.		
Sera och vacciner . . .	—	—	—
Isolerings-, renings- och		Vid mul- och klöv-	
desinfektionsåtgärder .	Samma bestämmelser	sjuka eller boskaps-	
	som vid desinfek-	pest utgå dessa kost-	
	tionsmedel.	nader av allmänna	
		medel vid sjukdomar-	
Djurs dödande, nedgräv-	Samma bestämmelser	na mjältbrand, ra-	
ning eller förbränning	som vid boskapspest.	bies, elakartad lung-	
		sjuka, rots, svinpest,	
Förstörande av smitt-	Samma bestämmelser	svinsjuka, koppor	
förande varor	som vid desinfek-	hos får samt skabb	
	tionsmedel.	hos får bestridas des-	
		sa kostnader av dju-	
		rets ägare, eller, där	
		denne är medellös,	
		av kommunen.	
			Utgifterna härför be-
			stridas av djuräga-
			ren, resp., om denne
			är medellös, av kom-
			munen.
			Kostnaderna i detta
			fall synas fördelas
			med hälften på stats-
			kassan och andra
			hälften på kommun-
			nen.

Värdering och ersättning m. m.

i Danmark. Enl. §§ 8 och 19 i lagen den 14 april 1920.

§ 8. Vid *elakartad lungsjuka, boskapspest* och *svinpest* kan påbjudas slakt av några djur för *diagnos*. Djur, angripna av någon av de sjukdomar, som angivas i § 2 i sagda lag (bland andra vidstående 8 först nämnda), kunna beordras till slakt liksom även i vissa fall hel eller del av besättning, där sjukdomen konstaterats.

Häst, angripen av rots, skall dödas.

Värdering före djurs dödande skall verkställas av 3 personer, av vilka polismästaren utser 2 och ägaren 1. Djurets *värde* bestämmes efter dess tillstånd vid nedslaktningen utan hänsyn till att detsamma är smittat. Från det vid värderingen bestämda beloppet avdrages värdet av vad som kan till nytta användas.

Ersättning för värdering, nedslaktning och nedgrävning betalas till hälften av statskassan. Den andra hälften erlägges på landet av amsreparationsfonden samt i Köpenhamn och övriga städer av kommunens kassa, och fördelas detta utlägg med undantag för Köpenhamn på amtets samtliga städer. Amtskommunen kan sedan vid årets slut under viss förutsättning erhålla gottgörelse av statskassan.

§ 19. *Alla utgifter*, som på grund av lagens föreskrifter uppkomma för smittade eller för smitta misstänkta husdjurs vård, isolering och smittrening samt för smittrening av stall, redskap m. m. ävensom för djurs nedgrävning betalas av djurägaren, dock att det offentliga i enlighet med bestämmelserna i 8 § ersätter *kemiska* medel till smittrening (däri jämväl inbegripet såpa och soda).¹ I vissa fall kan lantbruksministeriet medgiva ersättning till hjälp vid desinfektion och till hyra av desinfektionsapparater. Vid smittrening förstörda hudar, fodervaror, hö, halm och redskap skola ersättas djurägaren av det offentliga efter värdering, som ovan sägs. Hudvärdet kan emellertid fastställas av veterinären efter överenskommelse med djurägaren eller jämte 2 ojäviga män efter dagspriset. Likaså ersättas påbjudna nya arbeten.

i Finland. Enl. lag den 29 sept. 1922 och förordning av den 29 dec. 1922.

3 § i lagen. Ägare av husdjur, bland vilka någon av sjukdomarna boskapspest, mjältbrand, rabies, mul- och klövsjuka, elakartad lungsjuka, rots, svinpest, svinsjuka, koppor hos får eller skabb hos får utbrutit eller misstänkes hava utbrutit, är skyldig för sjukdomens diagnostiserande eller förhindrande av sjukdomens spridning enligt vederbörande myndighets föreskrift *avliva* detsamma.

Värdering (förordn. 36 §) av djur, som avlivas och för vilket djurägaren tillkommer ersättning av allmänna medel, verkställs av distriktsdjurläkaren och tvenne sakkunniga personer, av vilka den ene är tillkallad av djurägaren och den andre av distriktsdjurläkaren. Vid värdering uppskattas djuret till fulla bruks- och avelsvärdet i friskt tillstånd.

Ersättning (7 § i lagen) för djur, som slaktats resp. dött till följd av påbjuden skyddsympning, utbetalas till djurets ägare av allmänna medel.

1. med fulla uppskattningsvärdet:

a) för djur, som vid obduktion befunnits fritt från den sjukdom, för vilken det misstänkts,

b) för djur, som dött till följd av skyddsympning samt

c) för djur, som nedslaktats till följd av mul- och klövsjuka ävensom koppor och skabb hos får.

¹ Enl. landbruksministeriets skrivelse den 11 maj 1921 till veterinärfysikus.

2. med $\frac{3}{4}$ av uppskattningsvärdet:

a) för djur, som är angripet av:

boskapspest, mjältbrand, rabies — för hund och katt äger dock gottgörelse icke rum —, elakartad lungsjuka, rots, svinpest samt svinsjuka,

b) för djur, som är angripet av öppen turberkulos.

Om djuret vid obduktion befunnits fritt från den ifrågasatta sjukdomen men däremot behäftat med annan åkomma, som väsentligen nedsätter dess värde, utgår ersättningen minskad i enlighet härmed.

För avlivat djur, som i sin helhet eller delvis kan tillgodogöras, utgår ersättningen minskad i enlighet härmed.

Rätt till ersättning förverkas (9 § i lagen):

1) om djurägaren uraktlåtit ställa sig till efterrättelse gällande föreskrifter om hämmande av husdjurssjukdomar,

2) om djurägaren vid inköp av djuret bevisligen haft kännedom om att detsamma varit behäftat med i lagen avsedd husdjurssjukdom samt

3) om djur, som införts, angripits av rots eller elakartad lungsjuka, innan sex månader förflutit efter det införseln skett och därest icke utredas kan, att djuret blivit smittat i Finland.

Kostnaderna (5 § i lagen) för bevakning eller avspärrning av smittat område bestridas av den eller de kommuner, inom vilka sjukdomen förekommer, dock att, där mul- och klövsjuka eller boskapspest är i fråga, sagda kostnader bestridas av allmänna medel.

Vid någon av sjukdomarna mjältbrand, rabies, elakartad lungsjuka, rots, svinpest, svinsjuka, koppor hos får och skabb hos får skall djurets ägare (6 § i lagen) och, där denne är medellös, kommunen bestrida kostnaderna för husdjurs isolerande, för utförande av rengöring och desinfektion av människor och djur, byggnader, kläder samt andra varor och föremål, för djurs avlivande, nedgrävning eller förbränning samt för förstöring av smittförande varor och föremål. Vid mul- och klövsjuka eller boskapspest utgå dessa kostnader ur allmänna medel.

Kostnaderna bestridas av allmänna medel jämväl för desinfektions- och ympämnen, som av vederbörande myndighet föreskrivits, samt för tuberkulin, mallein och andra likartade diagnostiska medel, som av vederbörande djurläkare använts för att undersöka, huruvida husdjur är behäftat med viss smittsam sjukdom.

i Norge. Enl. lag den 14 juli 1894.

§ 10. Vid misstanke om boskapspest, elakartad lungsjuka eller svinpest kan påbjudas nedslaktning av intill 3 djur för diagnosens ställande.

Djur angripet av någon av nämnda sjukdomar skall efter fylkesmannens föranstaltande dödas, såvida icke annorlunda av departementet bestämmes.

Häst, angripen eller skäligen misstänkt för rots eller smittsam anaemi, skall dödas, såvida icke annorledes av departementet bestämmes.

Djur, angripet av vattuskräck, skall dödas; hund och katt, som blivit biten av något av vattuskräck lidande djur, skall likaledes dödas.

11 §. Djur, som vid obduktion icke visar tecken till boskapspest, elakartad lungsjuka, rots, svinpest eller smittsam anaemi hos häst, ersättes med fulla beloppet enligt värdering.

Djur, som konstaterats angripet av smittsam anaemi, ersättes med fulla beloppet; djur angripet av boskapspest eller elakartad lungsjuka med $\frac{2}{3}$, djur angripet av rots eller svinpest med $\frac{1}{2}$ av det belopp, vartill det värderats.

Djur, som på vederbörande departementens föranstaltande nedslaktats vid utbrott av mul- och klövsjuka, och djur, som dött till följd av påbjuden vaccination, ersättes med fulla värdet.

Ersättning för nedslaktning av tuberkulöst nötkreatur kan utgå med högst 400

kronor dock med avdrag för värdet av vad som i övrigt vid försäljning av det uppslaktade djuret kan erhållas. (Cirk. 7/4 1905 o. 22/4 1922.)

12 §. *Ingen ersättning utgår:*

- 1) vid införsel från utlandet av smittat djur,
- 2) vid överträdande av till sjukdoms bekämpande givna föreskrifter,
- 3) om djurägaren på annat sätt varit vållande till sjukdomen.

Förutsättningen för rätt till ersättning för på offentligt föranstaltande nedslaktat djur är därjämte, att djuret har uppehållit sig minst 6 månader inom landets gränser, såvida det icke kan visas, att det utan ägarens förvållande smittats efter införseln.

Ersättningen må icke överskrida:

då den utgår med $\frac{1}{2}$, kr. 300:—, då den utgår med $\frac{2}{3}$, kr. 400:— och då den utgår för helt djur, kr. 600:—; dock kan ersättningen, då det gäller hästar, höjas till 1,200 kr. för djur.

13 §. *Värdering* av djur, som på offentligt föranstaltande dödas, verkställes av en »politieembedsman» (på landet av »lensmannen») jämte två av honom utsedda män. Djuren uppskattas till det värde, de antagas hava haft, innan de smittades av sjukdomen, varifrån drages värdet av de djur eller de delar av djur, som kunna till nytta användas.

22 §. *Utgifter*, som föranledas av smittade eller för smitta misstänkta djurs vård, isolering och desinfektion, vid smittrening av ladugård, stall, redskap och dylikt samt vid döda djurs nedgrävning eller förstörande bekostas av ägaren. I den händelse ägaren är medellös, bestridas dessa utgifter av vederbörande »fylkes-, köpstads- eller ladesteds kommun, den siste försävidt den har eget kommunestyre».

Ersättning till ägare för djur, som enligt föreskrift nedslaktats, ävensom kostnaden för värderingsförrättningen och för nedslaktningar betalas *helt av statskassan*.

1) då djur icke är angripet av någon sjukdom, för vilken nedslaktning kan äga rum,

2) då djur dött till följd av påbjuden vaccination.

Om djuret befinnes angripet av sådan sjukdom, varför nedslaktning skall äga rum, bestrides ersättningen (med undantag beträffande djur dödade för mul- och klövsjuka), till hälften av statskassan och till andra hälften av vederbörande »fylkeskommunes, köpstads eller ladesteds kasse, den siste kun, när ladestedet har eget kommunestyre». Efter samma grunder utgår ersättning till ägaren, när det till förhindrande av smittas utbredning befinnes nödvändigt att förstöra smittförande föremål.

Ersättning för djur, som nedslaktats på grund av mul- och klövsjuka, betalas helt av statskassan. Även andra utgifter för sjukdomens bekämpande utgå av statskassan men med rätt för staten i detta fall att återfå utlägg av nämnda kassor eller enskilda. Alla andra utgifter för åtgärder på grund av lagen mot smittsamma husdjurssjukdomar bestridas av omförmälda kassor, därest icke annorlunda är eller bliver förordnat.

8 §. När det kan antagas, att en farsot därmed snabbare kan hejdas, kan departementet påbjuda vaccination av de för smitta utsatta besättningarna.

Förslag

till

Kungl. förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootiförordning).

Kungl. Maj:t har i överensstämmelse med innehållet uti 1 § av lagen den 193.. angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilagen), efter vederbörandes hörande, förordnat som följer.

1 §.

De smittsamma husdjurssjukdomar, på vilka i denna förordning givna föreskrifter skola tillämpas, äro
dels de i 2 § 1 mom. epizootilagen angivna, nämligen:

*Sjukdomar,
på vilka
förord-
ningen äger
tillämpning.*

Avdelning I:

Grupp A:

1. *mul- och klövsjuka* hos klövbärande djur (aphtae epizooticae),
2. *boskapspest* hos idisslande djur (pestis bovina),
3. *elakartad lungsjuka* hos nötkreatur (pleuropneumonia bovis contagiosa),
4. *svinpest* (pestis suis),
5. *rots* hos häst (malleus),
6. *smittsam blodbrist* hos häst (anaemia infectiosa equi),
7. *vattuskräck* hos hund (rabies),
8. *koppor hos får* (variola ovinae),
9. *mjäلتbrand* (anthrax),
10. *skabb* hos får och häst (scabies, dermatoptes- eller sarcoptes-skabb) samt
11. *hönspest* (pestis gallinarum), *fågelseptikämi* (= hönskolera) (septicaemia haemorrhagica avis, pasteurellosis avis) och *hönstypus* (= bacillär vit diarré hos kyckling) (typhus vel paratyphus gallinarum);

Grupp B:

12. *fräsbrand* hos idisslande djur (emphysema infectiosum bovis),
13. *smittsam kastning hos nötkreatur* (abortus infectiosus bovis Bang),
14. *smittsam kastning hos häst* (abortus infectiosus equi) samt
15. *akut svinsjuka* (bipolaris-septikämi) (septicaemia haemorrhagica suis, pasteurellosis suis);

Grupp C:

16. *rödsjuka* hos svin (rhysiopathia suis),
17. *lungröta* hos häst (influenza pectoralis) samt
18. *kvarka* hos häst (rhinitis streptococcica);

Grupp D:

19. *smittsam juverinflammation* hos nötkreatur (*mastitis streptococcica bovis*),
20. *trikinsjukdom* hos svin (*trichinosis*) samt
21. *tuberkulos* hos nötkreatur, svin och hund (*tuberculosis*).

Avdelning II:

22. *paratuberkulos* hos nötkreatur (*enteritis paratuberculosis bovis*),
23. *elakartad katarraleber* hos nötkreatur (*coryza gangraenosa bovis*),
24. *sommarsjuka* hos nötkreatur (*piroplasmosis bovis*) samt
25. *rensjuka* (*pasteurellosis tarandi*) och *klövröta* hos ren (*necrobacillosis tarandi*);

dels ock de sjukdomar, på vilka Kungl. Maj:t jämlikt bestämmelserna uti 2 § 3 mom. epizootilagen förklarat lagens bestämmelser tillämpliga.

Gemensamma föreskrifter.**2 §.**

Vid bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar skola följande föreskrifter lända till efterrättelse, så framt ej härnadan under särskilda föreskrifter för de olika sjukdomarna annorlunda finnes stadgat.

3 §.

Medicinalstyrelsens åligganden.

Medicinalstyrelsen tillkommer i avseende å åtgärder till bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar bland annat:

1. att med uppmärksamhet följa sådana sjukdomars uppträdande och spridning såväl inom riket som inom grannländerna samt vidtaga eller hos Kungl. Maj:t eller vederbörande myndigheter hemställa om erforderliga åtgärder till sjukdomarnas förebyggande och hämmande,

2. att utfärda erforderliga föreskrifter, råd och anvisningar samt fastställa formulär för anslag, rapporter m. m. ävensom till ledning för länsstyrelserna angiva riktlinjer för länskungörelser med bestämmelser angående särskilda försiktighetsmått att iakttagas vid forslande av djur, varor eller redskap till, inom eller från smittat område ävensom för transport av djur med järnväg, fartyg eller automobil liksom ock slutligen föreskrifter för mejerier m. fl. vid inträffande fall av i denna förordning avsedd sjukdom,

3. att till ledning för veterinärer och djurägare utfärda anvisningar i avseende å smittsamma husdjurssjukdomars igenkännande, tagande och insändande av undersökningsprov, närmare föreskrifter angående avskiljande, behandling och vård av sjuka djur, verkställande av värdering, nedslaktning, oskadliggörande av döda eller dödade djur samt smittrening eller de övriga föreskrifter, som på grund av bestämmelserna i epizootilagen, i denna förordning eller eljest kunna erfordras,

4. att, då så finnes erforderligt, påbjuda att bakteriologisk, serologisk eller annan särskild undersökning skall äga rum före fastställande av diagnos å i denna förordning avsedd sjukdom,

5. att, då styrelsen finner lämpligt påbjuda att skyddsympning av djur skall verkställas för bekämpande av i denna förordning avsedd sjukdom och då så anses nödvändigt till förekommande av smittas spridande, föreskriva, att ympade djur skola under viss tid efter ympningen hållas avskilda från andra djur, som kunna angripas av ifrågavarande sjukdom,

6. att vid behov giva lämplig veterinär i uppdrag att företaga inspektion rörande tillämpningen av föreskrifter angående bekämpandet av i denna förordning avsedd sjukdom, samt

7. att anskaffa och tillhandahålla vederbörande myndigheter, veterinärer m. fl. i denna förordning omförmäld materiel samt vid bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar erforderliga trycksaker, provtagningskärl, utensilier för märkning av djur m. m.

4 §.

1 mom. Länsstyrelse skall till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet skyndsamt inberätta, när länsstyrelsen utfärdat smittförklaring angående smittsam husdjurssjukdom, tillhörande avdelning I, och när sådan sjukdom ej längre förekommer inom länet.

Länsstyrelses åligganden.

2 mom. Har veterinär i den rapport, som han skall avgiva efter slutförd undersökning rörande i denna förordning avsedd sjukdom, förklarat, att sådan sjukdom konstaterats eller misstänkes föreligga, skall länsstyrelse, i den utsträckning omständigheterna påkalla, utfärda smitt- eller misstänktförklaring i enlighet med vad som under ifrågakommen sjukdom finnes stadgat.

Smittförklaring skall avse ställe eller sammanhängande område med tydliga gränser, som lätt kunna utmärkas och beskrivas. Omfattningen av sådant område bör, där så erfordras, fastställas efter samråd med vederbörande veterinär.

Offentligt slakthus och i samband därmed anordnad marknadsplats för kreaturshandel, annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning eller köttbesiktningsbyrå må dock icke förklaras smittade eller misstänkta för smitta.

3 mom. Då område förklarats smittat eller misstänkt för smitta, skall länsstyrelse därom ävensom om de i anledning av sjukdomen påbjudna åtgärderna underrätta såväl medicinalstyrelsen och de lokala myndigheterna skriftligen som öck allmänheten genom meddelande i länskungörelserna och en eller flera tidningar i orten ävensom bekantgöra beslutet genom anslag å lämpliga ställen inom och närmast omkring det såsom smittat eller misstänkt förklarade området.

4 mom. Sedan från vederbörande veterinär inkommit anmälan att slutlig smittrening ägt rum å ställe, där smittsam husdjurssjukdom uppträtt, eller att misstanke om förekomst av sådan sjukdom ej längre föreligger, skall länsstyrelsen med iakttagande av vad som beträffande de olika sjukdomarna må vara föreskrivet i fråga om smittat ställe eller område förklara stället eller området fritt från sjukdomen och i fråga om misstänktförklarat ställe förklara det samma ej längre misstänkt för smitta.

Kungörandet härav skall ske genom meddelande i länskungörelserna.

5 mom. Länsstyrelse tillkommer att, efter vederbörande tjänsteveterinärs hörande, påbjudna de åtgärder, som skola vidtagas enligt denna förordning eller enligt av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter och anvisningar till smittsam husdjurssjukdoms hämmande eller till förekommande av dess spridning, eller som länsstyrelsen därutöver med avseende å förhandenvarande förhållanden finner erforderliga.

Länsstyrelse har sålunda i detta avseende bland annat,

1. att, då sjukdom, som i denna förordning avses, yppats i närbelägen del av främmande land eller inom angränsande län, vidtaga åtgärder till förekommande av sjukdomens spridning till länet,

2. att, då smittsam husdjurssjukdom uppträtt inom länet, söka hindra såväl densammes utbredning inom länet som dess överförande till annat län eller till utlandet,

3. att, där vid undersökning angående ursprunget för inom länet uppträdande i denna förordning avsedd sjukdom, utrönes att smitta förekommer inom

eller misstänkes hava överförs till annat län, underrätta sådant läns länsstyrelse för på densamma ankommande åtgärder,

4. att efter samråd med medicinalstyrelsen meddela föreskrifter om åtgärder till förebyggande av smittas spridande vid djurutställningar, marknader och andra tillfällen, då djur sammanföras, eller vid auktioner, vid vilka djur skola försälas, och om särskilda försiktighetsmått vid djurs transport med järnväg, fartyg eller automobil,

5. att efter länsveterinärens och, om så påkallas, medicinalstyrelsens hörande förordna om smittat eller misstänkt områdes avspärrning i den omfattning, som befinnes erforderlig, och om anordnande av effektiv bevakning av området samt föranstalta om avspärrningens genomförande och att, där så prövas erforderligt, hos truppförbands befälhavare söka utverka, att armén tillhörigt manskap med befäl ävensom materiel i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut i ämnet ställes till förfogande för vakthållning etc.,

6. att förordna tjänsteveterinär att å ställe, varest i denna förordning avsedd sjukdom förekommer eller misstänkes hava utbrutit, företaga erforderlig undersökning samt att, då förhållandena därtill giva anledning, verkställa undersökning för utrönande, huruvida sjukdomen eller smitta förefinnes utanför smittat område såsom vid mejerier, kreatursmarknader o. d. ävensom att, där smittförklaring skett, förordna tjänsteveterinär eller i förekommande fall annan lämplig person att såsom desinfektör övervaka smittreningsåtgärderna,

7. att, därest djurägare icke tillhandahåller nödig arbetskraft för gravgrävning eller för arbete stående i samband med i denna förordning avsedd sjukdom, på hemställen av veterinär anmoda polismyndighet att skyndsamt tillkalla arbetsmanskap i och för arbetets utförande på ägarens bekostnad, varvid iakttages, att till arbetet i fråga så vitt möjligt ej böra användas personer, vilka på grund av sin sysselsättning kunna befaras överföra smitta till andra djurbesättningar,

8. att meddela erforderliga föreskrifter

a. angående forslande av djur, varor eller redskap till, inom eller från smittat område inom länet,

b. för mejerier, utöver de för dem redan gällande bestämmelser, ävensom för gårdar, som leverera mjölk till mejeri,

c. om stängning under kortare tid av mejeri och liknande inrättning, dit mjölken lämnats från smittad kreatursbesättning, i och för verkställande av smittrening,

d. för kontrollassistenter och jordbrukskonsulenter och andra dylika personer beträffande de försiktighetsmått, som skola gälla för dem vid utöandet av deras verksamhet inom smittat eller misstänkt område, och

e. för lokala polismyndigheter beträffande deras åligganden med avseende å smittsam husdjurssjukdoms bekämpande, ävensom å undersökningar för utrönande av smittkälla m. m., samt

9. att tillställa medicinalstyrelsen och tjänsteveterinärerna inom länet samtliga rörande smittsamma husdjurssjukdomar av länsstyrelsen utfärdade kunskörelser.

6 mom. I övrigt tillkommer det länsstyrelse i avseende å smittsam husdjurssjukdoms bekämpande, där sådan åtgärd anses påkallad, bland annat

1. att sörja för ändring av tid och ort för tingssammanträde, kommunalstämma, uppbördsstämma, marknad, auktion och dylikt,

2. att påbjuda inställandet av gudstjänst, skol- och konfirmationsundervisning,

3. att förbjuda nöjestillställningar och andra folksamlingar eller meddela föreskrifter om erforderliga försiktighetsmått därvid,

4. att ålägga vederbörande kommun att smittrena stall eller vattningsställe, vilka äro upplåtna till allmänt begagnande,

5. att i fråga om smittat område förbjuda

a. att någon utan skriftligt tillstånd av vederbörande veterinär (passersedel) lämnar området eller vinner tillträde därtill, varvid emellertid iakttages, att passersedel ej erfordras för veterinär, läkare eller barnmorska, som för förrättning inställa sig, och ej heller för annan person i offentligt uppdrag, där veterinärs tillstånd ej hinner inhämtas; åliggande det emellertid vederbörande att noggrant iakttaga eventuellt lämnade föreskrifter rörande användningen av passersedel och att under alla förhållanden smittrena sig i enlighet med föreskrifterna i 6 § 4 mom. innan smittat område lämnas,

b. att in- eller utförsel av djur äger rum eller att därifrån föres kött, hudar, mjölk, ägg, foder, spannmål, strö eller andra produkter, redskap eller andra föremål, och

c. att gemensamhetsbeten ävensom enskilda beten inom eller i närheten av området användas, samt

6. att i fråga om smittat område föreskriva

a. att alla smittade eller för smitta mottagliga djur skola hållas instängda och så vitt möjligt avskilda från övriga djur,

b. att hund skall hållas instängd eller i band och fjäderfä, katter och andra mindre husdjur skola hållas instängda eller dödas.

5 §.

1 mom. Finner veterinär, som på kallelse av djurägare eller efter förordnande av länsstyrelse eller eljest inställt sig, att någon av de i 1 § angivna sjukdomar utbrutit, eller misstänker han, att sådan sjukdom förekommer, åligger honom noggrant efterforska sjukdomens beskaffenhet, uppkomst och utbredning samt undersöka, huruvida fara föreligger för sjukdomens spridning till andra besättningar. *Veterinärs åligganden.*

Därjämte skall veterinären, då så är särskilt stadgat, lämna djurägaren tryckta eller skriftliga anvisningar om åtgärder mot smittans spridande ävensom omedelbart underrätta polismyndigheten i orten och genom dess försorg låta på lämpliga platser uppsätta anslag, utvisande, bland annat, att sjukdomen förekommer eller misstänkes hava utbrutit, allt i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade närmare föreskrifter; och tage veterinären djurägarens skriftliga erkännande om delgivningen.

2 mom. Kan veterinären efter verkställd undersökning icke med säkerhet avgöra, huruvida i denna förordning avsedd sjukdom föreligger, men finner han skälig anledning antaga, att så är förhållandet, åligger honom att taga erforderliga prov samt att, där sjukdomens art det oaktat icke kan utrönas och icke annorlunda är i denna förordning för viss sjukdom stadgat, hos medicinalstyrelsen göra telegrafisk framställning om förordnande att i och för utrönande av sjukdomens art låta nedslakta ett eller annat djur.

3 mom. Anser sig veterinären oaktat i 1 och 2 mom. föreskrivna åtgärder vidtagits, icke med säkerhet kunna avgöra, huruvida i denna förordning avsedd sjukdom är för handen, men finner han misstanke härom föreligga, skall han så skyndsamt som möjligt för sjukdomens bestämmande till anstalt eller laboratorium, som av medicinalstyrelsen godkänts för sådant ändamål — härefter benämnd undersökningsanstalt — under iakttagande av föreskrivna försiktighetsmått, samt med bifogande av utförlig sjukdomsbeskrivning och i förekommande fall av obduktionsprotokoll, insända antingen hel kropp av självdött eller slaktat djur eller och sådana delar av obducerat djur, vilkas beskaffenhet giver anledning misstänka förekomst hos djuret av smittsam sjukdom.

Sedan veterinär erhållit meddelande från av honom anlitad undersöknings-

anstalt, skall veterinären underrätta länsstyrelsen om undersökningsresultatet, därest så anses påkallat med hänsyn till innehållet i gällande bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.

4 mom. Å ställe, där åtgärder till bekämpande av smittsam husdjursjukdom påbjudits, skall, sedan för sjukdomen mottagliga djur dött, dödats eller tillfrisknat, smittrening företagas med ledning av utav medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter och, där så är särskilt stadgat, under uppsikt av därtill förordnad veterinär.

Vid smittrening skall bland annat särskilt iakttagas,

1. att skada genom smittreningsmedlens användande icke uppkommer å människor, djur, byggnader eller inventarier,

2. att ej större mängd sådana medel förbrukas än som är nödvändigt,

3. att hö, halm eller andra foder- eller strömedel, som kunna tänkas vara bemängda med smittämne, liksom ock sådana föremål, som ej kunna smittrenas eller äro värdelösa, skola uppbrännas eller på annat sätt oskadliggöras,

4. att icke hopbrunnen gödsel, som kan anses vara smittförande, antingen nedgräves eller uppbrännes och att annan gödsel då så prövas erforderligt uppläggas i kompost, vilken icke må tagas i bruk, förrän i medicinalstyrelsens smittreningsföreskrifter angiven tid förflutit, samt

5. att veterinären skall granska, attestera och till länsveterinären insända räkningar å kostnader för sådana smittreningsåtgärder, som enligt av Kungl. Maj:t meddelad särskild föreskrift skola gäldas av stats- eller andra för ändamålet anvisade medel, vilka räkningar av länsveterinären skola överlämnas till vederbörande.

5 mom. Vid värdering, nedslaktning eller obduktion av smittade eller för smitta misstänkta djur skall veterinär noga övervaka, att smitta icke sprides genom de i förrättningen deltagande.

Nedslaktning och nedgrävning eller annat oskadliggörande av djur, som dött i någon av de i 1 § avdelning I under grupp A angivna sjukdomar eller av de i grupp B upptagna sjukdomarna frasbrand och akut svinsjuka, ävensom djur, vilket dödats på förordnande av medicinalstyrelsen eller dött till följd av skyddsympning, påbjuden av nämnda styrelse, skall ske under uppsikt av vederbörligen förordnad veterinär.

Rörande obduktion av sådant djur skola de föreskrifter lända till efterrättelse, som finnas angivna under de särskilda sjukdomarna och i av medicinalstyrelsen givna föreskrifter.

6 mom. Rapport, som veterinär jämlikt gällande veterinärinstruktion har att avgiva efter slutförd förrättning, skall avfattas enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär och bland annat innehålla uppgift om utav veterinären vidtagna åtgärder och skall veterinären, därest omständigheterna så påkalla, tillika i rapporten meddela, huruvida han anser att stället enligt gällande föreskrifter bör förklaras smittat eller misstänkt för smitta och, i sådant fall, huruvida smitt- eller misstänktförklaringen bör omfatta endast stället eller även visst område däromkring och eventuellt även andra ställen, med vilka smittfarlig beröring ägt rum.

När smittrening ägt rum å ställe, som varit smittat eller misstänkt för smitta, skall veterinären i sin rapport angiva, huruvida stället anses böra förklaras fritt från smitta eller ej längre misstänkt för smitta.

Är veterinär tveksam huruvida ställe bör friförklaras, skall han i ämnet begära instruktioner hos medicinalstyrelsen, innan framställning om friförklaring göres hos länsstyrelsen.

Rapport över av veterinär med anledning av smittsam husdjursjukdom verkställd tjänstförrättning eller annan åtgärd skall ställas till medicinalstyrelsen samt av annan veterinär än länsveterinär insändas till denne, vilken ef-

ter verkställd granskning skall överlämna rapporten och, om så prövas erforderligt, jämväl eget yttrande i ärendet till länsstyrelsen, som har att vidarebefordra densamma till medicinalstyrelsen.

7 mom. Har anmälan, som i 6 § 1 mom. sägs, emottagits av annan än vederbörande tjänsteveterinär, eller har förrättning, som föranledes av bestämmelserna i denna förordning, utförts av sådan veterinär, åligger det honom att därom samt om vad i sammanhang med eller i följd av förrättningen förekommit och åtgjorts, ofördröjligen underrätta vederbörande tjänsteveterinär.

8 mom. Har veterinär eller annan erhållit kännedom om, att människa förmodas hava blivit smittad av sådan i 1 § omförmäld husdjurssjukdom, som kan överföras på människor, skall anmälan härom göras hos vederbörande tjänsteläkare.

9 mom. Envar, vars rätt därav kan bliva beroende, äger att av tjänsteveterinär erhålla uppgift eller mot författningsenlig ersättning erhålla skriftligt intyg, huruvida å angivet ställe smitta av viss i denna förordning avsedd sjukdom förekommer.

10 mom. Vad i denna förordning eller eljest i bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar finnes stadgat angående läsveterinär skall för Stockholms stads vidkommande gälla förste stadsveterinären därstädes.

6 §.

1 mom. Inträffar sjukdoms- eller dödsfall, som kan misstänkas vara orsakat av någon utav de i 1 § omförmälda sjukdomar, åligger det djurägaren ävensom, där sådan anmälan från djurägaren ej redan gjorts, varje annan person, som erhåller kännedom om fallet, att ofördröjligen göra anmälan därom hos vederbörande tjänsteveterinär eller hos annan närmast boende veterinär; dock att, vid utbrott av eller misstanke om i avdelning II omnämnd sjukdom hos renar, sådan anmälan göres hos vederbörande ordningsman för lappbyn och vidarebefordras till vederbörande lappfogde, vilken har att verkställa erforderlig utredning rörande med sjukdomen sammanhängande förhållanden och, om vid sjukdomens bekämpande åtgärder från det allmännas sida anses påkallade på grund av att sjukdomen erhållit svårare utbredning, i ämnet göra anmälan hos länsstyrelsen.

*Djurägares
m. fl. skyl-
digheter.*

2 mom. Husdjur, som misstänkes vara angripet av i denna förordning avsedd sjukdom, skall genom ägarens försorg, intill dess veterinär lämnat särskilda föreskrifter i ämnet där så ske kan avskiljas från all gemenskap med sådana friska husdjur, som kunna angripas av sjukdomen, och förvaras i särskilt hus eller avsides beläget rum eller å väl inhägnad plats samt avhållas från beten och vattningsställen, som äro åtkomliga för sådana djur.

Djur, som dött i sjukdom, som misstänkes vara i denna förordning avsedd sjukdom, ävensom eventuellt kastat foster med fosterhinnor skall, till dess undersökning av veterinär i vederbörlig ordning blivit verkställd och denne lämnat vidare föreskrifter i ämnet, av djurägaren förvaras å avskild plats och på lämpligt sätt. Plats, varmed djuret varit i beröring, skall av ägaren förberedande smittrenas.

3 mom. Vårdare av smittat djur må om möjligt ej hava beröring med friskt djur, som kan av sjukdomen angripas, eller lämna smittat ställe, förrän han smittrenat såväl sig själv som kläder och skodon.

Obehörig person må icke tillåtas komma i närheten av sjukt djur eller föremål, varmed djuret varit i beröring.

4 mom. Person, som direkt eller indirekt varit i beröring med djur, angripet av eller misstänkt för någon i denna förordning avsedd sjukdom, skall, innan han avlägsnar sig från stället, sorgfälligt rengöra sig ävensom påhavsda

kläder och skodon, med iakttagande av att, om veterinär är närvarande, smittrening bör ske enligt dennes föreskrift och under hans tillsyn.

7 §.

Oskadliggörande av döda djur m. m.

1 mom. Kropp av djur, som dött på grund av i denna förordning avsedd sjukdom eller dödats på grund av bestämmelserna i epizootilagen eller uti denna förordning eller dött efter skyddssympning, skall, därest Kungl. Maj:t icke vid utbrott av viss sjukdom annorlunda föreskriver, genom djurägarens försorg och på hans bekostnad med största skyndsamhet förbrännas eller genom fullständig genomkokning oskadliggöras eller, om tillfälle därtill icke gives, under iakttagande av därom givna föreskrifter nedgrävas.

2 mom. För nedgrävning av dött djur skall lämplig och tjänlig mark på avsidet belägen plats tagas i anspråk med iakttagande av att minsta möjliga olägenhet därav vållas.

Plats, där i smittsam husdjurssjukdom dött eller härför dödat djur nedgrävts, skall smittrenas och hållas avstängd för husdjur under minst ett år efter det nedgrävningen skedde.

8 §.

Hälsovårds- och kommunalnämnders åligganden.

1 mom. Saknar husdjur, som är angripet av smittsam sjukdom eller misstänkt därför, tillsyn och kan ägaren ej anträffas, åligger det hälsovårds- eller kommunalnämnd att göra anmälan, som i 6 § 1 mom. sägs, och att i övrigt fullgöra den skyldighet, som eljest skulle tillkommit djurägaren.

2 mom. Anträffas djur dött ute å mark eller uppflutet vid strand under förhållanden, som göra sannolikt att djuret dött av i denna förordning avsedd sjukdom, och är ägaren okänd, skall anmälan om förhållandet göras hos vederbörande hälsovårds- eller kommunalnämnd, som har att föranstalta om kadavrets oskadliggörande på sätt i 7 § 1 mom. sägs.

3 mom. Innehar djurägare ej tjänlig mark för nedgrävningen, åligger det hälsovårds- eller kommunalnämnd att, på därom av veterinär gjord framställning, anvisa lämplig nedgrävningsplats, varvid emellertid markägaren bör lämnas tillfälle att yttra sig.

9 §.

Värdering m. m.

1 mom. Värdering skall verkställas i enlighet med de i epizootilagen och i denna förordning givna bestämmelser samt med de föreskrifter i övrigt, som medicinalstyrelsen utfärdar.

I och för deltagande jämte vederbörande veterinär i värdering enligt epizootilagens bestämmelser skall lantbruksstyrelsen samt vederbörande hushållningssällskap eller dess förvaltningsutskott var för sig inom varje län utse minst två värderingsmän jämte suppleanter för dessa. Härvid bör om möjligt utväljas personer, som äro bosatta inom olika delar av länet. Värderingsmän skall utses för en tid av tre år. Prövar medicinalstyrelsen vid häftigt utbrott av viss sjukdom sådant erforderligt, skola efter framställning av styrelsen ytterligare värderingsmän utses.

Det tillkommer lantbruksstyrelsen och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott att så snart ske kan till medicinalstyrelsen insända uppgift å namn samt post-, telegraf- och telefonadress å värderingsmän och suppleanter ävensom å härutinnan inträffade förändringar. På medicinalstyrelsen ankommer att härom underrätta vederbörande länsstyrelser och länsveterinärer ävensom de i enlighet med 14 § förordnade överveterinärerna.

2 mom. Vederbörande veterinär har att utsätta tid för värderingsförrättning samt att i enlighet med här nedan angivna grunder för deltagande i förrättningen kalla värderingsman.

Är fråga om nedslaktning av besättning, som, oberäknat mindre djur, består av flera djur än

10 nötkreatur över två års ålder eller

10 hästar över två års ålder eller

50 får över fyra månaders ålder eller

50 svin över fyra månaders ålder

eller är av motsvarande storlek, skall vederbörande veterinär för deltagande i förrättningen tillkalla två värderingsmän, nämligen en av de utav lantbruksstyrelsen utsedda och en av de utav hushållningssällskapet eller dess förvaltningsutskott utsedda.

Då fråga är om värdering i annat fall än nyss sagts, skall så framt ej annorlunda stadgas för viss sjukdom till värderingen kallas antingen en av de utav lantbruksstyrelsen eller en av de utav hushållningssällskapet eller dess förvaltningsutskott utsedda värderingsmännen.

Kan veterinären ej med kallelse anträffa sådan värderingsman, som enligt vad ovan är för varje fall stadgat skall deltaga i värderingen, eller kan värderingsman ej utan avsevärt dröjsmål komma tillstädes, äger veterinären i dennes ställe tillkalla annan inom länet utsedd värderingsman eller suppleant för värderingsman.

3 mom. Till värderingsförrättning skall veterinären så vitt ske kan kalla djurägare att närvara, men skall dennes frånvaro icke utgöra hinder för förrättningen verkställande.

4 mom. Vid förrättningen skola värderingsmännen av djurägaren, därest denne är närvarande, ävensom av andra personer, som kunna anses hava kännedom om besättningens värde, söka införskaffa så fullständiga upplysningar som möjligt rörande alla de omständigheter, som kunna vara av betydelse för bedömande av djurens värde, bland annat även huruvida djuren äro försäkrade och i så fall i vilket bolag och till vilket belopp.

5 mom. Har värdering verkställts av två värderingsmän och hava dessa icke kunnat enas om ersättningens storlek, skall ersättningen beräknas efter medeltalet av de utav dem var för sig bestämda värden.

Har åter värdering verkställts av tre värderingsmän och hava dessa icke kunnat enas om ersättningens storlek, skall det värde gälla, varom två av dem enats. Äro alla av olika mening, skall ersättningen beräknas efter medeltalet av de utav värderingsmännen var för sig bestämda värdena, dock ej till högre belopp, än det som är det näst högsta.

10 §.

Över varje värdering skall värderingsinstrument enligt formulär, som det åligger medicinalstyrelsen att fastställa, upprättas i två exemplar, av vilka ett överlämnas till djurägaren och det andra insändes till länsstyrelsen, vilket sistnämnda exemplar skall vara försett med djurägarens egenhändiga vederbörligen bestyrkta erkännande om delgivningen.

11 §.

1 mom. För utbekommande av ersättning för nedslaktade eller på grund av påbjuden skyddsympning döda djur har ägaren att genom länsveterinären till vederbörande länsstyrelse ingiva skriftlig ansökan och därvid foga värderingsinstrumentet med vederbörande veterinärs därå tecknade intyg, att i instrumentet upptagna djur blivit dödade eller på grund av företagen skyddsympning dött samt att intet förhållande föreligger, som föranleder förlust av rätt till ersättning enligt 11 § epizootilagen.

Länsstyrelsen skall efter länsveterinärens hörande utanordna beloppet.

2 mom. Kungl. Maj:t meddelar särskilda föreskrifter om ersättning till värderingsman och annan god man.

3 mom. Veterinär, vilken enligt vederbörligt förordnande fullgjort sådan tjänstförrättning, som i denna förordning omförmäles, är, där det ej enligt vad i densamma stadgas tillkommer djurägaren att till honom utgiva gottgörelse, berättigad till ersättning av allmänna medel jämlikt gällande allmänna resereglemente och taxa för veterinärs tjänstförrättningar.

Ersättning tillkommer även veterinär, som på djurägarens kallelse inställt sig å ställe, där i avdelning I under grupp A upptagen sjukdom misstänkes förekomma, för så vitt av veterinären eller annan vederbörande konstaterats, att sådan sjukdom är för handen.

Finner länsveterinär att grundad anledning förelegat för djurägare att kalla veterinär till misstänkt fall av mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, svinpest eller mjältbrand, må ersättning av allmänna medel utgå till veterinär jämväl i det fall att sjukdomen i fråga icke konstaterats.

4 mom. Anspråk på ersättning av statsmedel enligt epizootilagen skall, där fråga icke är om reseersättning, vid talans förlust framställas hos vederbörande myndighet senast inom tre månader från den dag, kravet uppkom.

12 §.

Angående arméns djurbestånd. Utbryter sjukdom, som i denna förordning avses, bland arméns hästar eller övriga djurbestånd, skall anmälan härom av vederbörande militärveterinära myndighet göras hos medicinalstyrelsen.

13 §.

Missnöje. Den, som icke åtnöjes med medicinalstyrelsens eller länsstyrelsens beslut eller i anledning av bestämmelserna rörande bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar meddelade föreskrifter, äger att häröver anföra besvär inom den tid och i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut i allmänhet är stadgat. Det överklagade beslutet gånge emellertid i verkställighet utan hinder av förd klagan.

Särskilda föreskrifter.

AVDELNING I.

Grupp A.

1. Mul- och klövsjuka.

a. Beredskapsåtgärder före utbrott av mul- och klövsjuka.

14 §.

Medicinalstyrelsens åligganden. 1 mom. Medicinalstyrelsen tillkommer i avseende å bekämpande av mul- och klövsjuka att förordna därtill särskilt ägnade och i övrigt lämpliga veterinärer att inom för dem bestämda distrikt i egenskap av överveterinärer biträda styrelsen vid diagnostiserandet av sjukdomen och ledandet av kampen mot densamma. Förordnande för överveterinär skall utfärdas för högst tre år. För varje överveterinär skall utses en suppleant.

Medicinalstyrelsen har därjämte att, då fara föreligger för utbrott av mul- och klövsjuka, för kortare perioder förordna lämpliga veterinärer i erforderligt antal att vid eventuellt utbrott av sjukdomen tjänstgöra såsom extra tjänsteveterinärer.

För överbeterinär och extra tjänsteveterinär skall styrelsen utfärda särskilda instruktioner ävensom föra matrikel över förordnanden för sådana veterinärer.

Uppgift skall tillställas vederbörande länsstyrelser om förordnanden, varom i detta moment sägs.

2 mom. Medicinalstyrelsen har att anskaffa och underhålla erforderligt antal s. k. slaktautomobiler och överreden till sådana, vilka senare skola vara så beskaffade, att de med lätthet kunna uppmonteras å armén tillhörig lastautomobiltyp. Sådan materiel skall förvaras å lämpliga platser i landet och skall, där så ske kan, magasineras inom statsverket tillhörig fastighet, såsom kasern-etablissemang och dylikt, varom medicinalstyrelsen har att med vederbörande träffa erforderligt avtal. Medicinalstyrelsen skall anskaffa och å varje förvaringsplats för nyss nämnd materiel fördela fullständig utrustning för uppslaktning och, då fara föreligger för utbrott av mul- och klövsjuka, jämväl för smittrening.

3 mom. Då särskild fara synes vara för handen, att smittöfverföring av mul- och klövsjuka kan ske från sådant land, varest sjukdomen förefinnes eller vid visst tillfälle vinner ökad utbredning, tillkommer det medicinalstyrelsen med hänsyn till innehållet i 3 § punkt 1 bland annat:

att hos järnvägsstyrelsen göra hemställan om utövande av kontroll över att särskild noggrann smittrening äger rum av från sådant land till riket ankommande järnvägsvagnar, samt

att hos Kungl. Maj:t hemställa om utfärdande i den utsträckning inom landet, som kan befinnas erforderlig, av förbud för obehöriga att beträda annans ladugård, stall eller annat rum, där kreatur eller foder förvaras.

15 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen är ansvarig för vården av under dess förvaltning ställd materiel och utrustning samt har att vart tredje år upprätta och före februari månads utgång till jordbruksdepartementet insända inventeringsinstrument däröfver.

2 mom. Medicinalstyrelsen skall uppdraga närmaste uppsikten över sådan statsverket tillhörig materiel, som i 14 § 2 mom. sägs, åt den länsveterinär, inom vilkens distrikt materielen är stationerad, och ålägga denne att årligen före december månads utgång till styrelsen ingiva inventarieförteckning.

16 §.

På framställning av medicinalstyrelsen före utgången av december månad varje år vill Kungl. Maj:t taga under öfvervägande, huruvida och i vilken utsträckning armén tillhörig lastautomobilmateriel under påföljande år må disponeras för uppslaktnings- och transportändamål vid tilläventyrs utbrytande mul- och klövsjukeepizooti.

17 §.

Medicinalstyrelsen skall årligen före december månads utgång från ledningen för landets offentliga slakthus och under offentlig kontroll ställa slakteriinrättningar infordra uppgifter för kommande år angående de taxor och övriga villkor, vilka synas komma att tillämpas vid slakt i enlighet med bestämmelserna uti 8 § epizootilagen, och att upprätta särskild förteckning över sålunda inkomna uppgifter.

18 §.

Vid början av januari månad varje år skall medicinalstyrelsen tillställa vederbörande länsveterinärer och överbeterinärer utdrag av de till styrelsen inkomna uppgifter, som omnämnas i 17 och 19 §§.

19 §.

*Lantbruksstyrelsens
åligganden.*

1 mom. Kungl. Maj:t uppdrager åt lantbruksstyrelsen att årligen uppgöra förteckning över de nötkreaturs-, får- och svinbesättningar, vilka styrelsen anser på grund av erkänt stort avelsvärde böra enligt 7 § 2 mom. epizootilagen undantagas från nedslaktningsförfarande vid utbrott av mul- och klövsjuka.

Vid sådan förteckning, som skall sammanställas länsvis och före utgången av december månad tillställas medicinalstyrelsen, skall fogas bevis att vederbörande djurägare godkänna sådant förfaringssätt samt förbinda sig att underkasta sig samtliga med isoleringsförfarande förenade åtgärder.

2 mom. Lantbruksstyrelsen åligger att till befrämjande av en effektiv kontroll i ämnet årligen före utgången av januari månad till medicinalstyrelsen översända länsvis ordnad förteckning över de mejerier, som under nästförflutet kalenderår vid tillsynen å efterlevnaden av pasteuriseringslagens bestämmelser befunnits icke hava uppfyllt i ämnet givna föreskrifter.

20 §.

*Länsstyrelses
åligganden.*

1 mom. Då fara föreligger för utbrott av mul- och klövsjuka inom länet skall länsstyrelse, efter hörande av länsveterinären,

dels från kommunalnämndernas ordförande infordra uppgift å inom respektive kommuner bosatta personer, vilka vid utbrott av sjukdomen kunna anses lämpliga att utföra arbete såsom desinfektörer, vaktmanskap, slaktare m. m., ävensom upprätta förteckning över sådan personal, och skall förteckningen tillställas länsveterinären och vederbörande överveterinär,

dels ock infordra och godkänna anbud å leverans av smittreningsmedel samt upprätta förteckning över såsom leverantörer för länet godkända firmor, och skall förteckningen tillställas vederbörande tjänsteveterinär.

Föreligger alltså fara för utbrott av sjukdomen eller har sjukdomen utbrutit och fortfar densamma efter förloppet av ett år, skola härovan angivna åtgärder vidtagas en gång årligen.

2 mom. Yppas mul- och klövsjuka i närbelägen del av främmande land eller antager sjukdomen därstädes stark utbredning, tillkommer det länsstyrelsen att genom länskungörelserna och meddelanden i länets tidningar fästa allmänhetens uppmärksamhet på den fara, som föreligger för sjukdomens införande till riket, ävensom att i samband därmed vädja till allmänheten att i möjligaste mån undvika beröring med smittat land eller med därifrån inkommande personer.

b. Åtgärder till bekämpande av mul- och klövsjuka inom område, där nedslaktningsförfarande tillämpas.

21 §.

1 mom. Veterinär, som vid mottagande av anmälan om sjukdomsfall på grund av lämnade uppgifter anser sig hava anledning misstänka, att mul- och klövsjuka föreligger, skall omedelbart förfara, som om diagnosen å sjukdomen fastställts.

Till följd härav skall han, till förhindrande av smittas spridande, föreskriva lämpliga försiktighetsmått att lända till efterrättelse, intill dess han vid besök å stället kan erhålla visshet om sjukdomens art. Bland lämpliga åtgärder må, utöver vad som i 6 § 2—4 mom. sägs, särskilt framhållas gårdens respektive betesmarkens isolering och inställande av leverans av mjölk och andra produkter, intill dess veterinären hunnit undersöka besättningen.

Veterinären skall vidare anmoda ägaren att tillvarataga och på ändamålsenligt sätt i avvaktan på veterinärens ankomst för vidare undersökning förvara eventuellt redan döda eller dödade klövbärande djur. Inhämtar veterinären av djurägaren, att mjölk efter sjukdomsutbrottet redan levererats till mejeri, skall mejeriets föreståndare omedelbart telefonledes eller genom bud underrättas om fallet och anmodas att noga kontrollera, att temperaturen i uppvärmningsapparaten under pasteuriseringens gång är den riktiga samt att särskild omsorg ägnas mjölkkärlens desinfektion. Därest mjölken från ifrågasvarande gård ännu icke är avverkad, då meddelande om fallet göres till mejeriet, skall därmed anstå, till dess all annan mjölk avverkats eller till dess full visshet om diagnosen vunnits.

2 mom. Veterinären har att, även utan förordnande från länsstyrelsen, skyndsamt avresa till stället för vidtagande av undersökning.

22 §.

1 mom. Har veterinär vid företagen undersökning av de sjuka djuren å ställe, där fall av mul- och klövsjuka misstänkes föreligga, funnit grundad anledning för antagandet att denna sjukdom förefinnes, tillkommer honom omedelbart

1. att telefonledes, medelst telegram eller annorledes lämna meddelande om fallet till vederbörande överveterinär, varvid veterinären samtidigt skall lämna uppgift om besättningens storlek och andra uppgifter till ledning för värderings verkställande,

2. att om konstaterat smittfall enligt fastställt formulär telegrafiskt underrätta medicinalstyrelsen,

3. att i fall, där mjölkleverans till mejeri ägt rum närmaste dagarna förut, underrätta vederbörande mejeriföreståndare om resultatet av undersökningen och giva order om mejeriets stängning, intill dess föreskriven smittrening hunnit verkställas,

4. att lämna meddelande i ämnet till polismyndigheten i orten, och, där så befinner sig erforderligt, anmoda denna verkställa erforderliga avspärrningsåtgärder utöver dem, som veterinären redan låtit vidtaga,

5. att genom förhör med gårdens folk söka erhålla uppgift om de djur-, mjölk-, foder-, person- eller andra smittfarliga beröringar, som under de tio närmast föregående dagarna ägt rum mellan stället och andra gårdar, samt över förhöret uppsätta protokoll (beröringsförteckning),

6. att såväl till ägaren av det ställe, varest mul- och klövsjuka misstänkes förekomma som ock till ägare av i enlighet med bestämmelserna i 26 § här nedan spärrade ställen överlämna av medicinalstyrelsen fastställda föreskrifter angående åtgärder till förhindrande av smittspredning och tillhålla vederbörande att taga del av innehållet och med noggrannhet efterfölja desamma, samt

7. att lämna föreskrifter om de sjuka djurens vård och behandling.

2 mom. Innan veterinären lämnar det smittade området, skall han omsorgsfullt smittrena sig själv, sina kläder och medförda redskap m. m.

23 §.

1 mom. Överveterinär, som mottagit anmälan, som i 22 § 1 mom. punkt 1 sägs, eller eljest erhållit kännedom om för mul- och klövsjuka misstänkt sjukdomsfall, skall ofördröjligen avresa till ort och ställe för fastställande, huruvida sjukdomen föreligger. För så vitt icke besättningen i fråga är upptagen i sådan förteckning, som i 19 § 1 mom. av denna förordning omförmäles, skall överveterinären redan före sin avresa till stället, såsom genom kallande

av värderingsmän och dylikt, träffa förberedande anstalter för besättningens snara värdering i enlighet med bestämmelserna i 9 §.

2 mom. Har överveterinär konstaterat mul- och klövsjuka eller har han skälig anledning misstänka sjukdomen i fråga, skall han omedelbart hos medicinalstyrelsen och vederbörande länsstyrelse göra telegrafisk anmälan om fallet.

Inom län, där icke något ställe förut är förklarat smittat av sjukdomen, skall överveterinären samtidigt med sjukdomsfallets anmälan till medicinalstyrelsen göra hemställan om åtgärder för stället smitt- respektive misstänkt-förklaring. Förekommer sjukdomen tidigare inom länet, skall sådan hemställan göras hos länsstyrelse.

Finner överveterinären sådant erforderligt, skall han hos medicinalstyrelsen hemställa, att till ledande av åtgärderna i anledning av sjukdomen måtte förordnas extra tjänsteveterinär eller desinfektör.

3 mom. Anser sig överveterinär vid besök å för mul- och klövsjuka misstänkt ställe icke kunna förklara sjukdomen vara för handen, men icke heller med säkerhet kunna utesluta diagnosen mul- och klövsjuka, skall han i enlighet med föreskrifterna uti 5 § 3 mom. till undersökningsanstalt insända föreskrivet undersökningsmaterial från sjuka eller döda djur och omedelbart vidtaga de åtgärder, som här nedan stadgas för misstänktförklarat ställe.

4 mom. Skall besättning, inom vilken mul- och klövsjuka konstaterats, nedslaktas i enlighet med bestämmelserna uti 7 § 2 mom. epizootilagen, tillkommer det överveterinär, omedelbart efter det diagnosen fastställts och smittförklaring utfärdats, låta verkställa värdering i enlighet med 9 § denna förordning.

5 mom. Finner överveterinär att, med hänsyn till besättningens hälsotillstånd, det smittade stället geografiska läge och de lokala förhållandena i övrigt, slakt i enlighet med bestämmelserna uti 8 § första stycket i epizootilagen eller uppslaktning på annat lämpligt sätt av fullt friska djur av besättningen med fördel kan ske, skall han omedelbart i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade anvisningar vidtaga de mått och steg, som härför finnas erforderliga. Befinnes sådan uppslaktning icke lämplig, har överveterinär att ofördröjligen vidtaga åtgärder för djurens dödande och oskadliggörande genom nedgrävning.

6 mom. Har djur från annat ställe varit i sådan smittfarlig beröring med det smittade stället djur, att allvarlig fara får anses förefinnas, att detsamma blivit smittat, skall nedslaktning ske av för smittfarlig beröring utsatta djur.

7 mom. Innan överveterinär lämnar den smittade orten, skall han på lämpligt sätt ombesörja översändande till stället av erforderliga smittreningsmedel och redskap med iakttagande härutinnan dels av mellan vederbörande länsstyrelse och vissa leverantörer eventuellt träffade överenskommelser dels ock av bestämmelserna i 24 § här nedan.

24 §.

Har överveterinär konstaterat mul- och klövsjuka inom besättning, vilken jämlikt 19 § 1 mom. på grund av synnerligen högt avelsvärde skall undantagas från nedslaktningsförfarandet, skola åtgärder av överveterinären omedelbart vidtagas för isolerings genomförande.

I övrigt skola bestämmelserna i 34—41 §§ här nedan gälla i tillämpliga delar.

25 §.

Konstateras mul- och klövsjuka inom kreatursmarknadsplats, offentligt slakthus eller annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, åligger

det anstaltens ledning tillse att samtliga därstädes befintliga djur, som kunna av sjukdomen angripas, snarast möjligt nedslaktas samt att smittrening verkställas.

Misstänkes sådan sjukdom hos något inom nämnd anstalt befintligt djur, skola för misstänktförklarade ställe föreskrivna isoleringsåtgärder omedelbart vidtagas och må intet djur utföras från anstalten, annat än för omedelbar nedslaktning, förrän full visshet vunnits om att mul- och klövsjuka icke föreligger.

26 §.

1 mom. Har beröring av art, som här nedan angives, ägt rum mellan det smittade stället och annat ställe skall det för den smittfarliga beröringen utsätta stället såsom misstänkt för smitta av mul- och klövsjuka av överveterinär förklaras spärrat och isoleras under tid och i övrigt bliva föremål för åtgärder, som här nedan under varje moment angivas.

2 mom. Har inom de tio närmaste dagarna före den dag, då överveterinär anser sjukdomens första kliniska symtom hava framträtt — härefter benämnt sjukdomsutbrottet — beröring ägt rum mellan friska klövbärande djur från smittat ställe och djur av samma slag, tillhörigt annat ställe, skall sistnämnda ställe förklaras spärrat och isoleras under en tid av tio dagar från beröringsdagen. Var vid tiden för beröringen djuret från det smittade stället med sannolikhet redan sjukt, skall inom den friska besättningen sådant djur, med vilket beröring ägt rum, omedelbart nedslaktas. Å det spärrade stället skall lokal smittrening omedelbart verkställas enligt veterinärs anvisningar.

3 mom. Har mjölk eller grädde från smittad besättning under de tio dagarna närmast före sjukdomsutbrottet lämnats till mejeri, skall överveterinär — där icke sådan åtgärd redan vidtagits av veterinär, som i 21 § sägs — förbjuda mejeriet mottaga eller utlämna mjölk eller produkter därav, till dess smittrening enligt gällande föreskrifter ägt rum, tillkommande det överveterinären därjämte att ofördröjligen vidtaga åtgärder för mejeriets smittrening under vederbörande veterinärs uppsikt.

Har mjölk från det smittade stället lämnats till annan ägare av klövbärande djur och har mjölken i icke pasteuriserat skick använts till utfodring av sådana djur, skall stället i fråga förklaras spärrat och isoleras under tio dagar räknat från sista dagen, då sådan utfodring ägde rum. Tillika skall å stället omedelbart verkställas lokal smittrening i enlighet med veterinärs anvisningar.

Där mjölk från smittad gård levererats till mjölkförsäljningsställe skall förfaras i enlighet med de särskilda föreskrifter, veterinär i varje fall finner påkallade.

4 mom. Har från smittat ställe under de tio närmaste dagarna före sjukdomsutbrottet till annat ställe utförts stråfoder, strömedel, kreatursgödsel, ladugårdsinventarier eller annat, som kan innebära allvarlig fara för smittas överförande, skall det för smittfara utsatta stället spärras intill tio dagar förflutit från dagen för nämnda varuutbyte och skall å den spärrade gården omedelbart verkställas de smittreningss- och andra åtgärder, som veterinären i varje särskilt fall prövar nödiga.

5 mom. Har person, vilken är satt att vårda klövbärande djur å ställe, som förklarats smittat av eller misstänkt för mul- och klövsjuka, under de tio dagarna närmast före sjukdomsutbrottet varit i beröring med klövbärande djur från annat ställe eller besökt ladugård, stall eller annat rum, där foder, strö eller dylikt förvaras, eller har annan smittfarlig personberöring ägt rum, skall det för smittfara utsatta stället förklaras spärrat under tio dagar från beröringen. På samma sätt förfaras om person från icke smittat ställe haft be-

röring, som här ovan omförmäles, med smitt- eller misstänktförklarat ställe, och därigenom smittöverföring kan tänkas hava ägt rum.

6 mom. Överveterinär äger att, där av särskild anledning sjukdomsutbrott kan förväntas, såsom nära grannskap till eller upprepade smittfarliga beröringar med smittat ställe eller dylikt, förklara sådant ställe spärrat under längre tid än i 5 mom. sägs eller ock, då så prövas skäligt, hemställa hos vederbörande myndighet om sådant ställes misstänktförklarande.

7 mom. Det ankommer på överveterinär att i enlighet med bestämmelserna i den för hans verksamhet utfärdade instruktionen avgöra, huruvida mjölkutlösselförbud skall förbindas med spärrningen.

8 mom. Har beröring, som enligt bestämmelserna i denna paragraf skall föranleda spärrning av annat ställe, varit mindre smittfarlig, äger överveterinär att i enlighet med av medicinalstyrelsen i ämnet utfärdade föreskrifter bestämma, att mindre omfattande åtgärder skola tillämpas å stället — s. k. varskoende för smitta.

9 mom. Har ställe förklarats spärrat i enlighet med bestämmelserna uti 1—6 mom., skall, därest intet djur inom besättningen före utgången av spärrningstiden företer tecken på mul- och klövsjuka, isoleringsbestämmelserna automatiskt upphöra att gälla från och med elfte dagen efter den dag, då ifrågasvarande beröring ägde rum.

27 §.

1 mom. Å ställe, varest mul- och klövsjuka konstaterats, skall hus, gård, betesmark eller annan plats, där insjuknat djur finnes eller uppehållit sig, ävensom den närmaste omgivningen där omkring, till så stor utsträckning, som anses erforderligt, avspärras från all trafik av obehöriga och ställas under bevakning i den utsträckning länsstyrelsen anser av behovet påkallad.

För bevakning av smittat eller misstänkt område eller för handräckning vid dödande av djur och vid smittrenings verkställande må icke utan tvingande skäl från annat ställe användas personer, som själva äga eller vårda klövbärande djur.

Till stället ledande vägar och stigar skola å plats, som av vederbörande veterinär eller polismyndighet bestämmas, spärras och förses med tydligt synligt anslag dels utvisande att vägen är avstängd på grund av utbrott av mul- och klövsjuka dels ock angivande att olovligt beträdande av det isolerade området är belagt med straff enligt lag. Liknande anslag skola uppsättas vid ladugård, gårdsplan, omkring betesmark eller annan till det isolerade området hörande plats, som kan tänkas bliva beträdd av obehöriga.

Enahanda isoleringsbestämmelser skola i tillämpliga delar gälla ställe, som förklarats misstänkt för sjukdomen.

2 mom. Gräde eller mjölk från klövbärande djur å smitt- eller misstänktförklarat ställe må icke därifrån avyttras.

Mjölk från sådana djur må icke å stället användas till föda åt människor eller djur eller till smörberedning med mindre den blivit uppvärmd till minst 80 grader Celsius, ej heller till ostberedning med mindre den under minst en halv timmes tid hållits uppvärmd vid minst 63 grader Celsius.

3 mom. Inom smitt- eller misstänktförklarat område ävensom inom fastställt skyddsområde befintliga hundar skola hållas instängda eller säkert bundna. Därstädes förekommande katter skola dödas, varjämte fjäderfä och andra mindre husdjur skola hållas instängda.

28 §.

Medicinalstyrelsen tillkommer med avseende å bekämpandet av mul- och klövsjuka bland annat:

1. att, därest icke något ställe inom länet dessförinnan är förklarat smittat av sjukdomen i fråga, efter mottagande från överveterinär av meddelande om konstaterat eller misstänkt fall av sjukdomen skyndsamt besluta, huruvida stället bör förklaras smittat eller misstänkt för smitta, och om sitt beslut giva länsstyrelsen telegrafisk underrättelse, ävensom att i enlighet med bestämmelserna uti 7 § 2 mom. epizootilagen utfärda beslut om nedslaktning,

2. att, då mul- och klövsjuka inom riket utbrutit och hotar antaga farsots karaktär, vidtaga åtgärder för inrättandet av en styrelsen underställd särskild epizootibyrå med uppgift att å styrelsens vägnar handhava ledningen av bekämpandet i fråga,

3. att, då så anses påkallat, hos Kungl. Maj:t hemställa om disposition av armén tillhörig personal för utförande av bevaknings- och handräckningstjänst,

4. att, då så provas erforderligt vid större utbredning av mul- och klövsjuka, förordna ytterligare överveterinärer och, där så skett, för var och en av dem fastställa särskilt verksamhetsområde, samt

5. att avgöra, vid vilken tidpunkt i bekämpandet av ifrågakommen farsot överveterinärs uppgifter skola inom visst län eller del därav helt eller delvis överflyttas å inom länet bosatt ordinarie tjänsteveterinärpersonal.

29 §.

1 mom. Har ställe förklarats smittat av mul- och klövsjuka, skall länsstyrelse förklara viss del av kringliggande område såsom skyddsområde.

Sådant område skall, där smittat ställe är beläget i kommun, som tillhör landsfiskalsdistrikt, omfatta detta distrikt. Är det smittade stället beläget på mindre avstånd än en mil från distriktets gräns mot kommun utom det samma, skall skyddsområdet omfatta jämväl sådan kommun.

Är smittat ställe beläget i stad, som ej tillhör landsfiskalsdistrikt, skall vid bestämmande av skyddsområdets omfattning vad i nästföregående stycke stadgats beträffande landsfiskalsdistrikt äga motsvarande tillämpning.

Inträffar inom redan fastställt skyddsområde eller i närheten av sådant område fall av mul- och klövsjuka, ankommer på länsstyrelsen att med hänsyn till omständigheterna bestämma, huruvida utvidgning skall ske av det tidigare skyddsområdet eller nytt skyddsområde fastställas. I fråga om dylik utvidgning skola de här ovan angivna grunder äga tillämpning.

Då omständigheterna det påkalla, må länsstyrelsen jämväl eljest förordna om utvidgning av fastställt skyddsområde.

På framställning av vederbörande länsstyrelse må medicinalstyrelsen förordna om inskränkning av fastställt skyddsområde.

2 mom. Till skyddsområde må icke i vidare mån än medicinalstyrelsen sådant medgiver från inrikes ort införas klövbärande djur. Ej heller må utan dylikt medgivande från skyddsområde utförande till inrikes ort utom det samma äga rum vare sig av klövbärande djur eller av följande delar av klövbärande djur, nämligen huvud, tunga, klövar, lungor, hjärta, lever, juver och friska ben samt oberedda hudar och skinn, vilka icke äro väl saltade eller fullständigt torkade, eller av hö och halm.

Utän hinder av vad i första stycket stadgats må transport av djur och varor, som där angivas, äga rum från ort till annan inom samma skyddsområde eller inom olika med varandra sammanhängande skyddsområden.

Där så provas nödigt, må länsstyrelsen utfärda förbud mot utförande av djur och varor, som i första stycket angivas, från viss del av skyddsområde till detsamma i övrigt.

*Angående
skydds-
område.*

3 mom. Då samtliga inom skyddsområde belägna smittade ställen friförklarats, skall länsstyrelsen förordna, att området skall upphöra att vara skyddsområde.

4 mom. Beslut, som enligt vad ovan stadgats tillkommer länsstyrelse att meddela, skall, där skyddsområde, å vilket beslutet har avseende, bestämmas att omfatta eller omfattar kommuner i två eller flera län, meddelas av länsstyrelserna i sagda län gemensamt.

5 mom. Då länsstyrelse meddelat beslut i ämne, varom i 1 mom., 2 mom. sista stycket eller 3 mom. sägs, skall länsstyrelsen därom ofördröjligen lämna meddelande till järnvägsstyrelsen för vederbörande järnvägsförvaltningars underrättande.

Rörande av medicinalstyrelsen fattat beslut om inskränkning av skyddsområde skall styrelsen ofördröjligen lämna meddelande till järnvägsstyrelsen för vederbörande järnvägsförvaltningars underrättande samt till vederbörande länsstyrelse; och har länsstyrelsen att kungöra beslutet på sätt stadgas i 4 § 3 mom.

6 mom. Den omständigheten, att kött av klövbärande djur från skyddsområde icke åtföljes av sådana organ, som avses i gällande särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus, skall icke utgöra hinder för att köttet å köttbesiktningsbyrå i samhälle med köttbesiktningstvång i samband med organtvång besiktigas och efter godkännande förses med sådan stämpel, varom förmäles i nyssnämnda föreskrifter, under villkor likväl att för vederbörande besiktningsman på nöjaktigt sätt styrkes, att köttet härrör från skyddsområde.

7 mom. Till Gotlands län må hästar eller klövbärande djur eller varor, som i 2 mom. första stycket angivas, icke utan särskilt tillstånd av länsstyrelsen i sagda län införas från inrikes ort, som är belägen utom skyddsområde, dock erfordras dylikt tillstånd icke för införsel av hästar från något av de fyra nordligaste länen.

30 §.

1 mom. Tjänsteveterinär, inom vilkens distrikt fall av mul- och klövsjuka uppträtt, skall med skyndsamhet och noggrannhet öva tillsyn över att till sjukdomens hämmande meddelade föreskrifter efterlevas och själv söka vidtaga eller då så befines erforderligt hos vederbörande myndighet göra framställning om vidtagande av eventuellt ytterligare behövliga åtgärder härför ävensom, där försummelse i ett eller annat avseende blivit begången, föranstalta om rättelse härutinnan eller, om rättelse ej vinnes och felet varit av svårare art eller upprepas, anmäla vederbörande till åtal.

2 mom. Å ställe, som förklarats misstänkt för mul- och klövsjuka på grund av sjukdomstecken hos ett eller flera djur, skall vederbörande veterinär efter förordnande av länsstyrelse företaga förnyade undersökningar av hälsotillståndet inom besättningen så ofta överveterinären anser erforderligt och intill dess visshet vunnits, huruvida sjukdomen föreligger eller icke. Över varje sådan undersökning skall veterinären oförtövat avgiva rapport till överveterinären, som har att jämte eget yttrande dels vidarebefordra rapporten genom vederbörande länsveterinär till medicinalstyrelsen, dels allt efter omständigheterna hemställa om ställets smitt- eller friförklaring. Hemställan om smittförklaring må dock icke ske, med mindre överveterinären själv eller annan av medicinalstyrelsen därtill särskilt förordad veterinär å stället företagit undersökning av besättningen och därvid konstaterat sjukdomen.

3 mom. Nedslaktning och nedgrävning eller annat oskadliggörande av utav mul- och klövsjuka angripet eller därför misstänkt djur skall, såvida icke medicinalstyrelsen annorlunda förordnat, övervakas i det fall att nedslaktning

sker å slaktanstalt, varom i 8 § epizootilagen sägs, av sådan veterinär, som förordnats såsom besiktningsman vid där omnämnd anstalt eller ock i annat fall av utav medicinalstyrelsen särskilt förordnad veterinär.

31 §.

1 mom. Slutlig smittrening å ställe, varest mul- och klövsjuka förekommit, skall utföras under uppsikt av därtill av medicinalstyrelsen förordnad veterinär eller av utav länsstyrelsen godkänd och vederbörande tjänsteveterinär underställd desinfektör, och skall arbetet utföras med noggrant aktgivande på av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

2 mom. Hö, halm och andra fodermedel ävensom strö å smittat område, skall till den del, som kan anses hava blivit nedsmittad, uppbrännas eller på annat sätt oskadliggöras, såvida icke någon del därav efter veterinärs medgivande kan före smittreningens avslutande användas till utfodring av på stället befintliga djur.

3 mom. Färsk spillning från smittad ladugård eller gödselstad skall under smittreningen uppbrännas eller nedgrävas.

Vad angår smittrening av gödselstad och kompost ävensom av urinsamling och urinbrunn skola gälla av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

4 mom. Sedan smittreningen avslutats, skall å stället förordnad veterinär eller desinfektör därom göra anmälan till vederbörande tjänsteveterinär, vilken har att omedelbart verkställa slutbesiktning å stället och däröver avgiva vederbörlig rapport.

32 §.

Under tid, då län till någon del är förklarad smittat av mul- och klövsjuka skall järnvägsvagn och automobil, som begagnats för transport av för sjukdomen mottagliga djur, efter verkställd lossning undergå smittrening å lossningsorten i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade närmare föreskrifter.

Utföres dylik transport medelst automobil, som användes i yrkesmässig trafik, eller av personer, vilka som yrke driva handel med sådana djur, skall smittrening verkställas av automobilens förutom i ovannämnda fall vid varje tillfälle, där transporten sker till eller från marknad eller annat försäljningsställe.

33 §.

1 mom. Ställe, som förklarats smittat av mul- och klövsjuka, skall av vederbörande länsstyrelse friförklaras och isoleringsbestämmelserna upphöra att gälla, sedan slutlig smittrening verkställts efter nedslaktning av samtliga klövbärande djur och tio dygn förflutit därefter. Dock må klövbärande djur ej insättas i ladugård å sådant ställe, förrän tio dygn förflutit efter ställets friförklarande.

2 mom. Har sjukdomen utbrutit bland å betesmark befintliga djur, skall betesmarken hållas avskild från all trafik och må klövbärande djur där icke utsläppas, förrän en månad förflutit efter det att smittat djur där uppehöll sig.

c. Åtgärder till bekämpande av mul- och klövsjuka inom område där isoleringsförfarande tillämpas.

34 §.

1 mom. Har Kungl. Maj:t beslutat, att nedslaktningsförfarandet från viss tidpunkt skall inom visst område upphöra att tillämpas mot mul- och klövsjukan, ankommer det på vederbörande tjänsteveterinärer inom området att

därefter fullgöra överveterinärs åligganden rörande diagnostiserandet av sjukdomen samt att vidtaga de åtgärder, som skola tillämpas mot sjukdomen.

2 mom. Där så provas erforderligt, må medicinalstyrelsen till extra tjänsteveterinär förordna jämväl veterinärkandidat.

Extra tjänsteveterinär skall i sin tjänsteutövning sortera under vederbörande ordinarie tjänsteveterinär.

35 §.

1 mom. Veterinär, till vilken anmälan ingått om, att mul- och klövsjuka misstänkes hava utbrutit å ställe, beläget inom sådant område av riket, som i nästföregående paragraf sägs, har att före avresan till stället förfara i enlighet med bestämmelserna i 21 § här ovan.

2 mom. Undersökning av ifrågavarande kreatursbesättning skall därefter verkställas utan dröjsmål, och skall veterinären, om mul- och klövsjuka konstateras, omedelbart låta vidtaga de åtgärder, som i 22 § 1 mom. 3—7 punkterna och 2 mom. sägs. Än vidare skall veterinären själv föranstalta om eller, därest förrättningen icke utföres av tjänsteveterinär, anmoda vederbörande veterinär att låta vidtaga erforderliga spärrningsåtgärder.

Telegrafisk anmälan om smittfallet skall av veterinären därefter avsändas till vederbörande länsstyrelse, varjämte rapport skall avgivas i enlighet med bestämmelserna i 5 § 6 mom.

3 mom. Anser sig veterinär vid undersökning, som i 2 mom. sägs, icke kunna förklara sjukdomen vara förhanden, men icke heller med säkerhet kunna utesluta diagnosen mul- och klövsjuka, skall han, där icke länsveterinären annorlunda förordnar, hemställa hos länsstyrelsen om ställets misstänktförklaring och låta vidtaga de isoleringsåtgärder m. m. som ovan i 26 § sägs. Till ägaren skall veterinären överlämna av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter för misstänkt ställe.

Veterinären skall omedelbart i enlighet med bestämmelserna i 2 mom. andra stycket anmäla och rapportera resultatet av undersökning, som i detta mom. sägs, till länsstyrelsen och, där så påkallas, samtidigt hemställa om förordnande för vederbörande veterinär att å stället företaga förnyade undersökningar, intill dess visshet vunnits, huruvida sjukdomen förekommer eller icke.

4 mom. Befinner sig besättningen eller del av densamma å betesmark, och vistas icke klövbärande djur tillhörande annan ägare därstädes, skola, om så kan ske med mindre risk för smittas överförande till andra ställen eller betesmarker än om djuren kvarstanna å betet, samtliga klövbärande djur hemforslas till gården och uppbindas. I sådant fall skall betesmarken inbegripas i det smittförklarade området och isoleras gemensamt med detta. Finnes klövbärande djur å angränsande betesmark må denna, där så provas skäligt, omedelbart spärras såsom misstänkt för smitta av mul- och klövsjuka. Där veterinären prövar sådan åtgärd erforderlig, skall han göra hemställan hos länsstyrelsen om misstänktförklaring av sådan betesmark.

Har sjukdomen konstaterats å gemensamhetsbete, varest klövbärande djur tillhörande olika ägare finnas, ankommer det på vederbörande länsstyrelse att, efter länsveterinärens hörande och efter prövning i varje särskilt fall, avgöra, huruvida djuren skola kvarbliva å betet eller hemforslas, samt att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, som kunna anses vara av behovet påkallade.

5 mom. Rörande isolering och bevakning av smitt- eller misstänktförklarat ävensom spärrat ställe eller betesmark skall i tillämpliga delar gälla, vad i 27 och 29 §§ stadgats.

36 §.

1 mom. Har mul- och klövsjuka konstaterats, skall veterinär, utöver vad som i 35 § stadgas, omedelbart verkställa smittöverföring till samtliga å stället

befintliga klövbärande djur i enlighet med de anvisningar, som medicinalstyrelsen utfärdat, och åligger det djurägaren att med uppmärksamhet följa resultatet av densamma och därom på tillfrågan meddela vederbörande veterinär.

2 mom. Veterinär skall till djurägaren överlämna de råd och anvisningar angående skötseln av djurbesättningar å sådant ställe, vilka utfärdats av medicinalstyrelsen, och åligger det veterinären vidare att på djurägarens kallelse med nödig skyndsamhet verkställa serumbehandling och meddela den vård i övrigt av de sjuka djuren, som under sjukdomstiden kan befinnas erforderlig; tillkommande det veterinären därjämte att vid besök å stället under sjukdomstiden göra sig noga underrättad om sjukdomens utbredning i besättningen och huruvida samtliga klövbärande djur varit av sjukdomen angripna, innan slutlig smittrening verkställles.

37 §.

Angående samfärdsel, person- och djurtrafik och varutransport inom och från sådant område, som i 34 § sägs, skall i tillämpliga delar gälla, vad i 27 och 29 §§ stadgats, och ankommer det på vederbörande länsstyrelse att utfärda närmare föreskrifter rörande försiktighetsmått till undvikande av att smitta därigenom sprides.

38 §.

1 mom. Ägare av sådan kreatursbesättning, som förklarats smittad av mul- och klövsjuka, är skyldig att omedelbart efter smittförklaringen till länsstyrelsen insända uppgift å den veterinär, åt vilken han uppdragit omhändertagandet av sjukvården inom besättningen.

2 mom. Utan avseende på vilken veterinär, ägaren må hava givit uppdrag, som i 1 mom. sägs, ankommer det på vederbörande tjänsteveterinär att under den tid, stället är smittförklarat, övervaka efterlevnaden av gällande isoleringsföreskrifter och har ägaren sålunda att vid förekommande behov hos sistnämnda veterinär hemställa om utfärdandet av tillståndsbevis för djur, produkter, varor och redskap, vilkas utförsel blivit i vederbörlig ordning medgiven.

39 §.

1 mom. Hava å smittförklarat ställe samtliga klövbärande djur, som angripits av sjukdomen, fullständigt tillfrisknat och hava minst fyra dagar flutit efter det sistinsjuknade djurets tillfrisknande, åligger det djurägaren tillkalla veterinär för undersökning, huruvida slutlig smittrening må kunna verkställas. Till ledning för bedömandet härav skola av medicinalstyrelsen i ämnet givna föreskrifter lända till efterrättelse.

Om undersökningsresultatet skall veterinären enligt fastställt formulär avgiva intyg i två exemplar, av vilka det ena tillställles djurägaren och det andra av veterinären ofördröjligen översändes till länsstyrelsen.

Har veterinär, som icke själv är tjänsteveterinär, avgivit sådant intyg, skall han omedelbart telefonledes underrätta denne om intygets utfärdande.

2 mom. Efter mottagandet av intyg, som i 1 mom. sägs, skall länsstyrelsen omedelbart förordna vederbörande veterinär att å stället verkställa slutlig smittrening.

3 mom. Har tjänsteveterinär själv utfärdat intyg eller från annan veterinär mottagit meddelande om, att sådant intyg utfärdats, skall han utan att avvakta förordnandets ankomst vidtaga erforderliga åtgärder för ställets slutliga smittrening.

4 mom. Smittrening skall verkställas under uppsikt av vederbörande veterinär och skall arbetet, där så prövas erforderligt, ledas av utav länsstyrelsen godkänd desinfektör med noggrant aktgivande på bestämmelserna i 31 § av

denna förordning samt uti av medicinalstyrelsen utfärdade smittreningsföreskrifter.

5 mom. För förrättning ävensom för intyg, som i 1 mom. avses, skall djurägaren till veterinären utgiva gottgörelse.

40 §.

Smittförklarat ställe inom område, varest isoleringsförfarandet tillämpats, må av länsstyrelsen friförklaras, då tio dagar förflutit efter den slutliga smittreningen och därtill förordnad veterinär godkänt densamma samt veterinären, efter förnyad undersökning av ställets klövbärande djur, funnit hinder för friförklaring icke möta. Dock må klövbärande djur icke bortföras från stället, förrän tjugo dygn förflutit efter smittreningens godkännande, för såvitt icke länsstyrelsen efter framställning medgivit djurens förande till under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning i och för omedelbar nedslaktning.

Vad angår betesmark, där av sjukdomen angripet djur uppehållit sig, skall gälla vad i 33 § 2 mom. sägs.

41 §.

1 mom. Vill någon, där så är medgivet, från ställe, vilket varit smittat av mul- och klövsjuka, förrän ett år förflutit efter det egendomen friförklarats, för annat ändamål än omedelbar nedslaktning bortföra något av de klövbärande djur, som vid tiden för sjukdomens förekomst befunnit sig å stället, vare skyldig tillse, att djurets klövar omedelbart före bortförandet omsorgsfullt beskäras och därefter behandlas med av medicinalstyrelsen föreskrivet medel.

2 mom. Mottager någon, med vetskap om att behandling som nyss sagts uraktlåtit, här avsett djur, skall han omedelbart före djurets inställande bland andra klövbärande djur, låta djuret undergå sådan behandling.

2. Boskapspest.

42 §.

Med avseende å bekämpande av boskapspest skall i tillämpliga delar och i den mån här nedan icke annorlunda stadgas gälla vad som beträffande mul- och klövsjuka föreskrives i 14 och 16—18 §§, 19 § 2 mom., 20—23 §§ och 25—33 §§ härovan.

43 §.

Med hänsyn till att boskapspest som regel endast angriper idisslande djur, bör nedslaktningsförfarandet, som enligt 7 § 2 mom. epizootilagen undantagslöst skall tillämpas mot sjukdomen, endast omfatta sådana djur.

44 §.

I fråga om avyttring och utförande av mjölk eller produkter därav från smitt- eller misstänktförklarat ställe skola föreskrifterna i 27 § 2 mom. äga tillämpning, dock att mjölk skall uppvärmas antingen till minst 80 grader Celsius eller ock under minst en timmes tid hållas uppvärmd vid minst 60 grader Celcius.

45 §.

Har boskapspest utbrutit inom landet, äger medicinalstyrelsen påbjuda, att varje inom visst avstånd från det smittade stället boende ägare av idisslande djur skall vara skyldig att ofördröjligen hos närmast boende veterinär anmäla varje fall av invärtes sjukdom, som inom hans kreatursbesättning inträffar bland sådana djur.

46 §.

Ställe, där boskapspest förekommit, må icke förklaras fritt från sjukdomen, förrän tjugo dygn förflutit efter det slutlig smittrening verkställt. Å sådant ställe må idisslande djur icke under några förhållanden insättas, förrän friförklaring skett.

3. Elakartad lungsjuka.

47 §.

Med avseende å bekämpande av elakartad lungsjuka skall i tillämpliga delar och i den mån här nedan icke annorlunda stadgas, gälla vad som beträffande mul- och klövsjuka föreskrives i 14 och 16—18 §§, 19 § 2 mom., 20—23, 25 och 27—32 §§ härövan.

48 §.

Med hänsyn till att elakartad lungsjuka endast angriper nötkreatur och getter, skall nedslaktningsförfarandet, som enligt 7 § 2 mom. epizootilagen undantagslöst skall tillämpas mot sjukdomen, endast omfatta sådana djur.

49 §.

1 mom. Har elakartad lungsjuka konstaterats, skola efterforskningar verkställas, huruvida smittfarliga beröringar förekommit mellan det smittade stället och andra ställen. Befinnes att införsel till eller utförsel från smittat ställe av nötkreatur eller getter ägt rum under en tid av sex månader före sjukdomsutbrottet eller har sådant djur från annan besättning under fyra månader före sjukdomsutbrottet haft beröring med smittat eller för sjukdom misstänkt djur inom smittad besättning, skall det för den smittfarliga beröringen utsatta stället förklaras spärrat och isoleras under en tid av sex månader från beröringsdagen.

2 mom. Medicinalstyrelsen skall förordna om omedelbar nedslaktning av djur, som i 1 mom. sägs, och skall vederbörande veterinär efter nedslaktningen verkställa obduktion å djuret, därvid tilläventyrs sjukligt förändrade delar skola insändas till undersökningsanstalt för undersökning.

3 mom. Obduktion skall jämväl verkställas å kropp efter djur från ställe, misstänktförklarat för elakartad lungsjuka, vilket djur efter medicinalstyrelsens medgivande slaktats å offentligt slakthus eller annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning.

50 §.

Å ställe, som förklarats misstänkt eller spärrat med anledning av smittfarlig beröring, skall vederbörande tjänsteveterinär på länsstyrelsens förordnande minst två gånger i månaden företaga klinisk undersökning av hälsotillståndet inom besättningen och om varje fall av misstänkt lunglidande omedelbart göra anmälan hos vederbörande överbeterinär.

51 §.

1 mom. Misstänktförklarad besättning må ej friförklaras, förrän sex månader förflutit efter det misstänkta sjukdomsfallet.

2 mom. Smittförklarat ställe må ej friförklaras, förrän en månad förflutit från slutlig smittrening. Nötkreatur och getter må dock icke inställas i ladugården, förrän två månader förflutit efter smittreningen.

3 mom. Betesmark, där av elakartad lungsjuka angripet djur vistats, skall hållas avspärrad under en och en halv månad därefter.

4. Svinpest.

52 §.

Har inom svinbesättning uppträtt sjukdoms- eller dödsfall, som av veterinär anses vara svinpest, skall i tillämpliga delar och så framt ej nedan annorlunda stadgas förfaras i enlighet med vad som beträffande mul- och klövsjuka föreskrives i 14 § 1 och 3 mom., 16—25 §§, 26 § 1, 2, 4—6 och 8 mom., 27 § 1 och 3 mom., 28 § punkterna 1, 4 och 5 samt 33 § 2 mom.

Har Kungl. Maj:t funnit skäl föreskriva, att beträffande område, inom vilket ifrågavarande fall inträffat, bekämpandet av sjukdomen skall ske genom isoleringsförfarande, skall i tillämpliga delar gälla vad i 34 och 35 §§, 36 § 2 mom. samt 37—39 §§ stadgas.

53 §.

Veterinär, som anser sig hava anledning misstänka att svinpest utbrutit, skall till undersökningsanstalt insända material från i sjukdomen dött eller med ägarens medgivande nedslaktat för sjukdomen misstänkt djur, åtföljt av utförlig sjukdomsbeskrivning.

Svinpest må icke av veterinär förklaras vara förhanden med mindre sjukdomens diagnos fastställts å undersökningsanstalt.

54 §.

För utrönande på vilket sätt smitta blivit förd till stället ävensom av de möjligheter, som kunna förefinnas för att sjukdomen blivit överförd till andra ställen, åligger det vederbörande överveterinär eller, där sådan icke fungerar, vederbörande tjänsteveterinär, att genom förhör å stället söka utröna, dels huruvida utfodring med köksavfall skett och i så fall varifrån detta härstammat, dels ock huruvida beröring ägt rum genom djur, personer, fordon, strö, stallinventarier, slaktredskap, transportburar eller andra föremål samt vid vilken tidpunkt sådant skett, och skall han omedelbart vidtaga de isolerings- och andra åtgärder, som med anledning av de erhållna upplysningarna kunna befinnas erforderliga.

55 §.

1 mom. Då ställe förklarats smittat av svinpest, skall länsstyrelsen förordna vederbörande tjänsteveterinär att över svinbesättningen å stället utöva tillsyn.

Sådant förordnande må dock icke innehålla bemyndigande för veterinären att på statens bekostnad till stället företaga tjänsteresor oftare än en gång i veckan under den första månaden och därefter, så framt icke omständigheterna i särskilt fall påkalla tätare besök, två gånger i månaden.

2 mom. Har ställe förklarats misstänkt för svinpest på grund av att sjukdoms- eller dödsfall inträffat bland svinkreaturen därstädes, skall detsamma av länsstyrelsen ställas under veterinäruppsikt, intill dess insänt prov blivit undersökt och visshet vunnits, huruvida sjukdomen är förhanden eller icke. Inträffa under den tid, stället är förklarat misstänkt, nya sjukdoms- eller dödsfall inom svinbesättningen, har veterinären att, efter vederbörligt förordnande i varje fall av länsstyrelsen, företaga förnyad undersökning inom besättningen och vid dödsfall obduktion samt, vid misstanke om att sjukdoms- eller dödsfall förorsakats av svinpest till undersökningsanstalt insända nytt undersökningsmaterial.

56 §.

Har smittfarlig beröring på sätt i 26 § 1, 2, 4—6 mom. sägs ägt rum mellan för sjukdomen smitt- eller misstänktförklarat ställe och annat ställe inom tre

veckor närmast före sjukdomsutbrottet, skall sistnämnda ställe förklaras spärrat och isoleras under en tid av två veckor från sista beröringsdagen.

57 §.

1 mom. Under den tid, ställe är förklarat smittat, misstänkt eller spärrat på grund av svinpest, må icke från stället bortföras levande svinkreatur, med mindre att, där nedslaktningsförfarandet mot sjukdomen tillämpas, medicinalstyrelsen eller där isoleringsförfarandet tillämpas, länsstyrelsen efter i varje särskilt fall gjord framställning medgivit transport av djur, som vid av veterinär verkställd undersökning befunnits fullt friska, till under offentlig kontroll ställd slakteriinnrättning i och för omedelbar nedslaktning.

Ej heller må från stället utan sådant medgivande utföras kropp av slaktat svinkreatur eller delar därav och ej heller foder, strö, gödsel eller andra föremål, som kunna anses vara smittförande.

2 mom. Till ställe, som i 1 mom. sägs, må icke införas svinkreatur av något slag. Å sådant ställe må icke heller grisar uppfödas till avel.

3 mom. Vill ägare av besättning, inom vilken svinpest konstaterats eller misstänkes förekomma, under i 1 mom. nämnd tid å stället låta slakta ett eller annat svinkreatur, må detta ske endast under villkor, att veterinär på ägarens bekostnad dels före slakten undersökt och förklarat djuret fritt från tecken å svinpest dels ock lämnat föreskrifter om de försiktighetsmått, som skola iakttagas vid sådan slakt, ävensom efter uppslaktningen verkställer besiktning av djurkroppen med tillhörande organ. Veterinären skall tillse, att efter uppslaktningen noggrann smittrening bliver verkställd av slaktplats, redskap m. m.

4 mom. Medicinalstyrelsen äger, om så provas erforderligt för sjukdomens bekämpande, förbjuda utförsel av levande svinkreatur från län, inom vilket ett flertal fall av svinpest inträffat inom kortare tidrymd.

58 §.

1 mom. Hava å smittförklarat ställe, varest nedslaktningsförfarandet tillämpas, samtliga svinkreatur dött eller nedslaktats, skall smittrening omedelbart företagas under noggrant aktgivande på de särskilda föreskrifter i ämnet, som medicinalstyrelsen utfärdat. Sådant ställe må av länsstyrelsen förklaras fritt från smitta, sedan en månad förflutit efter smittreningens godkännande.

2 mom. Har veterinär efter vederbörlig undersökning intygat, att å ställe, varest isoleringsförfarandet mot sjukdomen tillämpas, samtliga svinkreatur dött eller tillfrisknat och att en månad förflutit efter det sist insjuknade djurets tillfrisknande, skall å stället företagas smittrening, såsom i 1 mom. sägs. Friförklaring av stället må dock ske först, sedan en månad förflutit efter smittreningens godkännande och veterinären, efter å stället företagen förnyad undersökning, intygat att nya sjukdoms- eller dödsfall under tiden icke inträffat.

3 mom. Ställe, som förklarats misstänkt för svinpest på grund av sjukdoms- eller dödsfall bland svinkreaturen må friförklaras, därest till undersökningsanstalt insända prov lämnat negativt resultat och vederbörande veterinär efter förloppet av en månad från misstänktförklaringen intygat, att intet av djuren vidare företer tecken på svinpest.

59 §.

Finnes anledning antaga, att, genom användande av köksavfall (s. k. svinmat) eller slaktavfall eller dylikt för utfodring av svinkreatur, kan befaras utbrott eller ytterligare spridning av svinpest, äger länsstyrelse att i den utsträckning, som anses erforderligt föreskriva, att sådant avfall skall fullständigt genomkokas innan det användes för utfodring.

5. Rots.

60 §.

1 mom. Veterinär, som har anledning misstänka att häst lider av rots, skall därom telegrafiskt underrätta länsstyrelsen samt hemställa om förordnande att företaga tjänsteresa till stället för verkställande av undersökning rörande sjukdomen.

Innan tjänsteresa företages skall veterinär, som erhållit förordnande att företaga undersökning rörande förekomst av rots, från statens veterinärbakteriologiska anstalt rekvidrera mallein att användas för diagnosens fastställande. Malleinprov, som skall verkställas i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter, skall utföras såväl å för sjukdom särskilt misstänkt häst som ock å övriga å stället befintliga hästar. Veterinär skall därjämte för undersökning vid nämnda anstalt taga och dit insända blodprov.

2 mom. Rots må icke av veterinär förklaras vara förhånen med mindre diagnosen fastställts å ovannämnda anstalt. Har anstalten meddelat veterinär, att undersökning av insänt prov utfallit positivt, skall veterinären hos länsstyrelsen hemställa om utfärdande av smittförklaring.

3 mom. Har rots konstaterats och smittförklaring på grund härav utfärdats, skall av sjukdomen angripet djur efter förordnande av medicinalstyrelsen dödas, och skall obduktion omedelbart därefter företagas å detsamma.

61 §.

1 mom. Häst, som vid företagen undersökning endast befunnits vara misstänkt för att lida av rots, må med ägarens medgivande dödas, och skall jämväl i sådant fall obduktion företagas.

Lämnar djurägaren icke medgivande härtill, skall stället misstänktförklaras och ställas under veterinärs uppsikt. Det misstänkta djuret skall hållas avskilt från övriga hästar samt efter förloppet av en månad underkastas förnyad veterinärundersökning. Även om sistnämnda undersökning icke giver positivt resultat, äger likväl medicinalstyrelsen där den så prövar skäligt förordna om hästens nedslaktning. Sker ej detta, skall hästen efter ytterligare en månad underkastas förnyad undersökning på sätt ovan nämnts, varefter medicinalstyrelsen har att taga under övervägande, huru med djuret skall förfaras.

Har häst från annat ställe under de sista två veckorna före sjukdomsfallet varit i beröring med smittad eller misstänkt häst, skall jämväl sådan häst underkastas malleinprov och serologisk blodundersökning, vilka undersökningar dock icke må företagas tidigare än en månad efter det beröringen ägde rum. Under tiden skall stället förklaras misstänkt för rots.

2 mom. Finner veterinär vid klinisk undersökning skälig anledning misstänka, att rots föreligger, har han att i avvaktan på meddelande från statens veterinärbakteriologiska anstalt rörande undersökning av insända prov lämna djurägaren erforderliga föreskrifter angående djurets isolering m. m. Härvid skall särskilt iakttagas att sjukt eller för sjukdom misstänkt djur om möjligt skall skötas av särskild vårdare samt hållas väl avskilt från andra djur, varjämte skall tillses att särskilda redskap användas för utfodring, vattning och annan skötsel.

Veterinär skall dels själv iakttaga nödig försiktighet till förekommande av att smitta överföres på honom själv vid företagande av undersökningen dels ock fästa djurägarens synnerliga uppmärksamhet på att rots framför allt genom hästens frustande och näsflöde kan överföras på människor samt lämna de råd och anvisningar, som till skydd häremot måste vidtagas vid djurets skötsel.

3 mom. Har veterinär verkställt obduktion av häst, som dött i rots eller dödats på grund av sjukdomen eller misstanke om förekomst av densamma, skall han för undersökning till statens veterinärbakteriologiska anstalt insända sjukligt förändrade delar av djuret.

62 §.

1 mom. Av djur, som dödats såsom angripet av rots, må ingen del användas till nytta, utan skall kroppen med hud och allt nedgrävas eller på annat effektivt sätt oskadliggöras, varvid skall iakttagas, att huden icke sönder-skäres.

2 mom. Häst, som misstänkes vara angripen av rots, må ej överlätas till annan person eller inställas i främmande stall eller vattnas ur kärl, som även användes för andra hästar.

Till besättning, där av rots angripet eller därför misstänkt djur finnes, må icke föras häst från annan besättning.

3 mom. Häst från besättning, som förklarats smittad av eller misstänkt för rots, må icke föras till gemensamhetsbete.

63 §.

Ställe, där rots konstaterats, skall, sedan av sjukdomen angripet djur dödats, snarast möjligt smittrenas under veterinärs uppsikt i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter. Smittrening skall ock företagas å ställe, som varit misstänktförklarat och varest obduktion eller i samband därmed företagen undersökning givit vid handen att rots förelegat.

64 §.

Sedan från veterinär till länsstyrelse ingått meddelande, att å ställe, som varit smittat av rots, samtliga av sjukdomen angripna eller därför misstänkta djur dött eller dödats eller att å ställe, som varit misstänkt för rots, intet djur längre kan anses vara misstänkt för sjukdomen, må stället av länsstyrelsen friförklaras, varvid dock skall iakttagas, att medicinalstyrelsens yttrande skall inhämtas, innan friförklaring sker.

6. Smittsam blodbrist.

65 §.

Veterinär, som har anledning misstänka, att häst lider av smittsam blodbrist, skall därom telegrafiskt underrätta länsstyrelsen och hemställa om förordnande att företaga tjänsteresa till stället för verkställande av undersökning och att med ledning av vad som därvid framkommer vidtaga författningsenliga åtgärder.

66 §.

1 mom. Anser sig veterinär vid av honom företagen undersökning med full visshet kunna förklara, att häst lider av smittsam blodbrist, skall han omedelbart vidtaga erforderliga isolerings- och andra åtgärder, vilka kunna anses påkallade av de lokala förhållandena, ävensom hos medicinalstyrelsen telegrafiskt utverka förordnande att låta nedslakta djuret och i förekommande fall även föl av smittat sto.

2 mom. Förefinnas tecken på smittsam blodbrist hos insjuknat djur, men anser sig veterinären icke med ledning av dessa tecken kunna fastställa säker diagnos å sjukdomen, har han att till undersökningsanstalt insända blodprov från den sjuka hästen jämte kortfattad sjukdomsbeskrivning.

Veterinären skall förstärka djurägaren att hålla djuret avskilt från andra hästar samt att å temperaturlista, som veterinären uppsätter, dagligen morgon och afton uppteckna djurets kroppstemperatur, och skall djurägaren åläggas att till veterinären efter varje veckas slut inrapportera resultatet av temperaturlagningarna. Där så befinnes erforderligt, skola temperaturlagningarna fortgå under en tidrymd av fem veckor.

3 mom. Är sjukdomen å trakten gängse och har häst störtat under omständigheter, som göra sannolikt, att dödsorsaken varit smittsam blodbrist, skall veterinär efter vederbörligt förordnande å det döda djuret verkställa fullständig obduktion och till undersökningsanstalt insända material från djurets organ.

Har veterinären vid obduktionen konstaterat, att smittsam blodbrist föreläggat, skall han omedelbart låta vidtaga smittrenings- och isoleringsåtgärder.

Finnas å betesmark eller ställe flera hästar, har veterinär att om möjligt omedelbart undersöka desamma och, om anledning därtill förefinnes, från sådana djur, som därvid misstänkas vara angripna av sjukdomen, insända blodprov och i övrigt vidtaga åtgärder, som ovan nämnts.

4 mom. Anser sig veterinären oaktagat företagen obduktion icke med säkerhet kunna avgöra, huruvida sjukdomen föreligger eller icke, skall han dels insända undersökningsmaterial, dels ock vidtaga smittrenings- och isoleringsåtgärder.

5 mom. Erhåller veterinären meddelande från undersökningsanstalt, att av honom för misstanke å smittsam blodbrist insänt prov utfallit positivt, skola föreskrifterna i 1 mom. äga tillämpning.

67 §.

1 mom. I den rapport, som veterinär har att avgiva över verkställd förrettning, skall han lämna noggrannast möjliga uppgifter om de sjukdomsteccken och vid verkställd obduktion iakttaga sjukliga förändringar, vilka varit bestämmande för hans diagnos, och i fall, där djuret kan antagas hava blivit smittat å betesmark, noggrann beskrivning å betesmarkens läge ävensom uppgift å de djurägare, vilkas hästar samtidigt befunnit sig å betet.

Veterinären skall därjämte hemställa om ställets, respektive betesmarkens, smittförklaring i fall, som i 66 § 1 och 3 mom. sägs, samt om misstänktförklaring i fall, som i 66 § 2 och 4 mom. sägs.

2 mom. Har undersökning, som i 66 § sägs, givit tvivelaktigt eller negativt resultat men finner medicinalstyrelsen, på grund av de av veterinären lämnade upplysningar om sjukdomens symtom och förlopp, sannolikt, att sjukdomen är förhanden, må styrelsen, efter framställning i varje särskilt fall av djurets ägare eller annan, förordna att hästen skall dödas.

Å dödat djur skall veterinären verkställa fullständig obduktion och om resultatet underrätta medicinalstyrelsen ävensom, där diagnosen bekräftas genom obduktionen, hos länsstyrelsen hemställa om ställets smittförklaring.

68 §.

1 mom. Har veterinär mottagit förordnande att verkställa nedslaktning av häst, angripen av smittsam blodbrist, har han att snarast möjligt tillkalla sådan värderingsman, som i 9 § sägs, eller, om denne icke utan avsevärd tidsutdräkt eller kostnad kan komma tillstädes samt de lokala förhållandena i övrigt göra sådant önskvärt, närmast boende ledamot i hälsovårds- eller kommunalnämnd eller ock annan ojävig värderingsman.

2 mom. Sedan värdering skett och djuret nedslaktats, skall veterinären jämväl från sådant djur insända organdelar, som i 66 § 3 mom. omförmälas, varvid dock skall iakttagas, att kadavret styckas så litet som möjligt.

69 §.

1 mom. Kropp av häst, som dött eller dödats på grund av smittsam blodbrist, skall nedgrävas med hud och allt, varvid skall iakttagas, att blod och allt annat avfall uppbrännes eller på annat sätt fullständigt oskadliggöres. Därefter skall fullständig smittrening under veterinärs uppsikt verkställas å stället, och skall gödsel från sjukt djur antingen uppbrännas eller uppläggas i kompost under en tid av minst tre månader.

2 mom. Häst, som misstänkes vara angripen av smittsam blodbrist, må ej överlätas till annan person eller inställas i främmande stall. Ej heller må häst tillföras besättning, där av smittsam blodbrist angripet eller därför misstänkt djur finnes.

3 mom. Häst från besättning, som förklarats smittad av eller misstänkt för smittsam blodbrist, må icke föras till gemensamhetsbete.

70 §.

1 mom. Ställe, som förklarats smittat av smittsam blodbrist, må, där samtliga hästar dött eller nedslaktats, förklaras fritt från sjukdomen en månad efter smittreningens avslutande. Finnes häst kvarlevande, må stället friförklaras först sedan tre månader förflutit efter smittreningen och vederbörande veterinär, efter en gång varje månad under nämnda tidrymd efter vederbörligt förordnande av länsstyrelsen företagen undersökning av hästbesättningen, förklarat samtliga djur fria från tecken på sjukdomen.

2 mom. Betesmark, där under efter varandra omedelbart följande betesperioder, upprepade fall av smittsam blodbrist inträffat, skall förklaras smittad under en tid av ett år från sista fallet, och må under denna tid hästar icke utsläppas å densamma.

3 mom. Hava inom visst område flera fall av sjukdomen inträffat inom ett år, må länsstyrelse efter medicinalstyrelsens hörande påbjuda, att häst från sådant område icke må inom eller utom området utsläppas på gemensamhetsbete med mindre vederbörande veterinär verkställt undersökning av djuret samt uti intyg enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär förklarat hinder icke föreligga för djurets utsläppande.

7. Vattuskräck.

71 §.

1 mom. Har djur angripits av vattusträck, skall stället, där sjukdomen yppats, samt ett område däromkring till den omfattning, som medicinalstyrelsen i varje särskilt fall bestämmer, förklaras smittat av sjukdomen.

2 mom. Inom smittat område skola alla djur med symtom på vattuskräck ävensom djur, som bitits av utav vattuskräck angripet djur, ofördröjligen dödas. Del av sådant djur må icke till nytta användas; ej heller må mjölk efter sådant djur användas till föda åt människor eller djur.

Alla inom smittat område befintliga hundar skola, därest de icke dödas eller hållas instängda och bundna, vara försedda med munkorg samt ledas i band, dock må länsstyrelse kunna meddela undantag härifrån för polishundar, då de användas i tjänsten.

Alla katter inom området skola dödas.

Iakttagas ej dessa föreskrifter, är envar berättigad att döda utelöpande hund eller katt. Där så anses behöfligt, må länsstyrelse kunna förordna om anställande av jakt å kringlöpande hundar och katter, ävensom å vilda djur, därest sjukdom skulle uppträda bland sådana.

3 mom. Är sjukdomen med säkerhet konstaterad genom klinisk undersökning, må obduktion ej företagas å i vattuskräck dött eller därför dödat djur, så framt icke medicinalstyrelsen därtill lämnat medgivande för visst fall.

4 mom. Med hänsyn till att vattuskräck kan överföras på människor, må person med sår på obetäckta kroppsdelar icke användas som vårdare av sjukt djur eller medhjälpare vid obduktion eller vid nedgrävning av dött eller dödat djur.

5 mom. Hund må icke bortföras från smittat område.

72 §.

1 mom. Finner veterinär skäl misstänka, att hund, katt eller annat djur är angripet av vattuskräck, skall han omedelbart föranstalta om att djuret om möjligt infångas och inspärras. Kan detta ej ske, skall djuret dödas, och det samma eller del därav enligt av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter för undersökning insändas till undersökningsanstalt. Har djuret infångats, men ägaren icke tillåter dess dödande, skall djuret fullständigt isoleras och på ägarens bekostnad ställas under uppsikt av utav länsstyrelsen förordnad veterinär, varjämte stället skall misstänktförklaras, till dess sjukdomens beakffenheth hunnit utrönas.

2 mom. Har människa blivit biten av ett för vattuskräck misstänkt djur, må djuret icke dödas, förrän visshet vunnits, huruvida vattuskräck föreligger, och skall veterinären om förhållandet oförtövat underrätta vederbörande tjänsteläkare.

3 mom. Isoleringslokal skall vara så anordnad, att inga obehöriga personer och ej heller hundar eller katter kunna erhålla tillträde till densamma samt i övrigt vara så inrättad, att djuret kan förses med dryck och föda utan att vårdaren därigenom utsättes för fara.

4 mom. Har för vattuskräck misstänkt djur bitit annat djur, skall det senare jämväl anses såsom misstänkt för smitta.

73 §.

Har av vattuskräck angripet eller därför misstänkt djur bortförts eller bortlupit, skall länsstyrelsen i och för djurets dödande genom vederbörande polismyndighet söka utforska djurets uppehållsort samt föranstalta om dess infångande eller dödande, varjämte länsstyrelsen har att smitt- respektive misstänktförklara det område, vartill omständigheterna i sådant fall må giva anledning.

74 §.

Vid smittrening å ställe, där av vattuskräck angripet eller för denna sjukdom misstänkt djur vistats, skola alla föremål, som kunna hava blivit besudlade med saliv eller slem från det sjuka eller misstänkta djuret särskilt noggrant smittrenas, och skall gödsel, strö och besudlad jord efter kalkning nedgrävas.

75 §.

Sedan smittrening skett och sex månader förflutit efter det sist inträffade sjukdomsfallet, må smittförklarat ställe, respektive område, förklaras fritt från smitta.

76 §.

Yppas vattuskräck inom ett angränsande land, må länsstyrelse i till sådant land gränsande län påbjuda, att inom visst område av länet hundar skola vara bundna eller försedda med munkorg samt katter dödas.

Enahanda föreskrifter må av länsstyrelsen utfärdas, därest sjukdomen konstaterats inom angränsande län.

Om förekomst av vattuskräck har länsstyrelse att underrätta länsstyrelserna i angränsande län.

8. Koppor hos får.

77 §.

Har veterinär konstaterat, att koppor utbrutit inom fårbesättning, har han att föranstalta om vidtagande av nödiga isoleringsåtgärder samt hos länsstyrelsen hemställa om smittförklaring av stället eller betesmark, där sjuka djur uppehållit sig.

Förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall han telegrafiskt underrätta medicinalstyrelsen om fallet och avvakta denna myndighets beslut, huruvida framställning skall göras till länsstyrelsen om utfärdande av smittförklaring. Prövar medicinalstyrelsen så erforderligt, äger styrelsen förordna om företagande av ytterligare undersökning till säkerställande av diagnosen.

78 §.

Anser sig veterinär hava anledning misstänka förekomst av koppor hos får, skall han låta vidtaga nödiga isoleringsåtgärder samt hos länsstyrelsen hemställa om utfärdande av misstänktförklaring, intill dess diagnosen fastställts.

Förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall vad för sådant fall i 77 § andra stycket stadgats äga motsvarande tillämpning.

79 §.

1 mom. Har beröring under två veckor närmast före sjukdomsfall ägt rum mellan får från smittad besättning och sådant djur från annat ställe, skall sistnämnda ställe förklaras spärrat och isoleras under en tid av två veckor från beröringsdagen.

2 mom. Har sjukdomen konstaterats inom fårhjord, som vistas å betesmark, och finnes å angränsande betesmarker får tillhörande andra besättningar, skola jämväl dessa förklaras spärrade och isoleras under tid, som ovan sagts.

80 §.

1 mom. Fårbesättning, inom vilken fall av koppor konstaterats, skall, så länge sjukdomen förefinnes, på ägarens bekostnad en gång i veckan undersökas av veterinär.

2 mom. Till förkortande av sjukdomens varaktighet har veterinären att snarast möjligt verkställa smittöverföring å samtliga till besättningen hörande får i enlighet med av medicinalstyrelsen givna anvisningar.

Veterinär äger, då han så prövar lämpligt för underlättande av sjukdomens behandling, förordna om klippning av smittad fårbesättning.

3 mom. Anses smittad besättning innebära särskild fara för sjukdomens spridning, äger medicinalstyrelsen förordna om besättningens värdering och nedslaktning.

81 §.

1 mom. Fårhjord, inom vilken koppor inträffat, skall insättas i stall eller annat förvaringsrum.

Till undvikande av att fårhjord, som vid sjukdomsutbrott vistas å betesmark, beträder väg eller mark, som av annan trafikeras, må länsstyrelsen föreskriva, att smittade eller misstänkta djurs förflyttning från betesmarken skall ske medelst fordon.

2 mom. Hund å smittat eller för smitta misstänkt ställe skall hållas bunden, intill dess stället blivit förklarat fritt från smitta.

82 §.

1 mom. Från ställe, som förklarats smittat av eller misstänkt för koppor, må icke utföras levande fårskreatur, med mindre länsstyrelsen för varje särskilt fall i och för omedelbar nedslaktning å under offentlig kontroll ställd slaktanstalt därtill lämnat medgivande.

Ej heller må från sådant ställe bortföras foder- eller strömedel eller gödsel, redskap eller andra varor, som kunna tänkas medföra smitta.

2 mom. Friska får å i 1 mom. nämnt ställe må efter medicinalstyrelsens medgivande nedslaktas under veterinäruppsikt.

Kött av sådant djur skall av veterinären besiktigas och bedömas i enlighet med gällande föreskrifter. Av veterinär godkänt kött må icke utföras från stället annat än i väl genomkökt tillstånd.

3 mom. Till isolerat ställe må icke levande fårskreatur införas utan länsstyrelsens medgivande.

4 mom. Djur, som dö av fårkoppor eller dödats såsom svårt angripna av sjukdomen, skola nedgrävas med hud och allt.

5 mom. Hudar efter nedslaktade friska får, tillhörande smittad besättning, skola smittrenas under veterinärs uppsikt och därefter under betryggande kontroll överföras till garveri för omedelbar behandling.

6 mom. Ull av får, tillhörande smittad, misstänkt eller ympad besättning, skall tvättas i het soda- eller kalilut samt därefter lufttorkas. Sådan vara må ej bortföras från stället, därest den icke underkastats nyss nämnda behandling.

83 §.

1 mom. Misstänktförklarad fårbesättning må av länsstyrelsen friförklaras, sedan vederbörligen förordnad veterinär å stället två veckor efter misstänktförklaringen företagit undersökning och därvid intygat, att intet som helst tecken på sjukdomen förekommer hos något djur.

2 mom. Sedan vederbörlande veterinär intygat, att samtliga får å smittat ställe dött, dödats eller efter genomgången sjukdom tillfrisknat och att minst sex veckor förflutit, sedan det sist angripna djuret tillfrisknat, samt att de djur, som eventuellt icke angripits av sjukdomen, efter verkställd smittöverföring icke förete tecken på sjukdomen, skall slutlig smittrening verkställas under veterinärs uppsikt. Därvid skall särskild uppmärksamhet ägnas smittreningen av fårskreaturen, vilka, där sådan åtgärd icke redan vid sjukdomsutbrottet vidtagits och där icke årstiden eller andra liknande skäl lägga hinder i vägen härför, skola klippas och därefter underkastas smittrenande badning.

3 mom. Sedan smittrening ägt rum, skall vederbörlande veterinär omkring dels den trettonde, dels ock den sextionde dagen därefter besiktiga å stället befintliga får. Har vid dessa besiktningar intet misstänkt sjukdomsfall förekommit, må stället förklaras fritt från sjukdomen.

4 mom. Å betesmark, varest sjuka eller för sjukdom misstänkta djur uppehållit sig, må friska får ej utsläppas, förrän två månader förflutit efter det, att de sjuka eller misstänkta djuren bortfördes därifrån.

9. Mjältbrand.

84 §.

1 mom. Har inom djurbesättning inträffat dödsfall, som kan antagas vara förorsakat av mjältbrand, skall veterinär anmoda djurägaren att under erforderliga försiktighetsmått snarast till veterinären inkomma med undersökningsmateriel från det döda djuret — exempelvis ett öra — och skall veterinären genom mikroskopisk undersökning söka utröna, huruvida dödsfallet förorsakats av mjältbrand.

2 mom. Mjältbrand må icke av veterinär förklaras vara förhanden, med mindre diagnosen fastställts genom mikroskopisk blodundersökning, verkställd av veterinären eller vid undersökningsanstalt.

Har bland husdjur inträffat sjukdoms- eller dödsfall, vilket veterinären har anledning misstänka vara förorsakat av mjältbrand, och har sjukdomen under de sist förflutna två veckorna icke förekommit å stället, skall veterinären telegrafiskt underrätta länsstyrelsen om fallet.

3 mom. Har mjältbrand konstaterats, åligger det veterinären att dels härom telegrafiskt lämna länsstyrelsen underrättelse med angivande, huruvida stället anses böra förklaras smittat eller icke, dels efter av länsstyrelsen erhållet förordnande omedelbart avresa till stället och vidtaga på honom ankommande åtgärder,

dels ock till djurägaren överlämna av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter, angående vad djurägare har att iakttaga till sjukdomens bekämpande.

4 mom. Sedan länsstyrelsen på sätt i 2 mom. nämnts erhållit meddelande, att sjukdomen förekommer, skall länsstyrelsen, därest i anledning av sjukdomen föreskrivna åtgärder icke redan vidtagits, telegrafiskt förordna vederbörande veterinär att företaga tjänsteresa till stället i och för vidtagande av de åtgärder, som kunna finnas vara av behovet påkallade.

Har under en tid av två veckor endast ett fall av sjukdomen yppat sig, skall smittförklaring ske endast så framt mjältbrandssjukt djur nedslaktats eller kropp efter sådant djur styckats.

Inträffar under sagda tid nytt fall av sjukdomen, åligger det djurägaren att härom ofördröjligen göra anmälan till vederbörande tjänsteveterinär, som har att dels till djurägaren lämna erforderliga föreskrifter i ämnet, dels hos länsstyrelsen hemställa om förordnande att företaga förnyad tjänsteresa till stället samt om ställets smittförklaring.

5 mom. Det tillkommer veterinär att vid varje dödsfall i mjältbrand till undersökningsanstalt för kontrollundersökning insända blodprov; skolande veterinären emellertid, utan att avvakta meddelande från undersökningsanstalten, därest den av honom företagna mikroskopiska blodundersökningen givit positivt resultat, omedelbart vidtaga övriga föreskrivna åtgärder.

85 §.

1 mom. Djur, som är eller misstänkes vara angripet av mjältbrand, skall omedelbart och omsorgsfullt avskiljas från övriga djur och om möjligt skötas av särskild vårdare.

Platsen, där djur angripet av mjältbrand dött, skall enligt veterinärs föreskrift smittrenas och avspärras.

Obehöriga äga icke tillträde till kreatursstall eller plats, där av mjältbrand angripet eller för denna sjukdom misstänkt djur finnes.

Å ställe, där mjältbrand förekommer, skall jämväl noga tillses, att andra djur — t. ex. svinkreatur, hundar, katter, fjäderfä och andra fåglar — icke komma i beröring med sjukt djur eller med blod eller spillning från sådant djur eller med dött djur.

2 mom. Veterinär skall fästa djurägares uppmärksamhet på att mjältbrand kan överföras på människor, varför den största försiktighet bör iakttagas vid djurens skötsel ävensom vid hanterandet av dött djur eller delar därav. Personer med sår på händerna må därför icke taga någon som helst befattning med sjukt eller för sjukdom misstänkt djur eller med djur, som dött i sjukdomen.

86 §.

1 mom. Från ställe, där mjältbrand förekommer eller misstänkes förekomma, må varken levande djur, som kan av sjukdomen angripas, eller sådant slak-

tat djur och ej heller delar av kropp efter sådant djur utan länsstyrelsens medgivande utföras, förrän tio dygn förflutit efter det smittrening å stället ägt rum.

2 mom. Mjolk från djur, som är eller skäligen misstänkes vara angripet av mjältbrand, må icke användas till föda åt människor eller djur eller till framställning av mejeriprodukter, utan skall densamma under iakttagande av all möjlig försiktighet på lämpligt sätt oskadliggöras.

Finnes vid sjukdomens utbrott på stället från sjukt djur härrörande mjolk, som blandats med mjolk från andra djur, skall även sådan mjolk förstöras.

Djurägare må fritt förfoga över mjolk från friska djur inom besättning, där endast ett sporadiskt fall av sjukdomen förekommit och där smittförklaring ej ägt rum, under villkor att han, intill dess tio dygn förflutit sedan smittrening ägt rum, noga övervakar djurens hälsotillstånd samt omedelbart från friska djur avskiljer varje djur, som företer sjukdomssymtom — hög feber, upphörd foderlust eller idissling, dallringar i huden eller minskad mjölmängd — vilka låta förmoda utbrott av mjältbrand, ävensom i övrigt ställer sig av medicinalstyrelsen utfärdade och av veterinären lämnade råd och föreskrifter till noggrann efterrättelse.

Mjolk från synbarligen friska djur inom besättning, där under två veckor mer än ett fall av mjältbrand förekommit eller där vid sporadiskt fall smittförklaring skett, må, innan tio dygn förflutit, sedan slutlig smittrening verkställts, icke användas till föda för människor eller djur, förrän den blivit kokad, ej heller till smör- eller ostberedning, med mindre den dessförinnan blivit uppvärmd i förra fallet till minst 80 grader Celsius och i senare fallet till minst 63 grader Celsius under minst en halv timmes tid.

3 mom. Å betesmark, där under året mer än ett djur dött i mjältbrand, må djur icke utan länsstyrelsens medgivande utsläppas förrän påföljande år.

I mjältbrand sjukt djur må ej slaktas, och må från dött djur inga delar till nytta användas. Kropp efter sådant djur må ej av annan än veterinär styckas, och ej heller må huden avdragas eller sönderskäras.

87 §.

Kropp efter djur, som störtat i mjältbrand, skall snarast utforslas till lämplig nedgrävningsplats, och må kadavret därvid icke släpas direkt på marken, utan bör härför användas lämpligt underlag såsom släpboard eller drög.

Vid i sjukdomen döda djurs nedgrävning skall dessutom tillses, att där så ske kan förkolning av åtminstone kroppens yta åstadkommes.

88 §.

Då mjältbrand antagit farsotsartad utbredning, må länsstyrelsen kunna utfärda förbud mot utförsel från visst område inom länet av levande kreatur, kött, inälvor och hudar ävensom av hö och halm.

89 §.

Smittförklarat ställe må av länsstyrelsen förklaras fritt från sjukdomen, sedan tio dygn förflutit från den slutliga smittreningen, som skall utföras i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter, och djurägaren till länsstyrelsen avgivit förbindelse enligt fastställt formulär, att nytt sjukdomsfall ej inträffat.

Hava emellertid å stället under den tid, detsamma varit smittförklarat, upprepade sjukdoms- eller dödsfall i mjältbrand förekommit, skall länsstyrelsen före friförklaringen förordna vederbörande veterinär att å stället tio dygn efter den slutliga smittreningen företaga besiktning av besättningen.

10. Skabb.

90 §.

Veterinär, som anser sig hava anledning misstänka, att djur är behäftat med skabb, må icke förklara sjukdomen vara förhanden, med mindre han företagit mikroskopisk undersökning av prov, tagna icke blott från hudskorpor utan även genom avskrapning från läderhuden å för sjukdomen särskilt utsatta ställen och han därvid iakttagit dermatocoptes- eller sarcoptes-skabbdjur, eller ock sådan undersökning med positivt resultat företagits å undersökningsanstalt å av veterinär insända sådana prov.

91 §.

1 mom. Har undersökning, som i 90 § sägs, givit positivt resultat, skall länsstyrelsen förklara stället smittat av skabb.

2 mom. Kan genom verkställd undersökning icke med visshet avgöras, huruvida sjukdomen är förhanden, men föreligger ändock misstanke därom, tillkommer det länsstyrelsen att, där så befinnes erforderligt, förordna vederbörande veterinär att fyra gånger med omkring två veckors mellanrum på i 90 § angivet sätt undersöka sjuka djur inom besättningen, och skall stället under tiden förklaras misstänkt för sjukdomen.

Har skabb icke kunnat konstateras vid nämnda undersökningar, skall stället omedelbart förklaras ej längre misstänkt.

3 mom. Har djur från annat ställe haft beröring med djur, redskap, seldon eller dylikt å smittat ställe, skall det för den smittfarliga beröringen utsatta stället förklaras spärrat och isoleras under en tid av två månader.

92 §.

Djur angripet av skabb skall, därest ägaren icke föredrager att låta döda detsamma, hållas betryggande avskilt från andra å stället befintliga djur och på ägarens bekostnad underkastas behandling av veterinär, vilken skall besöka stället en gång i veckan under de båda första veckorna efter sjukdomens konstaterande och därefter minst en gång varannan vecka, intill dess visshet vunnits, att sjukdomen upphört.

Djurägaren vare dock berättigad att kostnadsfritt disponera erforderliga statsverket tillhöriga specialapparater för ändamålsenlig behandling av hästar angripna av skabb.

93 §.

1 mom. Djur från på grund av skabb isolerad besättning må icke utan länsstyrelsens medgivande utsläppas å betesmark.

2 mom. Av skabb angripen eller därför misstänkt häst må icke insättas i främmande stall eller användas utom områdets gränser.

Sådant djur må användas inom området under villkor, att det icke å bete eller annorledes kommer i beröring med friska djur, som kunna angripas av sjukdomen.

3 mom. Foder- och strömedel, som förvarats på sådant sätt, att de kunna anses hava blivit bemängda med skabbdjur, må icke bortföras från stället eller användas som foder till hästar eller får.

4 mom. Ull av djur tillhörande isolerad besättning må ej bortföras från stället, förrän den tvättats i het soda- eller kalilut samt därefter fullständigt lufttorkats.

94 §.

1 mom. Å ställe, varest skabb påvisats, skall häst- respektive fårstall med därtill hörande inventarier, redskap, fordon m. m., varmed smittat djur kommit

i beröring under isoleringstiden, underkastas upprepade smittreningar i enlighet med de närmare föreskrifter, medicinalstyrelsen utfärdat. Sådana smittreningar skola även verkställas å misstänktförklarade ställe och fortfares, intill dess visshet vunnits, att sjukdomen icke förefinnes därstädes.

2 mom. Hud efter av skabb angripet djur skall under veterinäruppsikt smittrenas och därefter under betryggande kontroll överföras till garveri för omedelbar behandling.

95 §.

Veterinären skall fästa djurägarens uppmärksamhet på, att skabb kan överföras på människor, varför den största försiktighet bör iakttagas vid skötsel av med skabb behäftade djur ävensom vid hanterandet av hudar och skinn av sådant djur.

96 §.

1 mom. Ställe, som förklarats smittat av skabb, må förklaras fritt från sjukdomen, då veterinär intygat, att samtliga djur inom besättningen äro fria från sjukdomen samt i fall, där fårfäskreatur varit angripna, två månader och i fall, där hästar varit angripna, sex veckor förflutit efter den slutliga smittreningen.

2 mom. Betesmark, där av skabb angripet djur vistats, skall hållas avstängd under en tid av tre veckor efter det smittade djur därifrån bortförts.

11. Hönspest, fågelseptikämi och hönstyfus.

97 §.

1 mom. Veterinär, som anser sig hava anledning misstänka, att någon av sjukdomarna hönspest, fågelseptikämi eller hönstyfus utbrutit, skall från av sjukdom angripna eller därför misstänkta djur uttaga och till undersökningsanstalt insända prov.

2 mom. Innan sjukdomens diagnos fastställts å undersökningsanstalt, må veterinär icke förklara ifrågakommen sjukdom vara förhanden.

3 mom. Veterinären skall hos länsstyrelsen göra framställning om utfärdande av misstänktförklaring, intill dess resultatet av sådan undersökning föreligger.

4 mom. Har undersökningsanstalten meddelat veterinär, att undersökning av insänt prov utfallit positivt, skall veterinären hos länsstyrelsen hemställa dels om utfärdande av smittförklaring, dels ock om förordnande för vederbörande veterinär att å stället företaga författningsenliga åtgärder.

98 §.

1 mom. Har vid veterinärs undersökning å smittförklarade ställe framgått, att vid fall av hönspest levande hönsfåglar, gäss eller ankor utförts under en tid av två veckor före isoleringens början, eller

att vid fall av fågelseptikämi levande fjäderfä under nyss angivna tid utförts, eller

att, då fråga är om hönstyfus, utförsel under ett år före sjukdomsfallet ägt rum av levande höns, kycklingar eller hönsägg, avsedda att användas som avelsägg,

åligger det veterinären att i sin rapport, där så ske kan, lämna fullständiga adressuppgifter å mottagare av nämnda varor.

Föreligger hönstyfus skall veterinären jämväl i rapporten angiva, huruvida och varthän eventuell utförsel under ett år före sjukdomsfallet från det smittade stället ägt rum av äggkläckningsmaskiner, fostermoderapparater eller andra hönsgårdsinventarier m. m., som kunna tänkas medföra smitta av denna sjukdom.

2 mom. Länsstyrelse, som mottagit meddelande, som i 1 mom. sägs, åligger att förklara ställe, till vilket utförsel, som där omförmäls, ägt rum, misstänkt för ifrågavarande sjukdom samt att förordna vederbörande veterinär att å dylikt ställe företaga erforderlig undersökning.

99 §.

Under den tid, ställe är förklarat smittat av eller misstänkt för någon av ifrågavarande sjukdomar, må levande djur, som kan av sjukdomen angripas, icke utföras från eller införas till stället.

Är stället förklarat smittat av eller misstänkt för *hönstyfus* må ej heller hönsägg utföras från eller införas till detsamma, för så vitt icke medicinalstyrelsen för särskilt fall därtill lämnat medgivande.

100 §.

1 mom. Till förhindrande av spridning av *hönstyfus* äger medicinalstyrelsen att, efter framställning i varje fall, i den utsträckning styrelsen finner erforderlig, förordna om nedslaktning av smittad fjäderbesättning eller del därav.

2 mom. Har tjänsteveterinär mottagit förordnande att verkställa sådan nedslaktningsförrättning, har han att snarast möjligt tillkalla sådan värderingsman, som i 9 § sägs, eller ock, om denne icke utan avsevärd tidsutdräkt eller kostnad kan komma tillstädes samt de lokala förhållandena i övrigt göra sådant önskvärt, närmast boende ledamot i hälsovårds- eller kommunalnämnd eller ock annan ojävig värderingsman.

Där fråga är om hönsbesättning om färre än 25 fullvuxna djur, må med djurägarens medgivande värdering verkställas av vederbörande veterinär ensam.

101 §.

1 mom. Misstänktförklarat ställe må av länsstyrelsen förklaras ej längre misstänkt för ifrågavarande sjukdom, sedan med visshet uttrönts, att sjukdomen icke förefinnes å stället.

2 mom. Smittförklarat ställe må förklaras fritt från smitta efter det smittrening verkställts och

vid hönspest eller *fågelseptikämi* två veckor förflutit efter det att det sist insjuknade för sjukdomen i fråga mottagliga djuret tillfrisknat, dött eller döats, och

vid hönstyfus en månad förflutit efter det veterinären intygat, att intet inom besättningen kvarvarande levande för sjukdomen mottagligt djur kan anses vara smittat.

102 §.

Utbjudes genom annons, anslag eller annat offentligt tillkännagivande till salu levande hönsfåglar eller hönsägg, avsedda att användas som avelsägg, är säljaren skyldig att för köparen på anfordran förete intyg av tjänsteveterinär, att den hönsbesättning, från vilken djuret eller äggen levererats, icke är föremål för författningsenliga åtgärder med anledning av *hönstyfus*.

Grupp B.

12. Frasbrand.

103 §.

1 mom. Har idisslande djur dött i sjukdom, som veterinär anser sig hava anledning misstänka vara frasbrand, skall han därom telegrafiskt underrätta

länsstyrelsen och hemställa om förordnande att företaga tjänsteresa till stället för verkställande av undersökning.

2 mom. Framgår vid sådan av veterinär verkställd undersökning, att dödsfallet sannolikt förorsakats av frasbrand, skall veterinären taga och till undersökningsanstalt insända prov från det döda djuret och omedelbart låta förstöra kadavret samt i den utsträckning, veterinären anser erforderlig, låta verkställa smittrening, som om sjukdomen i fråga redan konstaterats. Veterinären skall därjämte lämna djurägaren föreskrifter om nödiga försiktighetsmått till hindrande av sjukdomens spridning samt förståndiga denne att omedelbart inberätta, därest något djur inom besättningen skulle insjukna eller dö under symtom på frasbrand.

3 mom. Frasbrand må icke av veterinären förklaras vara förhanden, med mindre diagnosen fastställts vid undersökningsanstalt.

104 §.

1 mom. Har veterinär erhållit meddelande, att å ställe, varest frasbrand konstaterats, ytterligare dödsfall av sjukdomen förekommit, skall veterinären vid varje sådant fall vidtaga i föregående paragraf angivna åtgärder.

2 mom. Ställe, där frasbrand konstaterats, må icke förklaras smittat, så framt icke mera än ett fall av sjukdomen inträffat inom besättningen inom loppet av två veckor.

Misstänktförklaring må icke utfärdas.

105 §.

1 mom. Under den tid, ställe är förklarat smittat, må levande idisslande djur icke utföras från eller införas till stället.

2 mom. Smittförklarat ställe må av länsstyrelsen friförklaras, sedan de sjuka djuren dött eller tillfrisknat och tio dygn förflutit efter verkställd smittrening.

3 mom. Betesmark, som kan antagas hava blivit nedsmittad av frasbrand, må icke användas till bete för idisslande djur, förrän ett år förflutit, sedan smittat djur där uppehåll sig.

13. Smittsam kastning hos nötkreatur.

106 §.

1 mom. Veterinär, som har anledning misstänka förekomst av smittsam kastning bland nötkreatur, skall på djurägarens bekostnad från för sjukdomen misstänkt djur uttaga och till undersökningsanstalt insända blodprov ävensom, där så kan ske, kastat foster och fosterhinnor eller delar därav.

2 mom. Smittsam kastning hos nötkreatur må icke av veterinär förklaras vara förhanden, med mindre diagnosen blivit fastställd vid undersökningsanstalt.

107 §.

1 mom. I avvaktan på meddelande om resultatet av undersökning å insända prov åligger det veterinär att hos djurägaren inskräpa dennes plikt

att hålla för sjukdom misstänkt djur betryggande avskilt från andra nötkreatur,

att omedelbart verkställa smittrening av djuret samt lokal smittrening av plats i ladugård, där djuret uppehållit sig under tiden för kastningen samt de två närmaste veckorna därefter, samt

att låta mjölken undergå behandling, som nedan i 109 § första stycket sägs.

2 mom. Har veterinär från undersökningsanstalt erhållit underrättelse, att smittsam kastning hos nötkreatur konstaterats vid undersökning av utav honom insänt prov, skall han omedelbart till såväl medicinalstyrelsen som länsveterinären översända meddelande härom ävensom angående sina å stället gjorda iakttagelser och vidtagna åtgärder.

Veterinären skall vidare skriftligen underrätta djurägaren om att sjukdomen konstaterats samt för noggrann efterlevnad tillställa denne ett exemplar av utav medicinalstyrelsen fastställda föreskrifter rörande de åtgärder, som skola vidtagas för att hindra smittans utbredning och i synnerhet till förhindrande av densammes överförande till människor.

3 mom. Länsstyrelse skall efter av vederbörande veterinär gjord och av länsveterinären med eget yttrande överlämnad framställning förklara ställe smittat av smittsam kastning hos nötkreatur, därest

- 1) under ett år smittsam kastning konstaterats hos mera än ett djur eller
- 2) inom besättning, till vilken under ett år före sjukdomsutbrottet införts djur, som kan tänkas överföra smittan, sjukdomen efter sådan tillförsel konstaterats hos djur, vilket tillhört besättningen före tillförseltillfället.

Vid framställning om smittförklaring skall angivas, huruvida djurägaren är ägare jämväl till annan besättning, med vilken utbyte av djur plägar ske, och skall i sådant fall denna andra besättning inbegripas i smittförklaringen.

108 §.

I fråga om varje besättning, inom vilken smittsam kastning hos nötkreatur konstaterats, skall, oavsett huruvida smittförklaring utfärdats, gälla:

1. att därifrån icke må annat än för omedelbar nedslaktning avyttras hondjur, som kastat under sist förflutna tre månader, eller hondjur med flytning från könsdelarna eller dräktigt djur, så framt icke det till utförsel avsedda djuret genom å undersökningsanstalt företagna undersökningar å två av veterinär med en månads mellanrum uttagna blodprov befunnits fritt från sjukdomen; skolande det första av nämnda båda prov hava uttagits tidigast två månader efter inträffad kastning eller kalvning;

2. att under 1. avsedda hondjur icke må i annat fall, än att veterinär förklarat dem fria från sjukdomen, insättas i annan persons stall eller ladugård eller för offentligt begagnande avsedda dylika lokaler eller utsläppas å gemensamhetsbete;

3. att tjur ej må utsläppas å betesmark, inom eller intill vilken vistas hondjur från besättning, varest smitta av sjukdomen icke förefinnes, med mindre tjurens ägare vidtagit av medicinalstyrelsen föreskrivna åtgärder till förhindrande av smittas spridande;

4. att kor ävensom över ett år gamla kvigor och tjurar icke må föras till utställningar, marknader eller dylikt med mindre desamma därstädes på betryggande sätt hållas avskilda från andra nötkreatur;

5. att tjur icke må användas till betäckning av hondjur från besättning, varest smitta av sjukdomen icke förefinnes;

6. att hondjur icke må betäckas av s. k. tjurförening tillhörig avelstjur, uppställd i ladugård, där sjukdomen icke förekommer, eller av tjur, tillhörig enskild ägare, vilkens besättning är fri från smitta, med mindre denne underrättats, att hondjuret i fråga tillhör besättning, inom vilken smittsam kastning hos nötkreatur förekommer;

7. att avyttrande av tjur över ett års ålder till livdjursbruk inom besättning, där sjukdomen icke förekommer, endast må äga rum, därest vid å undersökningsanstalt företagna undersökningar å tvenne av veterinär med en månads mellanrum uttagna blodprov erhållits negativa resultat eller andra betryg-

gande åtgärder vidtagits i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställda föreskrifter;

8. att förflyttning av föreningstjur endast må äga rum under de i punkt 7. härövan angivna förutsättningar; samt

9. att ägaren till sådan besättning skall, om föreningstjur är stationerad inom besättningen, underrätta tjurföreningens medlemmar om att fall av smittsam kastning inträffat.

109 §.

Mjolk, grädde eller produkter därav från nötkreatur, som förete tecken på förestående kastning eller som kastat inom sist förflutna två månader, må icke från stället utföras eller användas till föda åt människor eller djur, med mindre råvaran blivit uppvärmd till minst 80 grader Celsius eller under minst en halv timmes tid hållits uppvärmd vid minst 63 grader Celsius.

Råmjolk må dock utan uppvärmning, som nyss sagts, användas till föda åt kalv från samma djur, varifrån råmjölken härstammar.

Mjolk från djur, som i första stycket sägs, må ej blandas med mjolk från den övriga besättningen, med mindre den hopblandade mjölken undergår i samma stycke nämnd behandling eller forslas direkt till mejeri, varest all mjolk uppvärms på i första stycket angivet sätt.

110 §.

1 mom. Har smittsam kastning konstaterats och anser sig veterinär på grund av erhållna upplysningar och egna iakttagelser i ladugården hava anledning förmoda, att av besättningen endast ett eller annat djur är smittat av sjukdomen, må länsstyrelsen efter länsveterinärens hörande förordna vederbörande veterinär att till stället företaga tjänsteresa och därvid uttaga och till undersökningsanstalt insända blodprov från samtliga nötkreatur över ett års ålder för utrönande av sjukdomens utbredning inom besättningen.

2 mom. Konstateras vid undersökning enligt 1 mom., att endast enstaka djur — högst fem procent av de undersökta djuren — äro smittade av sjukdomen och göra de lokala förhållandena samt djurägarens upplysningar sannolikt, att sjukdomen icke vunnit spridning till övriga djur, och förbinder sig djurägaren skriftligen att omedelbart ur ladugården avlägsna och betryggande isolera samt inom tre månader därefter utan kostnad för statsverket låta nedslakta de smittade djuren, må veterinären jämväl på länsstyrelsens förordnande fyra månader därefter företaga förnyad tjänsteresa i och för ny provtagning, som i 1 mom. sägs.

Märkning av djur i och för kontroll vid eventuell nedslaktning enligt bestämmelserna i första stycket skall ske i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

3 mom. Har undersökning, som i 1 och 2 mom. omförmäles, givit vid handen, att sjukdomen redan inom besättningen vunnit större utbredning än i 2 mom. sägs, ankommer det på länsstyrelsen att efter framställning i varje särskilt fall, i enlighet med av medicinalstyrelsen angivna riktlinjer och efter länsveterinärens hörande, avgöra, huruvida veterinär må förordnas att företaga ytterligare tjänsteresor till stället och att i så fall angiva villkoren här för.

I intet fall må dock ytterligare tjänsteresor ifrågakomma, där fall av sjukdomen förekommit inom besättningen under längre tid än ett år.

111 §.

1 mom. Veterinär skall omedelbart skriftligen underrätta dels vederbörande hälsovårdsnämnd och dels vederbörande mejeri och mjölmottagningsställe, då

smittsam kastning hos nötkreatur utbrutit eller upphört inom besättning, från vilken mjölk levereras, ävensom, där smittförklaring skett, om tiden för den sammans utfärdande och om friförklaring.

2 mom. Föreståndare för mejeri eller mjölk-mottagningsställe, vilken mottagit underrättelse, som i 1 mom. sägs, åligger att, därest utlämning skett av mjölk, vilken kan befaras överföra sjukdomen till människor och icke blivit uppvärmd på sätt i 109 § sägs, om förhållandet underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd.

112 §.

1 mom. Har fall av smittsam kastning hos nötkreatur förekommit men smittförklaring icke utfärdats, skall länsveterinär, under förutsättning att smittrening verkställts under veterinärs uppsikt samt att intet av de blodprov, som veterinär fyra månader efter kastningsfallet uttagit å samtliga djur över ett års ålder, vid å undersökningsanstalt företagen undersökning reagerat positivt, äga förordna, att i anledning av sjukdomsfallet föreskrivna åtgärder omedelbart skola upphöra att tillämpas.

2 mom. Hava å smittförklarat ställe samtliga kor och före sista kastningsfallet betäckta kvigor en gång kalvat å normal tid samt minst femton månader förflutit efter sista kastningsfallet, skall länsstyrelsen efter framställning av vederbörande veterinär, sedan smittrening verkställts, och efter hörande av länsveterinären förklara stället fritt från smitta.

Friförklaring må dock icke ske, förrän till länsstyrelsen inkommit av djurägaren på heder och tro avgivet intyg, att hos nötkreaturen å stället under sist förflutna femton månader icke förekommit fall av smittsam kastning och ej heller upprepade fall av kvarstannad efterbörd.

113 §.

1 mom. Utbjudes genom annons, anslag eller annat offentligt tillkännagivande nötkreatur till salu, är säljaren skyldig att för köparen på anfordran förete intyg av tjänsteveterinär, att den besättning, från vilken djuret levererats, icke är föremål för författningsenliga åtgärder med anledning av smittsam kastning hos nötkreatur.

2 mom. Vad i 13 § 1 mom. av epizootilagen sägs om behandling av i nämnda lag avsedda sjukdomar, gäller även borttagande av efterbörd och behandling därför eller av dess följsjukdomar hos djur, behäftat med eller misstänkt för smittsam kastning.

14. Smittsam kastning hos häst.

114 §.

1 mom. Veterinär, som har anledning misstänka förekomst av smittsam kastning hos häst, skall på djurägarens bekostnad från för sjukdomen misstänkt sto till undersökningsanstalt insända blodprov, uttaget tidigast tio dagar efter inträffat fall av kastning, ävensom, där så kan ske, kastat foster och fosterhinnor eller delar därav.

Veterinären skall lämna djurägaren erforderliga anvisningar till förhindrande av smittspridning.

2 mom. Smittsam kastning hos häst må icke av veterinär förklaras vara förhanden, med mindre diagnosen blivit fastställd vid undersökningsanstalt.

115 §.

1 mom. Har veterinär från undersökningsanstalt erhållit underrättelse, att smittsam kastning hos häst konstaterats vid undersökning av utav honom in-

sänt prov, skall han ofördröjligen genom länsveterinären avgiva rapport till länsstyrelsen, och skall i rapporten särskilt angivas namn och adress å ägaren till den eller de avelshingstar, som använts såsom beskällare för av sjukdomen angripet sto.

Veterinären skall vidare skriftligen underrätta djurägaren om att sjukdomen konstaterats.

2 mom. Länsstyrelse, som mottagit meddelande som i 1 mom. sägs, skall förordna vederbörande veterinär att företaga författningsenliga åtgärder å ställe, där sjukdomen utbrutit, samt att i och för utrönande av sjukdomens utbredning därstädes uttaga och till undersökningsanstalt insända blodprov från samtliga hästar.

3 mom. Har veterinär i sin enligt 1 mom. till länsstyrelsen avgivna rapport uppgivit, att beskällare använts för betäckning av utav sjukdomen angripet sto, skall länsstyrelsen förordna veterinär att uttaga blodprov jämväl från sådan beskällare i och för utrönande, huruvida djuret är angripet av sjukdomen.

I rapport över undersökning av beskällare skall angivas de ställen, med vilka djuret under sista betäckningsperioden varit i smittfarlig beröring.

Länsstyrelse har att efter hörande av länsveterinären vidtaga de ytterligare åtgärder, som må anses erforderliga med anledning av smittans befarade utbredning.

4 mom. Länsstyrelse skall efter av vederbörande veterinär gjord och av länsveterinären med eget yttrande överlämnad framställning förklara ställe smittat av smittsam kastning hos häst, därest under ett år mera än ett fall av sjukdomen konstaterats.

116 §.

Å ställe, varest smittsam kastning hos häst konstaterats, skall, oavsett huruvida smittförklaring utfärdats, beträffande samtliga hästar å stället i tillämpliga delar gälla, vad i 108 § är stadgat.

117 §.

1 mom. Har fall av smittsam kastning hos häst förekommit, men smittförklaring icke utfärdats, skall länsveterinär förordna, att i anledning av sjukdomsfallet föreskrivna åtgärder omedelbart skola upphöra att tillämpas, därest smitttrenting verkställes av veterinär samt genom upprepade blodundersökningar, företagna i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställda föreskrifter, fastslagits, att samtliga hästar å stället äro fria från blodreaktion.

2 mom. Under i 1 mom. angivna villkor skall länsstyrelsen efter framställning av vederbörande veterinär och hörande av länsveterinären friförklara smittförklarat ställe.

118 §.

Har sjukdomen vunnit större utbredning inom visst län, äger länsstyrelsen förordna, att person, som genom annons, anslag eller annat offentligt tillkännagivande utbjuder häst till salu, skall vara skyldig att på anfordran för köpare förete intyg av tjänsteveterinär, att den besättning, från vilken djuret levererats, icke är föremål för författningsenliga åtgärder med anledning av smittsam kastning hos häst.

15. Akut svinsjuka.

119 §.

1 mom. Hava upprepade sjukdoms- eller dödsfall bland grisar och yngre svin inträffat inom svinbesättning och anser sig veterinär på grund härav och av förekomna omständigheter hava anledning misstänka, att akut svinsjuka utbrutit, åligger det honom,

att förskaffa sig noggranna uppgifter om det allmänna hälsotillståndet inom svinbesättningen och om de sjukdomstecken, som föregått de dödsfall, vilka giva anledning till misstanke om sjukdomen,

att till undersökningsanstalt insända material från i sjukdomen dött eller med ägarens medgivande nedslaktat för sjukdomen misstänkt djur, åtföljt av utförlig sjukdomsbeskrivning, samt

att skriftligen meddela djurägaren förbud att tillsvidare, intill dess sjukdomens art blivit fastställd, från besättningen avyttra eller med densamma införliva levande svinkreatur.

2 mom. Akut svinsjuka må icke av veterinär förklaras vara förhanden med mindre diagnosen enligt av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter fastställts genom undersökning av ett flertal prov å undersökningsanstalt.

120 §.

Har veterinär erhållit underrättelse, att akut svinsjuka konstaterats vid undersökning av utav honom insänt prov, skall han härom skriftligen underrätta djurägaren och för noggrant iakttagande tillställa denne ett exemplar av de föreskrifter rörande sjukdomens bekämpande, vilka av medicinalstyrelsen utfärdats, samt genom länsveterinären till medicinalstyrelsen insända meddelande angående i ämnet vidtagna åtgärder och därvid foga avskrift av den till undersökningsanstalten insända sjukdomsbeskrivningen.

Vid insändande av sistnämnda meddelande skall tillika angivas, huruvida genom försäljning av svinkreatur särskild fara för sjukdomens spridning kan anses föreligga.

121 §.

1 mom. Länsstyrelse, som från veterinär erhållit meddelande, att akut svinsjuka konstaterats, åligger

att förordna vederbörande veterinär att, såvida icke omständigheterna påkalla tätare besök till stället, högst en gång varje månad företaga tjänsteresa för övervakande av att mot sjukdomen föreskrivna åtgärder noggrant efterlevas, samt

att i förekommande fall, efter länsveterinärens hörande och enligt här nedan i 2 och 3 mom. angivna grunder, förklara stället smittat av sjukdomen.

Misstänktförklaring må icke utfärdas.

2 mom. Svinbesättning, inom vilken akut svinsjuka konstaterats, må icke förklaras smittad av sjukdomen, därest ägaren skriftligen hos länsstyrelsen förbinder sig

att upphöra med all nytillförsel av svin till besättningen och allt avelspålägg av grisar, så länge länsstyrelsen anser detta vara erforderligt,

att låta å närmaste under offentlig kontroll ställda slakteriinrättning nedslakta samtliga å stället redan befintliga vuxna och under tillväxt varande svinkreatur, sedan dessa blivit slaktgödda, samt

att underkasta sig bestämmelserna i 122 § 1 mom. härnadan.

3 mom. Avgives icke förbindelse, som i 2 mom. sägs, skall stället smittförklaras och, intill dess veterinären intygar, att sjukdomen upphört, underkastas fortlöpande veterinärkontroll i enlighet med bestämmelserna i 1 mom. härövan samt i 122 § 1 mom. härnadan.

122 §.

1 mom. Å ställe, som i 121 § 2 och 3 mom. sägs, skall iakttagas, att

1) djurberöring med andra svinbesättningar och svinstallar icke må ägarum;

2) om ägaren önskar å stället låta slakta till besättningen hörande svinkreatur, detta må ske under villkor av vederbörande veterinärs medgivande och i enlighet med dennes anvisningar;

3) då svinkreatur skall utföras från stället i och för nedslaktning å närmaste under offentlig kontroll ställda slakteriinnrättning, detta sker under villkor: att transporten i lämpligt fordon sker direkt till sådan inrättning, utan att djuren sammanföras med andra svinkreatur, samt

att djuren nedslaktas inom två dygn efter utförandet;

4) högdräktig modersugga må, om ägaren så önskar, kvarstå intill dess de framfödda spädgrisarna hunnit avvänjas och moderdjuret därefter blivit slaktgött, då detsamma skall nedslaktas; samt

5) nytilförsel av svinkreatur icke må äga rum, förrän samtliga å stället befintliga svinkreatur dött eller nedslaktats och fyra veckor förflutit efter verkställd smittrening.

2 mom. Har ställe förklarats smittat av akut svinsjuka, skola, där så ske kan, i enlighet med vederbörande veterinärs anvisningar, anordnas särskilda från varandra isolerade avdelningar för friska och sjuka svinkreatur. Härvid skall iakttagas:

1. att djur, som vid av veterinär verkställd undersökning befunnits fullt friska, skola inhysas i särskild byggnad, vilken, om densamma förut använts till svinstall, dessförinnan skall under veterinärs uppsikt smittrenas,

2. att i friskavdelning endast må insättas fullt friska galtar och dräktiga suggor, ävensom för avel avsedda ungsvin, som uppnått minst tre månaders ålder,

3. att modersuggor icke må överföras till friskavdelningen, förrän minst en vecka förflutit efter avvänjningen av spädgrisarna,

4. att inom sjukavdelningen befintliga svinkreatur skola nedslaktas under i 1 mom. punkt 2, 3 och 4 angivna villkor, samt

5. att, om sjukdoms- eller dödsfall i akut svinsjuka inträffar inom friskavdelning, ny avdelning för friska svinkreatur anordnas.

123 §.

1 mom. Ställe, som förklarats smittat av akut svinsjuka, må förklaras fritt från sjukdomen under förutsättning,

att samtliga svinkreatur under iakttagande av bestämmelserna i 122 § härövan överförs till friskavdelning eller nedslaktats eller dött,

att smittrening av till sjukavdelning använt stall verkställts och därefter en månad förflutit, samt

att vederbörande veterinär efter företagen slutlig undersökning av besättningen intygar, att dödsfall i akut svinsjuka icke förekommit bland de till friskavdelning överflyttade eller därstädes under smittförklarings tiden födda svinkreaturen ävensom att tecken på sjukdomen icke förefinnes hos något djur.

2 mom. Levande svinkreatur under tre månaders ålder må icke utföras från friförklarat ställe, förrän en månad förflutit efter friförklaringen samt veterinär vid av honom enligt länsstyrelsens förordnande verkställd förnyad undersökning av besättningen förklarat, att intet tecken på akut svinsjuka iakttagits hos något djur.

Grupp C.

16. Rödsjuka.

124 §.

Veterinär, som konstaterat eller anser sig hava anledning misstänka förekomst av rödsjuka inom svinbesättning, skall härom insända meddelande till länsveterinären samt tillråda ägaren att snarast möjligt genom veterinär låta med serum behandla av sjukdomen angripna eller för smittfara utsatta svinkreatur.

125 §.

- 1 mom.* Vid serumbehandling mot rödsjuka skall iakttagas,
 1. att behandlingen skall utföras av veterinär på djurägarens bekostnad,
 2. att för behandlingen endast må användas rödsjukeserum levererat från av medicinalstyrelsen godkänd svensk serumanstalt,
 3. att behandling i kurativt syfte sker av samtliga i akut rödsjuka eller dess nässelfeberform insjuknade svinkreatur,
 4. att i profylaktiskt syfte skyddssympning skall ske av för smitta utsatta djur i den utsträckning, veterinären prövar erforderligt, samt
 5. att serumbehandling icke må äga rum av svinkreatur, som bevisligen genomgått sjukdomen.

2 mom. Svinkreatur, angripet av sjukdomen i den form, som benämnes rödsjukesendocardit, må icke utföras från stället annat än för omedelbar nedslaktning.

Vid slakt av svinkreatur, som i första stycket sägs, skall iakttagas, att samtliga inälvor skola oskadliggöras.

3 mom. Stall, varest i rödsjuka insjuknat eller dött svinkreatur vistats, skall i den utsträckning, veterinär prövar erforderlig, undergå smittrening i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

4 mom. Veterinär skall för varje kalendermånad, varunder han vidtagit åtgärder med anledning av utbruten rödsjuka eller till förebyggande av denna sjukdom, till medicinalstyrelsen genom länsveterinären avgiva rapport enligt fastställt formulär.

126 §.

1 mom. Antager rödsjuka vid sitt uppträdande inom viss svinbesättning särskilt elakartad karaktär samt stark smittsamhet och hava under en tid av ett år fall av sjukdomen på nytt uppträtt, må länsveterinär hos länsstyrelsen göra framställning, att stället skall förklaras smittat av rödsjuka.

2 mom. Har ställe förklarats smittat av rödsjuka, skall länsstyrelsen dels förordna vederbörande veterinär att högst en gång i månaden till stället företaga tjänsteresa för övervakande av hälsotillståndet inom besättningen, dels ock påbjuda serumbehandling på djurägarens bekostnad i den utsträckning, som veterinären prövar erforderlig för smittans utrotande.

Från smittförklarat ställe må icke levande svinkreatur utföras annat än för omedelbar nedslaktning.

3 mom. Smittförklarat ställe må friförklaras, sedan en vecka förflutit, efter det samtliga svinkreatur dött, nedslaktats eller tillfrisknat och smittrening ägt rum under veterinärs uppsikt.

17. Lungröta.

127 §.

1 mom. Har veterinär konstaterat, att lungröta utbrutit inom viss hästbesättning, åligger det honom

1. att vidtaga och föreskriva sådana isolerings-, smittrenings- och andra åtgärder, att sjukdomens utbredning till å stället befintliga, men icke av sjukdomen angripna hästar i möjligaste mån förhindras,

2. att förståndiga djurägaren att dagligen företaga upprepade temperaturmätningar å av sjukdomen icke angripna hästar i ändamål, att utbrott av sjukdomen hos sådana djur må kunna upptäckas i god tid, samt

3. att till länsveterinären insända meddelande om sjukdomsfallet.

2 mom. Länsveterinär, som mottagit meddelande, som i 1 mom. sägs, skall, därest sjukdomen icke förut förekommer inom länet, skriftligen underrätta så-

väl medicinalstyrelsen som länets samtliga veterinärer om sjukdomens uppträdande.

Har underrättelse, som nyss nämnts, inkommit till medicinalstyrelsen, skall styrelsen om sjukdomens förekomst meddela de länsveterinärer, inom vilkas verksamhetsområden sjukdomen icke förekommer.

128 §.

1 mom. Länsstyrelse skall efter framställning av länsveterinär förklara visst område av länet smittat av lungröta, därest

1) sjukdomen antagit elakartad karaktär, eller

2) sjukdomen vunnit farsotartad utbredning inom området.

Smittförklaring må, om så provas erforderligt och sjukdomen antagit elakartad karaktär, kunna avse allenast enstaka ställe, där sjukdomen förekommer.

Har smittförklaring utfärdats, skall vederbörande veterinär förordnas att å smittat ställe på djurägarens bekostnad utöva fortlöpande kontroll över efterlevnaden av till sjukdomens bekämpande givna föreskrifter.

2 mom. I den utsträckning länsveterinär finner erforderlig, må länsstyrelse förordna, att inom smittförklarat område, efter veterinärs anvisning och genom vederbörandes försorg, smittrening tid efter annan skall verkställas av allmänna stallar och sådana platser, varest hästar pläga sammanföras, ävensom av vattningsställen eller föremål, varmed hästar eljest pläga komma i beröring.

129 §.

I fråga om varje besättning, inom vilken lungröta konstaterats, skall, oavsett huruvida smittförklaring utfärdats, gälla:

1. att häst icke må komma i beröring med hästar från ställe, där sjukdomen icke förekommer,

2. att häst icke må föras till marknad, utställning, premieringsmöte eller dylikt,

3. att häst icke må insättas i främmande stall eller lokal, varest sådana föremål förvaras som foder, strö eller annat, vilka kunna tänkas överföra smitta,

4. att häst icke må utsläppas på gemensamhetsbete eller lämnas lös å område, invid vilket av sjukdomen icke angripna hästar vistas, samt

5. att dit icke må föras hästar från av sjukdomen icke angripet ställe.

130 §.

1 mom. Har fall av lungröta förekommit, men smittförklaring icke utfärdats, skall länsveterinär förordna, att i anledning av sjukdomsfallet föreskrivna åtgärder omedelbart skola upphöra att tillämpas, därest veterinär intygar, att vid av honom verkställd undersökning konstaterats, att samtliga insjuknade hästar tillfrisknat eller dött samt smittrening därefter verkställts i enlighet med veterinärs anvisningar och sex veckor förflutit efter smittreningen.

2 mom. Under i 1 mom. angivna villkor skall länsstyrelsen efter framställning av länsveterinären friförklara smittförklarat område eller ställe.

3 mom. Har inom smittförklarat område sjukdomen upphört å flertalet inom området belägna ställen och äro föreskrifterna i 1 mom. uppfyllda med avseende å dessa, må länsstyrelsen efter framställning av länsveterinären kunna friförklara nämnda ställen samt förordna, att smittförklaringen skall kvarstå allenast beträffande det eller de ställen, som enligt angivna grunder icke kunna anses fria från sjukdomen.

18. Kvarka.

131 §.

Har kvarka konstaterats, skall i tillämpliga delar iakttagas, vad i 127 § 1 mom. punkt 1 samt 128 och 129 §§ med avseende å bekämpande av lungrota är föreskrivet.

Vad som finnes föreskrivet i 130 § 1 mom. därom, att mot sjukdomen föreskrivna åtgärder skola vid viss tidpunkt upphöra att tillämpas och i samma § 2 och 3 mom. med avseende å utfärdande av friförklaring skall jämväl äga tillämpning, därest tre veckor förflutit efter i enlighet med veterinärs anvisningar verkställd smittrening.

Grupp D.

19. Smittsam juverinflammation.

132 §.

1 mom. Veterinär, som på grund av förändringar i juvret hos nötkreatur eller på grund av mjölkens beskaffenhet från sådant djur anser sig hava anledning misstänka, att smittsam juverinflammation (streptokokk-mastit) föreligger, skall på djurägarens bekostnad uttaga och till undersökningsanstalt insända prov av mjölk från för sjukdomen misstänkt djur.

2 mom. Smittsam juverinflammation må icke av veterinär förklaras vara förhanden, med mindre diagnosen blivit fastställd vid undersökningsanstalt.

133 §.

1 mom. Har veterinär från undersökningsanstalt erhållit meddelande, att smittsam juverinflammation konstaterats vid undersökning å insänt prov, har han

att skriftligen underrätta djurägaren om att sjukdomen konstaterats samt för noggrann efterlevnad tillställa denne ett exemplar av utav medicinalstyrelsen fastställda föreskrifter rörande sjukdomens bekämpande,

att till länsveterinären insända meddelande om sjukdomsfallet samt

att utöva fortlöpande tillsyn över hälsotillståndet inom besättningen.

2 mom. Befinnas flera djur vara angripna av sjukdomen, åligger det veterinären att omedelbart härom avgiva vederbörlig rapport till länsveterinären, vilken skall med eget yttrande, som särskilt bör innefatta uppgift, huruvida åtgärder enligt 3 mom. anses böra vidtagas, överlämna rapporten till länsstyrelsen.

3 mom. Har till länsstyrelse inkommit rapport, som i 2 mom. sägs, skall länsstyrelsen om sjukdomens förekomst underrätta

dels vederbörande hälsovårdsnämnd samt förständiga nämnden att övervaka, att mjölk från sjuka eller för sjukdomen misstänkta djur icke utlämnas till människoföda,

dels ock vederbörande mejeriföreståndare, vilken det åligger tillse, att all från stället till mejeriet anländ mjölk uppvärms antingen till minst 80 grader Celsius eller under minst en halv timmes tid hålles uppvärmd vid minst 63 grader Celsius.

134 §.

1 mom. Mjölk från sjuka eller för sjukdomen misstänkta djur må icke nyttjas till människoföda och må ej heller användas till föda åt djur, med mindre den undergått i 133 § 3 mom. sista stycket föreskriven behandling.

2 mom. Nötkreatur, som är eller under sistförflutna år varit angripet av smittsam juverinflammation, må icke från stället avyttras för annat ändamål än omedelbar nedslaktning, så vida icke veterinär, efter å undersökningsanstalt

verkställd undersökning å av honom från ifrågakomna djur uttaget och insänt mjölkprov, intygar, att djuret icke är angripet av sjukdomen eller misstänkt därför.

135 §.

Hava flera djur varit angripna av sjukdomen och synes sjukdomen därefter hava upphört å stället och hava mjölkprov, som av veterinären uttagits från samtliga av sjukdomen angripna eller därför misstänkta djur, vid å undersökningsanstalt verkställd undersökning utfallit negativt, skall han därom omedelbart insända vederbörlig rapport till länsveterinären, vilken skall med eget yttrande, vari särskilt bör angivas, huruvida enligt 133 § 3 mom. vidtagna åtgärder anses böra upphöra att tillämpas, överlämna rapporten till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall efter mottagande av rapport, som nyss nämnts, och i enlighet med länsveterinärens yttrande förordna, att de av vederbörande hälsovårdsnämnd och mejeriföreståndare i anledning av sjukdomen vidtagna åtgärderna skola upphöra att tillämpas.

20. Trikinsjukdom.

136 §.

Veterinär, som vid köttbesiktning påträffar trikiner i svinkött, skall söka utröna ursprungsstället för djurkropp, i vilken trikiner påvisats. Där så påkallas, må biträde av polismyndighet anlitas för verkställande av sådan utredning.

Har sålunda utrönts, från vilken besättning med trikiner behäftad svinkropp härrör, skall veterinären omedelbart därom insända meddelande till länsveterinären, vilken, om han så anser erforderligt, hos länsstyrelsen må hemställa om förordnande för vederbörande veterinär att utöva tillsyn över svinbesättningen i fråga. Vid sådan tillsyn skall iakttagas, att sammanlagt högst två tjänsteresor för ändamålet må gäldas av statsmedel.

137 §.

1 mom. Från besättning, inom vilken fall av trikinsjukdom förekommit, må levande svinkreatur över två månaders ålder icke utföras annat än för omedelbar nedslaktning.

Vid utförsel av svinkreatur för omedelbar nedslaktning skall iakttagas,
att utförsel skall medgivnas av vederbörande veterinär,

att djurägaren till nämnde veterinär skall lämna uppgift dels å tidpunkten för den ifrågasatta utförseln och dels angående namn och adress å mottagare av djur, samt

att vederbörande veterinär skall dels tillse, att till utförsel avsett djur på effektivt sätt märkes, och dels omedelbart före utförseln underrätta den veterinär, inom vilkens tjänstedistrikt nedslaktning av djur är avsedd att äga rum, om tiden för avsändandet och om antalet djur i transporten samt om utseendet av det åsatta märket.

2 mom. Vid slakt av i 1 mom. avsett djur skall iakttagas,

att slakten sker i enlighet med veterinärs anvisningar,

att köttet icke må nyttjas till människoföda med mindre veterinär i enlighet med gällande föreskrifter verkställt mikroskopisk undersökning av köttet med avseende å förekomst av trikiner,

att kött och slaktavfall efter svinkreatur, hos vilket trikiner påvisats, under veterinärs kontroll skall behandlas i enlighet med stadgande i av medicinalstyrelsen utfärdade köttbedömningsföreskrifter.

138 §.

1 mom. Utan hinder av bestämmelserna i 137 § må från svinavelsstation utföras levande svinkreatur över två månaders ålder under villkor,

att djuret genom vederbörande veterinärs försorg förses med av medicinalstyrelsen fastställt permanent märke samt

att vederbörande veterinär omedelbart efter utförseln översänder uppgift angående namn och adress å mottagare av djur till länsstyrelsen i det län, inom vilken den ort är belägen, dit djuret utförts.

2 mom. Länsstyrelse, som mottagit uppgift som i 1 mom. sägs, skall efter mottagandet därav om transporten lämna meddelande till den veterinär, inom vilkens tjänstedistrikt mottagare av sådant djur är bosatt. Sådan veterinär åligger att vidtaga erforderliga kontrollåtgärder.

139 §.

Medicinalstyrelsen har att utfärda närmare föreskrifter angående de veterinärhygieniska åtgärder, som skola vidtagas med avseende å besättning, där fall av trikinsjukdom förekommit eller dit sjukdomen kan befaras hava blivit överförd.

140 §.

Å ställe, varest trikinsjukdom påvisats, må i anledning av sjukdomen föreskrivna åtgärder upphöra att tillämpas, då ett år förflutit efter det trikiner sist påvisats.

Vid slakt av de svinkreatur, vilka voro av över två månaders ålder vid den tidpunkt, då nyssnämnda åtgärder upphörde att tillämpas, skall iakttagas, att köttet skall av veterinär underkastas mikroskopisk undersökning med avseende å förekomst av trikiner.

21. Tuberkulos.

141 §.

Medicinalstyrelsen åligger att meddela erforderliga föreskrifter till ledning för veterinär, som har att utföra tuberkulinundersökning och annan undersökning i och för konstaterande av tuberkulos ävensom rörande märkning av djur, behäftade med eller misstänkta för sjukdomen.

142 §.

Länsstyrelse äger att, då så prövas erforderligt och lämpligt, förordna länsveterinär att en gång årligen förrätta inspektion inom länet rörande tillämpning av gällande föreskrifter angående bekämpande av tuberkulos.

A. Bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

143 §.

I fråga om bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur skola bestämmelserna i 144—157 §§ härnedan äga tillämpning, så framt ej annorlunda föreskrives i 158—161 §§ i fråga om område, där hushållningssällskap med bidrag av statsmedel organiserat verksamhet till bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, eller i 163—171 §§ i fråga om skyddat område.

144 §.

1 mom. Föreståndare för veterinärbakteriologiskt laboratorium, vilken vid undersökning av mjölkprov påträffat tuberkelbaciller, åligger att härom underrätta medicinalstyrelsen och vederbörande veterinär.

2 mom. Har medicinalstyrelsen mottagit underrättelse, som i 1 mom. sägs, skall styrelsen söka erhålla erforderlig utredning i ämnet genom vederbörande tjänsteveterinär.

3 mom. Härstammade mjölkprovet från visst angivet nötkreatur, skall medicinalstyrelsen, där så provas skäligen i enlighet med bestämmelserna i 154 §, förordna om nedslaktning av detsamma.

Var mjölkprovet s. k. samlingsprov från två eller flera djur inom samma besättning, åligger det medicinalstyrelsen att hos vederbörande länsstyrelse begära förordnande för veterinär att verkställa undersökning av besättningen i fråga i ändamål att genom nya prov söka utröna, vilket eller vilka djur, som avskilja tuberkelbaciller.

145 §.

1 mom. Veterinär, som har anledning misstänka förekomst av öppen tuberkulos hos nötkreatur på grund av iakttagelser vid klinisk undersökning, verkställd å djuret av denna eller annan anledning, åligger att förse djuret med av medicinalstyrelsen fastställt märke samt att underrätta länsveterinären om förhållandet.

Märke, som nyss sagts, må icke avlägsnas utan veterinärens skriftliga medgivande.

Nötkreatur, försett med sådant märke, må icke avyttras annat än för omedelbar nedslaktning.

2 mom. Påvisar veterinär vid köttbesiktning tuberkulos hos spädkalv, åligger det honom att söka utröna djurets ursprungsställe samt, där detta varit möjligt, att ofördröjligen underrätta hälsovårdsnämnden i den kommun, inom vilken ursprungsstället är beläget.

Enahanda åtgärder skola vidtagas av veterinär, som vid köttbesiktning påträffar ett flertal med höggradig tuberkulos behäftade kroppar efter nötkreatur eller delar av eller organ till sådana kroppar, vilka visa sig härstamma från samma ursprungsställe.

3 mom. Veterinär, som mottagit meddelande, som i 144 § 1 mom. sägs, skall om förhållandet underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd.

4 mom. Länsveterinär, till vilkens kännedom kommit, att fall av öppen tuberkulos konstaterats, åligger att, där ej av rapport framgår, att så redan skett, om förhållandet skriftligen underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd, mejeriförening och avelsförening.

146 §.

1 mom. Djurägare, som hos nötkreatur inom sin besättning iakttagit sjukdomstecken såsom

fast, icke ömmande juverförhårdnad med eller utan förändring av mjölkens utseende eller

ihållande flytning från könsdelarna hos hondjur eller

ofta påkommande hosta med eller utan avmagring eller

långvarig och svårartad diarré

eller ock på grund av andra sjukdomstecken hos djuret har anledning misstänka förekomst av öppen (smittfarlig) tuberkulos, åligger att göra anmälan om förhållandet hos veterinär.

2 mom. Bekämpande av tuberkulos i sådan form, som icke är eller icke skäligen kan misstänkas vara öppen tuberkulos, ankommer på djurägaren.

147 §.

Har till hälsovårdsnämnds kännedom kommit, att fall av öppen tuberkulos förekommer inom nötkreatursbesättning, eller anser sig nämnden hava skäligen anledning misstänka, att så är förhållandet, skall nämnden efter hörande av

vederbörande veterinär vidtaga de åtgärder, som jämlikt föreskrifterna i denna förordning och uti gällande hälsovårdsstadga av omständigheterna anses påkallade.

148 §.

Önskar djurägare erhålla tuberkulinundersökning och i samband därmed klinisk-bakteriologisk undersökning med bidrag av statsmedel rörande förekomst av tuberkulos inom sin nötkreatursbesättning, har han att därom under iakttagande av föreskrifterna i 149—153 §§ härnadan göra framställning hos veterinär, vilken med eget utlåtande vidarebefordrar framställningen till länsveterinären.

Sedan länsveterinären i ärendet verkställt erforderlig utredning, skall han med bifogande av densamma översända framställningen till medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har att, om hinder icke möter för bifall till framställningen, bestämma den undersökningsmetod, som lämpligen synes böra komma till användning för ernående av bästa resultat samt att, då tuberkulinundersökning skall ifrågakomma, från statens veterinärbakteriologiska anstalt rekvidrera erforderlig mängd tuberkulin att tillställas den veterinär, till vilken framställningen inlämnats.

149 §.

1 mom. Första undersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel må av medicinalstyrelsen medgivas djurägare, som förbinder sig att vidtaga och fortfara med åtgärder till bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

Tuberkulinundersökning skall omfatta antingen alla å stället befintliga nötkreatur eller endast samtliga ungdjur å stället.

Med ungdjur förstås härvid kalvar, obetäckta kvigor samt tjurar intill ett och ett halvt års ålder.

Från tuberkulinundersökning må undantagas djur, som är avsett att nedslaktas inom den närmaste månaden, ävensom djur, som på grund av kliniska symptom kan antagas vara tuberkulöst.

Nötkreatur, som reagerat vid tidigare undergången tuberkulinundersökning, må icke bliva föremål för förnyad sådan undersökning i annat fall, än där veterinären har anledning antaga, att missvisning av tuberkulinet förelegat vid föregående undersökning.

2 mom. Där medicinalstyrelsen vid prövning av framställning från djurägare om erhållande av första undersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel så finner erforderligt, äger styrelsen föreskriva, att djur, som äro avsedda att bliva föremål för undersökning, skola, innan styrelsen meddelar beslut över framställningen, på djurägarens bekostnad underkastas klinisk-bakteriologisk undersökning med avseende å förekomst av öppen tuberkulos.

150 §.

1 mom. Förnyad undersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel — härnäst benämnd kontrollundersökning — må endast medgivas djurägare, som fortfara med åtgärder till bekämpande av tuberkulos bland nötkreatur.

Vid ansökan om kontrollundersökning skola fogas av veterinär i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär utfärdat intyg rörande tidigare undersökning med tuberkulin ävensom rörande de åtgärder, som vidtagits inom besättningen med anledning av resultatet av sådan undersökning.

Kontrollundersökning må icke företagas oftare än en gång under ett och samma kalenderår och icke i något fall tidigare än sex månader efter närmast föregående tuberkulinundersökning, dock må, om så prövas lämpligt, andra kontrollundersökningen kunna företagas redan sex månader efter den första.

Där så prövas lämpligt, äger medicinalstyrelsen utan hinder av föreskrifter—

na i föregående stycke medgiva företagande av kontrollundersökning enligt lokal reaktionsmetod inom kortare tidrymd än sex månader efter utförd totalundersökning.

2 mom. Har vid tvenne på varandra med i 1 mom. andra stycket angivna mellanrum företagna totalundersökningar med tuberkulin reaktion icke förekommit hos något djur och företer icke heller vid företagna klinisk-bakteriologiska undersökningar något djur tecken på tuberkulos, må totalundersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel icke medgivas med kortare mellantid än två år, såvida icke medicinalstyrelsen för visst fall prövar skäligt medgiva sådan undersökning.

3 mom. Rätt till kontrollundersökning tillkommer även djurägare, vilken på egen bekostnad låtit utföra undersökning med tuberkulin samt inom föreskriven tid i tillämpliga delar vidtagit och alltjämt fortfar med åtgärder till bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

4 mom. Har nötkreatur reagerat vid verkställd tuberkulinundersökning eller därvid befunnits misstänkt för sjukdomen, må kontrollundersökning icke äga rum senare än efter två år.

151 §.

1 mom. Undersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel av enstaka djur inom eller av viss del av nötkreatursbesättning — härefter benämnd partiell undersökning — må, utöver och oberoende av de undersökningar, som enligt bestämmelserna i 149—150 §§ företagas inom nötkreatursbesättning, av medicinalstyrelsen efter framställning av djurägare kunna medgivas högst en gång årligen under villkor,

att vid ansökan fogas av veterinär i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär utfärdadt intyg, att djurägaren genom lämpliga åtgärder bekämpat tuberkulos bland honom tillhöriga nötkreatur,

att nötkreatursstammen å stället underhålls eller för framtiden är avsedd att underhållas huvudsakligen genom eget pålägg, samt

att den partiella undersökningen allenast må omfatta förut icke undersökta kalvar av eget pålägg och djur, som efter senaste tuberkulinundersökning anskaffats från annat håll, ävensom djur, beträffande vilka närmast föregående tuberkulinundersökning givit tvivelaktigt resultat.

2 mom. I 1 mom. omförd partiell undersökning må icke verkställas, därest vid under de sistförflutna två åren inom besättningen verkställd första undersökning med tuberkulin eller vid två omedelbart på varandra följande kontrollundersökningar, av vilka den sista företagits inom sist förflutna två år, tydlig reaktion icke förekommit hos något av de undersökta djuren.

Sådan partiell undersökning må ej heller företagas, därest inom det kalenderår, under vilket den partiella undersökningen är avsedd att utföras, redan två tuberkulinundersökningar företagits med bidrag av statsmedel.

152 §.

Medicinalstyrelsen äger att utan hinder av meddelade bestämmelser medgiva undersökning med tuberkulin med bidrag av statsmedel rörande förekomst av tuberkulos inom nötkreatursbesättning, då omständigheterna göra sådan undersökning särskilt önskvärd.

Där begärd tuberkulinundersökning med bidrag av statsmedel uppenbarligen har annat ändamål än bekämpande av tuberkulos eller över huvud icke synes vara av något gagn i berörda avseende, skall medicinalstyrelsen förvägra såväl undersökningen som tuberkulin för undersökningens utförande.

153 §.

1 mom. Tuberkulinundersökning med bidrag av statsmedel skall utföras så snart ske kan efter det ansökan därom blivit beviljad och sist inom en månad efter den dag, tuberkulinet kommit veterinären tillhanda.

Har tuberkulinundersökning icke blivit utförd inom sist angivna tid, har veterinär att om förhållandet göra anmälan hos medicinalstyrelsen, som det åligger att avgöra, huruvida tuberkulinet må användas för ifrågakommen undersökning och huruvida denna må utföras med bidrag av statsmedel eller icke.

2 mom. Vid undersökning av nötkreatursbesättning med tuberkulin enligt termometod äger veterinär, efter verkställd insprutning av tuberkulin, på eget ansvar överlämna övervakandet och ledningen av den fortsatta undersökningen åt ojävig person, av medicinalstyrelsen godkänd såsom tekniskt veterinärbiträde, som för sitt arbete erhåller ersättning av statsmedel enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Veterinär, som leder undersökning med tuberkulin enligt termometoden, äger, då tjänstegöromål nödvändiggöra hans närvaro å annat ställe, tillfälligtvis överlämna temperaturmätningarna åt tekniskt veterinärbiträde eller, om sådant icke finnes tillgängligt, åt annan kompetent person, utsedd efter samråd med djurägaren.

I varje fall åligger det emellertid veterinär att å samtliga djur själv övervaka minst en av de sex första temperaturmätningarna.

3 mom. Där så provas erforderligt och så kan ske, är veterinär skyldig att vid undersökning å tuberkulos hos nötkreatur samtidigt med eller i omedelbar anslutning till tuberkulinundersökning utföra klinisk-bakteriologisk undersökning av djuren.

154 §.

1 mom. Nötkreatur, som av veterinär förklarats vara skäligen misstänkt för öppen tuberkulos, skall förses med i 145 § 2 mom. omförmålt märke samt, om möjligt omedelbart och intill dess visshet vunnits, att denna sjukdomsform icke föreligger, betryggande isoleras från den övriga besättningen.

2 mom. Nötkreatur, behäftat med juver- eller livmodertuberkulos, skall nedslaktas snarast möjligt efter diagnosens fastställande.

Nötkreatur, behäftat med öppen tuberkulos i annan form, må icke försälas annat än för omedelbar nedslaktning.

Mjolk eller produkter därav från med öppen tuberkulos behäftat eller därför misstänkt djur må icke användas till människoföda. Mjolk från sådant djur må icke nyttjas till föda åt djur annat än efter kokning.

3 mom. Djurägare är berättigad till ersättning för på grund av juver- eller livmodertuberkulos nedslaktat nötkreatur i enlighet med bestämmelserna i 155 och 156 §§.

Ersättning må dock icke utgå för nötkreatur, som tillhört ägaren kortare tid än tre månader.

Det åligger djurägaren att bestrida alla de kostnader, som äro förbundna såväl med djurets transport, nedslaktning och vägning som med oskadliggörande i enlighet med av veterinär lämnade anvisningar av de delar av djuret, vilka förklarats icke kunna användas till människoföda.

4 mom. I ladugård, inom vilken fall av öppen tuberkulos hos nötkreatur inträffat, skall, där ej i 170 § 4 mom. för visst fall annorlunda stadgas, snarast möjligt efter djurets avlägsnande lokal smittrening verkställas i enlighet med veterinärs anvisningar.

155 §.

1 mom. Läger hälsotillståndet hos med juver- eller livmodertuberkulos behäftat djur eller avståndet till eller kommunikationerna med offentligt slakt-

hus eller annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning hinder i vägen för djurets transport till sådan inrättning, må nedslaktning av djuret kunna ske å stället eller å närbelägen lämplig slakteriinrättning.

Vid nedslaktning av sådant djur skall av medicinalstyrelsen förordnad veterinär närvara och tjänstgöra såsom god man vid verkställande av värdering samt i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade köttbedömningsföreskrifter företaga besiktning av djurkroppen.

Märke, som finnes åsatt nedslaktat djur, skall av veterinären avlägsnas och förstöras, sedan detsammes nummer m. m. antecknats å slaktintyg, som i 3 mom. sägs.

2 mom. Värdering för bestämmande av den ersättning, som skall utgå för djur, vilket nedslaktas på grund av gällande bestämmelser angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, skall verkställas av två gode män, av vilka den ene är den enligt 1 mom. förordnade veterinären och den andre av veterinären tillkallad ojävig person.

För bestämmande av ersättningsbeloppet skola de gode männen övervaka vägning för fastställandet av djurets slaktvikt samt vägning av de delar av djurkroppen, vilka av veterinären förklaras otjänliga till människoföda.

Med djurets slaktvikt förstås djurkroppens vikt, sedan hud, huvud, fötter, juver och inälvor blivit avlägsnade.

3 mom. Ersättning skall beräknas efter djurets slaktvikt och efter det värde för kilogram, som fastställts för dylika värderingar av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen uti årligen gemensamt utfärdad kungörelse, samt under villkor i övrigt

att hälften av djurkroppens sålunda fastställda värde kontant utgår till djurägaren samt

att ägaren må fritt förfoga över sådan del av köttet, som godkänts till människoföda.

De gode männen skola efter verkställda vägningar och värdering avgiva av dem gemensamt undertecknat slaktintyg i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

4 mom. Veterinär, som deltagit i utfärdande av slaktintyg, varom här är fråga, skall tillställa djurägaren eller dennes ombud ett exemplar av intyget samt till länsveterinären i enlighet med medicinalstyrelsens närmare föreskrifter översända avskrifter av utfärdade slaktintyg.

156 §.

För utbekommande av ersättning för på grund av tuberkulos nedslaktat nötkreatur har ägaren att genom länsveterinären till medicinalstyrelsen ingiva skriftlig ansökan och därvid foga det till honom överlämnade slaktintyget ävensom intyg av veterinär, att för ersättningens utbekommande föreskrivna villkor blivit uppfyllda.

Medicinalstyrelsen skall efter granskning av de ingivna handlingarna utanordna djurägaren tillkommande ersättning.

157 §.

Av statsmedel må understöd utgå till sådan ägare av mindre nötkreatursbesättning, som under minst två år med framgång bekämpat tuberkulos hos nötkreatur inom besättningen.

Framställning om utbekommande av sådant understöd ställes till medicinalstyrelsen samt ingives av djurägare till länsveterinär, som skall bereda vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott eller tuberkulosstyrelse, där sådan finnes, tillfälle att över framställningen avgiva utlåtande, varefter den-

samma av länsveterinären med eget yttrande överlämnas till medicinalstyrelsen. Kungl. Maj:t meddelar närmare föreskrifter angående villkoren för erhållande av understöd, varom här är fråga.

a. Särskilda bestämmelser rörande område, där hushållningssällskap organiserat bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

158 §.

1 mom. Hushållningssällskap, som inom sitt verksamhetsområde igångsatt eller har för avsikt att igångsätta systematiskt ordnat bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, må, under förutsättning av riksdagens bifall till av Kungl. Maj:t i ämnet framlagd proposition, kunna erhålla bidrag av statsmedel till denna sin verksamhet.

För sökande och erhållande av statsbidrag till sådan verksamhet skola bestämmelserna i 2 mom. äga tillämpning.

2 mom. Framställning om erhållande av statsbidrag till av hushållningssällskap bedrivet tuberkulosbekämpande skall ingivas till Kungl. Maj:t icke senare än den 31 augusti året före det år, då framställningen kan bli förelagd riksdagen.

Vid framställning om statsbidrag skall fogas:

1) förbindelse att hushållningssällskapet underkastar sig de bestämmelser, som äro meddelade i denna förordning eller som kunna meddelas som villkor för erhållande av statsbidraget,

2) uppgift om antalet å till deltagande i verksamheten genom bindande teckning anmälda djurägare samt å det sammanlagda antal nötkreatur, som avses att under det budgetår, för vilket bidraget beräknas komma att utgå, bli föremål för sällskapets ifrågavarande verksamhet,

3) förslag till inkomst- och utgiftsstat för verksamheten,

4) uppgift, huruvida hushållningssällskapet anordnat eller har för avsikt att anordna eget undersökningslaboratorium eller, därest så icke skulle vara fallet, uppgift å det laboratorium, med vilket avtal träffats om utförande av erforderliga bakteriologiska undersökningar,

5) förbindelse att såsom ledare för verksamheten och föreståndare för sällskapets laboratorium, om sådant skall finnas, anställa och avlöna en med bekämpande av tuberkulos särskilt förtrogen veterinär, som medicinalstyrelsen efter förslag av hushållningssällskapets förvaltningsutskott därtill förordnar, samt

6) förbindelse att ställa för verksamhetens bedrivande lämpliga lokaler till förfogande.

159 §.

1 mom. Hushållningssällskap, som tillerkänts statsbidrag för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, skall tillsätta en särskild styrelse — tuberkulosstyrelse — med uppgift att i enlighet med bestämmelserna i av Kungl. Maj:t efter förslag av medicinalstyrelsen fastställd instruktion leda allt arbete rörande bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur inom sällskapets verksamhetsområde ävensom att utreda med detta arbete förbundna spörsmål och avgiva förslag till sällskapet eller dess förvaltningsutskott rörande de särskilda åtgärder, som anses böra vidtagas till befrämjandet av verksamhetens utveckling.

2 mom. Tuberkulosstyrelse skall bestå av hushållningssällskapets sekreterare, sällskapets husdjurskonsulent, länsveterinären, föreståndaren för sällskapets tuberkulosavdelning samt tvenne andra för bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur särskilt intresserade personer. För varje ledamot av tuberkulosstyrelsen skall en suppleant utses.

3 mom. Vad i 148—152 §§ samt i 153 § 1 mom. härovan stadgas om medicinalstyrelsens åligganden i fråga om bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, skall i fråga om område, där hushållningssällskap med bidrag av statsmedel organiserat bekämpande av sjukdomen avse tuberkulosstyrelse.

4 mom. Tuberkulosstyrelse åligger att till medicinalstyrelsen dels för varje månad översända sammanställning rörande verksamheten i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär, dels ock årligen avgiva berättelse över verksamheten.

160 §.

1 mom. Inom område, varest hushållningssällskap med bidrag av statsmedel organiserat verksamhet till bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, skall inom området praktiserande veterinär till tuberkulosstyrelsen rapportera varje av honom konstaterat fall av öppen tuberkulos hos nötkreatur.

2 mom. Rapport över av med anledning av tuberkulos hos nötkreatur verkställd förrättning skall av veterinären avgivas sist inom en månad och överlämnas av länsveterinären till tuberkulosstyrelsen, vilken efter tagen del vidare befordrar densamma genom länsstyrelsen till medicinalstyrelsen.

På tuberkulosstyrelsen ankommer att låta vidtaga de åtgärder, som prövas nödiga med anledning av i rapporten lämnade uppgifter.

161 §.

1 mom. Är djurägare ansluten till av hushållningssällskap anordnat tuberkulosbekämpande, äger han att direkt hos tuberkulosstyrelsen göra framställning om erhållande av undersökning med avseende å förekomst av tuberkulos hos nötkreatur inom sin besättning.

2 mom. Inom besättning, ansluten till av hushållningssällskap organiserat bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur, skall nötkreatur, som befinnes vara behäftat med öppen tuberkulos, även i annan form än juver- och livmodertuberkulos, nedslaktas snarast möjligt och sist inom sex månader efter det att diagnosen fastställande delgivits djurägaren.

För sådant fall skola bestämmelserna i 154—156 §§ äga tillämpning.

3 mom. Framställning från djurägare om utbekommande av ersättning för på grund av tuberkulos nedslaktat nötkreatur skall av länsveterinären överlämnas till tuberkulosstyrelsen, vilken efter vederbörlig granskning överlämnar ansökan till medicinalstyrelsen.

4 mom. Kostnad för klinisk-bakteriologisk undersökning, som i 149 § 2 mom. sägs, må gäldas av tuberkulosstyrelsens anslagsmedel i enlighet med de särskilda grunder, som angivas i den för nämnda styrelse fastställda instruktionen.

Särskilda bestämmelser rörande skyddat område angående tuberkulos hos nötkreatur.

162 §.

Med avseende å tuberkulos hos nötkreatur skola för Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län — härefter benämnt skyddat område — i 163—171 §§ härnedan intagna särskilda bestämmelser äga tillämpning.

1. Åtgärder till förhindrande av införsel till skyddat område av med tuberkulos behäftade nötkreatur.

163 §.

1 mom. Införsel av nötkreatur till skyddat område från det övriga riket må endast äga rum över för sådant ändamål i lämpliga orter anordnade kon-

trollstationer, vilka fastställas av medicinalstyrelsen, efter hörande av vederbörande länsstyrelse ävensom, för infärd sjöledes, av generaltullstyrelsen och, för införsel med järnväg, vederbörande järnvägsförvaltning.

2 mom. Det åligger vederbörande länsstyrelse att till tjänstgöring såsom föreståndare för sådan kontrollstation förordna lämplig person att ombesörja här ifrågavarande kontroll ävensom för sådan person utfärda instruktion i enlighet med av medicinalstyrelsen angivna riktlinjer.

164 §.

I mom. Införsel av nötkreatur avsett för livdjursbruk må äga rum under villkor:

1. att beträffande varje för sådan införsel avsett livdjur företes och avlämnas av veterinär i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär sist en månad före införseln utfärdat intyg därom, att djuret vid tuberkulinundersökning, företagen inom en månad före den dag, då intyget utfärdades, liksom även vid tidigare dylika undersökningar befunnits reaktionsfritt ävensom där- om, att djuret tillhör besättning eller fullständigt avskild del av besättning, som vid senaste totalundersökning med tuberkulin, verkställd inom sex månader före införseln, befunnits till minst nittio procent reaktionsfri, samt

2. att å djuret är anbragt av medicinalstyrelsen föreskrivet för transporttiden avsett tillfälligt igenkänningstecken eller märke (livdjursmärke), vilket vid kontrollstationen avlägsnas.

Utan hinder av att intyg, som ovan under 1. sägs, icke kan företes, äger länsveterinären i det län, dit transporten av nötkreatur skall ske, medgiva införsel av djur från besättning, som ej varit underkastad totalundersökning med tuberkulin under de senaste sex månaderna, men som sedan ett flertal år varit i sin helhet reaktionsfri.

2 mom. Vid inlastning av nötkreatur, avsedda att införas till skyddat område för livdjursbruk, åligger det vederbörande stationsföreståndare och fartygsbefälhavare att tillse, att endast sådana djur inlastas i en och samma odelade järnvägsvagn samt att sådana djur vid transport å fartyg uppställas väl avskilda från andra å fartyget befintliga nötkreatur.

3 mom. Det i 1 mom. omförmälda veterinärintyget skall från kontrollstationen insändas till vederbörande läsveterinär.

165 §.

Införsel till skyddat område av annat än i 164 § avsett nötkreatur må endast äga rum under villkor,

1. att djuret vid kontrollstationen förses med av medicinalstyrelsen fastställt varaktigt märke (slaktmärke),

2. att djuret icke utsläppes å gemensamhetsbete, samt

3. att djuret nedslaktas inom en månad efter införseln.

Med slaktmärke försett djur må icke försälas eller avyttras som livdjur.

2. Åtgärder till bekämpande inom skyddat område av tuberkulos hos nötkreatur.

166 §.

1 mom. Finner veterinär tuberkulos vara förhanden vid klinisk undersökning, vid tuberkulinundersökning eller vid obduktion eller vid annan besiktning av kött eller organ från nötkreatur eller svin, eller har han efter prövning av till honom gjord anmälan, som i 144 § 1 mom., 146 § 1 mom., 147 § samt 167 § 1 och 2 mom. sägs, eller har han på angivna grunder av annan orsak anledning misstänka, att sjukdomen förekommer inom viss kreatursbesättning, skall vete-

rinären därom översända meddelande enligt fastställt formulär till vederbörande länsveterinär, vilken med eget yttrande har att vidarebefordra meddelandet till länsstyrelsen.

2 mom. Efter mottagande av meddelande, som i 1 mom. sägs, må länsstyrelsen, om så anses erforderligt, ställa besättningen under veterinärkontroll genom att förordna veterinär att verkställa undersökning av densamma samt, om tuberkulos konstateras, vidtaga för sjukdomens utrotande föreskrivna åtgärder och, så länge besättningen är angripen av eller misstänkt för sjukdomen, högst två gånger årligen verkställa förnyad undersökning.

3 mom. Har veterinär i av honom avgiven rapport uppgivit, att tuberkulos påvisats inom viss nötkreatursbesättning, äger länsveterinären att, där han så prövar erforderligt, hos länsstyrelsen hemställa om förordnande för veterinär att företaga klinisk-bakteriologisk undersökning inom besättningen av samtliga djur över två års ålder ävensom, om anledning därtill förefinnes, jämväl av djur under denna ålder.

4 mom. Veterinär, som från djurägare eller annan mottagit anmälan om fall av tuberkulos hos nötkreatur, åligger att söka utreda, huruvida fall av öppen (smittfarlig) tuberkulos föreligger samt, om utredningen skulle giva anledning till antagande, att så är förhållandet, hos länsstyrelsen göra framställning om förordnande att företaga tjänsteresa till stället i och för utförande av erforderliga undersökningar.

167 §.

1 mom. Det åligger hälsovårdstillsyningsman, vilken under sin verksamhet påträffar kropp av nötkreatur eller del därav, som han anser sig hava skälig anledning misstänka vara behäftad med tuberkulos, att utreda, från vilket ställe köttet kommit, samt om förhållandet göra anmälan hos vederbörande hälsovårdsnämnd eller hos veterinär.

Vid sådan anmälan hos veterinär skola om möjligt sjukligt förändrade delar av kött eller organ företes.

2 mom. Påträffar djurägare vid slakt av nötkreatur i kött eller organ efter det slaktade djuret sjukliga förändringar, som kunna misstänkas vara av tuberkulös natur, åligger det honom att göra anmälan om förhållandet hos veterinär samt att om möjligt för denne förete sjukligt förändrade delar av köttet eller organen.

168 §.

1 mom. Har vid tuberkulinundersökning inom viss nötkreatursbesättning antalet reagerande eller tvivelaktigt reagerande djur icke uppgått till femtio procent och har vid företagen klinisk-bakteriologisk undersökning intet fall av öppen tuberkulos påvisats, skola de reagerande djuren, efter verkställd märkning som i 170 § 1 mom. sägs, omedelbart avskiljas från övriga djur och nedslaktas inom en månad.

Anser sig djurägare av ekonomiska eller andra skäl icke kunna nedslakta de reagerande djuren, skola djuren inom besättningen i enlighet med veterinärs anvisningar uppställas i två särskilda från varandra isolerade avdelningar, här efter benämnda reagerande respektive reaktionsfri avdelning.

2 mom. Har vid tuberkulinundersökning antalet reagerande eller tvivelaktigt reagerande djur icke uppgått till femtio procent, men vid företagen klinisk-bakteriologisk undersökning påvisats fall av öppen tuberkulos, ankommer det på länsveterinären att efter verkställd utredning avgöra, huruvida bestämmelserna i denna paragraf eller i 169 § skola äga tillämpning.

3 mom. Reaktionsfri avdelning skall minst en gång årligen av veterinär efter vederbörligt förordnande underkastas såväl tuberkulinundersökning som ock klinisk-bakteriologisk undersökning, varvid djur, som reagera eller visa sig

misstänkta för öppen tuberkulos, efter verkställd märkning omedelbart skola på föreskrivet sätt avskiljas och nedslaktas enligt bestämmelserna härovan eller ock överföras till reagerande avdelning.

4 mom. Reagera vid någon följande tuberkulinundersökning femtio procent eller mera av djuren inom reaktionsfri avdelning, vidtagas åtgärder som i 169 § stadgas.

169 §.

1 mom. Har vid tuberkulinundersökning inom viss nötkreatursbesättning antalet reagerande eller tvivelaktigt reagerande djur uppgått till femtio procent eller däröver, skola, med det undantag för ungdjur, som i 2 mom. här nedan sägs, samtliga djur märkas på i 170 § 1 mom. föreskrivet sätt.

Sådan besättning skall, därest icke ägaren skriftligen förbinder sig att inom sex månader nedslakta hela besättningen, minst en, högst två gånger årligen av veterinär, som av länsstyrelsen därtill förordnas, underkastas klinisk-bakteriologisk undersökning på förekomst av öppen tuberkulos.

2 mom. Har vid tuberkulinundersökning, som i 1 mom. sägs, ungdjur och kalvar icke reagerat, må länsveterinären, därest förhållandena å stället det medgiva, efter framställning av djurägaren, medgiva, att sådana icke reagerande djur, utan att märkas, uppställas inom särskild isolerad avdelning, benämnd reaktionsfri ungdjursavdelning.

Över samtliga djur inom reaktionsfri ungdjursavdelning skall av vederbörande veterinär upprättas särskild förteckning med angivande av tydligt signallement å varje djur. Ett exemplar av nämnda förteckning skall tillställas länsveterinären. Vid anfordran må denne äga tillgång till ladugårdsjournal eller, där sådan saknas, motsvarande erforderliga uppgifter från ägaren rörande ifrågavarande djur.

Djur, tillhörande sådan reaktionsfri ungdjursavdelning, må icke försälas eller avyttras som livdjur, med mindre detsamma vid två på varandra följande tuberkulinundersökningar icke visat reaktion eller i övrigt företett tecken till tuberkulos.

För pålägg avsedda kalvar från kor, som icke äro behäftade med sjukdomen i öppen form, må omedelbart efter födelsen under iakttagande av försiktighetsmått, som av veterinär föreskrivas, överföras till reaktionsfri ungdjursavdelning, där sådan finnes anordnad.

I fråga om reaktionsfri ungdjursavdelning skall i tillämpliga delar gälla vad som i 168 § 3 och 4 mom. föreskrivits rörande reaktionsfri avdelning.

170 §.

1 mom. Nötkreatur, som reagerat vid tuberkulinundersökning eller hos vilket tuberkulos på annat sätt blivit konstaterad, skall förses med av medicinalstyrelsen fastställt märke.

Sälunda märkt djur må icke försälas eller avyttras som livdjur, ej heller utsläppas å gemensamhetsbete.

2 mom. Å ställe, varest besättningen är ställd under veterinärkontroll för tuberkulos hos nötkreatur, skall smittrening av hela ladugården äga rum minst en gång årligen i enlighet med veterinärens anvisningar.

3 mom. Befinnes samtliga djur inom besättning, som är ställd under veterinärkontroll, vid två på varandra följande tuberkulinundersökningar vara reaktionsfria, må besättningen på förslag av kontrollveterinären och efter tillstyrkan av länsveterinären upphöra att vara föremål för sådan kontroll.

4 mom. Har på grund av tuberkulos total nedslaktning av besättning med bidrag av statsmedel ägt rum, skall smittrening verkställas under uppsikt av därtill förordnad veterinär.

Efter avslutande av smittrening må endast reaktionsfria djur insättas i ladugården och kontrollen omedelbart upphöra.

171 §.

Inom skyddat område utgår ersättning för på grund av tuberkulos nedslaktat nötkreatur i enlighet med bestämmelserna i 155 och 156 §§ i följande fall:

1) för varje med öppen tuberkulos behäftat djur under villkor, att djuret omedelbart avskilts från övriga djur inom besättningen samt att nedslaktning skett inom en månad, efter det sjukdomen konstaterats,

2) för varje vid företagen tuberkulinundersökning reagerande djur inom besättning om högst 25 djur över ett års ålder,

a) inom besättning, där antalet reagerande djur icke uppgått till femtio procent, under villkor att reagerande djur omedelbart avskilts från övriga djur inom besättningen samt att nedslaktning skett inom en månad efter verkställd tuberkulinundersökning och

b) inom besättning, där antalet reagerande djur uppgått till femtio procent eller däröver, under villkor att samtliga djur inom besättningen blivit på föreskrivet sätt märkta och nedslaktade inom sex månader efter verkställd tuberkulinundersökning; samt

3) förutom i fall, som sägs under 2) b) härövan, för samtliga djur inom besättning om högst 10 djur över ett års ålder, inom vilken vid företagen tuberkulinundersökning antalet reagerande djur uppgått till femtio procent eller däröver, under villkor att samtliga djur inom besättningen blivit på föreskrivet sätt märkta samt att nedslaktning ägt rum inom sex månader efter verkställd tuberkulinundersökning.

För nedslaktat nötkreatur under ett års ålder utgår icke ersättning av statsmedel.

B. Bekämpande av tuberkulos hos svin.

172 §.

1 mom. Påvisar veterinär vid köttbesiktning tuberkulos hos ett flertal kroppar efter svinkreatur eller hos delar av eller i organ tillhörande sådana kroppar, åligger det honom att söka utröna kropparnas ursprungsställe samt, där detta varit möjligt och kropparna visa sig härstamma från samma ställe eller samma mejerikrets, att ofördröjligen härom underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd.

Hälsovårdsnämnd, som mottagit anmälan som nyss sagts, åligger att vidtaga de åtgärder, vilka jämlikt föreskrifterna i denna förordning och uti gällande hälsovårdsstadga samt efter hörande av vederbörande veterinär av omständigheterna anses påkallade.

2 mom. Påträffar djurägare vid slakt av svin i kött eller organ efter det slaktade djuret sjukliga förändringar, som äro eller kunna misstänkas vara av tuberkulös natur, åligger det honom att göra anmälan om förhållandet hos veterinär samt att om möjligt för denne förete sjukligt förändrade delar av köttet eller organen.

173 §.

I lokal, varest med tuberkulos behäftat svinkreatur uppehållit sig, skall snarast möjligt efter djurets avlägsnande lokal smittrening verkställas i enlighet med veterinärs anvisningar.

C. Bekämpande av tuberkulos hos hund.

174 §.

1 mom. Det åligger ägare av hund, vilken vistats inom hushåll, där fall av smittsam tuberkulos hos människa förefinnes, att, därest hunden företer tecken på allmänlidande med avmagring och hosta eller svårartad diarré, uppvisa sådant djur för veterinär i och för undersökning på tuberkulos.

2 mom. Veterinär, som konstaterat tuberkulos hos hund, skall därom göra anmälan hos vederbörande tjänsteläkare.

175 §.

1 mom. Med tuberkulos behäftad hund skall omedelbart dödas.

2 mom. I lokal, varest med tuberkulos behäftad hund uppehållit sig, skall snarast möjligt efter djurets avlägsnande lokal smittrening verkställas i enlighet med läkares anvisningar.

AVDELNING II.

176 §.

1 mom. Djurägare, som har anledning misstänka förekomst av någon av de i 1 § under avdelning II angivna sjukdomarna, åligger att härom göra anmälan i enlighet med bestämmelserna i 6 § 1 mom.

För sådan sjukdom misstänkt djur skall, där så ske kan och intill dess veterinär lämnar närmare föreskrifter, genom djurägarens försorg hållas betryggande avskilt från andra djur, som kunna befaras bli angripna av sjukdomen i fråga.

2 mom. Veterinär, som konstaterat sjukdom, varom här är fråga, åligger att lämna närmare föreskrifter dels till sjukdomens hämmande och dels till förhindrande av dess spridning till andra djur, som kunna angripas av densamma.

Det åligger veterinär att till vederbörande länsveterinär avgiva kortfattad berättelse rörande de åtgärder, som av honom vidtagits i anledning av sjukdomsfall, varom här är fråga.

Finner länsveterinär att någon till denna avdelning hörande sjukdom hotar antaga farsots karaktär eller finner han eljest åtgärder från det allmännas sida påkallade, åligger det honom att därom göra anmälan hos medicinalstyrelsen.

3 mom. Länsstyrelse, till vilken ingått anmälan från lappfogde enligt 6 § 1 mom. rörande sjukdom hos renar, har att efter hörande av länsveterinären, där så finnes erforderligt, förordna vederbörande veterinär att å ställe, där sjukdomen utbrutit, företaga erforderlig undersökning samt att därefter till länsstyrelsen inkomma med förslag till lämpliga åtgärder till sjukdomens bekämpande.

Denna förordning träder i kraft den

193 .

Det alla etc.

Motivering till

Förslag till

Kungl. förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootiförordning).

Avsikten med uppdelning av epizootiförordningens bestämmelser i »gemensamma» och »särskilda» föreskrifter har varit att därigenom giva större överskådlighet av densammas innehåll.

Under gemensamma föreskrifter hava sådana bestämmelser inrymmts, vilka äro gemensamma för alla eller åtminstone för flertalet av de smittsamma husdjurssjukdomar, som avses i förordningen, och har genom dessa bestämmelsers sammanförande även avsetts att såvitt möjligt undvika upprepningar under varje särskild sjukdom.

Under avdelningens särskilda föreskrifter hava upptagits de för de olika sjukdomarna mera specifika bestämmelserna, men har därvid här och var måst framhållas särskilda åtgärder, vilka något skilja sig från de i de gemensamma bestämmelserna angivna och detta för att ytterligare framhålla vikten av åtgärden vid bekämpandet av just den ifrågavarande sjukdomen.

De olika sjukdomarna behandlas i det följande i samma ordningsföljd som vid uppräknigen i 1 §.

Gemensamma föreskrifter.

Till vinnande av mera överskådlighet och till underlättande av orientering i förordningens gemensamma föreskrifter, har det synts lämpligt att under skilda marginalrubriker sammanföra bland annat huvuddragen av de åligganden, som föreslås skola åvila respektive medicinalstyrelsen, länsstyrelser, veterinärer, djurägare m. fl.

Erfarenheterna från framför allt senaste mul- och klövsjukeepizootier ha även givit vid handen behovet av ökad överskådlighet av föreskrifterna till smittsam husdjurssjukdoms bekämpande.

3 §.

Punkt 1 jämförd med 4 § 5 mom. punkt 1 och 14 § 3 mom.

Medicinalstyrelsens åligganden.

Vid upprepade tillfällen, då mul- och klövsjukan vunnit stark spridning inom grannländerna Danmark och Tyska riket, hava fall av sjukdomen uppträtt inom de södra delarna av vårt land. Det torde därför få anses vara av vikt, att det inom landet, redan då svårartade smittsamma husdjurssjukdomar uppträda inom grannländerna, i förväg träffas särskilda förberedande anstalter

dels till förhindrande av smittans införande och dels till ett snabbt bekämpande av sjukdomen, därest densamma skulle uppträda här. Det har sålunda ansetts lämpligt att för medicinalstyrelsen och länsstyrelserna såsom en första skyddsåtgärd föreskriva, att nämnda myndigheter skola aktgiva på farsoters utbredning inom angränsande länder och att länsstyrelse i närmast det farsot-smittade landet beläget län i sina länskungörelser och genom tidningarna på lämpligt sätt fäster allmänhetens uppmärksamhet på den smittfara, som hotar från ifrågavarande land såväl vid personliga besök som vid kommersiella djur- och varuutbyten.

Med fäst avseende på vikten av att i möjligaste mån söka förhindra, att missförstånd av ett eller annat slag uppstå hos lokalmyndigheter och tjänstemän vid tolkningen och tillämpningen av förordningens föreskrifter eller hos djurägaren, vad beträffar de av veterinären lämnade föreskrifterna till smittsamma husdjurssjukdomars bekämpande, hava såväl här i landet under senaste mul- och klövsjukeepizootier som ock i vissa andra länder (t. ex. Danmark, Nederländerna, Tyska riket) tryckta föreskrifter, innehållande detaljbestämmelser och råd och anvisningar av myndigheterna vid smittsamma husdjurssjukdomars uppträdande tillhandahållits vederbörande tjänstförrättande veterinär såväl för egen del som för utdelning till djurägare, och synas verkningarna av en sådan anordning hava varit så gynnsamma, att bestämmelser i sådant syfte ansetts böra inflyta i förslaget. De sakkunniga hava tänkt sig, att utfärdandet av sådana föreskrifter, anvisningar etc. bör uppdelas på medicinalstyrelsen och länsstyrelse, alltefter som den ena eller den andra myndigheten kan anses vara bäst ägnad att utfärda föreskrifterna i fråga.

Punkt 4. Stadgandet i denna punkt har ansetts påkallat med anledning av den snabba utveckling, som karakteriserat den veterinära bakteriologien och serologien under de senaste årtiondena, och dessa vetenskapsgrenars stora betydelse för bekämpandet av kreatursfarsoter. Det torde vara sannolikt, att nya möjligheter i framtiden komma att öppnas för erhållandet av snabbare och säkrare diagnos å vissa sjukdomar på sådan väg. Med uttrycket »annan särskild undersökning» i denna punkt åsyfta de sakkunniga bemyndigande för medicinalstyrelsen att, där så provas lämpligt, t. ex. påbjuda insändande av ympmaterial från för mul- och klövsjuka misstänkt djur till undersökningsanstalt för verkställande av ympning å marsvin för vinnande av snabbare diagnos.

Punkt 5. De senaste decenniernas erfarenheter rörande metoderna för bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna hava givit vid handen, att *skyddsympning* mot vissa sjukdomar är ett verksamt medel. Då emellertid en del former av dylik ympning i vissa fall kunna tänkas innebära riskmoment för smittspridning från ympade djur till andra djur, har det synts nödvändigt att lägga i medicinalstyrelsens hand dels att i varje fall avgöra, huruvida skyddsympning skall verkställas (se härom epizootilagen 7 § 4 mom.) dels ock att angiva de närmare föreskrifterna angående erforderlig isoleringstid m. m. efter verkställd sådan ympning.

Punkt 6. Inom statsförvaltningens olika områden har sedan gammalt vederbörande centralmyndighet innehaft bemyndigande, att verkställa inspektion rörande tillämpningen av för ifrågavarande förvaltnings verksamhet utfärdade föreskrifter. Vad veterinärväsendet beträffar, finnes ett häremot svarande stadgande uti 7 § av nämnda instruktionen för medicinalstyrelsen den 17 december 1914 (nr 497). Emellertid hava bemyndigandena »att låta förrätta inspektion av länsveterinärers ämbetsförvaltning och arkiv — — —» samt »att, där det befinnes angeläget, att upplysningar angående veterinärväsendet eller allmänna veterinärhygieniska frågor på stället inhämtas, åt kompetent person uppdraga att för sådant ändamål verkställa undersökning på platsen och att därefter till styrelsen avgiva berättelse om förhållandet», efter vad

de sakkunniga hava sig bekant, av styrelsen endast utnyttjats vid enstaka tillfällen.

Det stora nationalekonomiska värde, som landets husdjursstock representerar, och den därav följande vikten av effektiv övervakning däröver, att ändamålsenliga åtgärder snabbast möjligt bliva vidtagna mot utbruten smittsam husdjursjukdom och att givna föreskrifter efterlevas, hava föranlett de sakkunniga att i förslaget införa ett bemyndigande för medicinalstyrelsen att — i likhet med vad fallet är inom vissa andra länder såsom Danmark och Tyska riket — vid behov giva för sådant uppdrag särskilt ägnad veterinär förordnande att företaga inspektion av bekämpandet av utbruten smittsam husdjursjukdom.

Ett sådant bemyndigande får även anses berättigat med tanke på det förhållandet, att de sakkunniga i sitt förslag till sjukdomar, som böra bliva föremål för åtgärder från det allmännas sida, upptagit sådana, som inom landet vunnit sådan utbredning, att det måste anses vara av synnerlig vikt att bekämpandet, för att kunna bedrivas med framgång, äger rum under intimaste samverkan mellan centralmyndigheten och ortsveterinärerna. Sådana sjukdomar äro framför allt tuberkulosen och den smittsamma kastningen hos nötkreatur samt den smittsamma blodbristen hos hästen.

Punkt 2, 3 och 7. Det måste anses vara av vikt för befrämjandet av ett enhetligt och tillfredsställande system i kampen mot de smittsamma husdjursjukdomarna och därvid närmast i fråga om rapportväsendet, att medicinalstyrelsen erhåller i uppdrag att fastställa formulär till sådana föreskrifter, anslag, intyg, rapporter m. m., som skola användas av vederbörande myndigheter, veterinärer, polismän m. fl. Med hänsyn vidare därtill att författningsförslaget innefattar införandet av dels provtagningstvång, dels märkningstvång av utav vissa sjukdomar angripna eller för sådan sjukdom misstänkta djur, har det ansetts erforderligt föreslå, att modeller till provtagningskärl, märken o. d. fastställas av medicinalstyrelsen. Nämda styrelse torde jämväl böra tillhandahålla erforderliga trycksaker, provtagningskärl, utensilier för märkning o. d. I viss mån sker så redan nu, genom att medicinalstyrelsen tillhandahåller veterinärerna vissa rapportblanketter och provtagningskärl och vid bekämpandet av mul- och klövsjuka jämväl tryckta anslag, föreskrifter för smittade, misstänkta och varskodda gårdar etc. Inom grannländerna Danmark och Norge har det här föreslagna förfaringssättet redan tillämpats under ett flertal år.

4 §.

Stadgandet i första och efterföljande moment motsvaras av föreskrifterna i 2 § 3 mom. och 5 § 2 mom. i nådiga förordningen den 9 december 1898.

2 mom. Enär vid vissa i föreliggande förslag upptagna sjukdomar det kan vara erforderligt att smittförklara icke endast själva stället utan även större eller mindre område däromkring ävensom betesmark, varest djur störtat eller insjuknat, bör det i varje fall överlämnas till länsstyrelsens prövning att, där så erfordras efter samråd med vederbörande tjänsteveterinär, avgöra omfattningen av det område, som skall bliva föremål för smittförklaring och därav följande skyddsåtgärder.

I 28 § av k. kungörelsen den 3 nov. 1906 ang. åtgärder mot svinpest, svin-sjuka samt rödsjuka hos svin har *undantag från smittförklaringsbestämmelserna* gjorts för offentliga slakthus och i sammanhang därmed anordnad marknadsplats för kreaturshandel. Under här i landet förekommande mul- och klövsjukeepizootier har det stundom inträffat fall av mul- och klövsjuka på offentlig marknadsplats. Ej ovanligt är, att t. ex. mjältbrand konstateras å till köttbesiktningsbyrå infört kött. De hygieniska förhållandena inom här nämnda och liknande anstalter äro sådana, att en — efter nedslaktning av samtliga å

slaktanstalt eller kreatursmarknadsplats befintliga djur — företagen omedelbar smittrening får anses kunna göras så effektiv, att fara för smittas spridande torde vara utesluten, och torde på dessa grunder de föreslagna undantagsbestämmelserna vara befogade.

3 mom. motsvaras av 5 § 2 mom. andra stycket i ovannämnda nådiga förordning den 9 december 1898.

4 mom. motsvaras av 5 § 3 mom. av nyssnämnda förordning.

5 mom. Första stycket har i huvudsak erhållit samma avfattning som 5 § 2 mom. tredje stycket i samma förordning. *Punkt 4* i detta moment motsvaras delvis av 2 § 3 mom. i 1898 års förordning. *5:e punkten*. I överensstämmelse med vad som vid senaste mul- och klövsjukeepizooti förekommit (se bl. a. K. brev till medicinalstyrelsen den 31 december 1925) har föreslagits, att länsstyrelse, som så finner erforderligt, skall vara berättigad att vid utbrott av svårare kreatursfarsot till sjukdomens hämmande påkalla biträde av armén tillhörig personal och materiel. *6:e punkten* motsvaras närmast av stadgandet uti 5 § 1 mom. av 1898 års meromnämnda förordning. Rikets indelning uti särskilda distrikt för tjänsteveterinärer har tillkommit i avsikt att tillförsäkra myndigheterna i alla delar av landet möjlighet att vid varje tidpunkt kunna disponera veterinärer med huvudsaklig uppgift att bekämpa smittsamma husdjurssjukdomar. Det får därför anses ligga i det allmännas intresse, att dylika förrättningar i första hand anförtros åt landets tjänsteveterinärer; detta i likhet med vad som gäller beträffande förordnande av tjänsteläkare vid bekämpande av i epidemilagen upptagna sjukdomar hos människor. Endast vid synnerligen svårartad utbredning av epizootier lära även andra veterinära krafter behöva tagas i anspråk för desammas bekämpande. Avgörandet, huruvida sådana veterinärer skola anlitas vid bekämpandet, torde böra ankomma på Kungl. Maj:t, men synes i sådant fall dessa veterinärer i sin tjänstutövning böra bliva underställda vederbörande tjänsteveterinär.

7:e punkten motsvaras av 43 § 5 mom. av sagda förordning. Det har ansetts nödigt att upptaga en tilläggsbestämmelse därom, att vid tillkallande av arbetsmanskap för biträde vid oskadliggörande av djurkropp skall till undvikande av smittspridning iakttagas, att om möjligt ej därtill utses personer, vilka själva äro djurägare eller djurvårdare inom annan djurbesättning. *8:e punkten* motsvaras av 5 § 2 mom. tredje stycket i 1898 års förordning. Vad angår föreskrifter för mejerierna, finnes motsvarighet för de föreslagna stadgandena i nu gällande länskungörelser inom Kristianstads och Malmöhus län, vilka bestämmelser visat sig vara fullt ändamålsenliga. Beträffande stadgandet för kontrollassistenter och jordbrukskonsulenter återfinnes motsvarighet uti medicinalstyrelsens kungörelse den 24 november 1925 (ser. B. 77).

6 mom. *punkterna 1—3* motsvaras i huvudsak av bestämmelserna i 2 § 3 mom. andra och tredje styckena av 1898 års förordning samt *punkt 4* av liknande stadgande bl. a. uti av medicinalstyrelsen tid efter annan, då t. ex. lungrota uppträtt farsotsartat, meddelade bestämmelser. Stadgandet i *punkt 5 a* har i vårt land alltsedan 1910 tillämpats vid bekämpande av mul- och klövsjuka, och gälla inom grannländerna liknande föreskrifter vid utbrott av nämnda sjukdom. Föreskriften under *b*. motsvaras av 5 § 2 mom. tredje stycket i meromnämnda nådiga förordning av 1898 och beträffande föreskriften under *c*. har påbudet om avstängandet av betesmarker vid utbrott av mul- och klövsjuka och i vissa fall mjältbrand och frasbrand visat sig medföra ett snabbt hämmande av utbruten farsot. Med tanke fästad på jämväl den nu i förslaget upptagna sjukdomen smittsam blodbrist hos häst, så torde ett bemyndigande i här avsett syfte få anses befogat, enär även denna sjukdom anses sprida sig särskilt vid betesgång.

Punkt 6 a. Stadgandet hänför sig till 7 § 1 mom. av ovan angivna nådiga förordning av 1898; *punkt b.* hänför sig närmast till de förhållanden, då rabies eller mul- och klövsjuka uppträda i landet (se 27 § 1 mom. andra stycket i 1898 års förordning).

5 §.

*Veterinärs
ålägganden.*

1 mom. Stadgandets huvudsakliga innehåll återfinnes i 6 § av merberörda nådiga förordning den 9 december 1898.

2 och 3 mom. För fall av misstänkt smittsam sjukdom, där veterinären icke anser sig kunna säkert fastslå sjukdomens art, hava de sakkunniga ansett nödvändigt införa ett åläggande för veterinären om att insända erforderliga prov av levande, döda eller på grund av misstanke om smittsam sjukdom dödade djur. Med tanke på betydelsen av ett tidigt ingripande mot en smittsam husdjursjukdom torde vikten av, att redan på ett tidigt stadium i sjukdomens förlopp erhålla säker diagnos i vår tid få anses mera framträdande, och detta framför allt på grund av den genom vår nutida mejerirörelse, mjölk- och djurhandel ökade smittrisen. Särskilt framträder denna ökade risk vid jämförelse med de vid sekelskiftet rådande förhållandena på kreatursskötselns områden. Möjligheten för ställandet av en tidig diagnos vid smittsam sjukdom har numera ökats genom tillkomsten av ett flertal statsunderstödda bakteriologiska veterinärlaboratorier. Med fäst avseende på att förslaget till åtgärder mot de särskilda sjukdomarna innefattar möjlighet till nedslaktning för diagnos vid ett flertal sjukdomar jämväl hos större husdjur, har det syntts de sakkunniga erforderligt föreskriva, att medicinalstyrelsen skall förordna om sådan nedslaktning.

Stadgandet i fråga har sin nuvarande motsvarighet i bestämmelserna uti 3 § 2 mom. och 4 § 3 mom. av kungörelsen den 3 november 1906.

4 mom. Rörande smittrening å ställe, där åtgärder på grund av uppträdande smittsam husdjursjukdom vidtagits, så hava de sakkunniga, med hänsyn dels till att bestämmelserna därom i 9 § 2 mom. av nådiga förordningen den 9 december 1898 hava en alltför summarisk avfattning, dels och till under senaste mul- och klövsjukeepizootier m. fl. tillfällen vunna erfarenheter, funnit skäl föreslå, att det bör ankomma på medicinalstyrelsen att meddela detaljbestämmelser härutinnan. Under de olika sjukdomarna har i varje fall angivits, i vilka fall sådan smittrening skall ske »under veterinärs uppsikt» och i vilka fall densamma utförande kan anförtros åt djurägaren och utföras enligt »veterinärs anvisningar».

5 mom. Bestämmelsen i detta moment motsvaras närmast av föreskrift i 8 § 1 mom. av nådiga förordningen den 9 december 1898. Särskild noggrannhet måste anses erforderlig till undvikande av smittspridning vid nedslaktning och vid oskadliggörande av kropp efter djur, angripet av någon av de med hänsyn till sin karaktär allvarligaste sjukdomarna. På denna grund hava de sakkunniga ansett nödigt föreskriva, att dessa åtgärder liksom oskadliggörande av kropp efter djur, som dött efter skyddsympning, till förekommande av smittas spridande vid dessa sjukdomar skola övervakas av därtill förordnad veterinär. Har någon av sjukdomarna mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka eller svinpest vunnit så stor utbredning, att ett dylikt övervakande av veterinär erbjuder svårigheter på grund av bristande tillgång på veterinärer, torde det emellertid bliva nödvändigt överlämna övervakandet åt annan för ändamålet särskilt utbildad personal, s. k. desinfektörer.

Att införa ett generellt stadgande om att veterinär skall verkställa obduktion av uti smittsam sjukdom dött eller på grund därav nedslaktat djur, har icke ansetts lämpligt med hänsyn till därmed förenade ökade risker för smittspridning vid vissa sjukdomar, tidsförlust samt kostnader för statsverket, utan

har det ansetts lämpligt att under de olika sjukdomarna angiva i vilka fall obduktion skall verkställas.

6 mom. De sakkunniga hava funnit önskvärt att till undvikande av upprepningar i ett moment giva en sammanfattning, om vad som åligger veterinär vid avgivande av rapport över förrättning i anledning av smittsam husdjursjukdom. Härvid har hänsyn tagits till bestämmelserna i 34 och 35 §§ av nådiga veterinärinstruktionen den 31 december 1912 (nr 426) samt 36 § av instruktionen enligt paragrafens lydelse genom kungl. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 245) och i 4 § i kungl. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 243) ävensom till vad i förslaget till epizootiförordning angivits i 3 § punkt 2.

Enär det under tid, då ställe är förklarat smittat av viss under grupp A upptagen sjukdom, givetvis kan tänkas uppkomma omständigheter av skilda slag, vilka kunna föranleda avvikelser från den som regel föreskrivna tiden för friförklaring av smittförklarat ställe, torde beslut om avvikelser från gällande bestämmelser i det särskilda fallet böra av veterinären överlämnas åt medicinalstyrelsen.

7 mom. Jämlikt veterinärinstruktionen åligger det tjänsteveterinär att årligen insända berättelse om hälsotillståndet bland husdjuren samt om vad i övrigt kan äga samband därmed. För att kunna avgiva sålunda ålagd berättelse måste givetvis vederbörande tjänsteveterinär vara underkunnig om utbredningen av de smittsamma husdjursjukdomarna inom sitt distrikt. Detta är emellertid endast möjligt under förutsättning av, att samtliga fall av ifrågasvarande sjukdomar, som konstateras av andra inom distriktet verksamma veterinärer, bliva inrapporterade till honom; ett stadgande härom har ansetts påkallat.

8 mom. Med fäst avseende på att vissa i förordningen avsedda husdjursjukdomar — t. ex. vattuskräck, mjältbrand, rots — kunna överföras på människan och hos henne förorsaka svåra lidanden med stundom dödligt förlopp, har anmälningsplikt till läkare vid misstanke om sådan smittöverföring av de sakkunniga ansetts påkallad. Detta med tanke på den med sådan smitta förenade risken för sjukdomens vidare utbredning bland människor. Ett liknande stadgande finnes i Finland.

9 mom. Enligt vad de sakkunniga hava sig bekant har smittspridning ej sällan skett genom försäljning från smittat ställe av djur, foder, mjölk, jordbruksprodukter, redskap m. m., och har anledningen härtill ofta varit, att säljaren vid avyttringen avsiktligt eller oavsiktligt förteget sjukdomens förekomst, eller att densamma under viss förutgången tid förekommit inom hans besättning. De sjukdomar, som särskilt spritts på detta sätt, äro smittsam blodbrist hos häst, smittsam kastning hos nötkreatur, smittsam juverinflammation hos ko, tuberkulos m. fl. Såsom ett medel till förhindrande av detta slags smittspridning har det till skydd för köpare eller mottagare av husdjur och jordbruksprodukter ansetts nödvändigt införa ett stadgande om, att en var äger rätt hos tjänsteveterinär erhålla uppgift, huruvida smittsam husdjursjukdom förefinnes å visst angivet ställe.

6 §.

1 mom. Den i 4 § i nådiga förordningen den 9 december 1898 stadgade skyldigheten för djurägare att underrätta ordföranden i vederbörande hälsovårds- eller kommunalnämnd om utbrott av i förordningen avsedd sjukdom har ansetts böra utgå och ersättas med bestämmelse om, att sådan anmälan skall göras hos veterinär eller i vissa fall länsstyrelse. Med den utveckling kommunikationsmedlen, särskilt telefonväsendet, numera vunnit torde möjligheten för djurägare att komma i direkt förbindelse med veterinär vara minst lika stor som möjligheten att anträffa ordföranden i vederbörande hälsovårds-

*Djurägares
m. fl. skyl-
digheter.*

eller kommunalnämnd. Härtill kommer, att veterinären är bättre skickad än sådan ordförande att avgöra, huruvida smittsam husdjurssjukdom föreligger eller icke. Den föreslagna ändringen av sättet för anmälan kommer otvivelaktigt att medföra, att åtgärderna mot sjukdomen kunna påskyndas. Utan hinder av bestämmelserna i 1898 års förordning sker i regel anmälan redan nu till veterinär.

Med fäst avseende på de ofta långa avstånd, som förefinnas mellan de norrländska veterinärernas bostadsorter och de trakter, varest lapparnas renhjordar pläga uppehålla sig, och då det därjämte i vissa andra rent praktiska avseenden får anses nödigt, har det vidrörande anmälan om utbruten misstänkt smittsam sjukdom hos renar ansetts lämpligt, att sådan i första hand göres hos vederbörande ordningsman för lappbyn och vidarebefordras till vederbörande lappfogde, som har att verkställa erforderlig utredning.

Till undvikande av att djurägaren avskiktligt eller av okunnighet uraktlåter att fullgöra den honom åvilande anmälningsplikten och att härigenom smittspridning sker, hava de sakkunniga ansett nödvändigt utsträcka skyldigheten att anmäla inträffat sjukdoms- eller dödsfall jämväl till annan person, som erhållit kännedom om sådant fall. Erfarenheterna från framför allt senaste mul- och klövsjukeepizootier hava givit upprepade exempel på behovet av ett dylikt stadgande.

2 mom. Stadgandet i detta moment motsvaras av 7 § i 1898 års förordning. I många fall uppstå emellertid på grund av lokala förhållanden oövervinnliga svårigheter att kunna fullständigt isolera djur, angripet av eller misstänkt för smittsam sjukdom, och i sådana fall måste man ju avstå därifrån, men finnes möjlighet för genomförande av en isolering, är det av stor vikt, att sådan åtgärd så vitt någon möjlighet finnes ofördröjligen vidtages.

Med hänsyn till vikten av att, såsom ock ovan i olika sammanhang framhållits, vid smittsamma husdjurssjukdomar erhålla en snabb och säker diagnos och till att det för vinnande härav är angeläget, att allt det undersökningsmaterial, som i sådant syfte kan tjäna veterinären till ledning, bliver ställt till hans förfogande, har det ansetts nödvändigt att införa stadgande om skyldighet för djurägare att tillvarata och på ändamålsenligt sätt förvara kadaver, eventuellt kastat foster med fosterhinnor.

Stadgandet i 3:dje momentet motsvaras av föreskrift i 7 § 1 mom. och 9 § 1 mom. av nådiga förordningen den 9 december 1898. Vunnen erfarenhet om personberöringens betydelse vid smittöverföring vid vissa husdjurssjukdomar har föranlett stadgandet i 4 momentet.

7 och 8 §§.

Oskadliggörande av döda djur
m. m.

Stadgandena i dessa paragrafer återfinnas i huvudsak i 8 § av 1898 års förordning.

9 §.

Värdering
m. m.

Beträffande det här intagna förslaget om utseende av värderingsmän och sättet för värderings verkställande hava i huvudsak följts bestämmelserna i Kungl. jordbruksdepartementets ämbetsskrivelse till medicinalstyrelsen den 24 oktober 1924 beträffande värdering av djur, angripna av eller misstänkta för mul- och klövsjuka, ävensom den vid senaste mul- och klövsjukeepizootien tillämpade praxis. Vid mera utbredd farsot kan det visa sig erforderligt med viss distriktsindelning för värderingsmän för åvägbringande av större snabbhet i värderingsförfarandet. Härigenom torde även kunna vinnas större kalkämnedom angående djurvärden o. d. ävensom vissa besparingar av resekostnader. På dessa skäl har det ansetts nödvändigt införa ett stadgande om befogenhet för medicinalstyrelsen att vid sådant behov hemställa hos veder-

börande om utseende av ökat antal värderingsmän. Vad angår fördelningen av arbetet mellan värderingsmännen hava de sakkunniga närmast tänkt sig att deras verksamhet komme att inskränkas till det överveterinärdistrikt, inom vilket de äro bosatta eller stationerade.

Vidkommande antalet värderingsmän, som skola delta vid olika förrättningar, hava de sakkunniga upptagit det i ovan åberopade ämbetsskrivelse till medicinalstyrelsen samt i 9 § av Kungl. kungörelsen den 10 februari 1928 angående åtgärder mot hönskolera och hönspest m. m. (nr 28) angivna systemet att låta djurantalet, respektive besättningens värde vara avgörande, huruvida värdering skall ske av en, två eller tre personer.

De sakkunniga hava övervägt att föreslå en förenkling av sättet för verkställande av värdering såsom enmansvärdering av hästar, och detta särskilt i sådana län, där stora avstånd och dåliga kommunikationer komma att fördröja värderingens verkställande, t. ex. vid smittsam blodbrist hos häst i vissa trakter av Norrland. Vid besiktning och värdering av utdömda djur för utbekommande av ersättning från försäkringsbolag har det sedan länge ansetts tillräckligt med enmansvärdering — d. v. s. veterinären har ensam verkställt värdering av det ifrågavarande djuret, och detta oavsett djurets pekuniära värde. Med sällsynta undantag hava inga olägenheter eller klagomål från rättshavarna förekommit över en på detta sätt förenklad värdering. Med tanke på, att det här rör sig om ersättning av allmänna medel, hava de sakkunniga emellertid icke i sitt förslag ansett skäligt upptaga enmansvärdering i annat fall, än som angives i nyssnämnda kungörelse den 10 februari 1928. De sakkunniga hava ansett sig härvid böra taga hänsyn jämväl till nu gällande bestämmelser angående värdering i vissa fall av svin uti 14 § av Kungl. kungörelsen den 3 november 1906 samt för värdering av juvertuberkulöst nötkreatur i 3 § 2 mom. av nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 (nr 71), vilka nämnda båda stadganden upptaga föreskrift om tvåmansvärdering.

Föreskriften i 4 momentet har ansetts nödig för att värderingsmännen skola bliva i tillfälle taga i beaktande alla de omständigheter, som kunna inverka på bestämmandet av djurvärdet, såsom avels- och produktionsvärde, reaktionsfrihet beträffande tuberkulos eller motsatsen, höggradig spridning av nämnda sjukdom inom besättningen m. m.

11 §.

1 mom. I de uti 40 och 42 §§ av nådiga förordningen den 9 december 1898 angivna grunder för ersättnings utbekommande har icke upptagits bestämmelse, att djurägare skall hos vederbörande myndighet skriftligen göra framställning härom. Det har emellertid av rent formella skäl ansetts önskvärt, att en föreskrift i antydda syfte införes.

2 mom. De sakkunniga hava icke funnit lämpligt att i sitt förslag till epizootiförordning upptaga bestämmelser i fråga om ersättning åt värderingsman och annan god man, då bestämmelserna härom få anses vara av rent kameral natur. Emellertid ifrågasätta de sakkunniga icke någon ändring i nu gällande bestämmelser.

3 mom. I första stycket hava upptagits bestämmelserna uti 29 § 1 mom. av Kungl. förordningen den 3 nov. 1906.

Det måste anses beförda bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar, att djurägaren vid fall av misstänkt smittsam sjukdom icke av kostnadsskäl frestas undandraga sig skyldigheten att snarast tillkalla veterinär i och för undersökning. På denna grund har det synts nödvändigt intaga bestämmelse, om att statsverket i de fall, då veterinären konstaterat sjukdom hörande till grupp A, jämväl svarar för förrättningsersättningens utanordnande åt veterinären, även om djurägaren själv tillkallat honom. De sakkunniga hava ansett sig äga

fullgoda skäl att i detta hänseende avvika från nu gällande bestämmelser i ämnet, upptagna uti sista stycket av 43 § 1 mom. av nådiga förordningen den 9 december 1898. Vid fråga om misstänkt mul- och klövsjuka har dock sådant förfaringssätt tillämpats i Skåne i enlighet med medicinalstyrelsens cirkulär den 29 maj 1926 (ser. B. nr 18). Till undvikande av missbruk av veterinärs rätt att företaga tjänsteresa har emellertid ansetts nödigt föreslå, att länsveterinären skall i varje fall pröva ärendet.

4 mom. I fråga om anledningen till att viss tidsbegränsning upptagits i förevarande hänseende hänvisa de sakkunniga till sina motiv till 9 § 11 mom. epizootilagen. Där fråga är om reseersättning, är tiden i nu gällande allmänna resereglemente, där hinder icke möter, begränsad till tre månader. De sakkunniga hava ansett skäligt att för övriga ersättningsanspråk föreslå samma tid om tre månader. Emellertid har det ansetts lämpligt att giva ordalagen någon skärpning vid jämförelse med resereglementets bestämmelser såsom torde framgå vid jämförelse mellan stadgandena.

Särskilda föreskrifter.

I det följande hava motiv som regel endast anförts vid sådana föreslagna stadganden, som syntes de sakkunniga vara av den art, att de påkalla särskilt uttalande. Stadganden upptagna i nu gällande författningar eller av sådant innehåll att detta utgör sin egen motivering eller slutligen äro av samma principiella innebörd, som beträffande i annat sammanhang upptagna stadganden, hava sålunda som regel icke ansetts påkalla särskilt yttrande.

AVDELNING I.

Grupp A.

1. Mul- och klövsjuka.

Mul- och klövsjukans uppträdande i vårt land har så gott som alltid stått i nära samband med ökad utbredning av sjukdomen i Danmark, Nederländerna och Tyska riket. Då det med största sannolikhet jämväl framdeles kommer att förhålla sig så, att vid mera omfattande spridning av farsoten inom nämnda länder man i vårt land måste räkna med större fara för smittspridning till landet än under vanliga förhållanden, så hava de sakkunniga — i likhet med de s. k. mul- och klövsjukesakkunniga — ansett, att vår lagstiftning mot sjukdomen bör taga sikte på detta förhållande. I sådant syfte har föreslagits att, utöver vad som är stadgat eller kommer att stadgas uti föreskrifter rörande införsel till riket från av mul- och klövsjuka smittat land av husdjur, jordbruksprodukter m. m., en del föreskrifter angående särskilda beredskapsåtgärder böra fastställas att tillämpas redan före utbrottet av sjukdomen inom landet.

Med tanke fästad vidare på den möjligheten, att sjukdomens bekämpande inom landet genom det i epizootilagen föreslagna nedslaktningsförfarandet av statsfinansiella hänsyn efter förloppet av viss tid kan komma att övergivas, eller att nämnda metod med hänsyn till avelsvärdet hos besättning, som drabbas av sjukdomen, icke lämpligen torde böra komma till användning, hava de sakkunniga funnit anledning framlägga förslag till åtgärder mot sjukdomen dels vid nedslaktningsförfarandet och dels vid isoleringsförfarandet. De sakkunniga hava ansett lämpligt att upptaga bestämmelserna angående nedslaktnings- och isoleringsförfarande under skilda rubriker.

a. Beredskapsåtgärder före utbrott av mul- och klövsjuka.

Med fäst avseende på att mul- och klövsjukan merendels först uppträtt i sydligaste och västra delarna av vårt land och då faran, som nyss nämnts, jämväl framdeles sannolikt kommer att hota landet söderifrån, torde beredskapsåtgärderna böra inriktas i första hand på nämnda landsdelar.

14, 15 och 16 §§.

Såsom en första beredskapsåtgärd har det med stöd av erfarenhet från de senaste mul- och klövsjukeepizootierna syntts nödvändigt att på förhand förordna viss därför särskilt lämpad veterinärpersonal, vilken i händelse av utbrott av sjukdomen omedelbart skulle träda i funktion efter en på förhand uppgjord detaljerad plan. De sakkunniga hålla före, att det bör ankomma på medicinalstyrelsen att närmare utforma detaljbestämmelserna i mobiliseringsplanen mot mul- och klövsjukan. På denna grund böra i författningsförslaget endast upptagas de huvudsakliga åliggandena för medicinalstyrelsen i fråga om personal- och materialmobilisering. Styrelsen torde därjämte lämpligen böra bemyndigas att, då sjukdomen vunnit utbredning inom sådana grannländer, med vilka utbyte av vissa varor och persontrafik sker i större utsträckning, och därigenom särskild fara för dess överförande till landet kan anses föreligga, göra framställningar om vidtagande av sådana extra skyddsåtgärder, som om särskilt noggrann smittrening av till riket från sådant land inkommande järnvägsagnar samt om utfärdande av s. k. ladugårdsförbud att gälla inom vissa delar av landet, där faran för smitta synes vara störst. De sakkunniga hava i detta sammanhang, med anledning av innehållet i Kungl. kungörelsen den 24 oktober 1924 (nr 454), haft under övervägande att upptaga ett stadgande om att person, som till riket inkommer från av mul- och klövsjuka smittat land med avsikt att här i riket söka eller tillträda anställning å jordbruksegendom, vid inreseorten skulle åläggas genomgå smittrening ävensom att sådan person icke finge tillträda anställningen, förrän viss tid förflutit efter inresan. Med hänsyn emellertid till att bestämmelser av ifrågasvarande art närmast torde böra hänföras till den förnyade kungörelse angående förekommande av smittsamma husdjursjukdomars införande i riket, vartill förslag redan finnes framlagt, hava de sakkunniga icke funnit skäl att i föreliggande författningsförslag intaga bestämmelser i angivet syfte.

Vad angår förslaget i 14 § 2 mom. om åläggande för medicinalstyrelsen att anskaffa s. k. slaktautomobiler eller överreden till sådana i erforderligt antal, så har detsamma närmast föranletts av det under senaste mul- och klövsjukeepizootier vunna resultat vid användandet av sådan materiel. Av praktiska och ekonomiska skäl har föreslagits anskaffandet av överreden till slaktautomobiler avsedda att uppmonteras å armén tillhörig lastautomobiltyp. Vid en större utbredning av mul- och klövsjukan torde nämligen behov av ett större antal samtidigt i funktion varande slaktautomobiler komma att föreligga. Anskaffandet och underhållet av ett härför erforderligt antal helt för sådant ändamål byggda automobiler skulle dels draga så stora anskaffningskostnader, dels ock så dryga årliga utgifter för lokalhyra o. d., att det kan ifrågasättas, huruvida det ekonomiska utbytet av metodens användande vid nedslaktning för tillvaratagande av kött och hudar skulle uppväga förvaltningskostnaderna. De sakkunniga hava därför, efter överläggningar i ärendet med representanter för Kungl. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och intendentsdepartement, med sitt nämnda förslag avsett, att endast ett mindre antal slaktautomobiler borde anskaffas — medicinalstyrelsen förvaltar för närvarande tre stycken sådana — men att därutöver borde anskaffas sådan lösttagbar materiel, med vars hjälp en vanlig lastautomobil av sådan typ, som inom landet tillverkas,

skulle med lätthet kunna vid behov omändras till slaktautomobil, samt efter användandet såsom sådan ånyo avmonteras sin specialutrustning.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat vid nyssnämnda överläggningar torde möjlighet finnas att åtminstone i viss utsträckning vid eventuellt uppträdande av mul- och klövsjuka i landet få disponera armén tillhöriga lastautomobiler såväl för nyssnämnda ändamål som ock för transport av kött o. d. från ställe, varest besättningen nedslaktats, ävensom för transport av desinfektionsmedel m. m. Vidare skulle möjlighet finnas att vissa kasernetablissemang tillhöriga lokaler skulle kunna upplåtas för förvaring av här ifrågavarande under medicinalstyrelsens förvaltning stående epizootiskyddsmateriel. — För att emellertid medicinalstyrelsen redan vid början av varje epizooti skall kunna vara beredd att omedelbart organisera kampen mot densamma på ett ändamålsenligt sätt, förutsättes årliga i förväg träffade dispositioner i ämnet mellan styrelsen och vederbörande militära myndighet, varför ett stadgande härom införts i 16 §.

17 §.

De sakkunniga ifrågasätta, att det framdeles liksom vid tidigare epizootier vid enstaka tillfällen skall kunna bliva möjligt, att, vid gynnsamma transportförhållanden mellan smittat ställe och offentligt slakthus eller därmed jämförbar slaktanstalt, av sjukdomen ännu icke angripna djur skola i och för tillvaratagande av kött och hudar kunna forslas levande till sådan anstalt och där slaktas. Det ekonomiska utbytet av en på sådant sätt utförd nedslaktning har i allmänhet varit bättre än vid en uppslaktning å stället med hjälp av slaktautomobil, och bör, enligt de sakkunnigas mening, densamma allt framtiden komma till användning i varje fall, där ekonomisk vinst för statsverket kan beräknas bliva följden. För att emellertid en förhandsberäkning skall kunna göras av de kostnader, som bliva förenade med eventuell sådan ifrågasatt nedslaktning å slaktanstalt, synes det nödvändigt, att medicinalstyrelsen och vederbörande överveterinär äro underrättade om de ungefärliga kostnader, som komma att uppstå genom ett sådant förfarande. Visserligen äro de sakkunniga fullt medvetna om, att det, utöver de på föreslaget sätt inhämtade uppgifterna rörande slaktavgifter o. d. i sådana fall, där slakt sker å övertid eller där extra arbetsmanskaper måste anlitas vid slaktanstalten i fråga, kunna tillkomma omkostnader, vilka icke låta sig på förhand beräknas. De sakkunniga anse likväl, att de omkostnadsposter, som låta sig beräknas, böra vara delgivna vederbörande tjänsteförrättare, på vilken det så må ankomma att i varje fall infordra kompletterande uppgifter från den ifrågakomna slaktanstalten.

19 §.

Enär det under senaste mul- och klövsjukeepizooti vid ett flertal tillfällen förekom, att värdefullare avelsbesättningar smittades av sjukdomen och att i samband därmed fråga väcktes om önskvärdheten av att undantaga sådana besättningar från nedslaktningsförfarandet, hava de sakkunniga ansett skäligt, att, såsom framgår av 7 § 2 mom. förslaget till epizootilag, vissa besättningar med erkänt stort avelsvärde skulle kunna undantagas från nedslaktningsförfarande vid mul- och klövsjuka ävensom vid svinpest. I ändamål att redan på förhand hava avgjort vilka besättningar, som anses böra undantagas från nedslaktning på den grund att de besitta ett sådant värde för landets husdjursavel, hava de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att åt lantbruksstyrelsen uppdrages att uppgöra förteckning över dessa besättningar. De sakkunniga hava övervägt att föreslå, att Kungl. Maj:ts beslut om undantagande av besättning skulle efter särskild framställning av djurägaren meddelas först vid sjukdomens uppträdande, men har det vid närmare undersökning befunnits vara av största vikt att redan på förhand hava frågan avgjord. I och med att be-

sättningen av lantbruksstyrelsen med djurägarens medgivande upptagits å sådan förteckning, skall den alltså undantagas från nedslaktning.

18 §.

På det att vederbörande överveterinär redan vid anmälan av smittfall skall veta vilka besättningar inom hans distrikt, som beräknas komma att undantagas från nedslaktningsförfarande, och i tid kunna handla därefter, föreslås de sakkunniga, att det må ankomma på medicinalstyrelsen att årligen hålla dessa veterinärer underrättade därom.

För att bereda överveterinär möjlighet att redan på förhand veta vilka mejerier inom hans verksamhetsområde, vid vilka pasteuriseringsföreskrifterna i ett eller annat avseende av mejeriledningen eftersatts, och därigenom göra det möjligt för honom att vid behov vidtaga åtgärd för skärpning av kontrollen vid ifrågavarande mejeri till skydd mot smittspridning vid eventuellt inom mejerikretsen uppträdande mul- och klövsjuka, har det synts önskvärt, att den myndighet, som anförtrott kontrollen över pasteuriseringslagens efterlevnad — f. n. lantbruksstyrelsen — ålägges att årligen lämna medicinalstyrelsen erforderliga uppgifter om resultatet av kontrollen, samt att sistnämnda myndighet blir ålagd hålla vederbörande läns- och överveterinärer underrättade därom (jfr. 19 § 2 mom.).

20 §.

I likhet med vad som under senaste mul- och klövsjukeepizootier tillämpats (och jämväl föreslagits av de s. k. mul- och klövsjukesakkunniga) torde det, för vinnande av erforderlig snabbhet och samverkan vid igångsättandet av åtgärder mot utbruten epizooti, bliva nödvändigt, att jämväl rent lokala beredskapsåtgärder träffas, så snart fara anses föreligga för utbrott av mul- och klövsjuka.

Uppgifterna härutinnan synas böra ankomma på vederbörande länsstyrelser och desamma underställda kommunal- och polismyndigheter. För att i sådant syfte redan vid smittutbrottet finna personal, lämplig att handhava de skilda uppgifter, vilka med stöd av vunnen erfarenhet uppstå vid tillämpningen såväl av nedslaktnings- som isoleringsförfarandet, vilken personal kan vara beredd att omedelbart träda i verksamhet, synes det de sakkunniga nödvändigt, att länsstyrelserna, genom vederbörande lokalmyndigheters försorg, erhålla uppgift å och föra förteckning över för skilda uppdrag särskilt lämpade personer. Sådan förteckning bör delgivas vederbörande överveterinär.

Det synes de sakkunniga vidare vara angeläget, att, liksom under 1924—1927 års epizooti tillämpades i Skåne, av länsstyrelsen infordras anbud å leverans av smittreningsmedel o. d. Det har nämligen visat sig, att vid centraliserade uppköp avsevärda prisreduceringar kunna vinnas. Till nedbringande av kostnaderna för smittrening såväl för den enskilde djurägaren i de fall, då denne skall bestrida dessa kostnader, som i fall, då statsverket eller med statsgaranti verkande försäkringsföretag skall svara för desamma, bör det givetvis i varje fall ligga i myndigheternas intresse att söka i möjligaste mån minska de med ett smittutbrott av mul- och klövsjuka förbundna omkostnaderna. Enär det enligt 5 § 4 mom. åligger tjänsteveterinär att ombesörja och övervaka smittrening, synes det vara nödvändigt, att denne underrättas om av länsstyrelse i sådant avseende godkända anbud att tjäna till ledning vid inköp av förnödenheter för ändamålet.

Såsom en ytterligare beredskapsåtgärd har vidare i 20 § 3 mom. föreslagits åläggande för länsstyrelse att rikta upprop till allmänheten att i möjligaste mån söka undvika smittfarliga beröringar med farsotssmittat land eller personer därifrån. De sakkunniga hava i detta sammanhang övervägt tid efter annan väckta förslag om viss kontroll och smittrening av från sådant land till

riket ankommande personer. Härav skulle emellertid följa betydande inskränkningar i den personliga rörelsefriheten samt uppstå svårigheter att övervaka efterlevnaden av ett sådant påbud. Dessa förhållanden samt kostnaderna för sådana kontrollåtgärder, och då de sakkunniga icke äro helt övertygade om, att med stadgandet i fråga skulle stå att vinna avsevärt mera än genom en vädjan till allmänheten om frivilligt bistånd åt myndigheternas strävan att skydda landet mot farsoten, hava emellertid föranlett de sakkunniga att stanna vid det här intagna stadgandet.

b. Åtgärder till bekämpande av mul- och klövsjuka inom område, där nedslaktningsförfarande tillämpas.

Vid angivande av de särskilda föreskrifterna för de olika sjukdomarna har det synts de sakkunniga praktiskt omkasta ordningsföljden mellan de olika föreskrifterna och att i sådant syfte i början av bestämmelserna rörande sjukdomen upptaga de uppgifter, vilka åligga den praktiserande veterinär, som först tillkallas för undersökning av i misstänkt smittsam sjukdom insjuknat djur, och först därefter omnämna, vad som med anledning därav tillkommer vederbörande myndigheter.

21 §.

Med föranledande av att smittämnet till mul- och klövsjukan avskiljes från smittat djur redan innan synbara tecken till sjukdomen förmärkas hos djuret, och då det stadium av sjukdomen, då sjukdomstecken börja framträda, anses vara i hög grad smittfarligt, har det synts nödvändigt införa ett stadgande, att vissa isoleringsåtgärder redan före veterinärens resa till stället böra av honom föreskrivas. Ett sådant förfaringssätt kan numera möjliggöras, tack vare vårt lands även å landsbygden mycket utbredda telefonnät. Åtgärderna i fråga avse givetvis endast att vara preliminära och få de slutliga åtgärderna anstå, tills veterinären hunnit i besättningen företaga undersökning, och bliva desamma naturligtvis beroende av, huruvida sjukdomen verkligen är mul- och klövsjuka. De föreslagna preliminära åtgärderna hava tillämpats under de senaste mul- och klövsjukeepizootierna i landet — ävensom i grannländerna Danmark och Tyska riket — och befunnits medföra stora fördelar men endast mycket ringa olägenheter för vederbörande ägare. Med nutida goda och snabba trafikmedel torde de preliminära åtgärderna icke behöva fortfara mera än några timmar.

22 §.

I likhet med vad som tillämpats under senaste epizootier i landet har här föreslagits införande av beteckningen »överveterinär» för av medicinalstyrelsen såsom undersökningsförrättare och ledare av bekämpandet av mul- och klövsjuka inom visst område förordnad veterinär. De sakkunniga avse med sitt förslag om införandet i veterinärväsendet av ifrågavarande tjänstemän ingalunda att därigenom från bekämpandet av farsoterna avkoppla länsveterinärerna. Tvärtom anse de sakkunniga, att i de län, varest länsveterinären kan anses lämpad till uppdraget på grund av sin utbildning och erfarenhet m. m., denne bör i första hand ifrågakomma som överveterinär. Men med fäst avseende på att vid större utbredning av en epizooti, uppgifterna i avseende å densammas bekämpande kunna helt och hållet kräva sin man, och då många andra uppgifter åvila en länsveterinär, vilka i sådant fall skulle bliva åsidosatta, torde det kunna bliva nödvändigt att helt eller delvis avkoppla länsveterinären från epizootibekämpandet. Det kan ske genom överflyttande av därmed sammanhörande uppgifter inom hela eller viss del av länsveterinär-distriktet på därstädes boende distriktsveterinär eller ock annan till orten sär-

skilt beordrad lämplig veterinär med överveterinärs befogenhet. Det torde böra ankomma på medicinalstyrelsen att avgöra tidpunkten för sådana personalkommenderingar och uppgöra plan för här ifrågasatta organisation av epizooti-personalen.

Överveterinärerna äro huvudsakligen avsedda att vid inträffade fall av sjukdomen fungera såsom undersökningsförrättare, organisatörer och värderingsmän.

Med föranledande av bestämmelserna i 9 § 2 mom. epizootiförordningen, och till undvikande av tidsförlust vid värderingsmäns tillkallande, har här ett stadgande upptagits därom, att veterinär efter undersökning och vid misstanke om att sjukdomen utbrutit, skall i sin rapport om gjorda iakttagelser lämna uppgifter om jämväl sådana förhållanden — såsom ställets djurantal, djurens ålder o. d. —, vilka kunna tjäna till ledning vid avgörande, huruvida överveterinär jämlikt bestämmelserna i ovannämnda paragraf ävensom i 23 § 1 mom. skall tillkalla en eller två värderingsmän att samtidigt med honom själv inträffa å stället för verkställande av värdering.

Stadgandena i 22 § äro för övrigt i huvudsaklig överensstämmelse med nu tillämpade bestämmelser och praxis vid bekämpande av mul- och klövsjuka enligt nedslaktningsmetoden.

23 §.

Det har synts de sakkunniga praktiskt att ur uppställningssynpunkt under skilda paragrafer upptaga samtliga de huvudbestämmelser, som åligga den praktiserande veterinären och överveterinären, och detta även med tanke fäst på bestämmelserna i 34 § 1 mom.

Med tanke fäst på, att det måste anses av vikt, att kött och hudar av nedslaktade friska djur till kostnadernas nedbringande tillvaratagas i största möjliga utsträckning, då detta kan ske utan fara för smittspridning, har det — genom stadgandet i 5 mom. — lagts i överveterinärs hand att, med hänsyn till där angivna förhållanden, själv avgöra sättet för nedslaktning i det särskilda fallet, vilket avgörande enligt hittills tillämpad praxis alltid hänskjutits till medicinalstyrelsen. De sakkunniga anse emellertid, att överveterinären, med hänsyn till hans större lokalkännedom, måste anses vara bättre skickad än den centrala myndigheten att avgöra, huruvida det kan bli ekonomiskt fördelaktigt att låta utföra nedslaktningen å närbelägen slaktanstalt eller med hjälp av slaktautomobil eller, på grund av att sjukdomen redan hunnit angripa flertalet djur i besättningen, utan anlitande av sådant hjälpmedel. Till ledning för överveterinärens kalkyler vid nyssnämnda avgörande har denne bland annat att tillgå den i 17 § omförmälda förteckningen över avgifter å slaktanstalt, som i det enskilda fallet kan ifrågakomma. I övrigt bör överveterinär härutinnan överväga sådana omständigheter som transportkostnad av djuren från stället till slaktanstalten, huruvida för sådan transport enligt 16 § kan anlitas armén tillhöriga lastautomobiler eller transport endast kan ske med järnväg, m. fl. detaljförhållanden, vilka det synts de sakkunniga lämpligt överlämna åt medicinalstyrelsen att i särskilda föreskrifter angiva.

Såsom åtgärd till förebyggande av att vid skedd djurberöring mellan smittat djur och djur från annat ställe sjukdomen inom närmaste dagarna skulle kunna utbryta, har i 6 mom. föreslagits, att för smittfarlig beröring utsatt djur omedelbart skall vederbörligen värderas och nedslaktas. Ett sådant förfarande har redan tillämpats under senaste epizootier och torde därigenom med all sannolikhet uppkomst av nya smitthärdar i ett flertal fall hava förebyggts.

7 mom. Enär det inom område, varom här är fråga, enligt de sakkunnigas mening, bör ankomma på överveterinären att organisera icke endast de omedelbara åtgärderna mot smittutbrott å ställe, utan jämväl de efter skedd ned-

slaktning följande smittreningsåtgärderna, har det till vinnande av nödig snabbhet vid igångsättandet av nämnda åtgärder ansetts önskvärt införa stadgande, om att överveterinär skall dels ombesörja, att erforderlig staten tillhörig smittreningsutrustning blir avsänd till stället, dels ock att vid uppköp av erforderliga smittreningsmedel nödig hänsyn toges till de överenskommelser rörande leverans av sådana, som jämlikt föreskrift i 20 § 1 mom. må hava träffats av vederbörande länsstyrelse. Härutinnan avse de sakkunniga, att överveterinär vid rekvisition av smittreningsmedel bör beakta de transportkostnader, som vid inköp enligt avtal kunna tillkomma, för avgörande, huruvida det i det särskilda fallet blir förenat med vinst att anlita i närheten av stället eventuellt befintlig leverantör eller ock den av länsstyrelsen godkända leverantören.

24 §.

Såsom en följd av stadgandet i epizootilagens 7 § 2 mom. första stycket samt epizootiförordningens 19 § 1 mom. har i denna paragraf införts en föreskrift om åliggande för överveterinär att, angående sådan besättning, som finnes upptagen i den uti sistnämnda paragraf omnämnda förteckning, vidtaga åtgärder för genomförande av isoleringsförfarande.

25 §.

Stadgandet i denna paragraf motsvaras närmast av 28 § 2 mom. i Kungl. kungörelsen den 3 november 1906.

26 §.

Enär erfarenheten under senaste mul- och klövsjukeepizooti givit bevis för, att smittspridning huvudsakligen sker genom mjölk från smittad gård ävensom genom djur-, person- eller foderberöring med sådan gård, har det synts nödvändigt att genom särskilda bestämmelser reglera de förhållanden, som sålunda kunna uppkomma, och har därvid i huvudsak följts det tillvägagångssätt, som under senaste epizootier prövats.

Det har av praktiska skäl synts de sakkunniga lämpligt att i en paragraf sammanföra alla de åtgärder, som skola vidtagas beträffande sådana ställen, vilka varit utsatta för smittfarlig beröring under den mot sjukdomens inkubationstid — tio dagar — svarande tiden. Under skilda moment angivas de speciella åtgärder, vilka få anses betingade av arten av beröringen.

Enligt hittills tillämpad praxis gäller, att vederbörande veterinär utfärdar preliminär misstänktförklaring med automatiskt upphörande spärrningstid för sådana ställen, till vilka smittämne antages på i denna paragraf angivna sätt hava blivit överfört. De sakkunniga hålla emellertid före, att »misstänktförklaring» icke bör utfärdas, med mindre å stället finnas djur insjuknade i symtom, som av veterinär anses tyda på den ifrågavarande sjukdomen. Här ifrågavarande isoleringsåtgärder synas därför böra gälla för gårdar, vilkas djur icke visa sjukdomstecken, och böra åtgärderna, med hänsyn till smittans egenart att avskiljas från djuret redan före sjukdomstecknens framträdande, endast innebära och avse ett förebyggande av uppkomst utav nya, icke isoleerade smitthärdar.

De sakkunniga hava på dessa skäl funnit beteckningen »spärrat ställe» lämpligare för sådana ställen. Vad åtgärdernas omfattning angår, anse de sakkunniga, att desamma för »spärrat» och »misstänktförklarat» ställe böra vara fullt likartade med avseende på isoleringens stränghet, men att å misstänktförklarat ställe veterinär bör förordnas företaga förnyade undersökningar å besättningens hälsotillstånd, så ofta överveterinären anser detta påkallat.

Med hänsyn till att arten av den ifrågakomna beröringen anger graden av smittrisen, torde det böra överlämnas till överveterinär att enligt av medic-

nalstyrelsen givna direktiv, avgöra, huruvida med den av beröringen påkallade spärrningen av gården skall förenas sådan ingripande åtgärd som mjölkutförselförbud. Härutinnan vilja de sakkunniga såsom sin mening uttala, att enbart personberöring, där denna icke varit förenad med ladugårdsbeträdande e. d., ävensom sådan beröring, som är följd av gemensam mjölkskjuts, i allmänhet icke böra vara förenade med nämnda förbud. I sådana fall torde enbart s. k. varskoende av ifrågakommet ställe böra bliva följderna av beröringen. Med »varskoende» avses en anmaning till ställets ägare om skärpt vaksamhet å sjukdomstecken hos de klövbärande djuren ävensom, där sådant provas skäligt, förbud mot utförsel från stället av klövbärande djur för annat ändamål än omedelbar nedslaktning.

27 §.

Det har ansetts av praktiska skäl lämpligt att under en paragraf sammanföra huvuddragen av föreskrifterna om isoleringens omfattning å ställe, smittat av eller misstänkt för mul- och klövsjuka. Enahanda föreskrifter avses komma att gälla i föregående paragraf omnämnda s. k. spärrade ställen, dock att vad beträffar isolering av s. k. varskodd gård mildare föreskrifter avses skola gälla.

Här angivna föreskrifter överensstämma i huvudsak med bestämmelserna i bland annat medicinalstyrelsens kungörelser den 30 december 1892 (nr 101 Bih.) och den 10 april 1917 (nr 157).

Bestämmelserna i 2 mom. angående behandling av mjölk m. m. äro grundade dels på bestämmelserna i nu gällande pasteuriseringslag, dels på resultatet av senaste forskningar rörande oskadliggörande av smittämnet till mul- och klövsjuka genom långtidspasteurisering.

28 §.

Utöver vad som enligt de gemensamma föreskrifterna finnes föreskrivet rörande medicinalstyrelsens uppgifter vid bekämpandet av smittsam husdjursjukdom, har det vidkommande mul- och klövsjuka ansetts skäligt att, med tanke på dels den stora inverkan denna sjukdoms uppträdande inom landet har på våra exportförhållanden dels ock sjukdomens betydelse för de kommersiella förbindelserna mellan olika landsdelar, under denna paragraf såsom särskilt angelägna framhålla en del åligganden för medicinalstyrelsen.

Punkt 1. Till undvikande av att förhastade meddelanden om förekomst av mul- och klövsjuka i landet utsläppas till allmänheten — med därav följande inverkan på vår exportmarknad — har det sålunda i första punkten införts stadgande om, att vid rapport om första för mul- och klövsjuka misstänkta sjukdomsfall i riket beslut, huruvida ställe skall förklaras smittat av eller misstänkt för sjukdomen, skall meddelas av medicinalstyrelsen, innan länsstyrelsen utfärdar kungörelse härom.

Punkt 2. Flertalet av de ärenden, som sammanhöra med bekämpandet av en mul- och klövsjukefarsot, fordra särskilt snabb handläggning och ett noggrant aktgivande på vitt skilda förhållanden inom näringslivet. På dessa grunder och då ledarna av bekämpandet måste ägna större uppmärksamhet åt de lokala förhållandena, än vad som kan påräknas bliva möjligt med den fasta organisationen av veterinäradministrationen i landet, har det ansetts nödigt att upptaga åläggande för medicinalstyrelsen att, då sjukdomen visar sig antaga farsots karaktär, vidtaga åtgärder för inrättandet av en styrelsen underställd särskild byrå med uppgift att närmast handhåva bekämpandet.

Punkt 3. Stadgandet här överensstämmer med hittills tillämpad praxis och få de sakkunniga i sådant hänseende återopa kungl. brevet den 31 december 1925 till medicinalstyrelsen angående disposition av arméns manskap och hästar vid bekämpande av mul- och klövsjuka.

Hemställan om biträde av arméns manskap bör dock enligt de sakkunnigas mening icke ifrågakomma, förrän mul- och klövsjukan hotar antaga farsotsartad utbredning och det vaktmanskap, över vilket länsstyrelsen jämlikt föreskrifterna i 20 § förfogar, visar sig icke tillräckligt för uppehållandet av en effektiv bevakning av och omkring de smittade områdena.

Punkt 4 och 5. Det har av praktiska skäl ansetts önskvärt införa stadgande om, att vid farsotsartad utbredning av mul- och klövsjuka särskilda distrikt för överveterinärerna bli anvisade. Det synes vidare lämpligt, att, sedan inom länet bosatta ordinarie tjänsteveterinärer under farsotens gång blivit förtrogna med sjukdomens igenkännande och tillämpningen av åtgärderna mot densamma, en del av de överveterinär åliggande uppgifterna efter hand överflyttas å dessa. På medicinalstyrelsen lär i varje fall böra ankomma att besluta, när och i vilken utsträckning ett sådant överflyttande bör ske.

29 §.

Bestämmelserna i denna paragraf motsvaras i huvudsak av föreskrifterna i kungl. kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m.

Det av de sakkunniga framlagda förslaget avviker emellertid från berörda kungörelse, i vad angår transport av hästar till eller från skyddat område. Anledningen till denna avvikelse är, att erfarenheten numera givit vid handen, att faran för smittöverföring vid mul- och klövsjuka genom hästar synes hava överdrivits, varför det allvarliga hinder för lantbefolkningen, vilket ligger i förbud mot att föra hästar över gränsen till skyddat område, ansetts kunna undvikas.

Då emellertid vidkommande Gotland något hinder av betydenhet icke kan anses föreligga genom ett importförbud för hästar, hava de sakkunniga i denna del bibehållit bestämmelserna i nämnda kungörelse.

30 §.

Med fäst avseende på den fara för smittspridning, som alltid förefinnes såväl vid nedslaktning som ock vid oskadliggörande av utav mul- och klövsjuka angripet djur, har i 3 mom. föreskrift lämnats därom, att dessa åtgärder alltid skola övervakas av veterinär.

31 §.

I 9 § 2 mom. av meranämnda 1898 års förordning är en allmän föreskrift meddelad om, att å ställe, där sjukdomen är eller varit gängse, skall fullständig rengöring och smittförstörande behandling äga rum; skolande denna utföras efter föreskrift och under tillsyn av veterinär.

Vid mul- och klövsjuka bör enligt de sakkunnigas förmenande denna åtgärd i regel ske under veterinärs uppsikt. Under senaste mul- och klövsjukeepizooti visade det sig emellertid, att de veterinära krafterna icke voro härför tillräckliga, utan det blev nödvändigt att även anlita för ändamålet särskilt utbildade desinfektörer. Dessa böra naturligtvis, innan de antagas, hava genomgått en särskild, kortare utbildningskurs, varjämte rätt detaljerad instruktion bör av medicinalstyrelsen utfärdas för desinfektörerna. Tjänsteveterinär bör emellertid alltid förordnas att närvara, när smittningen skall taga sin början, för att därvid giva desinfektören de särskilda förhållningsorder, som av de lokala förhållandena må påkallas.

Bestämmelserna i denna paragraf återfinnas i huvudsak i medicinalstyrelsens under motiven till 27 § här ovan omnämnda kungörelser.

32 §.

Beträffande här föreslagna smittreningsföreskrift torde få hänvisas dels till kungl. kungörelsen den 1 november 1892 (nr 90) angående desinfektion i visst

fall av järnvägsvagn, som använts för transport av idisslande djur eller svin, dels till kungl. kungörelsen den 21 november 1924 (nr 489) angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som användes för transport av klövbärande djur.

Bestämmelserna i här ifrågavarande paragraf hava emellertid givits en vidare omfattning än i sistnämnda kungörelse, och detta med hänsyn till den risk för smittämnes utbredande, som under farsotstider alltid förefinnes genom transportmedel av det slag, varom här är fråga. De sakkunniga hava visserligen icke förbisett den svårighet, som föreligger att alltid kunna kontrollera, att de med avseende på automobiltransporterna givna föreskrifterna verkligen bliva efterföljda, men antaga, att det med föreskriften i fråga avsedda ändamålet i huvudsak skall kunna vinnas genom en skärpt kontroll från polismyndigheternas sida ävensom genom att de försumliga befordras till laga näpst.

33 §.

I 22 § 3 mom. av förordningen den 9 december 1898 föreskrives, att ställe, som varit smittat av mul- och klövsjuka, må friförklaras, då 20 dygn förflutit efter desinfektionens avslutande. De sakkunniga förmena, att denna tid, med den erfarenhet man numera vunnit om sjukdomen, under viss förutsättning bör kunna nedsättas till 10 dygn, särskilt som man, då alla djur nedslaktats, är i tillfälle verkställa en mycket grundlig smittrening.

Försiktigheten torde emellertid bjuda att med insättande på stället av nyan-skaffade klövbärande djur skall anstå ytterligare tio dygn, för att man icke må på denna grund riskera förnyat utbrott av sjukdomen. Ljus och luft äro nämligen, som bekant, också goda smittreningsmedel.

c. Åtgärder till bekämpande av mul- och klövsjuka inom område, där isoleringsförfarande tillämpas.

34 §.

Såsom i det föregående nämnts, måste nedslaktningsförfarandet anses vara den säkraste metoden för sjukdomens bekämpande.

På grund av ovan anförda skäl har man ju emellertid att räkna med, att en övergång till isoleringsförfarande kan bliva nödvändig.

Har en sådan övergång blivit föreskriven, lär det bliva nödvändigt att överflytta det närmaste inseendet över bekämpandet från överveterinären till andra veterinära krafter. Detta dels emedan sjukdomen, då isoleringsmetoden kommer till användning, i regel hastigt utbreder sig och överveterinären därför icke kan hinna att övervaka bekämpandet på alla ställen, och dels på den grund att varje smittad besättning kommer att under en längre tid än vid nedslaktningsförfarande stå under uppsikt.

Vid isoleringens användande blir behovet av extra veterinärer även större, varför de sakkunniga föreslagit bemyndigande för medicinalstyrelsen att liksom hittills skett förordna jämväl veterinärkandidat som extra tjänsteveterinär.

35 §.

Vad i denna paragraf föreskrivits torde i allmänhet icke fordra närmare motivering.

Beträffande frågan, huru förfaras skall med djur, bland vilka mul- och klövsjuka utbrutit under den tid, då desamma vistas på bete, så torde det vara klart, att några generella bestämmelser i antydde syfte icke kunna utfärdas, helst som det måste bliva helt och hållet beroende på de lokala förhållandena, vilka åtgärder som skola vidtagas. I regel torde dock ett återförande av dju-

ren till ladugården ur alla synpunkter bliva det förfaringssätt, som bör komma till användning. Erfarenheten har nämligen givit vid handen, dels att sjukdomen ofta sprides från djur, som vistas ute i det fria, och dels att utbredningen av sjukdomen inom en trakt hastigt avtagit, så snart förbud utfärdats att hålla djuren på bete. Härtill kommer, att eftersyn, vård och behandling av djuren i hög grad försvåras, om djuren uppehålla sig på betesmark.

36 §.

Vad i 1 mom. av denna paragraf stadgas beträffande veterinärens skyldighet att verkställa smittöverföring till samtliga å stället befintliga djur har tillkommit i avsikt, att djuren snarast möjligt skola bliva nedsmittade och som följd härav den tid, stället behöver stå smittat, härigenom förkortas.

Föreskrifterna i 2 mom. angående skyldighet för veterinären att på djurägarrens kallelse — och således på dennes bekostnad — verkställa serumbehandling har tillkommit av det skäl, att man genom ett sådant ingripande numera har möjlighet att dels kunna särskilt hos yngre djur avsevärt minska dödlighetsprocenten och dels giva sjukdomen ett mildare förlopp och därigenom nedbringa djurägarrens ekonomiska förluster.

38 §.

Enär vederbörande tjänsteveterinär är den, som har den närmaste uppsikten över smittförklarad ställe, har det syntts de sakkunniga vara nödvändigt, att för kontrollens skull just sådan veterinär utfärdar såväl passersedel för de personer, som av en eller annan anledning måste lämna stället, som ock tillståndsbervis för i vederbörlig ordning licenserade varor.

39 §.

Stadgandet i denna paragraf är i huvudsaklig överensstämmelse med inom isoleringsområdet i Skåne under epizootien 1924—1927 tillämpat förfaringssätt, vilket därvid visade sig ändamålsenligt. Med fäst avseende på vikten av, att slutlig smittrening ej utföres, förrän full visshet vunnits för, att djur med sjukdomen i akut (smittfarlig) form ej finnas i besättningen vid smittreningens början, har det ansetts nödvändigt att överlåta åt medicinalstyrelsen att utfärda närmare föreskrifter med råd och anvisningar till veterinärer vid utförande av slutbesiktning av sådan besättning före ställets anmälan till smittrening.

40 §.

Vad i denna paragraf föreslagits beträffande ställes friförklaring står i närmaste överensstämmelse med stadgandet i Kungl. jordbruksdepartementets ämbetsbeskrivelse till länsstyrelsen i Malmöhus län den 27 februari 1925 (ser. B nr 26) angående ändring beträffande visst område inom Skåne av den tid, efter vilken av mul- och klövsjuka smittat ställe må förklaras fritt från sjukdomen, ävensom i tillämpliga delar med i Danmark och Tyska riket gällande bestämmelser i ämnet.

41 §.

Här förekommande föreskrifter äro i huvudsak lika med bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 3 april 1925 (nr 74) angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin. I denna kungörelse föreskrives bland annat, att klövarna efter beskärningen skola bestrykas antingen med tjära eller tjärsprit, bestående av tre delar tjära och en del sprit.

De sakkunniga hava emellertid ansett, att i nu föreslagna förordning ej bör föreskrivas, vilket preparat, som vid klövarnas behandling skall komma till användning, utan hava i stället ansett lämpligt föreslå, att medicinalstyrelsen skall hava att härom meddela erforderliga föreskrifter.

2. Boskapspest.

42 §.

Till undvikande av onödiga upprepningar av föreskrifter, vilka skola gälla vid bekämpandet av de mera svårartade husdjurssjukdomarna nämligen, förutom mul- och klövsjuka, även boskapspest, elakartad lungsjuka och svinpest, hava de sakkunniga åtnöjt sig med att under de särskilda föreskrifterna för de tre sistnämnda sjukdomarna hänvisa till vad som föreslagits beträffande mul- och klövsjuka och i övrigt endast upptagit de specialbestämmelser, som betingas av sjukdomarnas i fråga egenart och därmed sammanhörande kamporganisation (jfr 47 och 52 §§).

43 §.

Boskapspestens uppträdande har sedan århundraden tillbaka ansetts såsom en av de största olyckor, som kan drabba ett lands husdjursskötsel, och detta på grund av dels den oerhörda snabbhet och lätthet, varmed sjukdomen utbreder sig från trakt till trakt, dels ock sjukdomens höga mortalitetsprocent, vilken ofta uppgår till 90 å 95 %. Ej sällan dö samtliga smittade djur efter få dagars sjukdom.

De oerhörda ekonomiska förluster, som följa av boskapspestens utbrott i ett land, hava i alla civiliserade länder givit anledning till de allra strängaste åtgärder till förhindrande av sjukdomens införande och till dess snabbast möjliga upptäckande och bekämpande.

Vårt land har, såvitt de sakkunniga hava sig bekant, varit förskonat från ifrågavarande sjukdom alltsedan 1772. Då farsoten i början av 1920-talet härjade i Polen och Belgien, hava de sakkunniga emellertid såväl genom de officiella rapporterna om sjukdomens framfart i resp. länder som genom reseberättelser m. m., avgivna av till farsotsregionerna i studiesyfte utsända svenska veterinärer, kunnat följa sjukdomens härjningar. Vad som härav inhämtats ävensom vad som kan utläsas av de nordeuropeiska ländernas lagstiftning i ämnet, har legat till grund för de sakkunnigas förslag till åtgärder mot boskapspesten i vårt land.

Från den utländska lagstiftningens bestämmelser har dock den avvikelser gjorts i de sakkunnigas förslag, att nedslaktningsmetoden föreslås komma till uteslutande användning vid eventuellt utbrott av sjukdomen i landet. I samband därmed hava också övriga bestämmelser föreslagits skärpta i jämförelse med övriga länders.

Vid uppträdandet av farsoten i Polen ansågs densamma bekämpande vara av sådan vikt även för övriga länder, att en internationell samverkan åvägabragtes för att med hjälp av nedslaktningsmetoden få ett snabbt slut på farsoten.

Då sjukdomen emellertid som regel endast angriper idisslande djur, hava de sakkunniga ansett, att nedslaktningsförfarandet, åtminstone tills vidare, bör begränsas till dessa djur.

44 §.

Med stöd av uppgifterna i senaste publikationer rörande smittämnets tenacitet och smittvägarna vid boskapspest (Fröhner-Zwick, Seuchenlehre (9 uppl.) 1925) hava samma föreskrifter här upptagits angående in- och utförsel av djur, foder, mjölk m. m. till och från smittat eller misstänkt ställe, som beträffande mul- och klövsjuka. Endast i fråga om långtidspasteuriseringen har en viss avvikelse ansetts erforderlig.

45 §.

I likhet med vad som är föreskrivet i vissa andra länders lagstiftning mot boskapspesten (Danmark, Norge m. fl.) ävensom med fäst avseende uppå vikt av, att sjukdomen uppdragas vid sekundärfallen å möjligast tidiga stadium;

har anmälningsplikt införts under vissa förhållanden beträffande varje inom ett visst avstånd från det smittade stället av djurägare iakttaget fall av invärtes sjukdom hos idisslande djur.

46 §.

Med avseende å tiden för friförklaring av smittat ställe hava de sakkunniga bibehållit den i 14 § av förordningen den 9 december 1898 stadgade tid av tjugo dagar.

3. Elakartad lungsjuka.

Såvitt är känt, förekom denna sjukdom inom landet senast år 1860 och då i Abilds socken av Hallands län.

47 §.

I fråga om innehållet i denna paragraf hänvisa de sakkunniga till, vad här ovan i motiven anförts i fråga om 42 §.

48 §.

Då elakartad lungsjuka med lätthet blir stationär och förorsakar oerhörda förluster i de länder, där sjukdomen inkommit, och då de sakkunniga — genom studium av såväl tillgänglig nyare litteratur som lagstiftningen emot sjukdomen i sådana länder ävensom i de länder, som ännu lyckats hålla sjukdomen utanför sina gränser — fått det bestämda intrycket, att de allra kraftigaste åtgärder äro nödvändiga redan från sjukdomens första uppträdande, och något effektivt skydds- och botemedel ännu icke är funnet, så har gentemot sjukdomen föreslagits ett konsekvent och skärpt tillämpande av nedslaktningsförfarandet. Detta förfarande har emellertid ansetts böra begränsas till nötkreatur och getter, vilka anses vara de enda djur, som angripas av sjukdomen.

49 §.

Med föranledande av dels den för elakartad lungsjuka karakteristiska långa inkubationstiden, som kan belöpa sig till åtta veckor, dels sjukdomens smygande förlopp under dess första stadier, dels dess tendens att övergå i kronisk form och dels de mindre karakteristiska kliniska symtom, som sjukdomen företer i dessa former, har det ansetts nödigt att föreskriva så lång tid som sex månader för verkställande av förundersökningar angående de ställen, med vilka smittfarliga beröringar tilläventyrs ägt rum.

I anslutning härtill hava de isoleringsbestämmelser, som nödvändiggjorts vid spärrning på grund av sjukdomen, samt bestämmelserna om tid för friförklaring skärpts utöver, vad i ämnet hittills gällande förordning stadgat.

Enär det vid isolering av ställe på grund av misstanke om elakartad lungsjuka på ovan anförda grunder föreslagits en isoleringstid sträckande sig över flera månader och det för vår kreatursskötsel under vissa förhållanden torde vara en alltför sträng åtgärd att under så lång tid hindra slaktdjursleverans från stället, så har i 3 mom. tagits bestämmelse om, att dylik leverans kan medgivas av medicinalstyrelsen. På grund av sjukdomens karaktär har emellertid föreskrift ansetts nödvändig om obligatorisk obduktion av varje till slakt utförd för sjukdomen misstänkt djur.

50 §.

Bestämmelserna i denna paragraf återfinnas för närvarande i 15 § sista stycket i nådiga förordningen den 9 december 1898.

51 §.

2 och 3 mom. I nyare litteratur på området har med skärpa framhållits vikt av, att ladugård, i vilken elakartad lungsjuka förekommit, efter verkställ

smittrening hålles avstängd från kreatur så länge som möjligt till undvikande av recidiv vid inställandet av nya djur i densamma. Vissa länders författningsbestämmelser upptaga längre tid än vad som i 17 § av nådiga förordningen den 9 december 1898 angivits. På dessa grunder hava de sakkunniga ansett skäligt föreslå en isoleringstid efter smittrening vid denna sjukdom av en månad för ladugård samt en och en halv månad för smittad betesmark.

4. Svinpest.

Enär svinpesten är den mest förhärjande av svinsjukdomarna, hava de sakkunniga föreslagit, att vid bekämpandet av densamma i första hand skall tillämpas nedslaktningsförfarandet och detta så mycket mera som sjukdomen lätt sprides icke blott genom de levande och slaktade djuren utan även genom personer och allehanda andra föremål.

Har sjukdomen en gång inkommit i ett land, är det så gott som omöjligt att utrota den. Såsom ett exempel på de förluster, svinpesten kan förorsaka, må här meddelas, att sjukdomen enligt uppgift endast inom den nordamerikanska staten Iowa årligen förorsakar förluster av 100—150 miljoner dollars.

Då svinpesten i slutet av 1880-talet härjade här i landet, blev nedslaktningsmetoden använd, med det lyckliga resultat, att sjukdomen inom jämförelsevis kort tid upphörde. Nämda metod kom emellertid icke till användning, när sjukdomen på sommaren 1926 åter utbröt i huvudstaden och trakten däromkring, varför också sporadiska fall av svinpest alltsedan dess förekommit.

Nu gällande bestämmelser beträffande bekämpandet av svinpest återfinnas i kungl. kungörelsen den 3 november 1906 angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin.

Med fäst avseende på dessa sjukdomars helt och hållet olika karaktär hava dessa sjukdomar emellertid i föreliggande författningsförslag behandlats var för sig.

52 §.

Beträffande innehållet i denna paragraf hänvisas till motiven till 42 §.

53 §.

Enär svinpesten inom en och samma besättning icke sällan förekommer samtidigt med svinsjuka, och då diagnosen vid den förra sjukdomen ofta är svår att ställa, har det ansetts erforderligt föreskriva, att diagnosen icke må förklaras vara för handen, förrän densamma fastställts vid undersökningsanstalt.

54 §.

Med särskild skärpa har uti denna paragraf framhållits skyldighet för vederbörande veterinär att efterforska, dels huruvida utfodring med s. k. köksavfall ägt rum, dels ock de beröringar, som ägt rum med andra ställen under tiden närmast före sjukdomsutbrottet. Såväl inom vårt land som ock i andra länder har man konstaterat, att denna sjukdom mycket ofta, ja framförallt, uppträder inom besättningar, där utfodring av nämnda slag ägt rum.

56 §.

Med fäst avseende på svinpestens inkubationstid, som växlar mellan 7—14 dagar, har tiden för spärrning av ställe, som haft beröring med smittat eller misstänkt ställe, föreslagits till två veckor.

57 §.

1 mom. Enär det är tillförlitligt utränt, att smittämnet till svinpest under längre tid håller sig livskraftigt icke allenast i färskt utan även i såväl salt

som rökt svinkött, har här införts bestämmelse om, att bland annat dylika varor icke utan länsstyrelsens i varje särskilt fall därtill givna tillstånd må utföras från smittat eller misstänkt ställe.

2 mom. I detta moment föreslaget förbud att till sådant ställe, som nyss nämnts, införa svinkreatur har tillkommit för att, om svinbesättningen kvarstår som isolerad, förhindra tillökning av besättningen med därav följande underhållande av smitthärden.

Förbudet för pålägg av grisar har meddelats i samma syfte. Liknande stadgande förefinnes jämväl i vissa grannländers lagstiftning på området.

Bestämmelserna i 3 mom. motsvaras närmast av föreskriften i 11 § 1 mom. av 1906 års ovannämnda kungörelse.

58 §.

Föreskrifterna i denna paragraf angående friförklaring utav av svinpest smittat eller därför misstänkt ställe motsvaras av bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom. av nyssnämnda kungörelse.

59 §.

Liknande föreskrift återfinnes i 17 § 2 mom. av samma kungörelse.

5. Rots.

60 §.

Den svårighet, som förr förelåg att fastställa diagnosen å rots, har numera i väsentlig grad underlättats i och med de möjligheter till säkrande av diagnosen, som beretts dels genom utförande av malleinprov och dels genom serologisk undersökning av blodprov från för sjukdomen misstänkta hästar. I förslaget har med hänsyn härtill upptagits föreskrift om, att sådana undersökningar alltid skola verkställas, då fråga är om hästar, misstänkta för ifrågavarande sjukdom.

Stadgande om obligatorisk nedslaktning av utav rots angripna djur har ansetts erforderligt även med anledning av, att rots kan överföras på människor, vilket enligt uppgifter från utlandet icke sällan sker.

61 §.

1 mom. Att tidsbestämningen för förnyad veterinärsundersökning föreslås till en månad, är beroende av det förhållandet, att enligt uppgift i nyaste litteratur i ämnet tidpunkten för det tidigaste inträdandet av reaktion efter nedsmittning är tre veckor.

Bestämmelsen i tredje stycket, att häst, som under de senaste två veckorna varit i beröring med smittad eller misstänkt häst, skall underkastas i momentet angivna undersökningar, dock först efter en månad, har upptagits av anledning som nyss sagts.

62—64 §§.

samt övriga beträffande sjukdomen upptagna bestämmelser torde icke behöva närmare motiveras.

6. Smittsam blodbrist.

Förutom vad som i den speciella delen av motiveringen till förslaget till epizootilagen anförts som skäl för upptagande av denna sjukdom bland dem, mot vilka åtgärder från det allmännas sida böra vidtagas, torde här få anföras ytterligare följande.

Vidkommande den smittsamma blodbristens karaktär, dess utbredning inom Sverige ävensom vad vid statens veterinärbakteriologiska anstalt åtgjorts för ut-

forskande av sjukdomens väsen och natur torde här få hänvisas till en av laboratorn vid anstalten *E. Lehnert* författad uppsats, intagen å sid. 101 o. f. i en av Skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget år 1925 utgiven berättelse angående bolagets trettiofemåriga verksamhet.

66 §.

I 1 mom. har i överensstämmelse med 7 § 2 mom. av epizootilagen föreskrivits om obligatorisk nedslaktning av utav smittsam blodbrist angripen häst.

De sakkunniga äro fullt och fast övertygade om, att man, därest man överhuvudtaget har sjukdomens utrotande till mål, måste vidtaga denna kraftåtgärd.

Såsom skäl härför få de sakkunniga åberopa bestämmelserna i Danmark och Norge.

I § 6 av de danska »Instruktoriske Bestemmelser for Veterinaerpolitiet ved offentlig Behandling af infektiøs Anaemi hos Hesten» heter det bland annat: »Enhver Hest, der af Veterinaerfysikus erklæres lidende eller formentlig lidende af infektiøs Anaemi, skal nedslaaes ved offentlig Foranstaltning. Kroppen af den dræbte Hest skal nedgraves med Hud og Haar.»

I § 10 av den norska Loven den 14 juli 1894 om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsygdomme, sådant detta lagrum lyder enligt loven den 7 juli 1922, lämnas bland annat följande föreskrift: »Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrebet av snive eller smittsom anaemi, eller som med god grunn mistenkes for å være det, skal drepes, såfremt departementet ikke anderledes bestemmer i hvert enkelt tilfelle».

Såsom framgår av hoslagda skrivelse till kungl. medicinalstyrelsen från Direktören för det civile veterinærvesen i Oslo (Bil. A.), synas de i Norge vidtagna åtgärderna mot ifrågavarande sjukdom, tack vare nedslaktningsmetodens användande, redan efter sju år hava medfört gott resultat. I detta sammanhang må framhållas att i slutet av nämnda skrivelse anföres, att resultatet av bekämpandet i Norge äventyras, så länge icke effektiva åtgärder i antydnda syfte vidtagas även i Sverige, vilket uttalande torde få anses som ett ytterligare skäl för, att vårt land bör med kraft taga itu med bekämpandet av den smittsamma blodbristen.

Då sådana fall kunna förekomma, att varken de kliniska symtomen eller de serologiska blodprovsundersökningarna giva full klarhet, om sjukdomen föreligger, t. ex. då fråga är om smittbärare, hava de sakkunniga ansett sig böra intaga (se 67 § 2 mom.) en bestämmelse om, att medicinalstyrelsen, ehuru diagnosen icke är fullt klar, skall äga förordna om nedslaktning.

En del fall förekomma visserligen, då en veterinär med stor erfarenhet angående denna sjukdom enbart på grund av de kliniska symtomen kan ställa en säker diagnos, men i många fall blir diagnosen ganska osäker, och på den grund har bestämmelse — i 66 § 2 mom. — intagits därom, att veterinären i sådant fall skall till undersökningsanstalt insända blodprov även från för sjukdomen misstänkt häst.

I och för sig kan denna undersökning ej heller bliva utslagsgivande, men till ett säkert resultat kan man i regel komma genom att jämföra blodundersökningens resultat med de kliniska symtomen, bland vilka den för sjukdomen karakteristiska temperaturkurvan är av stor betydelse.

67 §.

Det lär få anses fastslaget, att hästar i det alldeles övervägande antalet fall smittas under betesgång och att smittan härvid i regel överföres direkt från sjuk till frisk häst, men att sådant överförande även sker från synbarligen frisk häst,

som genomgått sjukdomen eller som åtminstone för tillfället icke företer några tydliga kliniska symtom (s. k. smittbärare).

Spörsmålet, huruvida betesmarken i och för sig är eller kan vara smittförande, lär för närvarande icke vara alldeles klart. Med fäst avseende på smittämnets stora tenacitet synes det dock mycket sannolikt, att så är fallet.

Enligt senaste uppgifter i litteraturen håller sig ifrågavarande smittämne virulent vid intorkning i rumstemperatur ända till 7 månader. Den strängaste vinterkyla förmår icke döda detsamma. Även vid förruttelse av starkt ammoniakaliska ämnen såsom urin och gödselvatten kan smittämnet hålla sig livskraftigt i flera månader.

Med stöd härav anse de sakkunniga, att betesmark, där häst insjuknat i eller dött av smittsam blodbrist, bör smittförklaras.

68 §.

Bestämmelsen i denna paragraf, att vederbörande veterinär under vissa förhållanden skall äga tillkalla annan värderingsman än sådan, som utsetts av lantbruksstyrelsen eller vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott, har tillkommit huvudsakligen, för att värderingen icke skall draga för stora kostnader.

Denna anordning har synts så mycket mera på sin plats, som det i regel endast kan bli fråga om att samtidigt värdera en eller annan häst och svårighet icke torde behöva ifrågakomma att i orten uppbära härför kompetent, ojävig person.

69 §.

Här införda bestämmelse, att »kropp av häst, som dött eller dödats på grund av smittsam blodbrist, skall nedgrävas med hud och allt», har tillkommit dels med tanke på smittämnets ovannämnda stora hållbarhet och faran för smittas spridande genom sönderstyckande eller hudavdragning vid djurens nedslaktning, dels med fäst avseende på de stora avstånden och de lokala förhållandena i Norrland. Inom skogsbygderna, varest sjukdomen oftast förekommer, råder nämligen brist på lämpliga slaktlokaler, där djuren utan risk för smittspridning skulle kunna uppslaktas. Ett uppslaktande av utav sjukdomen angripet eller därför misstänkt djur på stället eller å betesmark måste av ovan anförda skäl absolut frånrådas, enär under sådana förhållanden bland annat en effektiv smittrening omöjliggöres.

Ett under nyssnämnda förhållanden uppslaktat kött torde för övrigt knappast kunna med fördel försäljas annat än möjligen i något alldeles enstaka fall.

Med hänsyn till smittämnets tenacitet har det ansetts nödvändigt införa bestämmelse om, att gödsel från sjukt djur skall uppläggas i kompost under tre månader, därest gödseln icke kan uppbrännas.

70 §.

Med fäst avseende på sjukdomens alltemellanåt intermitterande förlopp har det ansetts nödvändigt stadga, att friförklaring av smittat ställe, där hästar finnas kvarlevande, icke må äga rum, förrän tre månader efter smittreningen, och att vederbörande tjänsteveterinär under sagda tid en gång i månaden skall undersöka på stället eventuellt kvarvarande hästar.

I 2 mom. föreskrivna betesförbud motsvaras bland annat av bestämmelsen uti § 5 av i motiven till 66 § härövan omförmälda danska föreskrifter vid bekämpandet av infektiös anämi, där det heter: »Paa Græsgange, hvor angrebne Dyr har henstaet, maa der i det første Aar derefter ikke anbringes Heste».

Stadgandet i 3 mom. har tillkommit i avsikt att bereda den lokala myndigheten möjlighet att i särskilda fall skärpa kontrollen över, att smittbärare icke under betestiden sammanföras med andra hästar.

7. Vattuskräck.

71 §.

1 mom. I 27 § 1 mom. av meranämnda 1898 års förordning stadgas, att, om hund angripits av vattuskräck, skall icke blott stället, där sjukdomen uppträder, utan även trakten däromkring intill ett avstånd av 10 kilometer förklaras smittad av sjukdomen.

De sakkunniga förmena, att det icke lär vara lämpligt att en gång för alla bestämma storleken av den rayon, som i dylikt fall skall smittförklaras, utan anse de sakkunniga, att det bör tillkomma medicinalstyrelsen att i varje särskilt fall besluta därom.

4 mom. Här givna föreskrifter hava tagit sikte på det förhållandet, att det vid flera tillfällen konstaterats, att personer med ytliga sår blivit smittade av ifrågavarande sjukdom endast genom att komma i beröring med föremål, besudlade med saliv från sjukt djur (jfr. härtill 74 §).

75 §.

Inkubationstiden vid vattuskräck är i medeltal 3—6 veckor, men den kan vara såväl kortare — 8—9 dagar — som längre — 130 dagar och mera. Hos nötkreatur och andra husdjur kan inkubationstiden till och med uppgå till 1 år. Med hänsyn härtill har ansetts, att 6 månader böra förflyta efter smittrening, innan smittförklarat ställe friförklaras.

8. Koppor hos får.

83 §.

Inkubationstiden vid denna sjukdom uppgives vara sex—åtta dagar, ibland dock längre särskilt vid kall väderlek. Med fäst avseende härpå har den i 1 mom. av paragrafen angivna tiden satts till två veckor.

På grund av smittämnets vid ifrågavarande sjukdom tenacitet har dels i 3 mom. upptagits föreskrift om kontrollbesök av veterinär, efter det smittrening på smittat ställe ägt rum, och dels i 4 mom. föreslagits, att två månader skola förflyta, efter det sjuka eller misstänkta djur bortförts från betesmark, innan friska får där få utsläppas.

9. Mjältbrand.

84 §.

1 mom. Här lämnade föreskrift om, att djurägare vid sjukdomsfall, som kan antagas vara förorsakat av mjältbrand, skall till veterinär insända undersökningsmaterial — exempelvis ett öra — avser dels att åstadkomma en tidig diagnos, dels att i vissa fall undvika kostnad för tjänsteresa.

2 mom. Till förekommande av att mjältbrand diagnostiseras endast på grund av kliniska symtom, har — såsom fallet är i en hel del andra länder — föreslagits, att diagnosen alltid skall fastställas genom mikroskopisk blodundersökning.

4 mom. Enär mjältbrand hos våra husdjur i det alldeles övervägande antalet fall uppträder med enstaka sporadiska fall, hava de sakkunniga funnit det icke vara erforderligt, att smittförklaring utfärdas, så framt icke mjältbrands-sjukt djur nedslaktats eller kropp efter sådant djur styckats. Har så skett, inträffa nästan alltid flera sjukdomsfall, varför smittförklaring och därmed sammanhängande åtgärder redan vid det första fallet måste anses erforderliga.

I en del län har sedan lång tid tillbaka smittförklaring i regel icke brukat utfärdas vid det först inträffade fallet av mjältbrand, och synas härigenom några olägenheter icke hava uppstått.

5 mom. Föreskriften i detta moment om, att veterinären vid varje dödsfall i mjältbrand skall till undersökningsanstalt insända blodprov för kontrollundersökning, har tillkommit på den grund, att i blodet av döda djur mycket ofta förefinnas bakterier, som äro så snarlika mjältbrandsbakterierna, att en förväxling lätt kan ske. De sakkunniga anse därför, att den föreslagna kontrollundersökningen bör bliva till avsevärd nytta.

86 §.

2 mom. Med fäst avseende på det ovan relaterade förhållandet, att mjältbrand i regel förekommer sporadiskt, hava de sakkunniga ansett sig kunna beträffande användningen av mjölken på sådana ställen, där endast sporadiskt fall av sjukdomen förekommit och där smittförklaring icke skett, föreslå något mildare åtgärder, än dem som nu äro gällande.

Vidkommande användningen av mjölken på ställe, där under två veckor mer än ett fall av mjältbrand förekommit eller där vid sporadiskt fall smittförklaring skett, så har, då fråga är om mjölkens användning till smörberedning, föreslagits mjölkens uppvärmande till minst 80 grader, eller samma temperatur som är föreskriven i pasteuriseringslagen. Enär en uppvärmning av mjölken till så högt gradtal av tekniska skäl icke låter sig göra före ostberedning, hava de sakkunniga föreslagit, att sådan mjölk må vid sistnämnda slag av beredning kunna få användas efter långtidspasteurisering. Även denna uppvärmningsmetod är tillräcklig för dödande av mjältbrandsbakterierna.

3 mom. Bestämmelsen om, att djur icke må utan länsstyrelsens medgivande utsläppas å betesmark, där mera än ett djur under året dött i mjältbrand, grundar sig på erfarenheten av, att ett flertal fall av mjältbrand bruka inträffa på sådan betesmark.

89 §.

De sakkunniga anse, att ställe, som varit förklarat smittat av mjältbrand, i regel må kunna friförklaras, utan att veterinär — såsom enligt hittills gällande praxis skett — förordnas att tio dygn efter den slutliga smittningen dit företaga tjänsteresa, under villkor likväl att djurägaren avgiver sådan förbindelse som i paragrafen sägs. Endast i det fall, att upprepade sjukdoms- eller dödsfall inträffat under den tid, stället varit smittförklarat, har tjänsteresa ansetts erforderlig.

10. Skabb.

90 §.

Bestämmelserna i denna paragraf äro i huvudsak likalydande med det av medicinalstyrelsen den 3 februari 1920 till samtliga veterinärer utsända cirkulär angående diagnos av hästskabb.

91 §.

2 mom. av denna paragraf motsvaras av 23 § 1 mom. i meranämnda 1898 års förordning, med den lydelse detta författningsrum har enligt kungl. kungörelsen den 13 juni 1919 (nr 411).

92 §.

Vad i denna paragraf föreskrivits beträffande djurägares skyldighet att låta veterinär behandla av skabb angripet djur har tillkommit enär det i utlandet lär hava förekommit, att djurägare underlåtit avskilja djuret, vilket haft till följd att sjukdomen spritts till andra djur.

Behandlingen av hästskabb fordrar emellertid, om den skall kunna leda till ett snabbt och säkert resultat, sådana särskilda och dyrbara anordningar, att den enskilde djurägaren icke kan tänkas anskaffa härför erforderlig utrustning.

Behandlingen av skabb hos häst sker nämligen i en särskild härför konstruerad överbyggd och fullständigt tät spilta, i vilken svavelsyrighetsgas insläppes.

Anordning för sådan behandling finnes vid veterinärhögskolan, varjämte medicinalstyrelsen disponerar en transportabel sådan specialapparat.

95 §.

Bestämmelsen i fråga har införts, enär alla arter av sarcoptes skabb kunna överföras på människor.

96 §.

I denna paragraf angivna tidsfrister hava ansetts böra förgå, innan ett ställe, där skabb förekommit, efter smittreningen får friförklaras, emedan svårighet förefinnes, att vid smittreningen döda alla på stället befintliga skabbdjur och deras ägg och att man, först sedan de angivna tiderna förgått, kan vara säker mot återfall.

11. Hönspest, fågelseptikämi och hönstyfus.

Nu gällande bestämmelser angående bekämpande inom landet av ifrågavarande sjukdomar återfinnas i kungl. kungörelsen den 10 februari 1928 angående åtgärder mot hönskolera, hönspest m. m. med den lydelse 7 § i denna kungörelse har enl. kungl. kungörelser i ämnet 6 juni 1928 (nr 144) samt i medicinalstyrelsens kungörelser i ämnet den 10 april och den 2 juni samma år.

I stället för den i nyssnämnda kungörelser använda benämningen »vit diarré hos kyckling» har i föreliggande författningsförslag använts den numera godtagna benämningen »hönstyfus».

97 §.

1. mom. Enär här ifrågavarande sjukdomar i regel icke kunna konstateras med mindre bakteriologisk undersökning blivit gjord, har veterinär, som miss-tänker förekomst av någon utav dessa sjukdomar, ålagt att till undersökningsanstalt för diagnos insända föreskrivna prov.

98 §.

Med avseende på den undersökning, tjänsteveterinär har att företaga å smittförklarat ställe för utforskande, huruvida utförsel ägt rum av djur, som kunna av de respektive sjukdomarna angripas, så har detta efterforskande beträffande sjukdomarna hönspest och fågelseptikämi ansetts kunna begränsas till att avse en tid av två veckor, varemot, vad angår hönstyfus, denna tid utsträckt till ett år, detta i avsikt att få utrönt, huruvida sjukdomen spritts till andra ställen genom utförsel särskilt av till avel avsedda hönsägg, vilka ju vid denna sjukdom kunna vara och ofta äro smittförande.

Ifrågavarande efterforskningar hava vid hönstyfus dessutom ansetts påkallade även beträffande åtskilliga hönsgårdsinventarier, enär smittämnet till hönstyfus även genom sådana föremål kunna överföras från ett ställe till ett annat.

99 §.

Bestämmelserna här motsvaras av dem i 7 § av kungörelsen den 10 februari 1928 enligt dess lydelse enligt kungl. kungörelsen den 6 juni 1928.

100 §.

Bemyndigandet för medicinalstyrelsen att låta nedslakta av hönstyfus smittad fjäderfäbesättning eller del av sådan besättning står i överensstämmelse med 5 § av nyssnämnda kungörelse.

I 9 § av samma kungörelse föreskrives bland annat, att den värdering, som skall föregå dylik nedslaktning, skall verkställas av vederbörande veterinär och den person, som av vederbörande hushållningssällskap utsetts att på orten deltaga i dylika förrättningar, eller för denne utsedd suppleant.

De sakkunniga hålla före, att den icke veterinära värderingsmannen skall antingen kunna vara sådan värderingsman, som i 9 § sägs, eller ock närmast boende ledamot av hälsovårds- eller kommunalnämnd eller ock annan ojävig värderingsman; detta i syfte att härigenom kunna nedbringa kostnaderna för värderingens verkställande.

I fråga om det föreslagna stadgandet rörande enmansvärdering vid vissa mindre besättningar hänvisas till nu gällande bestämmelser.

101 §.

Bestämmelserna i denna paragraf motsvaras av föreskrifterna i 6 § av nyssnämnda kungörelse.

102 §.

Här meddelade bestämmelse har införts av skäl, som anförts i motiveringen till 5 § 9 mom. av denna förordning.

Grupp B.

12. Frasbrand.

103 §.

Enär sjukdomssymtomen äro mycket lika dem vid den icke smittsamma sårinfektionssjukdomen malignt ödem, har till undvikande av feldiagnos föreskrift lämnats om att diagnosen alltid skall fastställas vid undersökningsanstalt.

104 §.

Enär denna sjukdom efter numera vunnen erfarenhet i regel endast uppträder sporadiskt och enzootiskt, anse de sakkunniga det icke vara erforderligt att ställe, där misstänkt fall av sjukdomen förekommit, misstänktförklaras, eller att ställe, där endast *ett* fall av sjukdomen inträffat, förklaras smittat. Liksom vid mjältbrand har smittförklaring inom vissa län icke utfärdats, när endast ett fall av frasbrand förekommit, och har någon olägenhet härav icke försports.

105 §.

3 mom. Föreskriften, att betesmark, som kan antagas hava blivit nedsmittad, icke må användas till bete för idisslande djur, förrän ett år förflutit, sedan smittat djur där uppehöll sig, har tillkommit dels med anledning av den stora tenaciteten hos smittämnet till denna sjukdom, dels med avseende på den vid olika tillfällen gjorda erfarenheten, att djur som utsläppas på sådant bete under samma år, som där inträffat dödsfall i frasbrand, mången gång angripas av och dö i sjukdomen.

13. Smittsam kastning hos nötkreatur.

Utöver vad som i motiveringen till förslaget till epizootilag anförts rörande denna sjukdom, må här anföras följande:

Med »smittsam kastning hos nötkreatur» avse de sakkunniga endast sådan kastning, som förorsakas av den Bangska kastningsbacillen (*bacillus abortus infectiosus* Bang) och således icke kastning, framkallad av andra bakterier, mögelsvampar och dylikt.

Sjukdomen hänföres med rätta till de för ladugårdsdriften mest förlustbringande av våra inhemska nötkreaturssjukdomar, närmast på grund av förlusten av påläggsdjur, der starka nedgången i mjölkproduktionen samt den sterilitet, som ofta följer efter sjukdomen. Dödlighetsprocenten bland de angripna djuren är däremot låg.

Sjukdomens utbredning är mycket varierande inom olika delar av landet. Mest hemsökta äro mellersta delarna. De sakkunniga hålla före, att det med tanke härpå får anses nödvändigt, att åtgärderna mot sjukdomen från det allmännas sida anpassas med hänsyn till detta förhållande. Ett sådant olika förfarande gentemot sjukdomen inom olika delar av landet möjliggöres även genom den formulering, som föreslagits i epizootilagens 2 § 4 mom. De sakkunniga hava vid överbägandet av lämpligheten att i likhet med vad som föreslagits vid vissa andra sjukdomar, t. ex. tuberkulos, uppdelat förslaget till åtgärder mot sjukdomen i sådana, som böra föreskrivas att gälla för starkt genomsnittade trakter av landet, och sådana för relativt smittfria regioner, icke för denna sjukdoms vidkommande kunnat finna lämplig gräns för sådan uppdelning av förordningens föreskrifter. Det har därför härutinnan synts de sakkunniga lämpligast, att i förslaget endast angiva riktlinjerna för de åtgärder, som med stöd av inom såväl Sverige som grannländerna hittills vunnen erfarenhet må anses ändamålsenligast för såväl nyinfekterad besättning som sådan, varest sjukdomen längre tid varit gängse. Inom de län, varest sjukdomen redan vunnit sådan utbredning, att vidtagande av här föreslagna åtgärder kan tänkas komma att verka i särskild hög grad hindrande på nötkreatursaveln, torde emellertid någon lindring i bestämmelserna kunna medgivas. Framställning härom torde lämpligen efter vederbörlig prövning böra ske av vederbörande hushållningssällskap på begäran av Ortsmyndighet.

Lindringen skulle närmast avse uppskov med ikraftträdandet av vissa av förordningens föreskrifter, och torde framställning härom enligt de sakkunnigas mening böra jämväl innefatta förslag till för länet eller del därav särskilt lämpade interimistiska föreskrifter. De sakkunniga hava haft förslag till sådana föreskrifter under överbägande, men hava avstått från framläggande av förslag härom med hänsyn till frånvaron av tillförlitlig, tillräckligt detaljerad utredning rörande sjukdomens nuvarande förekomst och utbredning ävensom avsaknad av praktisk erfarenhet rörande bekämpandet av sjukdomen genom åtgärder från det allmännas sida.

De sakkunniga inse till fullo, att bekämpandet av den smittsamma kastningen hos nötkreatur efter de här angivna riktlinjerna kommer att ställa stora krav på landets veterinärkår samt på undersökningsanstalterna, främst statens veterinärbakteriologiska anstalt. Med fäst avseende på betydelsen för landet av sjukdomens tillbakaträngande synas svårigheterna härutinnan likväl icke böra få undanskymma målet: sjukdomens hämmande och slutliga utrotande.

Det är även uppenbart, att bekämpandet av en så utbredd sjukdom som den ifrågavarande icke kan ske enbart på lagstiftningens väg, utan att härför erfordras även intim samverkan mellan de vetenskapliga institutionerna och veterinärerna å ena sidan samt djurägarna och lantmannasammanslutningarna å den andra. De sakkunniga förmena ock att, enär framställning om vidtagande av åtgärder mot sjukdomen i första hand kommit från de sistnämnda, det bör finnas förutsättning för, att kampen genom hushållningssällskapens medverkan kommer att bedrivas på ändamålsenligaste sätt. Eventuellt torde — i likhet med vad som för bekämpandet av tuberkulosen hos nötkreaturen föreslagits — inom sådana områden, där sjukdomen är starkt utbredd, särskilda laboratorier komma att inrättas och speciellt utbildade veterinärer anställas till underlättande av centrallaboratoriets och den ordinarie veterinär-

personalens arbete. Ett sådant samarbete har redan sedan flera år efter huvudsakligen tyskt mönster försiggått inom Malmöhus län, där hushållningssällskapet tuberkuloslaboratorium utför erforderliga undersökningar å blodprov m. m. ävensom framställer sera och vacciner mot smittsamma husdjursjukdomar.

106 §.

Att kastningsinfektion är orsak till sjukdomstillstånd hos nötkreatur, låter sig icke påvisas genom enbart klinisk undersökning av djuret utan erfordras härför bakteriologisk eller serologisk undersökning å laboratorium av foster, fosterhinnor eller blodprov. Visserligen äro de på denna väg ställda negativa diagnoserna icke absolut invändningsfria, men, då de positiva få anses exakta och då inom andra länder bekämpandet av sjukdomen med framgång stöder sig på dessa, torde även i vårt land kampen få baseras på den genom sådana undersökningar erhållna diagnosen. Understundom uppstår som följd av infektion av kastningssmitta icke abort, utan endast ett kvarstannande av fosterhinnorna efter ett å normal tid framfött foster. De sakkunniga hava vid paragrafens formulering tagit sikte härpå ävensom på vikten av, att inga oberättigade smittförklaringar böra ske med följande ekonomiska konsekvenser för djurägaren.

107 §.

1 och 2 mom. Med fäst avseende på stadgandet i 5 § 9 mom. och på att den smittsamma kastningen huvudsakligen sprides genom livdjursförsäljning får det anses angeläget, att länsveterinären ständigt är väl underrättad om, vilka ställen inom distriktet, som äro smittade av eller misstänkta för sjukdomen och vilka åtgärder som vidtagits å stället.

Det har vidare ansetts vara av största vikt, att medicinalstyrelsen, särskilt med hänsyn till smittfaran för människor, snabbast möjligt erhåller underrättelse om inträffat fall av sjukdomen.

3 mom. I likhet med vad som vid mjältbrand och frasbrand föreslagits, har det synts skäligt, att smittförklaring av ställe, varest smittsam kastning påvisats, i regel icke utfärdas vid först inträffande fall av sjukdomen.

Med fäst avseende på att sjukdomen ofta först flera månader, efter det nytillförsel av livdjur ägt rum, konstateras bland besättningens före införseln befintliga djur, under det att de nytillförda djuren (smittbärarna) själva kalva å normal tid, och då det vid sådana fall på goda grunder måste antagas, att ett flertal av stambesättningens djur redan vid första kastningsfallets inträffande äro infekterade, har det emellertid synts nödvändigt, att vid sådant förhållande smittförklaring sker omedelbart efter smittans konstaterande. Stadgandet i fråga äger därjämte motsvarighet uti grannlänernas lagbestämmelser på området. Stadgandet uti senare delen av andra stycket i 3 momentet är grundat på det förhållandet, att kvigor å större egendomar understundom efter betäckningen föras till en utgård, där de kvarstå till tiden närmast före kalvningen, som så får ske i huvudladugården.

108 §.

Föreskrifterna i denna paragraf äro i huvudsaklig överensstämmelse med inom grannlänerna givna stadganden. Enär emellertid de sakkunniga föreslagit, att allt diagnostiserande av sjukdomen skall baseras på resultat av bakteriologisk-serologisk undersökning, har konsekvensen fordrat, att jämväl villkoren för försling av djur från smittad besättning avfattats med fäst avseende härpå. I punkt 6 angiven ålder (1 år) syftar på det förhållandet, att avelstjurar pläga försälas vid 1 å 1½ års ålder. Med »andra av medicinalstyrelsen angivna åtgärder» åsyftas alternativ mildring i föreskriften i lik-

het med vad som i Danmark samt vid de skånska avelsdjursauktionerna är föreskrivet, nämligen att tjurens könsorgan minst 2 veckor före försäljningen skola hava blivit av veterinär desinfekterade och tjuren därefter hållits i avskild lokal och under denna tid ej använts för betäckning. Dessutom kunna i vissa fall (äldre tjurar) rent tekniska hinder föreligga för tagande av blodprov.

Uttrycket »förflyttning av föreningstjur» syftar på det fall, att sjukdomen uppträder i besättning, varest sådan tjur är stationerad och där fråga därför uppkommer om tjurens överflyttning till smittfritt ställe. Föreningstjur har nämligen ofta anskaffats med hjälp av lån och är avsedd att betjäna många mindre besättningar och skulle, därest hans förflyttning från smittad besättning icke medgäves, alldeles sättas ur tjänstgöring med åtföljande skada för delägarnas avelsarbete.

109 §.

Stadgandet i denna paragraf har tillkommit med anledning av, att mjölk och därav beredda produkter från kastningssmittade kreatur dels visat sig vid förtäring kunna giva upphov till s. k. undulantfeber hos människor, dels ock vid utfodring till kalvar förorsaka infektion hos dessa. I övrigt hänvisas till medicinalstyrelsens meddelande den 6 maj 1929 (ser. B. nr 9) angående utgårdar vid fall av undulantfeber. Enär det på goda grunder får antagas, att avskiljandet med mjölken och tillblandningen utifrån till densamma av abortbaciller är störst månaderna närmast efter skedd kastning — framför allt under den tid flyttning från könsdelarna efter kastningen pågår — har det ansetts skäligt i förslaget taga hänsyn härtill. Det har jämväl syntts nödvändigt, att tillstånd gives att lämna mjölk från sådan besättning till mejeri, där pasteurisering förekommer, enär oöverstigliga hinder eljest skulle resas för mjölkens tillgodogörande från sådana smittade besättningar, som sakna resurser för pasteurisering.

110 §.

De sakkunniga hålla före, att djurägaren till uppmuntrande av, att så tidig anmälan som möjligt om sjukdomens förekomst sker, bör givas statlig hjälp till hämmande av sjukdomen i form av fria tjänstresor av veterinär. Konsekvensen härav fordrar, att viss begränsning av denna förmån sker. Enär sjukdomens större eller mindre utbredning ävensom djurägarens större eller mindre villighet att medverka vid sjukdomens utrotande i besättningen får anses vara av avgörande betydelse, hava de sakkunniga i denna paragraf utgått härifrån. Måhända kunde för vissa delar av landet den föreslagna gränssiffran å 5 % höjas till 10 %, i likhet med vad som för närvarande gäller i vissa fall vid avgivande av intyg om reaktionsfrihet i fråga om nötkreaturstuberkulos, men hava de sakkunniga, med fäst avseende på sjukdomens väsen och på de därav ökade kraven på statskassan, icke ansett lämpligt att för närvarande gå längre.

Stadgandet i 1 mom. om »att uttaga blodprov från samtliga nötkreatur över 1 års ålder» har föreslagits med fäst avseende på dels stadgandet rörande avelstjurar i 108 §, dels ock på att en i huvudsak liknande föreskrift återfinnes uti de i Finland gällande författningarna i ämnet.

Med hänsyn till att i sådana fall, där djurägaren till utrotande av sjukdomen i sin ladugård förbinder sig att låta nedslakta vissa smittade djur, kontroll måste utövas över att sådana djur verkligen bliva nedslaktade, har stadgande därom i 2 mom. ansetts påkallat. Lämpligen bör anmärkning ske genom anbringande av utav medicinalstyrelsen fastställt märke i öronen, vilka efter slakten jämte vidsittande märke insändas till vederbörande veterinär eller, där slakten sker å under offentlig kontroll ställd slaktanstalt, av besiktningsve-

terinären därstädes tillvaratagas och anmälan om nedslaktningen av honom meddelas vederbörande länsveterinär.

111 §.

Stadgandet i denna paragraf har sin närmaste motsvarighet uti de i Finland gällande föreskrifterna i ämnet.

112 §.

Gällande författningar rörande sjukdomens bekämpande i *Danmark* stadga, vad beträffar åtgärdernas varaktighet å smittat ställe, *ett års* observationstid efter sista kastningsfallet i besättningen. I *Finland* stadgas däremot *två år* härfor, innan smittat ställe må efter vederbörligen utförd slutlig smittning friförklaras. I båda de angivna grannländernas författningar medgives emellertid under vissa villkor förkortning av nämnda tid för sådan besättning, varest endast enstaka fall av sjukdomen yppats.

De sakkunniga hava ansett lämpligt föreslå i huvudsak samma villkor för friförklaring som dem, vilka gälla i nämnda grannländer, dock att observationstiden förslagsvis satts till 15 månader med fäst avseende därpå, att sådana kor, som kastat och därefter icke under närmast efterföljande 6 månaderna åter blivit dräktiga, av ekonomiska skäl i allmänhet icke kvarhållas i besättningen som livdjur och att således risken för att ett sådant djur ger anledning till nytt kastningsfall efter längre tid än 15 månader torde få anses ringa.

De sakkunniga hava emellertid till skydd mot för tidig friförklaring funnit skäl föreslå åläggande för djurägaren att före friförklarings utfärdande hos länsstyrelsen styrka till veterinär förut givna uppgifter rörande tid för sista kastningsfallet. Som erfarenheten därjämte visat, att abortinfektionen under stundom inom smittad besättning manifesterar sig i form av efterbördens kvarhållande, har försiktigheten bjudit, att detta beaktats vid friförklaringsvillkorens formulering. De sakkunniga inse visserligen till fullo de svårigheter, som komma att uppstå i praktiken vid övervakandet av efterlevnaden av detta stadgande, men förmena att å ställe, varest *ett flertal fall* av kvarstanad efterbörd inom nämnda 15 månader efter sista kastningsfallet komma till veterinärens kännedom, en undersökning av veterinär om orsaken härtill torde få anses starkt påkallad.

113 §.

1 mom. De sakkunniga hava övertägt införande i föreliggande förslag av liknande försäljningsförbud för nötkreatur från kastningssmittad besättning, som i Danmark är gällande, nämligen att » — — — er det indenfor ett Tidsrum av ett Aar efter, at det sidste Tilfælde af smitsom Kastning har vist sig i Besætningen, forbudt Ejeren — — — att sælge Tyre, Køer eller Kvier til Levebrug uden samtidig at meddele Køberen, at nævnte Sygdom findes i Besætningen, eller at fremstille disse Dyr till Salg ved Auktion over sammenbragte Dyr, — — — ».

De sakkunniga hava emellertid funnit skäligt inskränka sådant förbud att — i likhet med vad som föreslagits för vissa andra sjukdomar — omfatta endast offentligt salubjuda djur samt att lägga i *köparens* hand möjlighet att genom att avfordra säljaren intyg om att dennes besättning är fri från kastningssmitta söka skydda sin besättning från smittas införande. Enär emellertid blodprov vid negativt resultat ej helt kunna garantera för nyligen skedd infektion, synes det bliva nödvändigt lägga i medicinalstyrelsens hand att fastställa formulär för sådant intyg. Härvid torde böra angivas bl. a., att det sista blodprovet icke får vara taget senare än 8 dagar före försäljningen samt att

djurägaren uppmanas, att vid inköp från smittad besättning hålla djuret avskilt lämplig tid och sedan låta förnya blodprovet.

2 mom. Med fäst avseende på den fara för smittspridning, som finnes där exempelvis ladugårdsskötare och andra lekmän utföra efterbördsavlossning i en av kastning smittad besättning och därefter utföra samma arbete å icke smittat djur inom samma besättning eller å annat ställe, har det ansetts skäligt införa stadgande här till förtydligande av epizootilagens bestämmelse i 13 § 1 mom.

Slutligen vilja de sakkunniga hänvisa till innehållet i närslutna skrivelse från föredraganden för veterinärärenden i Finlands medicinalstyrelse till chefen för den svenska medicinalstyrelsens veterinärbyrå angående tillämpningen inom Finland av därstädes rörande sjukdomen utfärdade bestämmelser (Bil. B.).

14. Smittsam kastning hos häst.

Genom kungl. kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) förordnades — med anledning av denna sjukdoms uppträdande inom Skaraborgs län — att föreskrifterna i 2—9 samt 43—46 §§ av meranämnda förordning den 9 december 1898 skulle tillsvidare lända till efterrättelse jämväl i avseende å sjukdomen smittsam kastning hos häst; dock att föreskrifterna i 7 § 1 mom. därom, att av sjukdomen angripet husdjur skall avskiljas från all gemenskap med friska husdjur, som kunna av sjukdomen angripas, och förvaras i särskilt hus eller avsides beläget rum eller å väl inhägnad plats samt därom, att den, som är satt att vårda smittat djur, ej må hava beröring med friskt djur, som kan av sjukdomen angripas, skulle tillämpas allenast i den utsträckning, vederbörande veterinär i enlighet med medicinalstyrelsens anvisningar bestämde.

Den smittsamma kastningen hos häst uppträdde i vårt land för första gången år 1920, under vilket år 267 besättningar inom Skaraborgs län förklarades smittade. I regel har sjukdomen varit begränsad till detta län. Från ett där beläget stuteri spred sig kastningen emellertid under 1925 till 5 andra län. Inom dessa hava dock — tack vare omedelbart igångsatta författningsenliga åtgärder vid smittutbrott — inga fall förekommit under åren 1927 och 1928.

Vid sjukdomens bekämpande hava alltsedan 1920 de åtgärder, som av de sakkunniga i föreliggande förslag förordas skola komma till användning, vidtagits och detta med så gynnsamt resultat, att under år 1927 blott 7 och under år 1928 endast 2 besättningar inom förstnämnda län blevo av sjukdomen smittade.

Vad som beträffande den smittsamma kastningen hos häst i förslaget upptagits, torde icke fordra någon ytterligare motivering. Beträffande bestämmelser i 115 § 2 mom. därom, att veterinären å ställe, där sagda sjukdom konstaterats, skall från *samtliga* hästar insända prov till undersökningsanstalt, torde den upplysningen dock här böra lämnas, att även vallacker kunna vara bärare av smittämnet till sjukdomen. Rörande hingstens roll vid smittöverföringen hava de senaste vetenskapliga undersökningarna givit vid handen, att vid åtgärders vidtagande mot sjukdomen tillbörlig hänsyn bör tagas därtill, att han *kan* vid betäckningen överföra smitta och därigenom innebära en fara för smittas spridande till stora områden.

15. Akut svinsjuka.

För närvarande äro åtgärder till bekämpande av svinsjuka — såväl den akuta som den kroniska formen — föreskrivna i kungl. kungörelsen den 3 november 1906, i vilken kungörelse även svinpest och rödsjuka hos svin äro upptagna.

Med fäst avseende på dessa sjukdomars helt och hållet olika natur och ekonomiska betydelse hava de sakkunniga, såsom redan framgår av 1 § i förslaget till epizootiförordningen, ansett, att nämnda tre svinsjukdomar böra upptagas var för sig, och åtgärderna till deras bekämpande rätta sig efter deras numera relativt väl utforskade och kända väsen och natur.

Svinsjukan har i ett flertal länder hänförs till den klass av husdjurssjukdomar, mot vilka mildare åtgärder vidtagas.

I *Danmark* är svinsjukan (enzootisk Lungebetændelse) hänförd till de sjukdomar, mot vilka de lindrigaste åtgärderna äro föreskrivna; i *Norge* är svinsjukan icke ens upptagen bland dem, till vilkas bekämpande särskilda föreskrifter äro meddelade, och enligt *Tyska rikets* författningar bekämpas där endast den akuta svinsjukan.

119 §.

Förutom de sjukliga förändringar, som känneteckna den akuta svinsjukan, må särskilt framhållas dess *mycket smittsamma karaktär*, varför den på kort tid utbreder sig bland spädgrisar och ungsvin upp till cirka tre månaders ålder.

Då förväxling icke sällan har skett mellan svinpest och akut svinsjuka, har föreskrift här — liksom vid svinpest och en del andra sjukdomar — meddelats om, att diagnosen skall fastställas vid undersökningsanstalt.

121 §.

1 mom. I 5 § av ovannämnda 1906 års kungörelse stadgas, att länsstyrelse, då ställe förklarats smittat av svinpest eller svinsjuka eller misstänkt för smitta av sådan sjukdom, skall förordna behörig veterinär att å stället utöva tillsyn, dock med den inskränkning, att veterinären icke må på statens bekostnad besöka stället mer än två gånger i månaden, därest icke omständigheterna i särskilt fall påkalla tätare besök.

De sakkunniga hålla före, att ifrågavarande tjänsteresor kunna under nyss angiven förutsättning inskränkas till en i månaden.

2 mom. Enär erfarenheten givit vid handen, att det är mycket svårt att utrota den akuta svinsjukan i en besättning, där den vunnit utbredning, om fortlöpande svinuppfödning sker, har möjlighet synts böra beredas djurägaren att undgå officiell smittförklaring under villkor bland annat, att han låter nedslakta hela besättningen för att genom en tids avbrytande av svinhållningen å stället och därunder verkställd grundlig smittrening snarast bliva kvitt sjukdomen.

De sakkunniga hava icke ansett sig böra, vad denna sjukdom beträffar, föreslå nedslaktning på statens bekostnad, enär svinsjukan icke har samma svårartade karaktär som t. ex. svinpesten.

122 §.

1 mom. Punkt 2 och 3. Det har icke ansetts erforderligt, att veterinären — såsom i nu gällande förordning är föreskrivet — är närvarande vid nedslaktning, varom här är fråga. För kontrollens skull bör veterinären emellertid såväl därtill hava givit sitt medgivande som ock fastställt de villkor, under vilka sådan nedslaktning må ske.

Såsom villkor för bortförande i och för nedslaktning å slaktanstalt av djur från besättning, varom här är fråga, har bland annat föreslagits, dels att endast djur, som äro fria från tecken på akut svinsjuka, må utföras, dels att nedslaktningen skall ske inom 2 dygn efter utförandet, detta naturligtvis för att genom sådan utförsel risk för smittspridning i största möjliga grad skall vara utesluten.

2 mom. Den i andra att-satsen meddelade tidsbestämningen av 3 månader har tillkommit med anledning av att ungsvin, som intill denna ålder hållit sig friska, därefter i regel ej insjukna i akut svinsjuka.

Grupp C.

16. Rödsjuka hos svin.

Enär till behandling av rödsjuka hos svin numera finnes ett så gott som osvikligt serum, hava de legala åtgärderna i de fall där endast ett eller ett par fall av sjukdomen inträffat, avsevärt inskränkts emot vad hittills varit föreskrivet.

Endast då sjukdomen inom viss besättning under ett års tid uppträtt med upprepade återfall och sjukdomen visat sig hava en elakartad karaktär och äga stor smittsamhet, har det ansetts nödvändigt lämna föreskrift om ställets smittförklaring med därav följande åtgärder.

125 §.

I 1 mom. sista punkten av denna paragraf har upptagits en bestämmelse om att serumbehandling i vissa fall icke må företagas.

De sakkunniga hava icke ansett en sådan åtgärd lämplig, emedan densamma är utan terapeutisk verkan. Härtill kommer att fasttagandet i och för verkställande av injektion av ett svinkreatur, som lider av hjärtklaffsfel, ej sällan giver anledning till kollapsdöd. I varje fall medför en sådan behandling av djur utav ifrågavarande slag risk för djurets liv.

Vidtagande av sådan behandling, som nu nämnts, innebär dessutom slöseri med serum och onödig utgift för ägaren.

17 och 18. Lungröta och kvarka.

Med fäst avseende dels på att veterinärhögskolans lärarekollegium och det övervägande antalet av de i ämnet hörda länsveterinärerna föreslagit, att dessa båda sjukdomar skulle upptagas bland dem, till vilkas bekämpande åtgärder från det allmännas sida skola vidtagas, dels på att sjukdomarna i fråga såväl i Danmark och Finland som i Norge äro föremål för legala åtgärder, hava de sakkunniga ansett, att vissa veterinärhygieniska föreskrifter rörande sjukdomarna i fråga även böra ingå i de svenska författningarna.

Smittförklaring av ställe, där någon av dessa sjukdomar utbrutit, har dock föreslagits endast då sjukdomen visat sig hava särskilt elakartad karaktär och vunnit farsotsartad utbredning.

Flertalet av övriga detaljbestämmelser äro i huvudsak lika med de i kungl. brevet till länsstyrelsen i Östergötlands län den 14 november 1913 i anledning av vid nyssnämnda tid inom länet härjande lungröteepizooti meddelade bestämmelserna.

127 §.

Bestämmelsen i 2 mom. har tillkommit av det skäl, att det är mycket viktigt, att en tidig diagnos ställes, emedan härpå väsentligen beror, huruvida en företagen behandling skall kunna medföra ett gynnsamt resultat. De sakkunniga antaga, att en underrättelse om förekomst av lungröta skall göra de praktiserande veterinärerna särskilt uppmärksamma på den hotande faran och stadgan det sålunda bidraga i angivet syfte.

Grupp D.

19. Smittsam juverinflammation.

Av den speciella motiveringen till epizootilagen framgår *dels* att denna sjukdom under de senare åren fått en oroväckande spridning *dels* att mjölken från av smittsam juverinflammation angripet djur är otjänlig och i vissa fall uppenbart hälsovådlig till människoföda.

Av det allmänna vidtagna åtgärder till sjukdomens bekämpande äro därför i hög grad påkallade.

Emellertid hava de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå utfärdandet av smittförklaring med ty åtföljande avspärrningsåtgärder, utan hålla före, att de föreslagna åtgärderna tills vidare skola finnas tillräckliga att hämma sjukdomens framfart.

133 § 3 mom. och 134 § 1 mom.

Ett synnerligen viktigt led i bekämpandet är naturligtvis, att verklig kontroll övas däröver, att mjölk från av sjukdomen angripet djur icke användes till föda för människor eller djur, med mindre den blivit vederbörligen pasteuriserad. Det har ansetts lämpligast att åt hälsovårdsnämnderna anförtro övervakandet av, att opasteuriserad mjölk från smittat djur icke utlämnas till konsumtion av människor.

134 § 2 mom.

Härvarande bestämmelses noggranna efterlevnad är ett av de oeftergivligaste villkoren för, att sjukdomen icke skall komma att ytterligare sprida sig, och hava de sakkunniga på grund härav icke tvekat föreslå bestämmelsens intagande, ehuru de hava klart för sig, att densamma från vissa lantmannahåll kommer att giva anledning till anmärkning.

20. Trikinsjukdom.

137 §.

1 mom. I detta moment föreskrivna märkning bör helst ske genom tatueringsstämpel eller tatueringstång.

140 §.

Enär trikiner i regel överföras till svinkreatur genom råttor, synes en respektid av ett år böra förgå, innan föreskrivna åtgärder upphöra att gälla på ställe, där trikinsjukdom yppat sig bland svinkreaturen, på det man genom ett väl organiserat utrotningskrig mot råttorna må hava vunnit största möjliga garanti för, att dessa smittspridare blivit oskadliggjorda.

21. Tuberkulos.

Vid upprättandet av förslag till åtgärder till bekämpande av nötkreaturstuberkulosen inom landet hava de sakkunniga i väsentliga delar anslutit sig till och följt av svenska veterinärläkareföreningens tuberkuloskommitté åren 1927—1929 till nämnda förening ingivna förslag i ämnet. Till Kungl. Maj:t har svenska veterinärläkareföreningen i särskilda underdåniga framställningar den 24 oktober 1927, den 24 april, den 29 maj samt den 29 oktober 1928 framlagt en del av nämnda kommittés förslag ävensom motiv för desamma. De sakkunniga få därför, vad angår motiveringen till under 146 § 1 mom., 147 §

samt 163—171 §§ här upptagna förslag, hänvisa till i ovannämnda underdåniga framställningar anförda skäl.

De sakkunniga hava jämväl övervägt och beaktat innehållet uti de vid 1929 års riksdag i tuberkulosfrågan väckta motionerna (se nr 110 i första kammaren och nr 183 i andra kammaren) ävensom jordbruksutskottets däröver den 20 mars 1929 avgivna utlåtande (nr 1 sid. 28 o. f.) samt slutligen riksdagens beslut i anledning därav (se riksdagens skrivelse nr 9 A).

Vid uppställningen av sitt förslag till åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur hava de sakkunniga beaktat följande omständigheter.

Bestämmelserna angående sådana åtgärder, som avse uppspårande av fall av sjukdomen i öppen (smittfarlig) form samt oskadliggörandet av djur, angripna av sjukdomen i denna form, ävensom vad som i samband därmed åvilar djurägare, myndigheter och veterinärer, hava ansetts böra utformas likartade för hela riket, och hava de sakkunniga med anledning härav i en grupp sammanfört de i sådant hänseende erforderliga föreskrifterna.

Med anledning av de olikartade förhållanden, som vårt land företer i de norra, mellersta och södra delarna med hänsyn till jordbruksdrift och boskapskötsel, ävensom med tanke på den avsevärt mindre utbredning, tuberkulosen hos nötkreatur vunnit inom Norrland och vissa andra skogstrakter av landet i jämförelse med landets slättbygder, har det syntts de sakkunniga nödvändigt att vid utarbetande av förslag till åtgärder mot sjukdomen taga hänsyn härtill och att sålunda upptaga särskilda bestämmelser för dessa av sjukdomen mindre angripna delar av landet.

Till förebyggande av att nötkreaturstuberkulosen från de starkt hemsökta slättbygderna i södra och mellersta Sverige genom smittade djur sprides till de från sjukdomen relativt fria norra länen av landet, har det syntts ofrånkomligt föreslå importförbud till sistnämnda områden av livdjur, vilka icke äro säkert fria från tuberkulos (se 163—165 §§). Med hänsyn till att vid mul- och klövsjuka jämlikt kungl. kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 322) visst område omkring smittat ställe benämnts »skyddsområde» och med denna beteckning avses ett för smitta misstänkt område, för vilket vissa åtgärder föreskrivits till skydd mot smittas utförande till utanför detsamma belägna trakter, hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå beteckningen »skyddat område» för sådana delar av landet, som böra bliva föremål för särskilda skyddsåtgärder mot nötkreaturstuberkulosens införande till detsamma.

I anslutning till bestämmelserna om förbud mot införsel till skyddat område av icke reaktionsfria livdjur har det ansetts lämpligt och erforderligt för vinnande av bästa möjliga resultat att upptaga bestämmelser rörande utrotande inom skyddat område av därstädes befinnliga smitthärdar (se 166—171 §§).

141 §.

Med hänsyn till att medicinalstyrelsen enligt föreskrift i nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 (nr 71) anbefallts övervaka efterlevnaden av föreskrifterna rörande juvertuberkulos och, då det numera är känt, att ur smittsynpunkt även andra former av öppen tuberkulos äro likställda med nämnda form, så hava de sakkunniga ansett konsekvensen fordra, att övervakandet av bekämpandet av jämväl alla andra former av tuberkulos hos husdjuren handhaves av medicinalstyrelsen. Härutinnan hänvisas vidare till motiveringen till 3 § av förslaget till epizootilag. I anslutning härtill och med fäst avseende på stadgandet i 3 § av denna förordning synes det böra tillkomma nämnda styrelse att utfärda de närmare detaljföreskrifter, som kunna finnas erforderliga för uppspårandet av sjukdomsfallen samt för kontrollen över smittade djurs vidare öden m. m. Härvid hålla de sakkunniga före att, till vinnande av större möjlighet till anpassning till efter hand vunna erfarenheter, detaljbestämmelserna rörande olika

märkning av tuberkulösa eller såsom sådana ansedda djur lämpligen böra meddelas uti av medicinalstyrelsen utfärdade kungörelser och cirkulär och icke an-givas uti allmän författning. De sakkunniga hava vidrörande enahanda för-hållande vid vissa andra i förslaget intagna sjukdomar upptagit liknande be-stämmelser, så t. ex. vid smittsam kastning hos nötkreatur.

142 §.

Enär de sakkunniga i sitt förslag ifrågasatt statsersättning under vissa vill-kor åt ägare för på grund av tuberkulos nedslaktade djur och det därjämte även ur veterinärhygienisk och hygienisk synpunkt får anses synnerligen angelä-get, att länsveterinären är väl insatt i, huru tuberkuloskampen bedrives och gällande föreskrifter efterlevas, har ett bemyndigande ansetts påkallat för länsstyrelse att vid behov förordna länsveterinären att företaga inspektions-resa. Dylika inspektioner torde framför allt i begynnelseperioden av en ny kamporganisation mot sjukdomen hava sitt berättigande icke minst därför, att genom desamma nödig anpassning av åtgärderna efter ortsförhållandena m. m. möjliggöres. Med fäst avseende på att de sakkunniga föreslagit decentralisa-tion av tuberkuloskampen och den lokala ledningens av densamma förläggande till vederbörande länsveterinär, synes även dylika inspektioner nödvändiga.

144 §.

Med hänsyn till det förhållandet, att inom landet numera finnas ett flertal bakteriologiska laboratorier ledda av legitimerade veterinärer och att vid dessa ofta vid undersökning av insända mjölkprov påvisas tuberkelbaciller, har det med hänsyn till föreskrift i 10 § 2 mom. av gällande hälsovärdsstadga synts de sakkunniga nödvändigt att ålägga laboratorieföreståndare anmälningsskyl-dighet till medicinalstyrelsen och vederbörande veterinär rörande sådana fall. Härutinnan hänvisas jämväl till föreståndarens för statens veterinärbakterio-logiska anstalt skrivelse den 15 december 1928 till medicinalstyrelsen. De sak-kunniga hava funnit föreskriften i 1 § av nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 angående åtgärder mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur därom, att vid miss-tanke om nämnda sjukdom prov skall för undersökning insändas till statens veterinärbakteriologiska anstalt, synnerligen lämplig, men, då otvivelaktigt snabbare diagnos kan vinnas om sådant prov insändes till närmast belägna av medicinalstyrelsen godkända veterinärbakteriologiska laboratorium, hava de sakkunniga ansett, att varje sådant laboratorium bör erhålla befogenhet att fast-ställa diagnos angående förekomst av tuberkelbaciller i insänt mjölkprov.

Har provet varit hämtat från ett flertal kor — s. k. samlingsprov — lär det i de flesta fall i och för utrönande av, vilket djur som avskiljer smittämnet i fråga, bliva nödvändigt, att veterinär företager undersökning av besättningen.

145 §.

Till förebyggande av förväxling vid senare skedd nedslaktning av djur, som av veterinär förklaras misstänkt för öppen tuberkulos med annat inom besätt-ningen befintligt nötkreatur torde det, med hänsyn till den ofta ända till 2 må-nader långa tidrymd, som åtgår för fastställandet av diagnos genom ympning av mjölk eller slemprov från sådant djur, bliva nödvändigt att, i likhet med vad i grannländerna Danmark och Finland gäller, införa märkningstvång av sådant djur.

De sakkunniga hålla före, att avgörandet av, i vilka fall öppen tuberkulos skall förklaras vara förhanden, bör överlämnas åt veterinären och laboratoriet i förening att fastställa enligt av medicinalstyrelsen givna direktiv.

Konsekvensen av ett märkningstvång torde bliva, att försäljningsförbud måste

utfärdas för sålunda såsom misstänkt för öppen tuberkulos märkt djur. Liknande förbud har sedan länge varit gällande i grannländerna. (Jfr. även härutinnan stadgandet i 154 § 1 och 2 mom.).

De vetenskapliga och praktiska erfarenheterna under senaste år hava fastslagit, att, vid påvisad tuberkulos hos spädkalv, moderdjuret är behäftat med sjukdomen i öppen form, och då oftast i form av livmodertuberkulos. Det har även fastslagits, att, då vid köttbesiktning påvisas höggradig tuberkulos i ett flertal från samma besättning kommande nötkreatur eller svin, ifrågavarande besättning hyser åtminstone något djur, behäftat med öppen tuberkulos, från vilket smitta spritts till övriga djur. Till svinkreaturen sprides emellertid smittämnet ej sällan även genom otillräckligt uppvärmd skummjolk från mejeri. Stadgandet i detta moment samt i 172 § 1 mom. har därför ansetts nödvändigt såsom ett led i organisationen av arbetet för uppspårandet av smittkällorna till ladugårdstuberkulosen.

Hava här ifrågavarande fall inträffat inom område för stadsveterinärs verksamhet, synes det de sakkunniga angeläget, att jämväl vederbörande stadsveterinär från medicinalstyrelsen delgives förhållandet för vittagande av de åtgärder, som må ankomma på honom med hänsyn till stadgandet i 10 § 2 mom. av hälsovårdsstadgan ävensom de för ifrågavarande stad fastställda särskilda föreskrifterna.

Med fäst avseende på stadgandet i 10 § 2 mom. av gällande hälsovårdsstadga ävensom föreskriften i gällande pasteuriseringslag hava stadgandena i dessa moment ansetts nödvändiga. De sakkunniga hålla före, att vad angår bekämpandet av ladugårdstuberkulosen de lokala hälsovårdsnämnderna böra väckas till mera insikt om sin uppgift, än vad som nu förefinnes, och därigenom bringas att såväl direkt som indirekt arbeta för folkupplysning rörande nötkreaturstuberkulosens smittfarlighet för mjölkkonsumenter. I samma syfte har stadgandet om länsveterinärs anmälningsskyldighet till mejeriföreståndare och avelsförening ansetts påkallat. De sakkunniga hava sig nämligen bekant, att mångenstädes i vårt land mejeriföreningar och avelsföreningar varit och utgöra ett synnerligen kraftigt stöd åt tuberkuloskampen.

146 §.

1 mom. Stadgandet här överensstämmer i huvudsak med motsvarande föreskrift i den den 31 mars 1928 i Danmark fastställda »Lov om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg». I övrigt hänvisas härutinnan till av styrelsen för svenska veterinärläkareföreningen den 20 oktober 1928 till Kungl. Maj:t ingiven underdånig skrivelse i ämnet.

2 mom. Med fäst avseende på den utbredning, som nötkreaturstuberkulosen redan vunnit i vårt land ävensom på det förhållandet, att bekämpandet av sjukdomen hittills — med undantag för juvertuberkulosformen — varit frivilligt, har det ansetts skäligt att tillsvidare i allmänhet inskränka de obligatoriska åtgärderna mot sjukdomen till de smittfarliga formerna av densamma; dock att, vad angår skyddat område för vilket avses gälla särskilda skyddsåtgärder mot ökat nedsmittande eller i övrigt sådant område av landet, där särskilt anslag av statsmedel anvisats till utrotande av sjukdomen, bekämpandet av jämväl övriga former av sjukdomen ansetts böra bli obligatoriskt.

148 §.

Med fäst avseende på föreskrift i § 1 uti kungl. kungörelsen den 25 februari 1919 (nr 133) och uti lantbruksstyrelsens cirkulär den 9 januari 1923 (T. 7) samt till förebyggande av, att »nyfikenhetsundersökningar» rörande förekomst av tuberkulos inom vissa besättningar bli i större utsträckning verkställda, men efter vilka arbetet med utrotande av tuberkulosen icke fullföljes, har det

synts de sakkunniga nödigt föreslå stadgande om, att djurägare, som önskar deltaga i av staten understött tuberkulosutrotningsarbete, själv skall göra framställning därom. Till ledning för medicinalstyrelsen vid avgörande av, vilken undersökningsmetod, som lämpligen bör väljas vid första rekognoseringsundersökningen, bör den veterinär, som vanligen plägar bestrida sjukvården inom ifrågavarande djurägares besättning, och vilken får anses därunder hava förskaffat sig tillförlitlig kännedom om tuberkulosförhållandena i besättningen, å framställningen lämna erforderliga uppgifter. Stadgandet har sin närmaste motsvarighet uti § 3 uti nyssnämnda kungörelse.

Med hänsyn till de sakkunnigas förslag om decentralisation av tuberkuloscampen, synes konsekvensen bliva, att alla framställningar och rapporter insändas genom vederbörande länsveterinär.

Framställning, varom här är fråga, från djurägare bör samtidigt innefatta förbindelse om fortsättande av tuberkuloscampen inom hans besättning.

149 §.

Stadgandet i denna paragraf överensstämmer i huvudsak med föreskrift i § 1 av kungl. kungörelsen den 25 februari 1919 (nr 133) angående villkor för erhållande på statens bekostnad av undersökning med tuberkulin av nötkreatur. Ett tillägg angående omprövningsrätt för djur, vidkommande vilkas reaktion veterinär har anledning misstänka s. k. tuberkulin-missvisning vara orsaken, har dock på grund av vunnen erfarenhet ansetts påkallat. Föreskriften i 2 mom. har tillkommit av skäl, som angivits under motiveringen till 148 §.

150 §.

Här intagna stadganden motsvaras närmast av §§ 2—6 i nyssnämnda kungörelse den 29 februari 1919 såsom dessa lagrum lyda enligt Kungl. kungörelsen den 8 december 1922 (nr 570). De sakkunniga hava emellertid ansett skäligt, dels att bemyndigande bör givas medicinalstyrelsen att vidrörande kontrollundersökningen med tuberkulin kunna bevilja användande av lokal reaktionsmetod tidigare än sex månader efter utförd totalundersökning, dels ock att det överlämnas till nämnda myndighet att i överensstämmelse med stadgandet i 3 § denna förordning angiva formulär till veterinärintyg, varom i § 4 i meromnämnda kungörelse den 29 februari 1919 sägs.

Med fäst avseende på det stora antal reinfektioner i förut efter tvenne å varandra följande tuberkulinundersökningar utan reaktion såsom reaktionsfria förklarade besättningar, vilket blivit en följd av upphävandet år 1922 av rätten till statsbekostad kontrollundersökning med tuberkulin, samt på de välmotiverade framställningar, som i ämnet gjorts från djurägare och veterinärhåll, hava de sakkunniga ansett skäligt att i 2 mom. föreslå, att ägare av sådan reaktionsfri besättning, som nyss sagts, må äga rätt att på statens bekostnad erhålla ny undersökning av densamma medelst tuberkulin efter två år samt, där medicinalstyrelsen för visst fall — t. ex. vid lantbruksmöten, utställningar, auktioner o. d. tillfällen — finner skäl medgiva sådan omprövning med kortare tidsintervall. I Finland är i här ifrågavarande hänseende stadgat tre-års-intervall, men med hänsyn till den i vårt land högre tuberkulosfrekvensen och därigenom ökad risk för s. k. bakslag eller reinfektion har det synts de sakkunniga nödigt föreslå tätare kontrollundersökningar än i Finland.

151 och 152 §§.

Föreskrifterna i 151 § återfinnas i § 7 uti Kungl. kungörelsen den 29 februari 1919, sådant detta lagrum lyder i kungörelsen den 8 december 1922, och föreskrifterna i 152 § uti § 9 i förstnämnda kungörelse.

153 §.

Stadgandet i 1 mom. återfinnes uti § 8 i kungörelsen den 29 februari 1919 och stadgandet i 2 mom. uti 4 § av nådiga kungörelsen den 12 februari 1915 (nr 26) angående ersättning åt veterinär, som på rekvisition av ladugårdsinnehavare verkställt undersökning med tuberkulin av ladugårdsbesättning.

De sakkunniga hava emellertid med fäst avseende å bl. a. stadgandena uti 20 och 21 §§ av nådiga veterinärinstruktionen den 31 december 1912 (nr 426) ansett skäligt genom formuleringen av andra stycket giva större frihet för veterinär att vid behov begagna sig av tekniskt biträde, än vad den nu gällande bestämmelsen medgiver.

De sakkunniga hålla härutinnan jämväl före, att det bör ankomma på det allmänna att utbetala ersättning efter skälig taxa åt sådant godkänt tekniskt veterinärbiträde, enär det genom anlitande av sådant biträde beredes veterinärerna i landet möjlighet att i större utsträckning, än vad som nu sker, ägna sig åt den i hög grad tidskrävande och tålmodsprövande tuberkuloskampen. De sakkunniga hava härutinnan funnit stöd uti de uttalanden, som vid svenska veterinärläkareföreningens årsmöten 1926 och 1928 gjorts i frågan.

Med fäst avseende på att tuberkulinet såsom diagnostiskt hjälpmedel till uppspårandet av tuberkulos understundom ej giver reaktion vid fall av tuberkulos och ofta icke ens i fall av höggradig tuberkulos hos djuret, samt att vid sådana förhållanden en samtidigt utförd klinisk undersökning kan giva möjlighet till uppspårandet av dessa, har stadgandet i 3 mom. tillkommit. Införande av en föreskrift av innehåll som i 2 § av nådiga kungörelsen den 12 februari 1915 har av de sakkunniga övervägts, men ansetts böra uteslutas i denna förordning, enär motivet för ett sådant får anses vara av uteslutande ekonomisk art och detsamma närmast får anses höra hemma i en förnyad taxa för veterinärs tjänstförrättningar.

154 §.

1 mom. I det övervägande flertalet fall är det omöjligt för veterinären att redan vid tidpunkten för den kliniska undersökningen avgöra, huruvida ett djur är behäftat med tuberkulos i öppen form, utan härför erfordras provtagning av sekret eller exkret, vilkas undersökning å laboratorium genom ympning kräva ända till 2 månaders tid. Med hänsyn till den ur smittspridnings synpunkt givetvis synnerligen viktiga kontrollen över sådant djurs vidare öden inom och utom besättningen i fråga, har stadgandet i detta moment tillkommit. Angående märkning av djur, misstänkta för eller behäftade med öppen tuberkulos, hava de sakkunniga tagit del av utav svenska veterinärläkareföreningens tuberkuloskommitté uppgjort detaljerat förslag, vilket de sakkunniga funnit ändamålsenligt och praktiskt. På ovan anförda grunder torde dock detaljföreskrifter härutinnan böra överlämnas åt medicinalstyrelsen att fastställa.

2 mom. Såsom det ojämförligt viktigaste ledet i bekämpandet av ladugårdstuberkulosen såväl ur veterinärhygienisk som hygienisk synpunkt har alltid ansetts omedelbart oskadliggörande av kor med tuberkulos i juvret. Under de senaste årens forskningar har det emellertid fastslagits, att ur smittsynpunkt livmodertuberkulosen hos detta djur icke står långt efter, särskilt på grund av faran för nedsmittning genom flytning från livmodern, och har i andra länder (bl. a. Danmark) enahanda åtgärd stadgats vid konstaterad sådan form av sjukdomen.

Vad angår övriga yttringsformer av öppen tuberkulos hos nötkreatur, torde smittfaran från dylika djur vara mindre, dock att, genom besudlandet av omgivningen genom gödsel och urin, lungslem etc. innehållande tuberkelbaciller, mjölken från sådana djur lätt förorenas och därmed infekteras. Det får där-

för anses påkallat med ett stadgande om viss försiktighet vid användande av mjölken, varför stadgande införts därom, i likhet med i Danmark och Finland.

155 §.

1 och 2 mom. Jämlikt bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 1 maj 1903 (nr 71) angående åtgärder mot tuberkulos i juvret hos nötkreatur har nedslaktning av juvertuberkulöst nötkreatur i det övervägande flertalet fall ägt rum å ägarens gård. För ett bättre utnyttjande av nedslaktat djurs kött o. d., än som är möjligt genom sådant förfarande, anse de sakkunniga, att jämlikt 8 § epizootilagen nedslaktning av med öppen tuberkulos behäftat nötkreatur endast vid högst tvingande skäl bör få verkställas å ägarens gård. Genom att nedslaktning av här ifrågavarande djur sålunda i flertalet fall kommer att ske å slakthus eller liknande inrättning, varest av medicinalstyrelsen förordnad veterinär finnes, kan även värderingsförfarandet i avsevärd mån förenklas i jämförelse med nu tillämpade förfaringssätt.

3 mom. Vid avgivande av förslag till ersättningsgrunder för på grund av tuberkulos nedslaktade djur hava de sakkunniga, med stöd av det ofta förekommande förhållandet, att juvertuberkulosfallen blivit till veterinär anmälda så sent, att sjukdomen hunnit generaliseras och därför hela köttet måst kasseras, funnit skäl att för sådant fall föreslå nedsättning av den åt ägaren av statsmedel utgående ersättningen. De sakkunniga förmena, att härigenom ett tidigare anmälade av sjukdomsfallen skall komma att bli följden liksom ock större rättvisa skipas vid ersättningsens beräkning.

Enligt inom medicinalstyrelsens veterinärbyrå gjord utredning hava under år 1928 sammanlagt 140 st. nötkreatur med en medelvikt av 196 kg. blivit av statsmedel ersatta på grund av juvertuberkulos med 11 577: 54 kronor eller c:a 82: 60 kr. i medeltal per djur, beräknat efter nu gällande pris av 70 öre per kilogram kött. Med utgång från enahanda medelvikt per djur och pris skulle, beräknat i enlighet med de sakkunnigas förslag, den djurägaren tillkommande ersättningen av statsmedel för djur, vars kött totalkasserats, bliva c:a 68: 60 kronor. Vid jämförelse med ersättningsnormerna inom våra grannländer framgår, att Sverige hittills lämnat de högsta ersättningarna i här i fråga varande fall. Så t. ex. ersättes i Danmark totalkasserat nötkreatur, nedslaktat på grund av öppen tuberkulos, med högst 50 kronor; och för kött, som delvis kasserats, under det viss del av kroppen godkänts vid besiktningen, utbetalas i detta land endast medelmarknadspris för äldre kor, vilket f. n. utgör c:a 25 å 30 öre, under det här i Sverige jämväl för sådant kött beräknats pris av 70 öre på kg. Med fäst avseende på dels stadgandena i Danmark rörande tillämpning av senaste marknadspriser vid Köpenhamns kreatursmarknad såsom norm för meromnämnda värderingar, dels ock på behovet inom vårt land av rörligare anpassning av värderingspriset efter gällande priser vid våra marknader, hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå stadgandena om *ärligen* härutinnan utfärdad kungörelse av medicinal- och lantbruksstyrelserna gemensamt. Inom vårt land torde nämligen icke någon viss kreatursmarknads prisläge få anses vara i samma grad normerande för övriga delar av landet som Köpenhamnsmarknaden utgör för Danmarks vidkommande.

I Finland och Norge utgår ersättning för på grund av tuberkulos utdömda djur efter värdet i friskt tillstånd, uppskattat efter vederbörlig värdering av 2 eller 3 gode män, och utgår statsersättning med $\frac{3}{4}$ av djurets sålunda uppskattade värde, minskat med det vid besiktning godkända köttets värde. De sakkunniga hava emellertid ansett, att, vidkommande vårt land, med dess högre tuberkulosfrekvens, ersättningen för djur behäftade med öppen tuberkulos bör beräknas efter slaktvikt, såsom hittills skett vid juvertuberkulos, och detta emedan ett sådant djur i flertalet fall icke kan anses hava något fixerbart

livdjursvärde längre tid än under pågående mjölkningsperiod. Djuret i fråga får, i och med upptäckten av att detsamma är behäftat med den obotliga sjukdomen tuberkulos i smittfarlig form, anses vara ett dåligt och därtill farligt mjölk- och avelsdjur och därtill oftast mera »tungfodrat» och kostbart i underhåll jämfört med ett friskt djur. Likaledes får dess slaktdjursvärde anses nedsett, på grund av att allmäntillståndet i flertalet fall hos dylikt djur är påverkat av sjukdomen.

Vad vidare angår ersättning av allmänna medel för på grund av tuberkulos nedslaktade nötkreatur, så hålla de sakkunniga före, att ersättning bör utgå likartat för hela landet vad beträffar juver- och livmodertuberkulos. Beträffande däremot djur behäftade med annan form av öppen tuberkulos synes ersättningen böra inskränkas till de områden av landet, för vilka Kungl. Maj:ts antingen fastställt särskilda tvångsåtgärder rörande bekämpande av alla former av tuberkulos (= skyddat område) eller ock riksdagen beviljat anslag till hushållningssällskap, som organiserat systematiskt bekämpande av sjukdomen. Ett sådant ersättningsförfarande anse de sakkunniga nämligen innebära ett avsevärt uppmuntringsmoment för djurägare och hushållningssällskap till medverkan i organiserad kamp mot ladugårdstuberkulosen. (Jfr även stadgandena i 161 och 171 §§.). I denna sin åsikt hava de sakkunniga funnit stöd uti av svenska veterinärläkareföreningens tuberkuloskommitté vid gemensamma överläggningar i detta ämne den 20 april d. å. gjorda uttalanden.

Vad slutligen angår ersättning för med sluten tuberkulos behäftade djur, vilka inom skyddat område nedslaktats (jämför 171 §), så synes det de sakkunniga mest praktiskt att jämväl för dessas vidkommande lägga slaktvikten såsom grund för beräkningen av värdet, men att priset per kilogram kött här blir uti den av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt utfärdade kungörelsen i ämnet satt så högt, att skälig ersättning gives ägaren för förlust av bruksdjur.

156 §.

De slaktintyg, varom i denna paragraf sägs, avse de sakkunniga avfattade å snabbkopieringsbok eller dylikt system, till förenkling vid länsveterinärens och myndigheternas granskningsarbete.

157 §.

Motsvaras närmast av nådiga kungörelsen den 20 december 1912 (nr 376) angående villkoren för erhållande av understöd vid bemödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladugårdsbesättningar.

158—159 §§.

Den i dessa paragrafer föreslagna organisationen överensstämmer i huvudsak med den, som tillämpats inom vissa med statsbidrag understödda hushållningssällskaps verksamhetsområden, vilken organisation visat sig tillfredsställande. Delvis finna stadgandena i dessa paragrafer motsvarighet uti lantbruksstyrelsens kungörelse den 30 december 1927 (ser. B. nr 73).

I anslutning till den av de sakkunniga i det föregående uttalade åsikten, att tuberkuloskampens ledning bör decentraliseras till länsveterinärerna eller i län, varest hushållningssällskap organiserat verksamheten, till dess tuberkulosstyrelse, har i 3 mom. av 159 § angivits, vilka uppgifter, som från medicinalstyrelsen anses böra överflyttas till tuberkulosstyrelsen. Det synes nämligen de sakkunniga mest praktiskt, att *allt* tuberkulosarbete inom sådant område ledes av tuberkulosstyrelsen, oavsett om ifrågavarande djurägare är genom kontrakt ansluten till verksamheten eller icke. Detta emedan det därigenom lämnas tuberkulosstyrelsen möjlighet att dels upplysningsvägen utvidga sin verksamhet

dels ock förskaffa sig tillförlitlig kännedom om utbredningen av sjukdomen inom länet.

160 §.

I överensstämmelse med i motiveringen till föregående paragraf uttalade mening synes det bliva nödvändigt, att veterinärernas rapporter, i vad de avse tuberkulosförrättningar, delgivas tuberkulosstyrelsen. Detta förfaringssätt torde icke påkalla någon ändring av § 4 i kungl. kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 243), enär enligt 159 § 2 mom. länsveterinären själv är ledamot i sådan styrelse.

161 §.

Stadgandet i 2 mom. motsvaras närmast av §§ 5—6 uti lantbruksstyrelsens ovannämnda kungörelse den 30 december 1927. De sakkunniga hålla emellertid före, att vad angår nedslaktning av djur, som konstaterats lida av öppen tuberkulos i annan form än juver- och livmodertuberkulos, det bör läggas i tuberkulosstyrelsens hand att, där betryggande isoleringsmöjligheter å stället förefinnas, medgiva uppskov intill sex månader för beredande av möjlighet för djurägaren att i vissa fall kunna utnyttja dylikt djurs produktion.

De sakkunniga hålla före, att vidkommande kostnader för utförande av klinisk-bakteriologisk undersökning inom nötkreatursbesättning, ansluten till av hushållningssällskap organiserat bekämpande av tuberkulosen, desamma helt böra bestridas av de statliga anslagsmedel, som anvisats hushållningssällskapet i fråga.

I detta sammanhang vilja de sakkunniga göra det uttalandet, att med de otillräckliga anslag, som hittills av statsmakterna anvisats för ändamålet, ett bekämpande med utsikt till varaktig framgång av nötkreaturstuberkulosen icke är möjligt. De sakkunniga inse förvisso, att ett bekämpande av sjukdomen efter den plan, som i föreliggande författningsförslag anges, kommer att ställa stora krav på statskassan. De sakkunniga förmena likväl, att, med föranledande av de uttalanden i fråga, som från såväl lantmannahåll som från veterinärkåren samt vid behandlingen inom riksdagen innevarande år av förut omnämnda motioner, statsmakterna numera bringats till insikt om dels de miljonförluster, som vår husdjursskötsel årligen får vidkännas, på grund av att tuberkulosen nästan ostört fått bedriva sitt förstöringsarbete i våra ladugårdar, dels ock om att det måste anses vara en god kapitalplacering att anvisa medel för bekämpandet på effektivt sätt av irågavarande husdjurssjukdom. Detta icke minst med fäst avseende på, vad som i våra grannländer redan sedan länge åtgjorts för att hejda sjukdomen samt med hänsyn till bibehållandet och utvecklandet av vår exportmarknad för jordbruksprodukter i de länder — framför allt England och Tyskland — där sjukdomen sedan länge varit föremål för kraftiga åtgärder från statsmakternas sida.

162 §.

De sakkunniga hålla i likhet med svenska veterinärläkareföreningen före, att såsom »skyddat område» i avseende å nötkreaturstuberkulosen för närvarande bör fastställas endast de fyra nordligaste länen. Sedan efter några år erfarenhet kan anses hava inhämtats i erforderlig grad om funktionen av ifrågavarande anordning, synes det böra efter särskild framställning tagas under övervägande en utvidgning av området.

163—171 §§.

Rörande motivering till dessa paragrafer hänvisas till de av svenska veterinärläkareföreningen ingivna underdåniga framställningar.

172—175 §§.

Förslagen till bestämmelser till bekämpande av tuberkulos hos svin och hund hava givits i dessa paragrafer angiven utformning med stöd av de motiv, som anförts i motivering till förslag till epizootilag. Av våra grannländer har Finland i sina författningar intagna föreskrifter rörande bekämpande av tuberkulos hos svinkreaturen, vilka föreskrifter äro avsevärt mera ingripande än de här föreslagna. De sakkunniga anse, att för vårt lands vidkommande åtgärderna mot tuberkulos hos svinkreaturen endast böra avse att utgöra ett led i efterforskandet av förekomst av smittfarlig tuberkulos hos nötkreaturen samt att åtgärderna till bekämpande av tuberkulosen hos hund endast böra taga sikte på förebyggandet av sjukdomens överförande till människor.

Till slut vilja de sakkunniga, med fäst avseende på sitt förslag om ledningens av tuberkuloskampen förläggande till medicinalstyrelsen, ifrågasätta, huruvida icke i samband därmed även övervakandet av efterlevnaden av pasteuriseringslagen och i samband därmed givna föreskrifter jämväl böra överflyttas till nämnda myndighet. I sådant fall bör givetvis 19 § 2 mom. denna förordning icke upptagas.

AVDELNING II.

Under denna avdelning hava upptagits sjukdomarna *paratuberkulos*, *elekartad katarralfeber*, *sommarsjuka* (piroplasmos) samt *rensjuka* och *klövröta*.

22. Paratuberkulos.

Denna sjukdom förekommer i vårt land med ganska få fall om året. Enligt veterinärernas rapporter utgjorde dessa:

år 1918: 1; 1919: 7; 1920: 11; 1921: 37; 1922: 18; 1923: 27; 1924: 2; 1925: 3; 1926: 4 och 1927: 27 eller i medeltal 13.7 fall om året.

Erfarenheten från utlandet har emellertid lärt, att denna förlustbringande sjukdom, som har ett mycket smygande förlopp, har stora tendenser att sprida sig, varför all anledning förefinnes att vara på sin vakt mot densamma.

I *Schweiz* beräknas att i vissa trakter 80 % av de kroniska magkatarrerna hos nötkreatur äro beroende på paratuberkulos.

Dödsprocenten i sjukdomen är därjämte ganska hög (c:a 10 %), och förorsakar den i övrigt stora förluster, där den vunnit insteg.

Med fäst avseende på att sjukdomen genom sero-diagnostiska metoder med stor säkerhet kan konstateras redan på ett tidigt stadium och vidtagande av snabba åtgärder är ett viktigt led i bekämpandet av densamma, hava de sakkunniga ansett skäligt intaga sjukdomen under avdelning II av föreliggande förslag. Åtgärder från det allmännas sida hava även förordats av lärarekollegiet vid veterinärhögskolan och 18 länsveterinärer.

23. Elakartad katarralfeber.

De sakkunniga hava varit mycket tveksamma, huruvida denna sjukdom skulle upptagas ens under avdelning II.

Detta dels med anledning av att sjukdomens contagiositet är mycket ringa, dels för att den alltid uppträder antingen sporadiskt eller enzootiskt och nästan aldrig sprider sig utom det ställe, där det första sjukdomsfallet inträffat. I allmänhet anses sjukdomens uppkomst vara beroende på dåliga hygieniska förhållanden i ladugården.

Enär emellertid förslag (se bilagda tablå) till sjukdomens upptagande framlagts såväl av lärarekollegiet vid veterinärhögskolan som också av 15 länsveterinärer och då sjukdomen i fråga jämväl är upptagen i de övriga nordiska ländernas lagstiftning i ämnet, så hava de sakkunniga ansett sig böra upptaga sjukdomen och därvid ingruppera densamma under avdelning II av förslaget.

24. Sommarsjuka. (Piroplasmos).

Denna inom vissa trakter av vårt land starkt utbredda betessjukdom torde få räknas till en bland våra mest förlustbringande nötkreaturssjukdomar. Antalet av veterinärerna rapporterade fall av densamma i Sverige under tiden 1918—1927 utgjorde 42 881 (se bifogade tablå). Dödsfallsprocenten utan behandling av sjukdomen är hög (ca 20 %).

Tack var de senaste årtiondenas framgångsrika forskningar på området har sjukdomens väsen, behandling och profylax blivit ganska ingående kända. Man vet sålunda bl. a. med säkerhet, *dels* att sjukdomens smittämne överföres med vissa till fästingarnas grupp hörande blodsugande insekter (såsom mellanvärdsdjur), *dels* att dessa insekter äro att betrakta såsom stationära å vissa betesmarker och den av dem överförda sommarsjukan därför blir stationär å dessa platser, *dels* ock att smittämnet kan genom vissa å betesmarken vidtagna åtgärder utrotas från densamma.

Man vet vidare, att sjukdomen, upptäckt och vederbörligen anmäld till veterinär vid sitt första uppträdande, i mycket stor procent av fallen kan genom lämplig behandling botas och en eljest oundviklig ekonomiförlust för ägaren undvikas.

Med fäst avseende på sjukdomens uppträdande härdis i landet och på den stora ekonomiska skada sjukdomen innebär för vår nötkreatursavel å ifrågavarande trakter ävensom vikten av att tjänsteveterinärerna, på vilkas ingripande bekämpandet av densamma är avsett att bero, bliva satta i tillfälle få sina distrikt så att säga »kartlagda» med avseende å sjukdomens förekomst och utbredning, hava de sakkunniga ansett skäligt intaga sjukdomen i författningsförslaget.

Av Skandinaviska Kreatursförsäkringsbolaget har visserligen, med ledning av veterinärrapporterna och skadefallssstatistiken i sjukdomen, en början till sådan kartläggning av landet gjorts, och få de sakkunniga härutinnan hänvisa till nämnda bolags år 1925 utgivna jubileumsskrift över dess 35-åriga verksamhet.

Så länge ej anmälningsplikt och andra författningsenliga åtgärder mot sjukdomens bekämpande åvila djurägarna, måste kännedomen om sjukdomens verkliga utbredning i landet få betraktas som ofullständig liksom ock våra möjligheter till rationellt ingripande mot sjukdomens utbredning från en trakt till en annan vara uteslutna.

Å statens veterinärbakteriologiska anstalt pågår sedan ett flertal år undersökningar och experiment för åstadkommande av effektiva metoder för vaccinering mot sjukdomen, och hava dessa försök av allt att döma givit gynnsamma resultat. Det synes de sakkunniga jämväl, med fäst avseende på vikten av ett utvidgat samarbete mellan nämnda statsinstitution och landets veterinärer i fråga om fortsättningen av anstaltens strävande i antydd riktning, angeläget, att sjukdomen framdeles bliver föremål för offentliga åtgärder. Ett flertal myndigheter och länsveterinärer i landet hava därjämte föreslagit sjukdomens intagande i författningsförslaget.

Vad angår omfattningen av åtgärderna mot sjukdomen, hava de sakkunniga, med fäst avseende å sjukdomens härdisa förekomst i landet och på de gängse botemedlens högst olikartade effekt å skilda trakter samt de olika möjligheter

att bekämpa en betessjukdom, som följa därav, ansett skäligt överlämna åt länsveterinärerna att i samarbete med vederbörande ortsveterinärer närmare bestämma dessa och därför föreslagit sjukdomens intagande under avdelning II.

Bland de nordiska länderna har Finland upptagit sjukdomen i sina författningar.

25. Rensjuka och klövröta hos ren.

Rensjuka, som är analog med den särskilt i Tyskland förekommande Wild-und Rinderseuche, har vid olika tillfällen förekommit i vårt land.

Den mest kända epizootien av denna sjukdom härjade under åren 1912—1913 i trakten av Arjeplog i Piteå lappmark. Under förstnämnda år dogo mellan 1 600 och 1 700 renar. Sedermera har mera allmänt utbrott av sjukdomen endast förekommit under år 1924, då omkring 750 renar inom Jämtlands län angreps därav.

Med fäst avseende på att sjukdomen alltemellanåt uppträder med tydlig farsots karaktär och då man numera har en viss möjlighet att kunna förmedelst serumbehandling minska de förluster, sjukdomen förorsakar, har det syntts lämpligt att i denna avdelning även upptaga rensjukan.

Klövrötan förorsakas av ett företrädesvis i sank mark och i gödsel förekommande smittämne (nekrobacillen), som intränger genom små, ofta omärkliga sår i huden intill klövarna.

Sjukdomens smittämne håller sig — enligt vad erfarenheten i vårt land givit vid handen — framför allt stationärt i jorden å de s. k. renskiljningsställena, från vilka platser sjukdomen ofta sprides till olika renhjordar.

Sjukdomen visar sig, genom att hälla uppkommer och djuren ej kunna följa med den övriga hjorden. Genom slickning av såren kan smitta från desamma lätt inkomma i kroppen och förorsaka sjukliga förändringar i renens munhåla, mage och tarmar. I sådana fall slutar sjukdomen säkert med döden.

Denna sjukdom uppträdde i Västerbottens län under åren 1923, 1925 och 1926 med c:a 600 fall varje år.

År 1927 förekommo ungefär 140 fall inom Jämtlands län.

Enär dels genom lokal behandling av de sjuka djuren, dels genom vidtagande av veterinärhygieniska åtgärder vid nämnda renskiljningsställena mycket kan göras till minskande av de annars oundvikliga förluster, sjukdomen medför, ävensom till förhindrande av dess uppkomst, har det syntts de sakkunniga väl motiverat att här upptaga även denna sjukdom.

Sjukdomar, som från vissa håll föreslagits till upptagande i författningarna i ämnet.

- 1) Acarusskabb hos hund,
- 2) Elakartad beskällarsjuka hos häst,
- 3) Fölsjuka,
- 4) Hämorrhagisk septikämi hos får,
- 5) Kalvsjuka,
- 6) Käkmyosit hos häst,
- 7) Smittsam lymfangit hos häst,
- 8) Smittsam skidkatarr hos nötkreatur,
- 9) Tuberkulos hos fåglar,
- 10) Valpsjuka hos hund och
- 11) Renpest.

De sakkunniga hava icke funnit skäl upptaga någon av dessa sjukdomar, och få de sakkunniga till stöd för sitt uteslutande av dem anföra följande.

De under 2, 7 och 11 hava uteslutits, emedan under de senaste 10 åren intet fall av dessa sjukdomar rapporterats här i landet.

Vad angår »renpesten», så har under senare tider bland vetenskapsmännen tvekan uppstått, huruvida det med denna benämning betecknade sjukdomstillståndet är en särskild sjukdom hos renar eller endast en förväxling med rensjuka.

N:ris 1 och 10 hava ansetts icke böra upptagas, enär behandlingen av dessa sjukdomar synts de sakkunniga böra vara det allmänna ovidkommande.

N:ris 3, 5, 8 och 9 äro ej upptagna, emedan endast en länsveterinär föreslagit, att de under dessa nummer upptagna sjukdomarna skulle bliva föremål för åtgärder från det allmännas sida, och nr 6, enär endast två länsveterinärer beträffande denna sjukdom föreslagit liknande åtgärd och det därjämte med den kännedom man har om densamma kan ifrågasättas, om den kan hänföras till de smittsamma husdjurssjukdomarna.

N:r 4 har uteslutits på den grund, att under de senaste 10 åren enligt hos medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter endast förekommit sammanlagt 13 fall av sjukdomen.

Bilagor.

- A. Uppgifter från direktören för det civila veterinärväsendet i Norge angående förekomsten av och statliga åtgärder mot smittsam blodbrist hos häst.
- B. Uppgifter från veterinärrådet och avdelningschefen i finska medicinalstyrelsen angående förekomsten av och statliga åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur.
- C. Förekomsten av katarraleber hos nötkreatur i Sverige under åren 1918—1927.
- D. Förekomsten av sommarsjuka hos nötkreatur i Sverige under åren 1918—1927.

Bilagorna hava icke ansetts vara av det allmänna intresse, att de befordrats till trycket. De hållas tillgängliga på begäran hos medicinalstyrelsen.

Statens offentliga utredningar 1929

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. [11]

Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. [12] 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge ang. indrivning av underhållsbidrag m. m. [13]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande ang. rationell skattenppbörd. [17]

Politi.

Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. [9]

Socialpolitik.

Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925. [4]

Hälso- och sjukvård.

Berättelse rörande studier i vissa sinnessjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälpverksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. [7]

Betänkande med förslag till steriliseringslag. [14]

Förslag till lag ang. bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag) och förordning med närmare föreskrifter ang. bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootiförordning). [18]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Redogörelse för de ecklesiastika boställena. 6. Kopparbergs län. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande och förslag ang. vissa ekonomiska spörsmål beträffande enskilda järnvägar. [2]

Betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. jämte därmed sammanhängande författningar samt till stadga om trafiken å vägar och gator. [16]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Betänkande med utkast till lagstiftning om ekonomiska föreningars rätt att driva inlåningsrörelse. [15]

Försäkringsväsen.

Betänkande och förslag ang. tryggnad av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäst pension. [3]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning och förslag rörande studieunderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. [6]

Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. [10]

Försvarsväsen.

Förenklning av organisationen å flottans stationer m. m. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 3. Lokalfrågor.) [1]
1928 års tjänstesakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. [8]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.